

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 2 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fillér.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi munkatárs
ÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: IV. Vármegyecska II.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 708.

Magyar államtanács.

Irta: Balogh Pál.

Közjogi intézményeink részint felújításra, részint kiépítésre szorulnak az egész vonalon. Mert az alkotmány, *ahogy ma áll*, benső szerkezetében és külső védettségében nem bizonyult arra elég erősnek, hogy nagyobb rázkódtatásokat kibírjon. Ezt elismerte a királyi trónbeszéd, midőn *alkotmánybiztosító* törvények javaslatba hozatalát helyezte megelőbbi kilátásba a jelen országgyűlésnek.

S miközben a nemzet e legfelsőbb ígéret beváltását egyre nyugtalanabb érzések közt, egyre nyomottabb hangulatban várja, szükségképp odaszegeződik szemé alkotmány-szerkezetünk ama kényes pontjához, hol a felelős kormányrendszer folytonossági hiánya nyilvánvaló, hol az alkotmányos jogrendben nagy hézag van, melyet be kell mielőbb tölteni intézményesen. Ez a kényes pont: a magyar kormányjavaslatok (és rendeletek) *kabinet-irodai cenzura alá* vétele a legfelsőbb jóváhagyás, illetve az előzetes szentesítés előtt. A felelős tanácsadók s a felelőtlen, jobbra idegen cenzorok együttműködése gyakran fennakad, s egymás ellen működésük politikailag tartahatatlant, jogilag alkotmánytalan helyzet alakulásokra vezet. Ugy látszik, itt legsürgősebb az alkotmánybiztosítókról való gondoskodás szüksége s a feladat annál

egyszerűbb és könnyebb, mert a királyi *felsőjogok integritásának* érintése nélkül, egy 1848-ban *törvényileg kontemplált* s azóta új törvénynyel el nem törült *közjogi intézménynek életbeléptetése* útján meg lehet a kérdést oldani.

Az 1848: III. t.-cz. a felelős végrehajtó kormányhatalom szervezetéről és jogköréről szólva, *magyar államtanács* felállítását tervezi, amilyen van csaknem minden alkotmányos államban, hogy a változó pártkormányok oldalán az *állandóság elvét* s az államügyek legfőbb intézésében a *folytonossági elvet* képviselje.

A zivatáros idők, amik most hatvan éve elkövetkeztek, megakadályozták — sok egyebek közt — a magyar államtanács igéjének testté válását is. A kiegyezés után az 1848-iki törvények részleges revízió alá vétettek, az államtanácsról szóló rendelkezésekre azonban a felülvizsgálat nem terjeszkedett ki. Jogilag fennállanak azok ma is, *lex imperfecta* gyanánt.

Bevezetné tenni az intézményt azóta a törvényhozás s a magyar kormányzat vagy nem akarta, vagy nem tudta. Mindenesetre nehéz kérdésnek tetszett ez új államjogi szerv beillesztése a magyar alkotmányjogba s ez új politikai tényező hatáskörének összeegyeztetése a kormányfelelősségen alapuló jogrenddel. A külföld azonossági példái a problémát éppen nem egyszerűsítették, mert ott is vita

és kísérletezés tárgya máig, mennyiben terjesztendő ki az államtanács hatásköre a törvényszerkesztés (kodifikáció) vonalától föl a nagy állami érdekek és államcéllok fölül tanácskozó (konzultatív) testület: a kibővített minisztertanács vagy koronatanács vonaláig.

Az 1848-iki törvény a kérdés ekkora terjedelmének világos tudatában lenni nem látszik. Ugy fogja fel az államtanácsot, mint a *felelős kormány segédorgánumát*, a végrehajtó hatalom gyakorlásának területén általán, s a törvényelőkészítés munkájában különösen. Államtanácsosoknak a volt helytartótanácsosokat szemeli ki, s az egész szervezetet kollegial-bürokratikus szellemmel ruhazza fel. Hatáskörébe oly kérdéseket utal, melyeket a felelős kormány dirigált oda, s azt a feladatot szánja neki, hogy a minisztertanács segédhivatala legyen, mely a kormányt szakvélemények adásával szolgálja ki.

Mint alkotmánybiztosító intézményre, napjainkban bizonyynyal más hivatás nézne. Életbeléptetéséhez a legmegokoltabb jogczim és rendeltetéséhez a legalkotmányosabb politikai cél az volna, hogy ne a kormánynak, hanem a *koronának legyen* kellő tekintéllyel felruházott s a *nemzeti talajban gyökeredző segédorgánuma* minden oly kérdésben, mikor a király felfogása s a felelős kormányé nem egészen fődik egymást, —

Levelek.

Irta: Hevesi József.

(Utánozmás tilos.)

Kisasszony!

Ezeket a sorokat Petelényi Oszkárénak a hatvanhét esztendőös édesanyja intézi Önhöz. Edes anyja vagyok annak a boldogtalan asszonynak, akinek férje az Ön lábainál hever. Öreg, törődött asszony vagyok, kisasszonyom, nem tudok járni, máskülönben magam kerestem volna fel eme nyomasztó irás helyett, melyet nagy kinnal, keservvel rovak papirosra, reszkető kezekkel és szememnek pislákoló látásával.

Magam kerestem volna fel, hogy elsirjam Önnek a mi nagy boldogtalanságunkat és hogy az Ön könnyűleves szivét szegény jó leányom felé fordítsam.

Nem vádoltam volna beszédemmel, amint-hogy most sincs egyetlen zokszavam sem Önhöz. Hiszen hogy is illenek a vádaskodás ahhoz, aki kérni, könyörögni akar.

Nagyon, nagyon boldogtalan az én leányom. Napról-napra vérező szivvel kell látnom az ő hervadását, fonnyadását, halódását. De hát nem tudok segíteni rajta. Pedig képzelhető-e nagyobb gyötorem annál, mint amit az anya érez, mikor sziveink egyetlen bálványát, egyetlen szépséges leányát elsorvadni látja? Nagy és mélységes bánat rágódik az ő lelkén. És erre a nagy betegségre csak ön adhat gyógyító irt, enyhítő balsamot, kisasszony. Az ön kezében van az ő sorsa, az ő boldogsága, az ő élete.

Egy öreg asszony, aki már nagyon vágyódik a sir nyugalmára, esedezik Önhöz, kisasszony, adja meg élete alkonyának a békeséget, boldogságot.

Adja vissza, kérem, leányom nyugalmát, békéjét, életét.

Hiszen ön tudja, miről van szó. A vöm, a leányom férje, Petelényi Oszkár az ön szépségének rabja. Ön miatt ott hagyta a feleségét, aki pedig szerelemből ment hozzá. Fiatal szívének ártatlan bizalmával lett annak az embernek a felesége és egy pillanatig — esküszöm önnek, kisasszony — egyetlen pillanatig sem szűnt meg őt szeretni. Szereti még most is, még gyalázatos árulása után is. Neki adta tiszta, szűzies lelkét, lobogó szerelmét és az én leányom bele fog halni, érzem, hogy belehal, ha férje vissza nem tér hozzá.

Másfél évig éltek együtt, mint a galambok. Sugárzó boldogság ragyogott a leányom arcán.

De egyszerre aztán beborult. A vöm megismerte önt és . . . és . . . vége volt a mi boldogságunknak.

A világot sem akarok önnek, kisasszony, szemrehányásokat tenni. Hiszen végre is ön nem tehet róla, hogy Petelényi Oszkár önt megszerette, ön miatt egy fiatal szívet összetört, hitését boldogtalanná tette.

Belátom, hogy ön erről nem tehet.

Ámbár . . . azaz, hogy igen, ön erről nem tehet. Amióta önt megismerte, elhanyagolta az otthonát, a feleségét, akit pedig ő is szeretett és . . . és sok viharos jelenet után el is hagyta az én szegény leányomat. Gyalázatos, csufságos árulással magára hagyta.

Ön valóban erről nem tehet.

De amit megtehet és amiért most egy boldogtalan özvegy asszony térdre borulva könyörög Önhöz: adja vissza a leányomnak a férjét, az életét, a boldogságát.

Lehetetlen, hogy önnek jó szíve ne legyen. Nem kinalom meg ajánlatokkal, áldozatokkal, melyekre mindnyájan készek vagyunk. En az ön szívéhez fordulok. A női szívhöz.

Hiszen olyan sok eszköze van ahhoz, hogy egy férfiú tulajdon és olyan könnyen talál kárp . . . azaz, hogy olyan sokan imádják és csodálják önt.

Könyörgök Önhöz, kisasszony, hassanak be szavaim az ön lelkének mélyébe, abba a szentek szentélyébe, melyben ön titkosan rejtegeti a saját édes anyjának kegyeletes emlékét. E szent, tiszta érzés nevében kérem önt, hallgassa meg egy agg asszonynak a könyörgő szavát, aki a leánya boldogságáért esedezik.

Áldva fogom önt áldani mindenha és bele foglalom imámba.

Özv. Csontosy Imréné.

II.

Nagyságos asszonyom!

Mélységesen meghatótt az ön levele. Ön az én drága jó anyám szent emlékére hivatkozott, az egyetlen tiszta érzésre, melyet viharos életem elől a lelkemben rejtegetek.

Belemarkolt a szivembe és — ha rajtam mulik — az Ön leánya boldog lesz.

Nagyon, nagyon köszönöm Önnek, nagyságos asszonyom, hogy megkímélt ajánlatoktól, váltásdíjaktól és efféléktől. Igen megsértett volna vele. Könnyelmű lány vagyok, aki

kormányválsággal pedig akár a korona felfogását, akár a parlamenti kormányt s a parlamentét presszionálni nem lenne célszerű.

Ösi alkotmányunk a rendi világban kellőleg gondoskodott a királyi tekintély alkotmányos fedezetéről s a királyi főhatalom törvényes korlátozásáról a felségjogok egész területén. Az előkelők tanácsa régi törvényekben I. István óta említetik s a szent király fiához intézett leveleiben lelkére köti Imre hercegnek, hogy a nemzet nagyjai tanácsát sohasem mellőzze. Ez a főtanács gyakorolta a királyválasztó korszakban a királyjelölés jogát, a kormányzóságok átmeneti idején a régenségi jogokat. A Habsburgok alatt aztán valóságos kormányzökké, helytartótanácsokká alakult át, élén az ország nagyzászlós főuraival.

Modern demokratikus alkotmányunk ezt a rendszert ily alakban nem tarthatta fenn. A felelős kormányzat nem tűrhetett maga mellett ily felelőtlen mellékkormányt. A király személyét és tekintélyét a mindenkor kormányfelelősség bőven fedezte: a bajokért a minisztereket okozta mindenki, amiért a királynak jobb tanácsot nem adtak, — s ha tanácsuk döntő helyen nem fogadtatott el, fölmentést kértek a felelősség alól, lemondván állásukról. Normális időkben az államgépezet ily módon elég jól is működhetett. De abnormis időről, mikor az uralkodó bizodalma gondoktól beteg, elhatározásait kétségek gyötrik, akarata biztos súlypontját tétován keresi s egy adott helyzettel meghasonlott voltát válság inszcenálása nem orvosolhatja meg, — ily nehéz időről jogrendünk nem gondoskodott. Magyar államtanács nélkül nem is gondoskodhatott.

Hogy elfogulatlanul szólhassunk a kérdéshez, szükséges a mai közállapo-

összeütközésbe jutottam a társadalmi renddel, de azért megmaradt a büszkeségem.

Ez a büszkeségem ridegen visszautasította volna az Ön kívánságát, ha a leveléhez váltásdíjat csatol. Az ilyenre nem volnék kapható.

De a büszkeségem viszont rám parancsolja, hogy az ön meleg, perzselő, velőig ható kérdésének eleget tegyek. Így igazán csak egy anya tud kérni, mikor a gyermeke boldogságáról van szó.

De a büszkeségem azt is parancsolja, asszonyom, hogy megvalljam Önnek: nem is kell semmi áldozatot hoznom, mikor szakítani akarok Petelényi Oszkával. Már régóta foglalkozom e viszony felbontásának eszméjével. Terhemre van. Utamban van. Ezt azért írom meg, hogy utját vágjam minden későbbi hálalkodásnak. Én semmi áldozatot sem hozok önöknek. Sőt az önök kívánsága találkozik az enyémmel. De boldoggá tesz, hogy segítségére lehetek Önnek asszonyom. Boldog leszek, ha élete alkonyára leányának boldogsága vet majd derűt, fényességet.

Szívesen, szívesen megteszem, amit Ön kíván asszonyom. De, hogy siker koronázza törekvéseinket, egy kis cselszövéshez, összeküvéshez kell folyamodnunk. (Ugy-e nem állal velem együtt fondorkodni?) Én azt a kis csalást sütöttem ki, hogy — mondjuk — holnap este átengedem a lakásomat az Ön kedves leányának. Petelényi el fog hozzám jönni és a lakásomon majd az ő bájos szép felesége fogja őt várni — kegyeivel. De nehogy valami viharos fogadtatásban részesítse! Ellenkezőleg. Legyen hozzá elragadóan kedves, fogadja őt a legédesebb mosolygásával, fogadja őt úgy, mint ahogy a nő egy ilyen szerelmes fészekben a férfit fogadni szokta

toktól absztrahálni. A baj, mely ma közdolgoink folyására nehezedik, konstitucionális természeténél fogva máskor is, bármikor kitörhet, még pedig sokkal hevesebb s végzetesebb alakban. Ahogy már volt rá nem egy példa régen, alkotmányos életünk sorsviszontagságai középezt.

Csak addig nincs baj, amíg az uralkodó az alkotmányos tanácsadókra hallgat, akik az ő felelős dolgozóitársai. De rögtön itt a baj, mihelyt a felségjog gyakorlata közben az uralkodó körül nem az alkotmányos miniszterek tanácsa, vagy csak félig és elkésve érvényesül.

Nem szükség történeti példákkal bővebben részletezni, milyen befolyások azok, amik ilyenkor érvényre jutnak vagy jutni törekcsenek, hogy fontos állami okiratok és aktusok sorsát az uralkodó kabinetirodájában irányozzák s döntését kieszközöljék. A történelem csupa felelőtlen és alkotmányellenes tényezők ily befolyásáról emlékezik meg. Nagy és komoly szerep jutott ebben az uralkodó család tagjainak: az anyának, a nagybácsiknak, a fivéreknek, unokaöcséknek, az uralkodó gyermekeinek és vejeinek. De juthatott kisebb személyiségeknek is, kikerül az utókor ámulva tudta meg, hogy az ország kerekéhez hozzáférvén, történelmet segítettek csinálni. Ott voltak az uralkodó hadsegédei, gyóntatói, orvosai, vadásztársai, kártya-partnerei, a mindkét nemű kegyenczek, le az öltöztető komornyikig, a szakácsig s a borbélyig. Ilyen tényezők lehetnek máskor is az ujjhegyei és karmai mindenrendű befolyásoknak, amik *hosszu kézzel* nyulják meg az alkotmányos tanácsadók *fedezetétől eltávolodott* uralkodót.

Negyven év óta országító koronás királyunknak legszebb fejedelmi erényei közé tartozik, hogy az illetéktelen politikai befolyásoktól magát s a befolyá-

Hiszen majd beletanul.

Petelényi urra majd tölem egy levél fog várni, melyben tudtára adom, hogy egy pár hétre elutaztam R. báróval Bukarestbe.

A többit aztán az ön kedves leányára bízom.

Teringettét, ha szereti, hát csak vissza tudja majd hódítani.

Nagyon, nagyon boldog vagyok asszonyom, hogy önért valamit tehetek. Hiszem, hogy sikerülni fog.

Hálára azonban nem szolgáltam rá. Hiszen ugyis szakítottam volna vele.

De egyre mégis kérem.

Tiszta, ártatlan, anyai szívének kérem az áldását és — amint megígérte — kérem foglaljon bele az ön imáiba.

Hódoló tisztelettel

Iza.

II.

Kisasszony,

Ön nemes és nagylelkű.

Alkalmat nyújtott reá nekem, hogy visszahódítsam a férjemet. Ujra meghódítottam.

Bűnbánólag tért hozzám vissza.

Es . . . és . . . mindakelten . . . mind a hárman boldogok vagyunk.

Mert ön az anyám életét is megédesítette.

Azt izeni önnek, hogy mindennap áldja önt és mindennap imádkozik önért.

Mellékelve egy kis aranypálma-levelét küldök önnek.

A mi békénk szerzőjének, mélységes hálám jeléül.

Köszönöm. Köszönöm. Köszönöm.

Petelényi Ottokárné

Csontossy Etelka.

solókat magától távol tudta és akarta mindenha tartani. Az ő példája még nehéz helyzetekben is a hozzáférhetetlen személy és tekintély és absolute önálló egyéniség példájának bizonyult, ki illetékes tanácsadói fölött állva, maga mérlegel, dönt és határoz minden nagy kérdésben. Ez a módszer gyakran jól össze is fért az alkotmányos jogrend alakításával, de *elvi szempontból* az alkotmányosság *ideáljának* valóban még se mondható. A király egyéniségének ez állandó előtérben léte, *födözetlenül hagyható volta* nagy hézag az alkotmányon; fenyegető setét nyílás, amit a balviszonyok bármikor kitágíthatnak tárt kapuvá, hogy rajta az abszolútizmus bevonulhasson s az alkotmány sánczeit leronthassa, vagy legalább aktivitáson kívül helyezhesse.

A magyar államtanácsra vár az a komoly alkotmányos hivatás, hogy a királyi trón állandósága s a felelős kormányzatok változandósága közt támadható réseket a magyar állameszme képviselésében s a törvényesség folytonos szem előtt tartásával megszüntetni igyekezzen. Rendeltesse, hogy a korona soha ne legyen tanácstalanul magára hagyatva s tartassék tőle távol minden alkalom vagy kényszerűség, mely belőle — hacsak órákra is — autokratikus hatalmat válthatna ki.

Mint kizárólag *tanácsadó* forum, nem gyakorolná egyikét sem az állam közhatalmainak. Az alkotmány nem adna neki egyebet konzultatív votumnál, melynek lehet erkölcsi ereje, de nincs semmi anyagi szankciója. Ezt is csak akkor kellene hallatnia, mikor tanácsát, akár a kormány ajánlása folytán, akár királyi óhajtásra, tőle megkérdezik. De ilyenkor aztán teljes nyomatékkal vetné szavát a döntés mérlegébe, kifejezést adva ama nemzet-állami szempontoknak, melyek a pártok hullámzásától függetlenek, de melyek hazafias szolgálatára minden párt egyaránt kötelezve van. Az államtanács tiszte, hogy az alkotmányos tényezők közt az egyensúlyt közbenjárólag fenntartani segítsen, a válságok rázkódató erején tompítson s ha kormányok buknak, parlamentek oszlanak is, a korona és nemzet közt a kontaktus megszakadását pusztá létevel s életműködésével akadályozni tudja.

Predesztinált kényuri természetek a főhatalom élén bizonynyal tuleszik majd magukat a finom fékeken és korlátokon, amiket abszolutisztikus akaratum elé egy ily államtanács emelhet, bármily tekintélyes és független jellemű hazafiak legyenek is ennek tagjai. De lelkiismeretes s a történeti felelősség súlyát érző uralkodóra nézve fontos, hogy legfelsőbb elhatározásainak érleléséhez, aggodalmainak elosztatásához, a nemzettel való érzületegység fenntartásához, minden lényegbe vágó állami aktusnál, a felelős miniszterek tanácsa mellett s annak kiegészítésére, a magyar államtanács szava szintén hozzájáruljon.

A magyar állam épülete nem teljes, az alkotmány gépezete hiányosan kell, hogy működjék, amíg nem töltjük be a megjelölt szervi hézagot a főhatalom feje s a közhatalmak többi funkcionáriusai közt, és nem fődjük be, nem párnázuk ki azt a *surlódási területet*,

mély válságos időkben az összes tényezőkre veszélyeztető lehet.

Az 1848-iki törvényhozás e célra a magyar államtanácsot szánta. A mi dolgunk, hogy az akkori nemzedék e bölcs és előrelátó intenczióját, az *új idők intelmei okulva*, alkotmányunk biztosítására megvalósítsuk.

V. t. t.

Budapest, június 5.

Ha a kormány figyelemmel kísérte az ellene felhangzott vádakot, észrevehette, hogy makacsul vissza-vissza tér ez a vád.

A kormány azzal vette át hivatalát, hogy politikája nem lesz azonos az előbbi kormányok politikájával. Teljesen különbözni fog attól. A hatvanhetes kormányok politikájának fő jellemvonása az volt, hogy Bécsben készítették, ott alakították, onnan irányították. Nos, ennek a kormánynak a politikájához semmi köze sem lesz Bécsnek és mindannak, mit e fogalom alatt értünk. Magyar lesz annak minden porczikája.

Az *Egyetértés* már néhányszor megmondotta, hogy a kormány nem ragaszkodott rigórozusan ehhez az ígéretéhez. Politikájában itt-ott becsuszott olyasvalami, miről a legnagyobb jóakarója sem állíthatta, hogy magyar földön termett.

A holnapi hivatalos lap királyi irásokat fog publikálni, mely irások azt adják hírül, hogy az uralkodó valóságos belső titkos tanácsossá nevez ki néhány magyar politikust. Ezek a politikusok majdnem emberöltőt töltek ellenzéki sorban, honnan irgalmatlanul támadták az egymásra következő kormányokat; támadták azért, mert azok az osztrák császárt oly készséggel, oly vakúsággal szolgálták, hogy nem röstelték ordóit mellükre tűzni, kitüntetésüket címeik közé iktatni.

Magában véve nem valami jelentős dolog, ha valaki osztrák kitüntetést fogad el. De, ha én világleletemben azt hirdetem, hogy Bécsből szakad ránk, minden rossz; a magyarságnak egyenes életöltétele, hogy küzdjön Bécs ellen, a bécsi műveltség ellen, a bécsi irodalom ellen, a bécsi erkölcs ellen; minden magyarnak kötelessége, hogy a magyarság és osztrákság között minél magasabb legyen a választófal, nehogy valaki a keletet összekeverhesse — ha folyton ezt hirdetem, és azután életem alkonyán sutba dobok mindent és éppen annak ellenkezőjét cselekszem, a mit hirdetem: ez átíti a normát, itt már nem pusztán hűség-ről van szó, hanem elvekről a fitymálásáról.

Mit szóljon majd a nemzet, ha elvűségről, ha az elvek mellett való kitartásról fogunk előtte beszélni? Ha azt felelné: „*önök* ne beszéljenek ilyesméről”, nem is fessegetnénk tovább ezt a kérdést. De lehetséges, hogy a körülményektől félrevezetve és a nevek nimbuszától elkábitva: az egymás sarkába lépő elvtagadásokból ő is megtanulja a lemondást és megint a hite az elvek sérthetlenségében. Ez olyan súlyos és végzetes következés lenne, melylyel semmiféle cím és kitüntetés föl nem ér.

De nem is értjük, mi bántotta azokat az urakat, hogy törül vésztett osztrák kitüntetést az osztrák császár kezéből elfogadjanak? A hűség nem. Hiszen ők jobbra a nemzet vezérei voltak; van olyan magas cím, melyet fokozni már nem lehet. Miért nyultak hát azután a fatális cím után? Nincs más magyarázat, mint ez.

Lejtőre jutottak és most siklanak rajta lefelé. Az Ausztriának adott első koncessz-

zió után következett a többi. Ma már abban a kerékvágásban halad a kormány, ahonnan a hatvanhetes kormányokat óriási erőfeszítéssel kivette a nemzet. A régi kormányok szállítottak ujonczokat; szállít ez is. A régi kormányok adtak közös költségeket; ad ez is. A régi kormányok kötöttek kiegyezéseket; köt ez is. A régi kormányok megbüntették a Kossuth-nótát éneklő tiszteket; megbünteti ez is. A régi kormányok vitték Bécsbe a civillistát; viszi ez is. Mindezeknek fejében a régi kormányok tagjai megkapták a titkos tanácsosi méltóságokat. Ennélfogva mit parancsol a logika? A logika azt parancsolja, hogy ennek a kormánynak a tagjai is megkapják a titkos tanácsosi méltóságot. Megkapták.

A kormány ezekután ne ütődjek meg azon a vádon, mely azt lobbantja szemére, hogy politikája ugy hasonlít a régi kormányok politikájához, mint az egyik fürjtojás a másikhoz.

A politika világából.

Az első alkotmánybiztosítók.

A képviselőház mai ülésében olyan meglepetésben részesült a politikai világ, amely egyszerre megváltoztatta a napok óta válsághírekre nyugtalanító hangulatot. *Günther* Antal igazságügyminiszter ugyanis a törvényhozás elé terjesztette a kuriaának képviselőválasztási ügyekben való bíraskodásáról szóló törvény hatályának meghosszabbítására és módosítására vonatkozó törvényjavaslatot. Magában véve ez a betérés nem volna valami különös fontossága, ha nem lehetne az első alkotmánybiztosítók tekinteni ezt a törvényjavaslatot. Sokat beszéltek arról, hogy a király ehhez sem adta meg az előzetes szankciót s ezért azt a körülményt, hogy mégis a törvényhozás elé került, a király és a kormány között az alkotmánybiztosítók dolgában támadt ellentétet elsimitásul tekintik. Éppen ezért a lappangó válságról szóló hírek elsöndesedtek.

A kuriai bíraskodásról szóló régi törvényt módosítja az új törvényjavaslat s egyszersmind meghosszabbítja hatályát is. A régi törvény tudvalevőleg 1909 szeptember 10-én jár le s az új törvényjavaslat újabb 12 évre hosszabbítja meg hatályát, azzal a megjegyzéssel, hogy a törvény a később hozandó választójogi törvény rendelkezései szerint módosul.

A törvényjavaslat, amely 62 pontból áll, korántsem egyszerű másolata a régi törvénynek, hanem annak rendelkezéseit sok tekintetben módosítja. Az indokolásban kifejti az igazságügyi miniszter, hogy a törvényjavaslat benyújtása jórészt azért vált szükségessé, mert a régi törvény oly *jeltűnő hézagokat* mutat fel a gyakorlatban, melyek már egymagukban is indokolták teszik, hogy a törvényhozás annak módosításával sürgősen foglalkozzék. Szükséges azonban az új törvény a Kuria szempontjából is, melynek tehermentesítése sürgős teendő. Ebből a szempontból a törvény az 1907. XVII. és XVIII. törvénycikket egészíti ki. Az új törvényjavaslat a választások feletti bíraskodást a Kuria és a közigazgatási bíróság bíráiból alkotott vegyes tanácsra bizza s a névjegyzékekre vonatkozó döntést pedig kizárólag a közigazgatási bíróságra ruházza át. Ez az országgyűlési képviselőválasztási bíróság két ötagu tanácsban határoz, az egyiknek egyike a kuria által, a másiké a kir. közigazgatási bíróság által választott tanácselnök. Mind-egyik tanácsban sorshuzás útján beosztott kuriai és két közigazgatási bíró van. A tanácselnököket és bírákat a kuria, illetőleg a közigazgatási bíróság minden év január havában titkos szavazással választja. Az ügyek az egyes tanácsok közt az iktatás sorrendje szerint váltakozva oszlanak meg. Ha egy nap több kérvény adatik be, az iktatás sorrendjét sorshuzás útján állapítják meg. Az ügy előadóit sorshuzás útján jelölik ki. A bíróság ügyvezető elnöke a kuria által választott tanácselnök. A kérvényezők és a választást védők meghatalmazottja eltérőleg az eddigi eljárásból, csak az ügyvédi kamarába

bejegyzett ügyvéd lehet. A bíróság ítéletét nem a király nevében, hanem *saját nevében* hozza. Az eljárás megszüntetése esetében a bíróság az ügy körülményeihez képest határoz a költségek dolgában. Lemondás által nem lehet tehát a költségeket a kérvényezőkre háritani.

A választók összehívására vonatkozólag a központi választmány határozatai e javaslat szerint nem a kuriához, hanem a közigazgatási bírósághoz lesznek felelbezhetőek. Ez a kuria tehermentesítéséhez hozzájárul.

A választási eljárásra vonatkozó új rendelkezések közül felemlítjük, hogy ha az újabb szavazásra bocsátott jelöltek egyike az új határnap életbeléptéig meghalt, új választás rendeltetik el. Új választás rendelendő el akkor is, ha több jelölt közül a viszonylagos többség két jelölt részére meg nem állapítható.

A többi alkotmánybiztosítók dolga fogja most már érdekelni a politikai köröket, amelyekre vonatkozólag a „*N. Fr. Pr.*”-ben egy vezető pozícióban levő magyar államférfiu a következőket mondotta:

— Eppen nem titok, hogy jelenleg a *közigazgatási bíróság hatáskörének kiterjesztéséről* szóló törvényjavaslat áll előtérben. Amikor azonban a törvényjavaslat még az előkészítés stádiumában van s bizonyos nehézségeket még el is kell háritani utjából; rossz vért szül idehaza, ha Ausztriában oly hangok hallatszanak, melyek a magyar kormány előterjesztési ellen akarnak hangulatot kelteni. A kormánynak a törvényjavaslatlaltal nincs egyéb célja, minthogy az autonóm testületet megvédje az állami szervek vitás rendelkezéseitől s nem mondok újat, ha azt állítom, hogy hasonló intézkedés Ausztriában már évek óta létezik. De politikai szempontból sem lehet Ausztria érdeke, hogy a magyar kormány tevékeny ellenhangulatot keltsen, mert hiszen a monarchia érdeke, hogy mindkét államban alkotmányos, nyugodt kormányzás folyjon. És ha azt tudjuk, hogy a magyarországi helyzet még mindig *gondkodóba ejtheti az embert*, kívánatosnak kell tartanunk, hogy ez a kérdés is általános megelégedésre nyerjen megoldást.

Kossuth Ferencz is igen erélyesen nyilatkozik az alkotmánybiztosítókrol, amikor visszautasítja egy berlini újság bécsi tudósítójának azt a jelentését, hogy a függetlenségi párt hajlandó az alkotmánybiztosítók nélkül és egyedül elvállalni a kormányt.

— Igen kárhóztatandó rossz szokás az nálunk — mondja Kossuth — a sajtó terén, hogy ha valamelyik lapba valaki akármilyen megbizhatatlan forrásból akármilyen politikai képtelenséget megír, azt egy csomó lap nemcsak átveszi, hanem komolyan pertraktálja is. Ilyen éretlen és képtelen hír, mely valamelyik lapban megjelent s azután a többi is közölte, hogy a függetlenségi párt hajlandó lenne a koalícióból kiválni, az alkotmánybiztosítók nélkül kormányt vállalni. A függetlenségi párt ilyenre nem is gondol s általában nem akar kiválni a koalícióból. Arról meg éppenséggel nem lehet szó, hogy a *függetlenségi párt nemzeti kérdésekben lefelé lúccsúljon*.

Az alkotmánybiztosítók dolgában tehát ma nyugodtabbra fordult a hangulat.

A Budapesti Tudósító-t illetékes helyen annak a kijelentésére hatalmazták föl, hogy egy bécsi helyi könyvgyűjtőnek egyházi magyar lapba is beszivárgott híre, mintha *Wekerle* Sándor dr. miniszterelnök tegnap ő felségénél magánkihallgatáson megjelent volna, nem egyéb alaptalan kohlománynál. Különben ez magától is értetődik, mondja a félhivatalos czáfolat, hiszen a tegnapi nap ő felsége részére családi ünnepet jelentett, a melynek keretében kihallgatás helyet nem foglalhatott.

Új titkos tanácsosok.

A király holnap este érkezik Budapestre a koronázás negyvenedik évfordulója ünnepére, de a hivatalos lapban már holnap megkezdődik az ünneplés. A képviselőház folyosóján az alkotmánybiztosítókra vonatkozó első törvényjavaslat benyújtásával egyidőben terjedt el az a hír is, hogy a király kabinetirodája a koronázási jubileum alkalmából történő kitüntetések első sorozatát már átküldötte a miniszterelnöknek. A legnagyobb kitüntetéseket tartalmazza ez a sorozat, amely szerint Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszter, *Jekel-*

falussy Lajos honvédelmi miniszter, gróf Zichy Aladár a király személye körüli miniszter, Günther Antal igazságügyminiszter, Justh Gyula képviselőházi elnök, gróf Nákó Sándor fiúmei kormányzó, Párvy Sándor nagyváradi róm. kat. püspök, Zelenka Pál bányakerületi ág evang. püspök, báró Wesselényi Miklós koronaőr, gróf Andrássy Sándor országgyűlési képviselő, gróf Mailáth György a főrendiház tagja, herceg Eszterházy Miklós a főrendiház tagja és gróf Eszterházy Miklós Mórincz a főrendiház tagja valóságos belső titkos tanácsosok lettek.

A miniszterek és a Ház elnökének kitüntetését már a hivatalos lap holnapi száma közli, a többi titkos tanácsosi kinevezések pedig a legközelebbi számban jelennek meg. Politikai körökben hajlandók voltak ezeket a kitüntetések is úgy fogadni, hogy a válság elintézését jelentik és ezért számosan üdvözlő-ték is a kitüntetett államférfiakat.

Mindenesetre a jövő események fogják csak igazolni, hogy ez a feltevés mennyiben válik be.

A horvátok féltelenkedése.

Míg az első alkotmánybiztosítéki törvényjavaslat benyújtása és a kormány több tagjának kitüntetés a politikai hangulatot kedvezőbbé tette, mert a korona és a kormány között támadt ellentétek elsimítását látták benne: — a horvátok féltelenkedése továbbra is borossá teszi a politikai látóhatárt. A vasutas javaslatokat ma kezdte tárgyalni a képviselőház és már az első napon egy végtelen horvát beszédben volt része a törvényhozásnak.

A horvát képviselők közül a mai nap folyamán ismét többen érkeztek Budapestre és holnap majdnem valamennyien a fővárosban lesznek, hogy a vasúti törvényjavaslatok tárgyalásában részt vegyenek. Medákovichs Bogdán elnök, bár beteg, mégis feljön, hogy a horvát képviselőknek utbaigazítással szolgáljon. A javaslat mellett holnap Batthyány Tivadar gróf és Nagy Emil fognak felszólalni, ellene pedig első sorban Polit Mihály és a horvátok részéről Babics-Gjalski Ljuba fognak szót emelni, szükség esetére pedig Surmin zágrábi egyetemi tanár. Babics-Gjalski jelenleg legnépszerűbb regényírója Horvátországnak.

A képviselőház mai ülésében lejátszódott jelenetek depimáló hatással voltak a horvátokra, különösen ama lelkesült hangulathoz, mely Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszter nagyhatalú beszéde nyomán a képviselőházban oly egyértelműleg megnyilvánult, kénytelenek voltak meggyőződni arról, hogy mind a mai napig táplált azon reményük, hogy a magyar kormány a horvátok álláspontjához fog közeledni, teljesen széjjelfoszott. Mindezek dacára a horvát képviselők mereven ragaszkodnak álláspontjukhoz. „A horvát nyelv joga — úgy mondják — az egyetlen, amit a kiegyezés nekünk biztosít, ha ezt elveszítjük, mindent elveszítettünk.” A harcot folytatják, bár látják, hogy a képviselőházban eredmény nem kecsegteti fáradozásukat. Obstrukciót nem akarnak, ezt határozottan kijelentik, de lesz számos felszólalás, mert az ügy végleges eldöntését késleltetni akarják. Hogy mi lesz a helyzet azután, ha a javaslatokat a képviselőház már elfogadta, az iránt maguk sincsenek tisztában. Ma még csak azt hangoztatják, hogy ha az országgyűlés el is fogadja a javaslatokat, a horvát országgyűlés azt nem fogja promulgálni. A képviselőház kiváló tagjai közül azonban többen, kik egyes horvát képviselőkkel beszélgetésbe elegyedtek, kétséget kizáró módon értésükre adták, hogy a magyar államnak mindig lesz elég hatalma arra, hogy akaratának érvényt szerezzen.

Egy német nyelvű megjelenő lap ma azt a hírt közölte, hogy a horvát országos kormány a koronázási jubileum tárgyában előterjesztést tett a kormánynak, melyben a Horvátországban jelenleg uralkodó közhangulatra való tekintettel arra kéri, hogy június 8-án ne tűzzék ki a középületekre a magyar lobogót. A képviselőházban több képviselő kérdést tett erről Wekerle Sándor miniszterelnökhöz, aki kijelentette, hogy ilyen átiratot a horvát kormánytól nem kapott, de a magyar kormány tiltakoznék is az ellen, hogy ilyen követeléssel álljanak elő. A közös épületekre igenis kitűzik a magyar lobogót s a magyar zászló jogainak érvényt is szereznek.

S ha e miatt tüntetések és kihágások történnének, a magyar kormánynak van elég eszköze arra, hogy a magyar zászló jogait megvédje. Wekerle nyilatkozata általános megnyugvást keltett.

Budapest, június 5.

A képviselőház holnap, csütörtökön délelőtt 10 órakor ülést tart, amelyen folytatják a vasutas-javaslat tárgyalását.

Minisztertanács. A „Budapesti Tudósító” jelenti: Ma délután fél öt órától hét óráig tartó minisztertanács volt, amelyen a kormány valamennyi tagja résztvett. A minisztertanács után a kormány tagjai dr. Wekerle Sándor miniszterelnök vendégei voltak; a vacsorán Justh Gyula, a képviselőház elnöke is résztvett.

A cselédtörvény harmadik olvasása. A Magyar Tudósító közli: A szövetséget pártokhoz tartozó képviselők felkértek, hogy a cseléd és gazda közti viszonyról szóló törvényjavaslat harmadszori olvasásánál holnap, csütörtökön délelőtt 10 órakor a képviselőházban minél nagyobb számban megjelenni sziveskedjenek.

A képviselőház munkarendje. A koronázási jubileum alkalmából a képviselőház csak szombaton nem tart ülést s pénteken még folytatja a vasutas törvényjavaslatok tárgyalását. E javaslatok elintézése után a kuriai bíráskodás meghosszabbításáról szóló törvényjavaslatot is letárgyalják még a nyári szünet előtt. Abban az esetben, ha a vasutas-javaslatok tárgyalása hosszabb ideig tartana, a Ház üléseit egy órával meghosszabbítják.

Justh Gyula és a néppárt. A néppárt tegnap este értekezletet tartott, melyen a hivatalos jelentés szerint a párt belügyeit tárgyalták. Mint értesülünk, a pártülésen Justh Gyula elnök magatartását tették szövé, ki tegnap Ernst Sándort, a néppárt egyik szónokát igen erélyes módon utasította, — beszéde közben, — hogy a tárgynál maradjon, mert különben nem engedni beszélni. Az incidens heves vitára adott anyagot s általában Justh ellen nyilatkozott meg a hangulat. Ma reggel a képviselőház elnöki szobájában, hol Justh Gyula elnökön kívül Wekerle Sándor miniszterelnök, Günther Antal és Darányi Ignác miniszterek voltak jelen, szintén szóba került az ügy s Justh kijelentette, hogy eljárásának éle nem a néppárt ellen irányult, hanem általában a tárgytól elkalandozó szónokok ellen, akiket a tárgyhoz való visszatérésre figyelmeztetni mindig kötelességének tartja.

Az országos közoktatásügyi tanács állandó bizottsága ma Fináczy Ernő elnökleite alatt tartott ülésében az elemi tanító- és tanítónőképző-intézetek tantervének revízióját ejtette meg Sebestyén Gyula előadó tanácsos javaslata alapján s figyelemmel a tanítóképző-intézetek részéről beérkezett észrevételekre és kívánalmakra, melyeket a tanterv négy évi végrehajtása megérett. A tanácskozáson jelen voltak mint meghívott szakférfiak, illetve tanácsstagok: Percz Sándor és Nagy László tanítóképzőintézeti igazgatók, dr. Juba Adolf, Stankó Béla és Major Gyula tanítóképző-intézeti tanárok. Ugyanezen ülésen terjesztette elő az elnök a vallás- és közoktatásügyi miniszternek az iskolán kívüli tanítás országos szervezésére vonatkozó leiratát, mely egy szakbizottsághoz utaltatott. E bizottság a további kiegészítés fentartása mellett a következőleg alakult meg: Fináczy Ernő (elnök), Jenő Benedek (előadó), Alexander Bernát, Beöthy Zsolt, Erődi Béla, Hegedüs István, Klupathy Jenő, özv. Nentwich Gusztávné, Wessely Odón.

A békési főispánság. Fábry Sándor, Békésmegye volt főispánja a napokban adta át formálisan Andrássy Gyula gróf belügyminiszternek lemondását. A megyében mozzalom indult meg, hogy a tisztán függetlenségi vármegyében függetlenségi főispán nevezessék ki. E kívánság támogatására küldöttséget szerveztek, melynek tegnap kellett volna feljönnie a fővárosba, hogy a kormány tagjainál tisztelegjen. A küldöttség feljövetele azonban elmaradt Apponyi Albert gróf sürgönye következtében, melyben arról tudósította a pártot, hogy chajtasuk teljesedésbe fog menni. Békésmegye

gyének tudvalevőleg Justh János képviselő, a függetlenségi pártnak kiváló képzettségű, rokonszenves fiatal tagja, lesz a főispánja.

A néptanítói javaslatok szentesítése. A nemzeti-ségi hivatalos lapja, a „Lupta” jelenti Bécsből, hogy a népiskolai javaslatok szentesítése immár elhatározott dolog. Nevezett lap megjegyzi, hogy e hírt teljesen megbízható forrásból telefon útján Bécsből kapta, a hír érdekességét fokozza pedig az a körülmény, hogy épp ezen román lap volt az, mely folyton kételkedett abban, hogy a király szentesíteni fogja-e a népiskolai javaslatokat.

Küldöttségek. A magyar elektrotechnikai egyesület tisztelt ma délelőtt Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszternél Lázár Pál képviselő vezetésével. A küldöttség nevében Zepernovszky Károly műegyetemi tanár, az egyesület elnöke, arra kérte a minisztert, nyújtana állami segítyt egy létesítendő könyvkiadó vállalatához, amely elektrotechnikai szakdolgozók kiadásával foglalkoznék, mert elektrotechnikai irodalom magyar nyelven ugyszólván nem is létezett eddig, úgy hogy magyar ember, ha csak nem beszél több idegen nyelven, nem is tudja magát ezen a szakon kellőképpen kiképezni. Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszter válaszában megígérte, hogy tanulmányozni fogja kérelmüket. A küldöttség Sztéryny József államtitkárnál tisztelt azután, aki szintén megígérte támogatását. — Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszter ezután Dunavarsány küldöttségét fogadta, amely Okolicsányi László és Keller István képviselők vezetésével arra kérte a minisztert, hogy a budapest—zimonyi vonalon lévő Dunavarsány megállóhelynél kitérő vágányt létesítsen. Úgy a miniszter, mint Sztéryny József államtitkár, akinél utóbb tisztelt a küldöttség, megígérték jóakaratu támogatásukat. — Nyiregyháza város és Szabolcs vármegye küldöttsége tisztelt ma délelőtt a képviselőházban gróf Apponyi Albert miniszternél. A miniszter ugyanis kilitásba helyezte, hogy 8—10 vidéki városban közművelődési palotát fognak építeni. A küldöttség, mely gr. Vay Gábor főispán, Miketz Dezső alispán, Mayerszky Béla polgármester, dr. Józsa András ny. városi főorvos, Leffler Samu főgimnáziumi igazgató, Vigh György kir. tanfelügyelő, dr. Vadász Leó és Balla János városi tanügyi tanácsos vettek részt, arra kérte a minisztert, hogy állítsa fel az egyik ilyen palotát Nyiregyházán. A főispán szavai után gróf Apponyi Albert kultuszminiszter kijelentette, hogy bár még nem határozott a városok ügyében, de mihelyt rá kerül a sor, méltányolni fogja Nyiregyháza város kérelmét. A küldöttség ezután Molnár Viktor államtitkárnál tisztelt. — Gróf Apponyi Albert kultuszminiszter ezután Debreczen város küldöttségét fogadta, amely Thalv Kálmán és Szabó Kálmán orsz. képviselők vezetésével tisztelt a miniszternél. A küldöttségben résztvettek Simonyi Emil, kir. tanácsos, zenedei igazgató, dr. Ujfalussy József kir. tanácsos és Marton Kálmán választmányi tagok. A küldöttség arra kérte a minisztert, hogy a zenedét, amelyben évente háromszáz növendékét képeznek ki, államosítsák, vagy ha ezt nem lehetne, legalább emeljék a szubvenziót. Gróf Apponyi Albert szívesen fogadta a küldöttséget és megígérte, hogy kérelmüket jóakaratu elbírálás alá fogja venni.

Az iparfelügyelők jelentése. A képviselőház munkasügyi bizottsága ma délután öt órakor Glesswein Sándor elnöklésével ülést tartott, amelynek tárgyát az iparfelügyelők 1905. évi működéséről szóló jelentés képezte. A kormány részéről Sztéryny József államtitkár és Téglaassy Mihály miniszteri tanácsos vettek részt. Ernst Sándor előadó ismertette a jelentést és kifejezte azt a felőgását, hogy díjtalan iparfelügyelők lehetőleg ne alkalmaztassanak, szől azután az inasképzés kérdéséről; továbbá az aggság és rokkantság esetére való biztosítás intézményének szükségességéről s azt indítványozta, hogy az iparfelügyelőkéről szóló jelentés jövőre csak munkasügyi bizottsághoz utaltassék. Végül a jelentés tudomásul vételét kéri.

Sztéryny József államtitkár hozzájárul ahhoz a felfogáshoz, hogy díjtalan iparfelügyelők ne alkalmaztassanak, de szükséges, hogy megfelelő számú állás rendszeresítsék. Ahhoz is hozzájárul, hogy az iparfelügyelőkéről szóló jelentés jövőre csak a munkasügyi bizottsághoz utaltassék. Végül a jelentés tudomásul vételét kéri.

Sztéryny József államtitkár hozzájárul ahhoz a felfogáshoz, hogy díjtalan iparfelügyelők ne alkalmaztassanak, de szükséges, hogy megfelelő számú állás rendszeresítsék. Ahhoz is hozzájárul, hogy az iparfelügyelőkéről szóló jelentés jövőre csak a munkasügyi bizottsághoz utaltassék. Végül a jelentés tudomásul vételét kéri.

Sztéryny József államtitkár hozzájárul ahhoz a felfogáshoz, hogy díjtalan iparfelügyelők ne alkalmaztassanak, de szükséges, hogy megfelelő számú állás rendszeresítsék. Ahhoz is hozzájárul, hogy az iparfelügyelőkéről szóló jelentés jövőre csak a munkasügyi bizottsághoz utaltassék. Végül a jelentés tudomásul vételét kéri.

Bernáth István felvilágosítást kér a sztrájk-adatok dolgában, mire Ernst előadó és Sztéryny államtitkár megadják a felvilágosításokat.

A t. Házból.

1. Kezdi a vasutasokat...

— Ne legyetek tapintatlanok! — Így hangzott ma reggel a figyelmeztetés.

Megértette mindenki és következésképen senki sem bántotta már a cselédtörvényjavaslatot oly módosításokkal, amelyek vitát keltettek volna. Egyedül Hirtenstein Lajos keltett ijedelmet, mert fényes nappal smokingban és fehér nyakkendősen jelent meg. De Hirtenstein is, a kit kollégái már Lajcsinak neveznek, megnyugtatta az újságírókat, hogy nem a cselédtörvény-nél szólal fel, hanem interpellációja van kérem alásson. És nem is az interpellációért öltözött fehér nyakkendőbe, mert azt Hirtenstein is tudja, hogy az interpelláció nem filharmóniai koncert, hanem hogy mert ő alkalom nélkül is meg szokta vendégelni nagyságos képviselő-társait, hát még most milyen dinom-dánom következik kérem alásson.

Azonban, hol vagyunk még attól? Jelenleg még csak annyi sikerült, hogy a cselédtörvény részleteiben is megszavaztatott és harmadszori olvasásra a holnapi ülés napirendjére tüzetelt. (Aki nagyon el voltak keseredve, felkiáltottak: „Éljen Darányi!”)

Hol vagyunk még az interpellációktól? Hol vagyunk még attól, hogy Hirtenstein barátunk a kétségtelenül sikerült beszéd után nagy traktátumot csapjon és kezeit dörzsölgetve gyönyörködje a pezsgős flaskók szaporodásában a daliás demokraták közt.

— Amilyen szerencséje van ennek a Lajcsinak — konstataálja a bihari don Juan Halász — még eltelik az idő anélkül, hogy rákerülne a sor. (Aminthogy így is történt.)

Valahogyan tényleg olyanformán vagyunk. A nap elkerget az égről egy darab felleget és fényes világosságot önt ide. Egy csomó a friss eleganciájú gróf Zichy Aladárt éri, aki most érkezett Bécsből a király jövetelét bejelenteni és magával hozta az ajándékokat. Justh Gyulának gratulálnak a folyosón, kegyelmes ur lett belőle. Günther Antal elbujt előlük, a gratulálók nem érték utól. Kossuth Ferencz az írásait nézi, nagyobb kitüntetés is érte őt már, amikor a nemzet többséget adott neki. És kegyelmes lett Josipovich Géza, a horvát miniszter is, csak a horvátok nem igen akarják kegyelemben részesíteni. Jekelfalussyt úgy tekintették, mintha elejétől fogva exczellenciás lett volna.

Günther mindjárt be is bizonyítja, hogy az exczellenciás titulus nem akadályozza az elvállalt feladatok teljesítését, benyújtja a kuriai bíraskodás meghosszabbításáról szóló törvényjavaslatot. Bizonyos, hogy a hosszabbított javaslatnak rövid élete lesz, gyorsan elvágja fonálát az általános választói jog. Éppen azért sietnek vele, hogy az új hajtás legalább megfogamzék, mielőtt a fát derékban levágnák.

Hová tévedtünk? Hisz most egészen másról van szó. A t. Ház elé nagy ügy kerül. Most kezdik a vasutas törvényjavaslatok tárgyalását. Kettő van, de egymáshoz van növe, mint a csodaikrek, amelyeknek két pár karjuk, két pár lábuk, fejük van, de csak egy gyomruk. A fizetésrendezés a gyomor s ez nem kap táplálékot a practica nélkül. De két előadó is van hozzá: Jankovich Marczell, meg Hoitsy Pál. Mozgás van a folyosókon s az ülésteremben. A horvátok első csapata megérkezett. Idejekorán megkapták tegnap délben a telegramokat és a leggyorsabb gyorsvonattal felsiettek. Supiló, ama magas alaku, fekete férfiú dirigálta őket. Van köztük pomádés bajuszu, félőreg és gigerlisen öltözködő, koczkás mel-

lényü virgoncz ifju. Egy horvát újságíró-kisszony is jött velük; itt ül a tisztos koru Lloyd mögött májvaszinü bluzzal, egyszerű fekete díszítésü szalmakalappal, fehér manzsettásan. Hivatalból nem tud magyarul s így inkább élvezheti a bókokat, amelyet nem neki, de róla a magyar kollégák mondanak. Polit Mihály csábító tekinteteket lövel a horvátokra. Mert ha nyugtalankodnak, akkor szeretné besorozni őket a nemzetiségek családjába.

Mindjárt meglátjuk, előbb még az előadóknak kell beszélni. A fő-előadó Jankovich Marczell. Ő van az emelvényen, fekete Kaiserrokkban, előkelő poziturában, komoly ábrázattal és láthatólag olyan súlyos beszéddel, hogy egy óráig eltart, amíg dekkogramokban leméri. (Dr. Lázár Pál is így taksálja.) Beszél is már Jankovich Marczell. Leadogatja a terheket. Ekkor látjuk, hogy a waggon nagyobb részben virágokkal, költői kifejezésekkel és hasonlatokkal van megtölve. A legelső nagy bokrétát Kossuth Ferenczhez dobta, dicsőítvén, hogy az ő nevéhez fűződnek e javaslatok a vasutasok anyagi helyzetének megjavításáról és a szolgálati rend biztosításáról szólnak. Eljenzés. Ott ül Kossuth Ferencz és enyhén bölint. Mögötte Szerényi lakik. Nagy íráscsomók vannak előttük. De ezeknek csak egy negyedrésze javaslat s egy negyedrésze beszéd, a másik két negyedrésze kérvényekből áll, melyeket itt szóztak rájuk.

Jankovich Marczellnek a beszédét nagy figyelemmel hallgatták. Mi azt hittük volt, hogy ez a téma nem éppen poétikus mindaddig, amíg az előadói beszédet nem hallottuk. De amikor hallottuk, hogy a törvényjavaslatba be van vésvé, hogy mindnyájan egyenlők vagyunk és egyenlők akarunk maradni, akkor már észre kellett venni, hogy a poezis hazája szegődött dolgozó-társának. Ez be van vésvé a javaslatba, a beszédben a szónok külön fejezetet szentel a sztrájkok dolgának és konstataálja, hogy a legkisebb háztól kezdve fel a kormánypalotáig száműzve kell lennie a jogtalanságnak. Aztán a jövőbe kell néznünk és nem tudjuk napfényes és csillagos lesz-e avagy sötét. No meg a szeretet, mely összefoglalja az egész világot. És a fényes, ragyogó hazafiság, melynek ellensége a vasuti sztrájk. Elmerengtünk e nagyszerű kifejezéseken, melyek igen tetszettek a hallgató képviselőknek, akik tapsoltak a napfényvel együttjáró csillagoknak is. Hát még a sajtó sárkány-papírjairól milyen festőien beszélt és hogy bármit cselekszel, az izzó fajszeretetről ne feledkezzél meg.

Statisztikával pihen egy kicsit és már francziául idéz. Mindjárt felráz azonban ódai ihlettel kiáltván:

— Jönni fog, ha jönni kell egy jobb kor, mely után...

Luczifert is emlegeti és a végén egy vasuti hasonlat dübörög, hogy a vonat megy-megy a maga pályáján, áldást, boldogságot vive, csak a vezető ne legyen gonosz és gondatlan.

Taps. Taps. Taps. Ez szépen sikerült. De egy napra elég is belőle egy ebéd előtt.

Hoitsy Pál, a másik előadó, csak a helyéről, a képviselői padok sorából beszélt s nem igyekezett, hogy őt a stílus virágzásában utolérje. Bizonyosan úgy vélekedett, hogy ez nem lokomotív-virágkorzó. Ámbár a Jankovich beszéde virágok nélkül is igen okos és tartalmas beszéd lett volna, valamint a Hoitsy Pálé is az volt.

Contiuere omnes... Kossuth Ferencz beszélt, ismertette a javaslat célját és irányát. Atvai gondoskodással a vasutasokról elmentek

a fizetésrendezésben a végső határig, de az adófizetőkre is tekintettel kellett lenni. Szigoruan meg kell követelni a kötelességek pontos teljesítését. Az izgatásokat megszünteti és rendet fog csinálni. A horvátokhoz erélyes figyelmeztetéssel fordul és megakadályozza, hogy tulmenjenek a határokon. Egy szó felesleges sem mond, de mindazt, amit előad, szükséges, fontos és egy-egy mondata tisztában világítja meg a helyzetet, mint hónapokra terjedő vitatkozás és beszéd-özön. A t. Ház komolyabb része megragadja az alkalmat, hogy helyeslésekkel és tapsokkal tüntessen Kossuth Ferencz mellett, mintegy kifejezve általa ama kívánságot is, hogy ne csináljanak ok nélküli nagy és hosszadalmas vitát.

Hogyan lesz, mint lesz, majd elvállik.

Most a legfontosabb teendő, hogy az elnök felfüggeszse az ülést. A szünet kijár tiszteletből az olyan fontos beszéd után, mint a minő a Kossuth Ferenczé volt.

De a szünet szükséges volt most amiatt is, hogy átalakítsák a színt.

Eddig itt, kedves olvasó, magyar országgyűlés volt. Most megváltoztatják a színteret és horvát országgyűlés lesz.

A legsötétebb képzelet se gondolt ilyet. Még Tisza Kálmán is azt mondta volt, hogyha a vakondok kidugják a fejüket, visszaveri őket és visszaverte.

Most ime magának a törvényhozó-testületnek a díszes büszke palotáját lepik el.

* * *

II. Mit mond?

Ki hitte volna, hogy valamikor az ezeréves alkotmány törvényhozó házában, a magyar országgyűlésben olyan ülés lesz, hogy az elnök, a tanácskozások legfőbb őre és méltósága, neveltség látványa gyanánt tűnik fel. Ott ül, az elnök a díszes támlájú széken a magasságban, de egymaga semmit sem számít, hanem melléje egy horvát tolmácsot helyeznek. Ott ül egy kukkot sem értve abból, amit beszélnek. Magyarország területén egy törvényszéki tárgyalás sem lehetséges ily neveltségesen. A magyar gyorsírókat statisztáknak tették meg, az asztalhoz egy horvát gyorsírót ültettek. Az irodában horvátok foglalták le az írógépeket. De nem ennyi az egész. Hanem maguk a magyar képviselők is néma statiszták ama néhány horvát mellett, aki ott a jobboldal felső szögletében összebujik és körülveszi egyik társukat, a nevé Vrbanicsnak írják, aki beszél ismeretlen idegen nyelven, horvátul, nekünk akár kínai nyelv lenne!

— Gyalázat! — kiáltozzák a folyosón a kuruczok, míg Justh végigmegy közöttük s azt mondja: „A törvény, törvény!”

— Hát legyen törvény. Beszéljenek, de ne adjunk egész apparátust hozzá.

Pedig adnak. A naplóba is benyomtatják a horvát beszédet s a szónok közelébe gyűlnek, akik valamit konyitanak hozzá. (A karzaton szép barna arcú hölgyek kipirulva hallgatnak, ezek a horvát képviselők hozzátartozói, de nem katrinczákban jöttek, mint az oláhok, hanem elegáns, párisi divatu toillekben.)

S ama Vrbanics beszél. Mit mond? Szorgalmas zurnaliszták izzadva kergetik a horvát fordítókat megtudni, hogy a szónok azt hangoztatja, hogy Horvátországban minden horvát legyen és a mi magyar tulajdon, az is változék át horvátta.

Már több mint egy félórája beszél s már zurnaliszták is, képviselők is kifáradtak a tudakozásban.

E helyett a könnyebb végét fogják meg a dolognak és tréfát üznek a beszédből, egy-egy szót magyar hangzás szerint értelmezvén:

— Vigyázzatok, amikor nagyon gyorsan beszél, akkor szid bennünket. Nagyon sokat mondja azt, hogy cocovila.

— Most meg azt mondja, hogy kocsonyatejű, valjon kire mondta?

— Csujnis! Csujnis! — kiáltják a horvátok.

— Mi bajotok van? Lázatok van? Fáj a hasatok?

— Csendesen. Most azt mondja palacsinta fuj de csuf pudevucsilla magyarski.

— Csujnis! Csujnis!

— Zbivaly, kucsa!

— Hallod, azt mondta bivaiv, kulya!

— Jajji! Most nagyon csufot mondot!

Most már az elnöklő Návay is megsokallta és leszállott, hogy már elég volna, már fél két óra van s a Ház azt határozta volt, hogy akkor átér az interpellációkra.

— Csujnis! Csujnis! (Ez alighanem azt jelenti, hogy: Halljuk! Halljuk!)

Mit ér vele? Vrbanics nem tud magyarul. Nem köteles érteni és folytatja, még egy fél-óráig beszél.

— Recsitato! — szól közbe Horváth József, hogy legalább ne olvasson.

Az elnök azonban rácsenget.

A baloldal egyre türelmetlenebb.

— Elég volt.

— Vegye figyelembe a t. képviselő ur a Ház hangulatát — figyelmezteti most az elnök is.

Mégis tovább beszél.

— Smájszió hinauszió! — kiáltják most balról.

Ezt végre megértette és kivágván egy nagy tiltakozást, leült.

A tiltakozás ellen tiltakozott Nagy Ferencz s azt magyarázta Supiló: Hogy magyar törvények ellen szabad-e tiltakozni, vagy nem.

Mindegy. Most már minden mindegy. A horvátok beköltöztek és elfoglalták, bevették egy kardcsapás nélkül a magyar országgyűlés Házát, mert az országgyűlés csodálatosan türelmes és engedékeny.

De ne nagyon folytassák. Mert máskülönben igen könnyen az a hangulat kerekedik felül, melynek tréfás kifejezése ma ez volt:

— Smájszió hinauszió! (Dobjuk ki!)

* * *

III. Egy kérvény — legjobbkor.

Éppen a legfurcsább állapotban volt a t. Ház a különös horvát szónok különös hallgatása közben. A képviselők olybá tetszettek, mintha éhhomra ugorka-salátát ennének hus nélkül. Wekerle hátra ült a második sorba Szerényi államtitkár mellé. Már az ötletből kifogytak, már Visontai is eltűnt piros nyakravalójával együtt. A baloldaltól az alkotmány-pártra és onnan visszafelé tekintettek az emberek és legfőbb vágyuk az vala, hogy kitaláljanak valamit, a mivel e szörnyűségen bamba helyzetből kikászolódjanak. Borzasztóan gyilkos állapot, hogy itt felnőtt emberek, komoly államférfiak kénytelenek hallgatni olyan beszédet, amit nem értenek, míg a horvátok mulatnak és parlamentesdit játszanak. Zavartan nézték egymást.

Ekkor a magasságból jött egy mentőangyal. Egy fekete ruhás nő ledobott egy kérvényt a második emeletről, úgy, hogy éppen a Wekerle orra elé esett.

A miniszterelnök a kezébe vette, elolvasta

s a képviselők mind hozzá siettek megnézni, hogy mi van benne.

Oriási aktualitás! Az asszony amiatt panaszkodik, hogy nem tud bejutni az örültek házába.

Wekerle szomorúan sóhajtott fel:

— A kérvény már felesleges, hisz ez az asszony itt van. Hisz már bejutott ide.

Csak hogy a teremőrök már elvezették.

S most az asszony folytatólagosan kopogtat más helyütt.

— Hogyha már eivitték — mondja Szatmári Mór a miniszterelnöknek — legalább azt tedd meg kegyelmes uram, hogy ügyelj, nehogy megleptezzék a kérvényét, mert nincs rajta bélyeg.

— Ezt megtehetem — viszonzá Wekerle — miután a petíció nem jutott hivatalos kezékbe.

A vasutasok törvénye.

— A képviselőház ülése. —

Budapest, június 5.

A gazdasági cselédek megkapták azt, amit után, Darányi szerint, áhitottak; a törvényüket megszavazta a képviselőház. Mindössze néhány szakasz maradt hátra és azzal gyorsan végeztek. Még néhány, a cselédtörvényhez ragasztott javaslatot is elfogadtak s azután Jankovich Marcell elfogadásra ajánlotta a vasutasok fizetésrendezéséről és szolgálati pragmatikájukról szóló törvényjavaslatokat. A két tervezetnek csak egy általános vitája lesz. Kossuth Ferencz megmondotta, hogy miért. A két javaslat között ugyanis juktímot kellett felállítani. Rendezik a vasutasok fizetését, mert megérdemlik; a rendezésben elment Kossuth addig a határig, a meddig az ország pénzügyi helyzete megengedi. De ezzel szemben biztosítékot kellett teremteni, hogy a vasúti szolgálatot sztrájk vagy amerikkázás meg ne zavarja. Egyesek érdekeit nem lehet a nemzet egyetemes érdeke fölé helyezni. A vasutasoktól meg lehet követelni, hogy teljesítsék köteleességüket. Nem lehet tűrni, hogy közöttük rendszeresen izgassanak sztrájkra vagy köteleességmulasztásra. „Biztosítatom a Házat — mondotta a kereskedelemügyi miniszter — hogy erős kézzel tartom a gyeplőt a kezemben, tudok rendet csinálni; de nemcsak tudok, hanem fogok is.” Megtapsolták ezt a nyilatkozatot. A tapstól fölbuzdulva, még erősebben beszélt Kossuth arról a fejelemről, mely kell, hogy összetartsa a vasut katonáit. Beszédének második részében a horvátoknak adott koncessziókról szólt a miniszter. Föl-sorolja az engedményeket, melyek között ott van az, hogy ezen túl a közhatalóságokkal és a közönséggel való érintkezési nyelv a horvát nyelv lesz. Ennél tovább (?) azonban nem hajlandó menni a kormány. „Ha a horvátok — fordult a miniszter a horvátok felé — bővíteni akarják az 1868. kiegyezést, akkor majd lesznek olyanok is, akik szükíteni akarják.” Ez a fenyegetés nem ijesztette meg a horvátokat. Annaira nem, hogy első szónokuk, Vrbanics Ferencz, igen hosszú dikcióban pattogott a magyarok ellen és a horvát nyelv szuverenitása mellett. Természetesen horvátul beszélt.

A magyar képviselők, Nagy Ferencz kivételével, szót nem értettek a beszédjéből. De értették a horvátok, akik sűrűn tapsoltak kollégájuknak. A szónok annyira tűzbe jött, hogy sehogyse akarta befejezni; az elnök figyelmeztette, hogy ma interpellációs nap van, legyen hát tekintettel. „Bánom is én!” — felelt vissza a horvát és beszélt tovább. Háromfaltájkettőkor pontot tett azzal a kijelentéssel, hogy a horvát nyelv jogáért körömszakadtáig fognak küzdeni, s hogy a vasutasok törvényéről a magyar országgyűlés egyoldalul nem határozhat; s ha határoz, ők az ellen tiltakoznak. „Nincs jogukban tiltakozni!” magyarázta Nagy Ferencz. „Hiszen az nem is formális tiltakozás!” — mentegetőzött Supiló Ferencz. A horvát vitává fajult vasutas-vitát holnap folytatják. Mindamellé a horvát ügy nem került le a napirendről. Barta

Ödön interpelláció alakjában szóvá tette azokat a fulzásokat, melyeket a horvát politikusok zászlójukra irtak. Nagy figyelem között fejtegette, milyen veszedelmes lejtőre sodródtak ezek a politikusok, mennyire nincs igazuk s mennyire ellenük van a jog, törvényesség és a józan ész. Majd arra térve rá, hogy milyen álláspontot kell a kormánynak elfoglalnia; határozott, tiszta, energikus álláspontot, melyet támogatni fog az egész magyar nemzet. Ennek azután diadalmaskodnia is kell. Barta beszéde óriási hatást keltett. Egyelőre nem kapott rá választ.

Részletes tudósításunk ez:

A képviselőház ülése.

— Kezdődött délelőtt tíz órakor.

Elnök: Justh Gyula.

Jegyzők: Ráth Endre, és Egry Béla.

Az elnök: Az ülést megnyitja.

Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszter benyújtja több helyi érdekű vasut (karánsebes—hátszegi, oravicza—némeibogaáni és temesvár—varjasi) engedélyezéséről szóló törvényjavaslatait.

A javaslatokat kiadják a pénzügyi és közlekedési bizottságoknak.

A cselédtörvény.

Elnök: Következik a mezőgazdasági cselédtörvény folytatólagos tárgyalása. A 62. §. feletti vitát már bezárta, szavazás előtt szó illeti az előadókat. (Az előadók nem kívánnak szólni.) A földmivelésügyi miniszter kíván szólni.

Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter: A tegnapi vita során két konkrét indítvány adatott be, amelyeknek a mellőzését kéri.

Hérey Lajos: Visszavonja indítványát.

A Ház a szakaszt változatlanul elfogadja.

A hatvanharmadik szakaszt hozzászólás nélkül elfogadták.

A hatvannegyedik szakaszról

Bizony Akos: A szakaszhoz egy új bekezdést indítványoz, mely szerint a törvény értelmében felmerülő perekben a képviseltetésből eredő költségek bíróság meg nem állapíthatók és azok a képviselő által a megbízó ellen bíróság előtt nem érvényesíthetők. (Zajos helyeslés.)

Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter: Ajánlja Bizony Akos módosításának elfogadását. (Helyeslés.)

A Ház a szakaszt Bizony módosításával fogadja el.

A hatvanöt—hetvenedik szakaszokat hozzászólás nélkül elfogadja.

Az elnök: Ezzel a törvényjavaslat részleteiben is letárgyaltattam. (Eljenzés.) Azonban a munkaügyi bizottság egy határozati javaslatot adott be, mely szerint felhívatik a földmivelésügyi kormány, hogy a cselédlakások építésénél nyújtandó kölnyitésekre nézve tervezetet nyújtson be. Méltóztatik ezt elfogadni? (Igen! Igen!) Ha igen, akkor ezt határozatilag kimondom. Javaslom, hogy a most letárgyalt törvényjavaslat harmadszori olvasása a Ház legközelebbi ülésének napirendjére tűzessék ki. (Helyeslés. Zajos felkiáltások: Eljen Darányi! Eljenzés és taps.) Következik a Nemzetközi Mezőgazdasági Intézet létesítése iránt Rómában kötött nemzetközi egyezmény becikkelyezéséről szóló javaslat tárgyalása.

Bernáth István előadó ismerteti a javaslatot, amelyet általánosságban és részleteiben vita nélkül elfogadnak. A javaslat harmadik olvasását a legközelebbi ülés napirendjére tűzik ki.

A vasutas-törvény.

Az elnök: Következik napirend szerint a magyar kir. államvasutak évi fizetéssel bíró alkalmazottai illetményeinek rendezéséről és a vasúti szolgálati rendtartásról szóló törvényjavaslatok tárgyalása. Már a tegnapi ülésen indítványozta, hogy a két javaslatot általánosságban együttesen tárgyalják. Most ezt az indítványát megismétli s kéri a Házat, hozzájárul-e indítványához? (Igen! Igen!) Ha igen, akkor ezt határozatilag kimondom s az ülést öt perczre felfüggesztem.

Szünet után

Az elnök: Az ülést újból megnyitom.

Jankovich Marcell előadó: Ismerteti a vasutas pragmatikájáról szóló törvényjavaslatot, melynek fontosságát nem győzi eléggé hangoztatni. Tudja, hogy a javaslat ellenségeit nem sikerült meggyőzni annak helyességéről és alaposságáról, de elégtelenség esetén a legfontosabb eszmék is hálásabb talajra találnak, mint az üdvösek. (Zajos helyeslés.) Ismerteti a javaslat intézkedéseit, amelyekkel a sztrájkot megtorolni és preventive megakadályozni akarja. Ajánlja a javaslat elfogadását. (Zajos helyeslés, eljenzés és taps.)

Roitsy Pál, a pénzügyi bizottság előadója: A vasutasok már régóta kérik fizetésük emelését s e kérsnek megvolt a jogos alapja. Reményli, hogy

most ezt a javaslatot meglepéssel fogják fogadni. (Helyeslés.) Ajánlja a javaslat elfogadását. (Zajos helyeslés és taps.)

Kossuth Ferenc beszéde.

Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter: T. képviselőház! Alkotmányos szokásomhoz híven, mindjárt a vita kezdetén kívánok nyilatkozni. (Helyeslés.) Röviden szölok mind a két elöttünk fekvő javaslatról, amelyek között junktimot kívánok felállítani. (Halljuk! Halljuk!)

Ami a fizetésrendezést illeti, megállapítom, amit egyébiránt Hoitsy előadó ur t. barátom jeles előadásában máris kifejtett: hogy az állam elment a fizetésemelés terén addig a végső határig, ameddig egyáltalán elmehtett. (Igaz. Ugy van!) Aki engem ismer, az nem fog kételkedni azon állításom őszinteségében, hogy amikor adhatok és segíthetek, teljes szívvel teszem ezt (Élénk helyeslés), de egyéni hajlandóságomat mérsékelnem kell, mert kötelességem az adózó polgárok helyzetét is mérlegelni. (Igaz! Ugy van!) Amidőn tehát a vasutasok fizetését emeltem, kerestem és megtaláltam azt a középútat, amelyen járnom lehet és elmentem a végső határig, de ezen túl magamat ragadtatni nem hagyom. (Helyeslés.)

A fizetésrendezéssel, sajnálatomra, teljes lehetlenség volt a munkásoknak azon óhaját teljesítenem, hogy évi fizetéses állásokba vétesse nek be. Mert ha ezt a kérelmet teljesítettük volna, a 8366 műhelymunkás kinevezése kerekén 14 millió költséget okozna; a 8800 pályamunkás kinevezése kerekén 15 millió koronába jönne, ha pedig ezeken és az összes raktári, szertári, állomási és fűtőházi munkásoknak állásai rendszeresítettének, ugy csupán ezen a czimen 60 millió korona kiadással kellene számolnunk. Szükségtelen bővebben magyaráznom, hogy ez lehetetlen volna.

Egyébiránt ugy vagyok értesülve, hogy a vasuti személyzetnél a tervezett fizetésrendezés a legjobb benyomást keltette. Mindannyian belátják, hogy érdekükben megtettem, amit tehettem (Igaz! Ugy van!), keveseknek kivételével. (Helyeslés.) E kevesek elégedetlenségét sajnálom, de megnyugtát az a tudat, hogy telhetetlenek mindig voltak és lesznek, de ezekért az egész nemzetnek érdekét megsérteni nem szabad és nem lehet. (Általános helyeslés.)

Attérk t. Ház a szolgálati pragmatikára. Résztetekbe itt sem bocsátkozom. Az igen tisztelt előadó ur, Jankovich Marczell (Éljenzés) igen szép ismertetésében, amelyért eléggé ki nem fejezhetem elismerésemet (Éljenzés), kiterjeszkedett minden egyes részletre; én csakis elvi határozatokat akarok tenni, amelyeket megtenni kötelességemnek tartom. (Halljuk! Halljuk!)

Elsősorban megállapítom, hogy a beteresztett szolgálati pragmatika ebben az országban az első, mely törvénynyel állapították meg és amely egy nagy hivatalnok karnak szolgálati viszonyait lesz hivatva igazságosan és méltányosan rendezni. A jogokat megvédi, a kötelességeket körülírja, az előmenetelt biztosítja, a hivatalnokot kiragadja az önkénynek nyomása alól, az igazságszolgáltatást könnyítvé teszi s a kollegiális rendszer alkalmazásával érvényesít egy elvet, amely a vasutaknál hasznosnak fog bizonyulni, mert a vádolt kollegái fognak ítélkezni, azok fogják védeni és azok fogják vádolni s e kollegák azt az ügyet, amelyről szó lesz, ismerik, fontosságát méltányolják s a felelősséget mérlegelni tudják (Igaz! Ugy van!), megszöbb menő jogok biztosítanak a személyzetnek, mint azok a jogok, amelyekkel a személyzet eddig rendelkezett. De a kötelességek teljesítése is szigorubbán fog megköveteltetni az alkalmazottaktól, mint eddig. (Helyeslés.) A megtorlás is gyorsabb lesz. Azonban a rendes bíróságokhoz fordulni nyitva marad az út. (Helyeslés.) A kötelességek oly pontosan körülírva, hogy mindenki, mielőtt a vasuti szolgálat terére lép, meg fogja ítélni, hogy megfelel-e ezen szolgálat az ő hajlamainak, ha pedig a szolgálatba lépett, mint becsületes ember, teljesítse is elvállalt kötelességét. (Élénk helyeslés és taps.)

En mint régi szakember nagyon jól tudom, hogy a vasutaknál a fegyelemnek fentartása milyen fontos követelmény, de szerintem a vasuti szolgálat olyan, amelynél nem elég a fegyelem, hanem szükséges, hogy a személyzet között az összetartás, a kölcsönös bizalom és kölcsönös szeretet honoljon, és szükséges mindenekelőtt a vasutasoknál, hogy szolgálatuknak szeretete ki legyen fejlődve. (Helyeslés.) szükséges, hogy szeressék azt az ügyet, amelyet szolgálnak; érezzék, hogy mindegyikük egy nagy közgazdasági tényezőnek szolgálatában áll és legyenek annak tudatában, hogy olyan eszközt kezel, amely áldást hoz, vagyont fejleszt, nemzeti érdekeket mozdít elő, ő tehát a közgazdasági téren a nemzet katonája. (Élénk helyeslés.) Nemcsak fegyelemnek, hanem erkölcsi rugóknak is kell közreműködni abban, hogy a vasuti szolgálat a lehető legjobb legyen. Minden igyekezetem oda irányul, hogy így legyen: és ezt czélozza e szolgálati pragmatika rendelkezéseinek összessége is amellet, hogy mindenütt, ahol lehetséges volt,

érezetni kívántam azon atyai kéznek érintését, amely az én kezem a vasutasokkal szemben, kiket kedves gyermekeimnek szeretek tekinteni. (Élénk helyeslés és éljenzés.)

T. Ház! Az imént említettem, hogy az elöttünk fekvő szolgálati pragmatika-javaslat az, amely ebben az országban egy nagy hivatalnoki karra törvényhozás által lesz megállapítva. Ez alkalommal kifejezni kívánom azt az egyéni óhaját, hogy az összes hivatalnoki kar minél előbb kap hassa meg a törvényhozás által biztosított szolgálati pragmatikáját. (Élénk helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.)

Es hogy bebizonyíthassam ezen óhajításomnak őszinteségét, saját minisztériumomban elrendeltem, hogy addig is, amíg az általános hivatalnoki pragmatika elkészülhetne, készítettsek el egy méltányos szolgálati pragmatika a kereskedelemügyi minisztérium személyzete számára, amelyet rendelti uton fogok életbeléptetni, ugy, hogy minél előbb legyen egy minisztérium, ahol a tisztviselők jogaikat és kötelességeiket pontosan ismerjék s ezek védelme alatt szolgáljanak. (Élénk helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.)

T. Ház! A pénzügyi, igazságügyi és közlekedési bizottságok tagjai el fogják ismerni, hogy én a bizottsági tárgyalásokban, melyek nagyon kimerítőek voltak, a legjobb indulattal fogadtam el minden méltányosnak látszó javaslatot. Megjegyzem, e bizottságokban erősen nyilatkozott meg az az áramlat, hogy a szolgálati pragmatikával főképpen az alkalmazottakat védelmezzük, és csak másodsorban a vasuti intézményt. Az igazság pedig az, hogy az alkalmazottakat és az intézményt egyenlően kell védelmezni. (Általános helyeslés.) Abban a hitben vagyok, hogy e kettős védelem nemcsak nem ellentétes fogalom, de sőt az egyik a másikat kiegészíti; a hivatalnoki kar csak ugy lehet teljesen kedvező helyzetben, ha maga a vasuti szolgálat teljesen rendben van. (Igaz! Ugy van! a jobb- és baloldalon.)

A humanitást, az egyesek védelmének őstönét részemről elítélni sohasem fogom. De, t. Ház, nem szabad szem elől tévesztenünk azt, hogy itt a vasutakról van szó, tehát olyan intézményről, amelynek üzemétől függ nemcsak az ország egyes részeinek, hanem az egész országnak jóléte és az üzem zűnetelése leirhatatlan zavarokat, veszteségeket idézhet elő. (Igaz! Ugy van! a jobb- és baloldalon.)

Köztudomású tény — és ezt a legnagyobb sajnálattal kell, hogy bejelentsem — hogy lelketlen izgatások folynak tág téren, azért, hogy az alkalmazottak rétegeiben elégedetlenséget szítsanak és hogy előkészítsék a vasutasok sztrájkját. Erre vonatkozólag nemcsak hogy tanácskozásokat tartanak az illető izgatók...

Ugron Gábor: Meg kell regulálni őket!

Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter: ... hanem tovább mennék; kiküldötteket menesztenek az ország minden részébe, nyomtatványokat küldenek szét, amelyekkel kitanítják a személyzetet arra, hogy miképpen lehessen legjobban passzív rezisztenciát kifejteni.

T. Ház! A kormány ismeri kötelességét...
Horváth Gyula: Csak gyenge az izgatókkal szemben!

Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter... midőn a kormány közbelépésének szükségét látja, — még pedig elkerülhetetlen szükségét, mert az egyéni szabadságot a végső határig tiszteletben akarja tartani. (Élénk helyeslés a baloldalon.) — akkor erős kézzel (Élénk helyeslés.) fogja megragadni a gyepőt (Általános élénk helyeslés és taps.) és biztosíthatom a t. Házat, hogy én rendet tudok csinálni. (Általános élénk helyeslés, éljenzés és taps. Zaj. Mozgás. Elnök csengét.) Sőt nemcsak tudok, de fogok is. (Élénk helyeslés.) Ha a lelketlen izgatásra ráirányítottam a Ház figyelmét, ezt azért tettem, hogy igazoljam azt, hogy kénytelen voltam a szolgálati pragmatikába bizonyos szakaszokat bevenni, melyek korlátozzák a strike és a szövetkezési jogot, bár ugy a kormány, mint én a szabadságnak feltétlenül hívei vagyunk. (Élénk helyeslés és éljenzés a baloldalon.) De azért mégis kénytelenek voltunk korlátozni az alkalmazottaknak azt a jogát, hogy olyan szövetkezetekbe, olyan társaságokba, (Ugy van! a baloldalon és jobbfelől.) olyan szakszervezetekbe álljanak be, amilyenek világos célja az, hogy a vasuti szolgálat rendjét megbontsák, az alkalmazottak fegyelmét lazítsák (Ugy van! a bal- és jobboldalon.), az elégedetlenséget szítsák (Ugy van! Ugy van!) és hogy megrontsák azt az intézményt, amely nekik kenyeret ad. (Ugy van! a jobb- és baloldalon.) Továbbá bár respektáljuk elvileg a sztrájkjogot, de azért mégis kénytelenek voltunk bevenni olyan intézkedéseket is, amelyek a vasuti sztrájk lehetőségét kizárják, egyesek helyzetének javításáért a nemzet helyzete nem tehető kockára. (Élénk helyeslés és taps balfelől.) Itt nincs egyenlőség a fennforgó érdekek közt, nincs egyenlőség egyesek érdekének fontossága és a nagy nemzeti érdek fontossága közt, ezeket mindenáron meg kell védenünk.

T. Ház! Még egy kérdéshez akarok hozzá-

szólni és ez egy delikát kérdés. (Halljuk!) T. képviselőtársaim mindnyájan tudják, hogy én a magyar-horvát barátságunk nagy tényezője voltam és vagyok. (Helyeslés balfelől.) Helyesnek vélem azt, hogy a magyarok és horvátok testvéries egyetértésben éljenek. (Helyeslés a baloldalon.) De mig egyrészt sem én, sem senki a kormány tagjai közül a horvát jogokat sérteni, sőt csak érinteni is nem akarjuk, (Helyeslés balfelől.) másrészt a magyar jogokból nem engedünk. (Általános élénk helyeslés és taps.)

Ezen elhatározásunkban nemcsak az egész országgyűlés, de hiszem, hogy az egész nemzet támogatására számíthatunk. (Igaz! Ugy van! Taps a baloldalon.)

Az államvasutak hivatalos nyelve eddig magyar volt és az is marad. (Élénk helyeslés.)

Farkasházy Zsigmond: Magyar államvasutak!

Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter: T. Ház! Hogy bebizonyítsam, hogy mennyire félreértették t. horvát barátaink ezt a kérdést, megjegyzem, hogy az ő követeléseik olyan téren mozognak, amely tér csakis erőszakos értelmezéssel vonható bele a mostani kérdésbe. (Igaz! Ugy van!) Az ő érvük az 1868:XXX. t.-czikknek 57. §-án alapszik, még pedig azon, hogy a közös kormány közegének nyelve Horvátországban horvát kell, hogy legyen. (Halljuk! Halljuk!) Nagyon jól tudjuk, hogy az államvasutak alkalmazottai a közös kormánynak nem közegei és sohasem voltak azok. (Igaz! Ugy van!) A magyar államvasutak állami üzemet képeznek... (Igaz! Ugy van! Polit Mihály közbeszól.)

Lehet, hogy ez Polit Mihály t. barátom előtt nem tiszta, de arra kérem, tisztítsa meg szemüvegét s akkor tisztábban fog látni. (Élénk nevetés, helyeslés és taps a baloldalon.)

A magyar államvasutak alkalmazottai nem állami alkalmazottak, tehát nem közegei a közös kormánynak, sőt maguk az államvasutak nem más, mint egy bejegyzett kereskedelmi cég, (Felkiáltások a baloldalon: Vállalat!) amely mint ilyen, adót fizet a magyar államnak. A magyar államvasutak alkalmazottai egészen külön státusba tartoznak; másba, mint az állami hivatalnokok és nyugdíjuk is egészen más feltételeken alapszik és egészen külön van tariva. (Igaz! Ugy van!) Sőt az is lehetséges volna, hogy megtörténjék Magyarországon az, mint ahogy pl. Olaszország már többször eladta. (Igaz! Ugy van!) És ha eladnók az államvasutakat, akkor a hivatalnokok az államvasutakkal mennének, az pedig, aki menni nem akarna: az állammal szemben semmi igényt sem támaszthatna (Igaz! Ugy van!)

Ennél világosabban bebizonyítani annak az állításnak igazságát, amelyet előadtam, azt hiszem, nem lehet. (Igaz! Ugy van! Helyeslés.)

Ajánlom t. horvát barátaink becses figyelmébe azt, hogy eddig is a legjobb indulattal kezeltetett a nyelvkérdés Horvátországgal szemben (Igaz! Ugy van! Fölkialtások: Tulságosan!) Elöttem van egy kimutatás, mely azt bizonyítja, hogy Horvátországban az állandó alkalmazottak száma összesen 7088. Ezek közül horvát 3434. (Mozgás.) És magyar 3654. tehát az alkalmazottak fele máris horvát; továbbá az ott alkalmazott magyarok közül 1962 tud horvátul, ugy, hogy az összes 7088 alkalmazott közül már ma is 5396 beszéli a horvát nyelvet. (Mozgás a baloldalon. Felkiáltások: Hát még mit akarnak? Kétszer annyit?)

T. Ház! Az elöttünk fekvő törvényjavaslat (Halljuk! Halljuk!) nemcsak az igazságosság szempontjából, de az üzem szempontjából is azt statuálja, hogy a közönséggel való érintkezés horvát legyen (Helyeslés.) és természetesen e törvényből folyik az, hogy a közhatóságokkal való érintkezés is horvát legyen. Így tehát az, amit a horvátok méltán sérelmesnek találhattak, hogy t. i. néhány alkalmazott, tüntetőleg nem akart horvátul beszélni a közönséggel, ezentul nem fog ismétlődni és helyes is az, hogy ne ismétlődjék. (Helyeslés.)

De lehetetlen, hogy figyelmükbe ne ajánljam a horvátoknak azt a ténnyt, (Halljuk! Halljuk!) hogy ha ők az 1868. XXX. t.-cz.-et az ő irányukban bővíteni akarják, akkor megszűnik e törvény-cikk állandósága, (Igaz! Ugy van!) megszűnik egyáltalában a viszony állandósága Magyarországnak és Horvátország között, mert ugy, ahogy némelyek azt bővíteni akarják, mások ellenkezőleg szűkíteni akarhatják. (Igaz! Ugy van!) En azt kívánom, hogy az a kiegyezés, amely alkalmas arra, hogy e téren a két ország között és az 1868. XXX. törvény olyan veszélyeknek ki ne tetessék, hogy se ne bővítsék, se ne szűkítsék. (Helyeslés.)

En most tiszteletteljes kérelmet intézek horvát t. képviselőtársaimhoz, (Halljuk! Halljuk!) azt a kérelmet, hogy ne igyekezzenek felhasználni a mostani kormány őszinte baráti érzelmeit arra, hogy ennek leple alatt kitágítani akarják oly kereteket, amilyeneket abban az irányban, amelyben ők erre törekszenek, semmiféle magyar kormány kitágítani nem fog engedni soha. (Igaz! Ugy van!)

T. ház! Ezekben eleget tettem annak a kötelességemnek, hogy rámutassak az általános elvi kérdésekre, amelyek a javaslatban érintve vannak

és tiszteletteljesen kérem a Házat, méltóztassanak javaslatomat elfogadni. (Hosszantartó élénk helyeslés, éljenzés és taps. A minisztert számosan üdvözlék.)

Az elnök tíz percze felfüggeszti az ülést. A szünet után

Günther Antal igazságügyminiszter törvényjavaslatot terjesztett elő a kuriai bíraskodásnak a képviselődöntései ügyekben való meghosszabbításáról.

Az elnök bejelenti, hogy tekintettel a horvát felszólalásokra, intézkedett, hogy egy horvát gyorsíró legyen a Házban s hogy Rajics Dusan magyar gyorsíró, mint tolmács szerepeljen az elnök mellett. Javasolja, hogy a horvát beszédek hiteles magyar fordításban, mint a sajtó mellékletei adassanak ki.

Lengyel Zoltán: Azt kívánja, hogy a horvát beszédek magyar fordításai közvetlen az eredeti szöveg után, a naplóban jelenjenek meg.

Nagy Ferencz: Az elnök javaslata mellett érvel.

Supilo Ferencz: Horvát nyelven az elnök ajánlatának elfogadását ajánlja.

A Ház az elnök javaslatát elfogadja.

Vrbancics Ferencz horvát nyelven azt fejtegette, hogy Horvátország területén a vasuti szolgálat nyelvén horvátoknak kell lennie. Beszéde folyamán a horvát képviselők több ízben tapsoltak. Végeztül arra hivatkozott a szónok, hogy régi törvényünk szerint a magyar nemzet a horvátot nem legázott, hanem testvéremzetnek tekintti; ebből legelőször is az következik, hogy a magyar nemzet a horvát királyságnak összes jogait tartsa tisztelben.

Az elnök: A tanácskozási kitűzött idő már letelt, tehát fogja a szónok rövidebbre a beszédét.

Vrbancics tovább beszél, igen terjedelmesen.

Az elnök: Háromnegyedkettőkor újra figyelmezteti a szónokot, hogy már az interpellációk ideje is rég elérkezett.

Vrbancics nagy nyugalommal kijelenti, hogy ő nem bánja, ám térjen át a Ház az interpellációkra, de az interpellációk után akkor ő újra felszólal s folytatni fogja a beszédét, míg a mondanivalóját mind el nem mondja. Két órákor azonban mégis befejezi a beszédét azzal a kijelentéssel, hogy a horvát nyelv jogainak korlátozásához soha egyetlenegy horvát párt, egyetlenegy horvát hazafi sem fog hozzájárulni. A napirenden levő javaslat ellen tiltakozik, mert ebben az ügyben egyoldalul a magyar országgyűlés a magyar-horvát kiegyezés értelmében nem is határozhat. (Zajos taps a horvátok padjaiban.)

Felkiáltások a baloldalon: Eljen Kossuth! (Taps.)

Nagy Ferencz arra hivatkozik, hogy a Ház határozataival szemben tiltakozásnak nincs helye.

Supilo Ferencz szintén a házszabályok ellen szólal föl. Kijelenti, hogy ők nem akartak formális tiltakozást előterjeszteni, csak arra hivatkoztak, hogy a napirenden levő javaslat tárgyalása a kiegyezéssel ellenkezik.

Az elnök a vita folytatását holnapra halasztja. Következnek az interpellációk.

A horvát kérdés.

Barta Ödön: T. képviselőhöz! Azt hiszem, senki sem tagadhatja, hogy az a legújabb ellentét, amelyet a horvát képviselő urak a legutóbbi időben olyan alakban elevenítettek fel, amely már-már válságyszerű jellegűt öltött, sőt talán válságyszerű jelleggel is bír bizonyos irányban, nagyon is provokáló arra, hogy erről az oldalról mi, akik a horvátországi ügyeket figyelemmel kísérni kötelesek is vagyunk, és a kik érdekelve is vagyunk, kissé behatódobban vizsgálat alá vegyük és szellőztessük azt a közjogi viszonyt, amelynek kiforgatására olyan nagy mesteri erővel igyekeznek most horvát képviselőtársaink. (Ugy van!)

Ennek dacára én ezúttal Horvátország ügyeivel csak azon vonatkozásban szándékozom foglalkozni és a Horvátországban történő eseményeket csak annyiban óhajtom a Ház elé hozni, amennyiben azok interpelláció tárgyával összefüggésben állanak, (Halljuk! Halljuk!) így parancsolja ezt nekem a házszabály és sajnálom, hogy más alkalmat kell majdan keresnem arra, hogy reflektálhassak azokra a fejtegetésekre, amelyeket most halani alkalmunk volt, (Felkiáltások: Nagyon érdekesek voltak!) igenis, amelyek nagyon érdekesek voltak, mert azokban a körökben, amelyekhez szóltak, nagy érdeklődést keltettek.

En csak azt sajnálom, hogy mi, a passzív érdeklét felek, néma hallgatói voltunk kénytelenek lenni ezeknek a fejtegetéseknek, amelyeket azonban, mint a madarat tolláról, meg kell ismernünk, mert Vrbancics képviselő ur mondta el őket. Hogy miért fektetek oly nagy súlyt arra, hogy ezt a beszédet Vrbancics képviselő ur mondotta, annak egy oka van, az t. i. — hogy bár nincs szerencsém személyesen ismerni a képviselő urat — egy művét ismerem, azt a legújabb művét, amelylyel a Horvátországban élő protestánsok egyházi szervezetét támogatta meg és követte, hogy az a Horvátországban lévő egyházi hatóságok keretébe illesztessék bele.

és hogy szűnjön meg az az állapot, amely ma fennáll, hogy t. i. a Horvátországhoz csatolt, jobban mondva odaajándékozott (Igaz! Ugy van!) volt magyar vármegyékben lévő egyházi szervezet a magyarországi egyházi főhatóságok alá tartozik. (Zaj.)

Egyebet azokból, amiket a t. képviselő ur mondott, nem volt szerencsém megérthetni. Csúpan azt hallottam még, hogy tiltakozik valami ellen. Hát, t. képviselőhöz, ha tiltakozni kell, akkor azt hiszem, nekünk elég okunk van tiltakozni az ellen, hogy így az arcunkba vágják ennek a törvényhozásnak egy régi alkotását, mint ahogy az most történt.

Az 1868. évben az ugynevezett fehér lapra iktatott XXX. törvényzikk, amelylyel így élnek vissza azok, akik a magyar országgyűlés tagjaivá megválasztatván, nem értékelik a magyar országgyűlés sulyát, a magyarokat és saját közjogi állásukat annyira, hogy megtanulják annak az államnak a nyelvét, amelynek polgárai. (Élénk tetszés. Taps.)

T. képviselőhöz! A t. Ház szives engedelmét kérem, hogy bár interpelláció tárgyánál óhajtok maradni, mégis interpellációim megokolását hozzá fűzzem alkotmányos életünk legutóbbi éveinek egynehány jelentősebb mozzanatahoz, egynehány nagyon alkotmányos tényezőnek olyan élénk került kijelentéséhez, amelyekre hivatkozni nem lehet elég gyakran. (Halljuk!) Tenni fogom ezt azért, mert szilárd, megingathatlan alapra akarom fektetni azt az igazságot, amelynek védelmére szót kértem és ugyanolyan alapra akarom fektetni azt a sérelmet is, amelynek orvoslását kérem interpellációmban.

A nemzeti állam kiépítése.

Ezek között a momentuózusabb kijelentések között méltóztassanak megengedni, hogy egy sokszor idézett királyi szóra hivatkozzam. Az 1901—1906-ik évi országgyűlést megnyitó trónbeszédében Öfelsége felelős kormányának felelőssége mellett és annak útján közölte a nemzettel, hogy ő elvárja, hogy beteljesedjék a magyar országgyűlés részéről az ő óhajta, amely abból áll, hogy a magyar nemzeti állam kiépítésének munkája ne tőrjön szünetet.

Azt hiszem, t. képviselőhöz, nem volt senki oly frivol, hogy ennek a királyi intelemnek olyan értelmezést akart volna tulajdonítani, hogy a magyar nemzeti állam kiépítésére szóló intelem csak azt jelenti, hogy az adófizetési, katonaiállítási és egyéb honpolgári kötelezettségek teljesítésére akarna bennünket buzdítani. (Ugy van!) Ellenkezőleg, hittük, és hiszünk ma is, akarjuk hinni, hogy ennek a felénk hangzott királyi szónak egyedüli helyes értelmezése és célja az volt, hogy királyi szóval akart útjába állni azoknak a szeparatistikus törekvéseknek, amelyek a magyar államot képező egyes országgrészek és nemzetiségek köréből hol egyik, hol másik alakban minduntalan a közélet felszínére kerülnek és állami létünk kiépítését veszélyeztetik.

Amilyen sajnálattal éreztük mindnyájan, hogy egy ezeréves államnak ezredik éve után a trónról kell elhanganzi az ilyen irányú intésnek, éppen olyan boldogon hallotta az egész ország, hogy végre maga a trón birtokosa szól a nemzethez és inti őt az egységes állam kiépítésére.

Ugyanakkor, t. képviselőhöz, kifejezésre jutott O felségének azon óhajta is, hogy a Horvátországgal kötendő egyezmény az igazság és a méltányosság követelményei szerint úgy lesz megoldható, hogy az megnyugvást keltsen.

Erre az intelemre Kossuth Ferencz, jelenlegi kereskedelemügyi miniszter (Éljenzés.) mint a függetlenségi pártnak akkor is elnöke, válságban a trónbeszédre általa szerkesztett felirati javaslatban a függetlenségi és 48-as párt nevében azt felelte, hogy igenis igyekezni fogunk ezen irányban a várakozásoknak megfelelni. „De ezzel kapcsolatban a magyar állam befolyását és erélyét hatályossá akarja tenni, hogy gátat vethessen minden oly törekvéseknek és tényeknek, amelyek a magyar államhoz való tartozásának érzetét és kötelekét és a testvéricszeretet bensőségét meglazítani alkalmasak.“ (Élénk helyeslés.) Így szólt a függetlenségi párt a királyhoz intézett felirati javaslatában. Hallottuk, t. képviselőhöz, hogy ugyanezen hang lengette át Kossuth Ferencznek, a miniszteri székből ma elhangzott beszédét is. Ha szembeállításra kerül a dolog, ha mérlegeljük vajjon, a másik oldalon, a gyengébbnek jelzett oldalon ugyanezen hang hallatszik-e felénk? Nagyon szomorú eredményt konstatahatunk.

En azt tartom, hogy törvényhozási alkotások, még a legüdvösebbek is, nem teremtik meg a társadalom, a nemzet szellemi és anyagi boldogulását. (Igaz! Ugy van!) Azokhoz egészséges közszellem szükséges. Egészséges közszellem nélkül a nemzet szellemi kincseit megőrizni vagy azokat gyarapítani még egy nemzetnek sem sikerült. (Igaz! Ugy van!)

A magyar államiság sérelme.

És én, t. képviselőhöz, amidőn azokról a sérelmekről akarok beszélni, amelyek magyar államiságunkat Horvátország területén érik, ennek a közszellemnek a felébresztéséhez akarok egy parányival hozzájárulni. Midőn ezt teszem, nem az én szavaim sulytalan voltában reménykedem, hanem reménykedem a szavaim igazságában rejülő sulyban. És én azt hiszem, hogy sikerülni fog e felszólalásommal is valamivel közelebb hozni azt a célt, amelynek elérése bennünk mint vágy él, hogy t. i. végre megálljt kiálthassunk oda, ahol állami létünket minduntalan veszélyeztetik és ahol a magyar állam polgáiraival, polgártársainkkal úgy bánnak, mint ahogy seholy sem bánnak idegenekkel, (Helyeslés.) úgy beszélnek velük, mintha azon polgártársaink nem volnának a magyar állam polgárai, hanem úgy beszélnek velük, mint betolakodó idegen ellenséggel. (Élénk helyeslés és taps.)

T. képviselőhöz! Köteteket kellene írni és ha a közszellem felébred, fognak is írni azokról az atrocitásokról, amelyeket a magyarságnak Horvátországban és a Horvátországhoz, az 1868:XXX. t.-cz. keletkezésével egyidejűleg csatolt magyar vármegyékben át kell szenvednie.

T. képviselőhöz! Nem fogok visszaélni a t. Ház szives figyelmével. (Halljuk! Halljuk!) Sajnálom, hogy a rendelkezésemre álló időnek egy részét t. előttem szóló képviselőtársam érdekes fejtegetéseivel, (Felkiáltások a baloldalon: Felolvasásával!) vagy amint mondják felolvasásával — nem tudtam megkülönböztetni, hogy mi volt — elvette tőlem. Azért szives türelmet kérem a t. képviselőhöz, ha talán túlterjedtem a szokásos időn, (Halljuk! Halljuk!) de adataim bősége arra kényszerít, hogy az igen t. Ház türelmét valamivel hosszabb ideig vegyem igénybe. (Halljuk! Halljuk!)

Csak általánosságban jelzem — hiszen a Ház minden tagjának, de minden magyar embernek tudnia kell, aki ezzel a kérdéssel foglalkozik — hogy arzába szokik az embernek a vér, ha azt látja, hogy a rész fellázad az egész ellen, hogy a rész magának nagyobb jogokat követel, mint a minők magának az egésznek megvannak és főleg mint a minők az az egésznek adni hajlandó. Horvátországban pedig lépten-nyomon ezzel találkozunk. (Igaz! Ugy van!) Egész tradíciója van a horvát közéletnek e tekintetben.

Megiehető óvatossággal, de egész rendszeres terv szerint járnak el. Ők előbb nyelvük megtámadásáról panaszkodtak, telelarmáztak országotvilágot azzal, hogy nyelvüket nem respektálják; azután a paritást követelték nyelvük számára, s most már — méltóztatnak látni a progressziót, mert ezen az egy téren már megvan a progresszivitás — (Mozgás a horvát képviselők padjain.) most már az államnyelv birtokában lévőknek látják magukat s ezen államnyelv számára követelnek jogokat a magyar államnyelv rovására és szembeállítják a horvát államnyelvet a magyar államnyelvel. (Zaj a horvát képviselők padjain.) És ezt teszik jobb tudomásuk ellenére, teszik a legnagyobb mérvű rosszhiszeműséggel, (Igaz! Ugy van!) a baloldalon. Zaj a horvát képviselők padjain.) teszik azon törvényeknek lábbal tipásával, amelyeknek szentsége nélkül ők nem ülnének itt és nem perorálnának nekünk horvátul.

Azon törvények, amelyeknek egyike Horvátországnak autonómiát adott, azon törvények egyike, amely előtünk szent és sérthetetlen, mert törvény, azt hirdeti, hogy a magyar állam területe egy és egységes. (Igaz! Ugy van!) Magyarországnak csak egy államnyelve lehet, mert csak egy állam létezik itt és nem két állam s Horvátország, amely pars subjecta et adnexa volt mindig, csak társország maradt s akár milyen legyen is a fészkelődés odaát, ennek a magyar államnak mindig lesz annyi ereje és hatalma, hogy az ezzel ellentétes törekvéseket féken tartsa, (Zaj a horvát képviselők padjain. Felkiáltások balfelől: Ezt megértük!)

Supilo Ferencz: Allamközösség!

Pellit Mihály: Horvát nemzet!

Somogyi Aladár: Vizet az öregnek hamar! (Folytonos zaj.)

Elnök (csenget): Csendet kérek!

Barta Ödön: Azt hallom közbeszólás alakjában, hogy államközösség. (Folytonos zaj.)

Elnök (csenget): Csendet kérek!

Barta Ödön: Ezt kiálta valaki a képviselő urak közül. (Felkiáltások balfelől: Supilo!) Nekem nincs szerencsém ismerni. Azt hittem, hogy Pliverics hallottam, mert Pliverics ajkáról hallottuk ezeket a tanításokat s ha nem csalnak szemeim, azon kornál fogva, amelyben a t. közbeszóló képviselő urat lenni látom, azt kell hinnem, hogy Pliverics tanítványa.

Nincs államközösség.

T. Ház! Éppen abban látom én a veszedelmet, hogy most ez áramlat így felütökerekedett s ez annak tulajdonítható, hogy Pliverics nevelt a

magatanaival egy generációt Horvátországban, amely most a közéletet elfoglalja és az ő tanításait átülteti Horvátország közéletébe és közvetve küldöttei útján ide is át akarja plántálni. (Mozgás a horvát képviselők padjain.) Hiszen Pliverics tana az államközösségről nem új, de csak a magyar állam területén lehet ilyen hazaáruló tant hirdetni! Mert államközösség közöttünk nincs. (Igaz! Ugy van!) És mert a t. képviselő ur provokálta, megváltoztatom a sorrendjét interpelláció anyagának és ráolvasom a t. képviselő urra azt a törvényt, melyet ők nem szeretnek hallani. (Felkiáltások balfelől: 1868: XXX. t.-cz.!) Az 1868: XXX. t.-cz.-et ők nem ismerik, ők maguk a maguk törvényére hivatkoznak, mikor a mi rovásunkra kívánnak maguknak jogokat okkupálni.

Méltóztassék tudomásul venni, hogy az 1868: XXX. t.-cz.-ben, amelybe én ugyan egyáltalában nem vagyok szerelmes, de a míg törvény, tisztelem és elvárom mindenkitől, aki ennek az államnak területén él, hogy tiszteletben tartsa, mert erre kötelezve van, ebben a törvényben az van mondva, hogy „miután Horvátország és Szlavonorságok századok óta mind jogilag, mind tetteleg Szt. István koronájához tartoznak és a pragmatika szankcióban is ki van mondva, hogy a magyar korona országai — elválaszthatatlanok egymástól, ezen alapokon — tessék jól vigyázni — ezen alapokon jött létre“ az 1868: XXX. t.-cz., amely nem ki egyezés, amint azt ők hibásan mondják, hanem egy közjogi és pénzügyi egyezmény olyan kérdések felett, amelyeket ők vitássá tettek és amelyeknek rendezése az ők 1848-iki és az utáni szereplése miatt szükségessé vált. Nem kingyezés állam és állam között, nem mint állam egy másik állammal szerződött önkkel Magyarország, ez nem igaz, hanem létesített egy rendezkedést, amelyet őknek tiszteletben kell tartaniok, ha azt akarják, hogy Magyarországon is tiszteletben tartassék.

Önök országa a magyar szent koronának, Magyarország és társországi elnevezéssel, vagy Magyarország és társországi gyűjtőnév alatt benfoglalatlak a magyar államban, a szent koronához tartoznak és nem képeznek külön államot. És ha kíváncsiak reá, hogy miért nem képeznek külön államot, hát olvassák el a magyar 1879: L. t.-cz.-ket, amelyben világosan meg van mondva — a gyengébbek kedvéért — hogy államközösség nincs, mert csak egy az állam és egy az állampolgárság is. (Éljenezés és taps a bal- és a szélsőbaloldalon.) Önök tehát a legeklatásabb állampolgári köteleességüknek nem tesznek eleget, a midőn csak a maguk nyelvét védelmezik és szembehelezkednek a magyar állam nyelvvel.

Supilo Ferencz: Két nemzet!

Barta Ödön: Azt én nem mondtam, hogy két nemzet nincs, hanem ők mondták, hogy két állam van és én ennek a czáfolatával foglalkoztam. Ne méltóztassék tehát most engem újabb invektivákkal kitéríteni utamból. (Halljuk! Halljuk!)

Rátérek, t. képviselőház, arra, hogy én a magyar államnak azt a jogát, hogy a maga állami nyelvét az állam egész területén érvényre juttassa és annak respektust szerezzen, szegyenleném bizonyítás tárgyává tenni. Én szegyenleném, ha bizonyításra szorulna az, hogy a magyar állam minden polgárának joga van nyelvét használni, joga van nyelvén nevelni gyermekeit és nyelvét bevinni a közéletbe ott, ahol mint magyar ember jelenik meg. Csodálatos dolog, t. Ház, hogy micsoda egy exotikus állam ez a magyar állam. Ennek az államnak bármikor vállalt kötelezettségét minden magyar ember becsületbeli köteleességének tartja beváltani. Bárho, bárkivel szemben vállalt ez az állam valamikor, akár mint államhatalom, akár az államhatalom nevében bárki, aki a nevében eljár, egy kötelezettséget, annak a becsülettel való beváltását minden magyar ember a nemzeti becsület védpaizsa alatt állónak tartja és beváltja, holott azoknak a viszontkötelezettségeknek, amelyek velünk szemben vállaltak és amelyek már redukált alakban jelentkeznek, ezen kötelezettségeknek betartását senki sem tartja becsületbeli köteleességének.

Hát nem exotikus állam az, amely a maga egész erejét, jogainak teljességét megosztja másokkal, amely idegen óhajok istápolását is hajlandó eltűrni, azokért áldoz is, csak azt kívánja, hogy az ő jogait respektálják, az ő érdekeit ne sértésék?

Az az exotikus szerkezet, amelyben nálunk a közjog — mondhatnám — vonaglik már a ránehezülő sok koncesszióból eredő teher alatt, ez az exotikus konstrukció már-már lehetetlenné teszi, hogy megállapítsuk, mi maradt meg érintetlenül a magyar állam jogai közül. De ha egyébrek nem, egynek meg kell maradnia, és ez az, hogy a magyar állam létfeltételeit senki-nek tudva és önként fel nem áldozzuk. (Zajos helyeslés és éljenezés a bal- és szélsőbaloldalon.) Azt hiszem, minden bővebb fejtegetés nélkül

állíthatom: mindnyájan úgy érezzük, hogy a magyar államot itt fentartani, Szent István koronája területén a magyar államról beszélni a magyar nyelv jogainak feltétlen respektálása nélkül, annak minden vonalon való érvényesítése nélkül lehetetlen. (Igaz! Ugy van! a jobb és a baloldalon.)

Előg volt a koncesszióból.

Nos hát, ez az a tér, amelyen a koncesszióból eleget adtunk. Annyi koncesszió történt ezen a téren, hogy ennél többet követelni jó-hiszeműleg nem lehet. (Élénk helyeslés a baloldalon. Nagy zaj a horvátok padjain. Elnök csempet.)

Éber Antal: El ne bizakodjanak odaát! (Zaj. Elnök csempet.)

Szász József: Az előbb nem tudtak magyarul! (Zaj.)

Elnök: Csendet kérek!

Barta Ödön: En koncesszióról beszélek és ezt a kifejezésemet fentartom minden horvát tiltakozás ellenére is. Igenis koncessziónak tartom, és a koncesszióval való — bár törvényadta engedelemből folyó — visszaélésnek tekintem, ahogy ők ezt a koncessziót használják. Igenis koncesszió, hogy ők itt, a magyar országgyűlés tárgyalásainál, a magyar törvények megalkotásánál horvátul beszélhetnek. Ez a koncesszió törvénybe van iktatva és mert mi a törvényt tiszteljük, respektáljuk is ezt a visszaélést, de elhihetik, hogy ha nem volna törvénybe iktatva, ezen viselkedésük és szerzett tapasztalatunk után bizonyára nem iktatnók azt a jövőben törvénybe.

Igenis koncesszió volt, hogy a magyar állam az egyik országrésznek, amelyet mint „partes annexae“-t kellett, hogy kezeljen, történelmi jogon és régi saját kívánságaik folytán is, megengedte, hogy a magyar országgyűlésre képviselőket küldhessen és ezeknek megengedte, hogy itt a horvát nyelvet használják. Koncesszió igenis, hogy megengedte egy nyolcz vármegyéből álló területnek, hogy belügyi, igazságügyi és kulturális téren autonóm törvényeket alkothasson. Önöknek nem voltak meg ezen jogaik Magyarországgal szemben; ezeket a jogait őknek törvénybe kellett iktatniok, mert ha lettek volna oly jogaik, akkor törvények alapján követelnék azokat, csak hogy ők az 1868: XXX. t.-czikk alapján követelik a jogokat velünk szemben!

Hát ők azt hiszik, vagy azt akarják, hogy elhiggyük őknek, hogy az az egyezmény, amelyet ők kiegyezésnek neveznek, létrejött anélkül, hogy az egyik fél a másiknak koncessziót tett volna? Mit gondolnak ők? Hogy a gyengébb fél tett az erősebbnek ez esetben koncessziót?

Az erősebbtől várták, hogy az erősebb és okosabb fél engedjen: azért kaptak ők koncessziót mi tőlünk és nem mi őkötől! Tehát ne tiltakozzanak a koncesszió szó ellen! (Ugy van! bafelől.)

Avagy nem tekintik-e koncesszióknak, hogy őknek belügyi költségvetésükben aránylag nagyobb összeg áll rendelkezésükre, mint Magyarországnak a maga egészében? Nem tartják-e koncesszióknak, hogy azon egyezmény szerint, ha őknek belügyi igazgatásuk költségvetése terén pluszuk van, azt eltehetik a jövő esztendőkre és elkölthetik saját javukra, ha pedig minuszuk van, akkor azt a minuszt mi pótoljuk? Önöknek nem koncesszió az, hogy a magyar állam területén a magyar miniszteri székből konstatálja, hogy akkor, amidőn őt senki és semmi arra nem kötelezi, tisztán a testvéri szeretet és a jó egyetértés kedvéért már eddig is több horvát nyelvű vas-úti alkalmazott vao, mint amennyi magyar nyelvű? Ez nem koncesszió?

Egy hang (a horvátok padjain): Nem!

Barta Ödön: Önöknek ez mind nem koncesszió?

Molnár Jenő: Hát ki építette az államvasutat? Talán maguk? Talán horvát pénzen épült? (Zaj.)

Elnök: Csendet kérek!

Egy hang (a horvátok padjain): Mi is vagyunk egy koncesszió! (Derűtség. Mozgás a baloldalon.)

Barta Ödön: Hát t. közbeszóló képviselő ur, ha a horvátok nem hivatkozhatnak nagyobb koncesszióra, a melyet nekünk adtak, mint arra, hogy őknek adták nekünk, akkor azzal nem igen dicsekedhetnek a társországok! (Élénk derűtség és taps. Halljuk! Halljuk!)

A t. képviselő urak, akik pro foro interno és saját speciális céljaikra tudnak magyarul, mindenesetre sietni fognak megragadni az alkalmat arra, hogy elkieseregjék, hogy minő támadásoknak vannak ők kitéve a magyar országgyűlésen.

Egy hang (balfelől): Bécsbe mennek sírni!

Barta Ödön: Hát mi nem fogunk panaszkodni, mert mi az adósságainkat jajszó nélkül fizetjük; ha kell, eltűrtek a magyarok a magyar becsületért mindenkoron a halált is; eltűrjük tehát

az ők visszaéléseit is jajszó nélkül, de ők ne jajgassanak, ha mi ráolvassuk őknek a törvényt és követeljük, hogy ők ellen kérlelhetetlen szigorral hajtassék végre az állam törvényeiben foglalt minden intézkedés, amely szükséges arra, hogy a magyar állam tekintélyét ők lábbal ne tiporhassák.

Es ne helyezkedjenek egy színvonalra a magyar állammal, mert ők csak társország, és soha sem lesznek állammá, mert Magyarország ereje nélkül azt ők maguknak kivívni nem fogják, Magyarország pedig soha sem lesz olyan örült, hogy őknek Nagy-Horvátország hóborjtát kivívni segítsen. (Élénk általános helyeslés.)

Hódy Gyula: Hallottad ezt Polit! (Élénk derűtség.)

Bartha Ödön: T. képviselőház! Én erélyes intézkedéseket kérek (Halljuk! Halljuk!) az igen t. minisztereinök ur útján a kormánytól (Halljuk! Halljuk!) a magyar nyelv egy olyan jogának megvédése céljából, amelyet Horvátországban egyenesen lábbal tipornak.

A magyar nyelv védelme.

A magyar nyelvet a közszolgálatban, a magyar kormányval való érintkezésben, a Horvátország területén lakó népességnek a horvát hatósággal való érintkezésében — szabályozza a mi törvényünk. Hogy ez rossz, hogy ez kellemetlen, hogy ez nekünk fáj, s hogy minden magyar embernek arczába kergeti a vért, az nyilvánvaló, de tűrjük, mert törvény. (Igaz! Ugy van!) De ezen túlmenőleg semmit sem leszünk és vagyunk hajlandók eltűrni. (Igaz! Ugy van! Élénk helyeslés és taps.) Semmit, egy vonást sem, amit eltűrni nem vagyunk törvény erejénél fogva kénytelenek. (Helyeslés.)

Méltóztassék, t. ház, egy pillanatra befáradni velem az országos törvénytarba, és összehasonlítani két törvényt. (Halljuk! Halljuk!) A magyar törvény, az 1879: L. t.-czikk azt mondja, hogy az állampolgárság egy; hogy állam csak egy van: egy egységes magyar állam, amelynek kiépítésére — említettem — az 1901/6-iki trónbeszédben királyi szót is felhiv bennünket.

természetes dolog, hogy ebben a kapcsolatban — miután a felterjesztések a horvát miniszter útján történnek, aki ismét a magyar kabinet tagja — az ezen retortákon keresztülmenő törvényekben csak egy kis mértékű közjogi susceptibilitás mellett is eltérésnek nem szabadna lennie, durva sértésnek annál kevésbbé. (Igaz! Ugy van!)

S méltóztassék csak megnézni: törvényben használnak a horvátok ilyen kifejezéseket, hogy „horvát-magyar állampolgárok“ és kvalifikacionális feltételül teszik a horvát-magyar állampolgári minőséget. (Mozgás baloldalon.) Kérem, t. képviselőház, elhiszi-e valaki külföldön,

Ezzel szemben t, képviselőház, figyelmeztetek arra, hogy a horvát országgyűlésen is hoznak törvényeket. Közjogunk szabályozza, hogy ezen törvények miképen keletkezhetnek. A kezdeményezési jog ott is részben a kormány kezében van, és így, minthogy a horvát kormány vezető tagja: a bán, a magyar miniszterelnök ellenjegyzése mellett ő felsége a magyar király által kinevezett végrehajtó hatalmi közeg, nagyon hogy itt egy magyar állam van, ahol bizonyos állami funkcióknak, pl. a tanításnak, egyik első feltételül, tehát kvalifikacionális kikötésül egy ő felsége, a magyar király által szentesített tétéles törvény horvát-magyar állampolgárságról beszél? (Felkiáltások: Hallatlan!)

Az ő törvényük például azt mondja, — az 1888. évi okt. 31-én szentesített t.-czikk, mely még abból az időből keletkezett, mikor még keletkezett törvények voltak, — mondom, e törvény azt mondja: „a szülőnek, vagy helyetteseiknek szabadságában áll gyermekeiket otthon vagy bármely magán- vagy nyilvános tanintézetben, vagy valamely másutt fennálló népiskolában tanítani.“ Tehát szabad tanítani, de oly formában gyakoroltatják e szabadságot azután, hogy szabad, ha lehet, ha tudja az illető szülő a gyermekét más iskolában tanítani. A törvényben a szabadság benne van. A gyakorlatban más-kép van.

A horvátországi magyar iskolák.

Az iskolák felállításának előfeltételei a 104. §-ban vannak körülírva.

E szakaszban körül van írva mindaz, amit az illető magános vagy egyesület, vagy egyház tartozik teljesíteni, és akkor az iskola felállításában és fentartásában nem korlátozható. Ezeknek az előfeltételeknek eddig Horvátországban minden fenálló magyar iskolában megfelelték. Majd lesz alkalom rámutatni arra, hogy legilletékesebb és lehető legrosszabb akaratú helyen is kénytelenek voltak elismerni, hogy a magyar iskolák, a melyek Horvát-Szlavonországban felállítottak, miniszterük kiállítás és berendezés tekintetében; a tantervük ellen merült fel ki-

fogás utólagosan: — majd erre is néhány rövid adattal rá fogok térni, — csak a tanítás kérdését akarom mindenekelőtt tisztába hozni abban az irányban, hogy a horvát autonóm népoktatási törvény 117. §-a azt mondja: „Népiskolákban végleges tanító csak az lehet, aki horvát-magyar állampolgár és az osztrák-magyar mouarchiában valamely vizsgáló-bizottság előtt tanítói képesítő bizonyítványt szerzett. (Nagy mozgás.) és emellett ugy a büntetőtörvény szempontjából, mint erkölcsi szempontból is kifogástalan.“

Ezt szentesítette a magyar király, (Felkiáltások balfelől: Jubiláljunk!) és végrehajtja a magyar kormányzati hatalom egyik exponense, a báni országos kormány, a mint ők nevezik. (Mozgás. Felkiáltások balfelől: Héder-vár!) Azért nevezik országos kormány, mert a „báni“ ők nem szeretik, mert a báni függőbb helyzetben van szerintük a magyar kormánytól, semmint kellene lennie és ezért van az a különlegesség, hogy míg a törvény, az 1868:XXX. t.-cz. pl. azt mondja: az autonóm országos kormányzat élén Horvát-Szlavon-Dalmáciaországokban a báni áll, aki a horvát-szlavon-dalmát országgyűlésnek felelős, ők a maguk törvényében, az 1860:II. t.c. 1. §-ában azt mondják: azon országos önkormányzat ellátására, amely nekik azon törvény által biztosított, egy legfelsőbb kormányzati közeg állítatik fel, horvát-szlavon-dalmátországi országos kormány név alatt. Ez a mi törvényünkkel homlokegyenest ellenkezik.

Hogy mennyi visszaélés magva rejlik ezekben az ellentétekben, azt csak az ismeri, aki fáradságot vesz magának arra, hogy a részletekkel behatóan foglalkozzék és azt látja, hogy minduntalan hogy kerülnek szembe az országos kormányzat ugynevezett osztályfőnökei a mindenkori bannal, akinek esetleg, mint a mostaninak, Magyarország iránt jóindulatu vénja van. (Nagy mozgás. Felkiáltások: Most miniszterek akarnak lenni!)

Nekem a többi t. osztályfőnökhöz ezáltal nincs közöm, de Rojc t. osztályfőnök ural van egy kis elintézni valóm. Ez a Rojc ur ugyanis a horvát quasi kultuszminiszter. (Mozgás.) Ez az osztályfőnök ur nagyon jól ismeri a magyar törvényeket és nagyon jól tudja, hogy hogyan kell a nyilvánosság előtt másképp beszélni és a bíróságban másképp intézkedni. Ő igyekszik megtartani azt a pozíciót, amely neki hatalmi pozíciója és igyekszik megtartani vagy megszerezni a népszerűséget is, amelyre csak magyargyűlölettel lehet Horvátországban szert tenni. (Igaz! Ugy van!) Ő nem ignorálja Supiló urnak, a Persiceknek, a Frankoknak és a többieknek szeretetét, egyuttal azonban bölcsen vigyáz, hogy oly módon, brutálisan ne támadjon, hogy azt mondassák, hogy fejje meg a falnak.

Az idő nagyon előrehaladt arra, t. Ház, (Halljuk! Halljuk!) hogy én ennek az urnak összes kulturális intézkedéseit részletezzem. Azonban, hogy mi módon kezelik a népiszkolai törvényt, erre néhány fontos adatot mégis kénytelen vagyok a t. Háznak bemutatni, hogy meggyőzzek mindenkit arról, hogy itt nem egy graminális politikának a hangján beszélünk, hanem olyan sérelem orvoslását kérjük, követeljük, amelyet nem a mi kormányunk, hanem a mi kormányunknak égisze alatt Horvátországban működő u. n. országos kormányzati közegnek ezen állam egyik területén, a magyar szent korona jogán egyútté tartozó területnek egy részén elkövetnek magyar véreinkkel szemben. (Halljuk! Halljuk!)

Elhorvátosított magyarok.

Horvátországban a statisztika készítésénél a speciális magyar kormányzati közegnek minél kevesebb befolyása van, illetve egyáltalán nincs befolyása és ennek dacára a horvát statisztika, vagy mondjuk, a horvát kezek által készített statisztika feltüntet 1900-ban 90.781 magyart, és emellett feltüntet 48.484 olyan horvátot, aki tud magyarul.

Azt hiszem, nem túlzás, ha azt mondom, hogy ezek is magyarok. Ezek horvátul tudó magyarok, akik már az elhorvátosodás lejtőjén odáig jutottak, hogy ma már őket a horvát statisztikában horvátoknak sorozzák be.

Ebben a körülből 140.000-nyi létszámban szerepel egy mindnyájunk szívéhez igen közel álló elem, a gyermekeknek nagy száma és 10.908 ezen statisztika adatai szerint is azoknak a tanköteles gyermekeknek a száma, kik a horvát népoktatási törvény szerint tankötelesek, megjegyezvén, hogy ott a tankötelezettség a hetedik évnél kezdődik, tehát még sokkal több magyar gyermekről van szó.

Ezeknek az iskolázatási viszonyairól mindenféle rémregénynél borzalmasabban beszél az a tény, hogy most ebből a tizezernél több, majdnem tizenegyzernyi iskolaköteles gyermekből összesen 5385 jár olyan iskolába, hol magyarul tanítanak.

Vagyis a magyar állam területén a magyar állampolgárok gyermekei közül nyolcezer azon gyermekek száma, kik ezen magyar állam területén nem azért nem kapnak magyar nyelvű oktatást és nem azért nem maradhatnak magyarok, mert a szülők nem akarják, nem azért nem, mert a magyar állam nem akarja, vagy nem akadnának egyesek, magánosok, testületek vagy egyházak, amelyek elvállalnák ezeknek a magyarság számára való megmentését, hanem azért nem mert a magyar államnak egy alkatrészét képező társországbeli kormányzati közeg megakadályozza az ottani közhangulatnak hódolva, hogy ezen gyermekeket magyar iskolában neveljék. (Zaj.)

Az igen t. miniszterelnök urnak szívesen rendelkezésére bocsátom, ha nem tudná másképp, bizalmasabban kézből megkapni mindazon adatokat, melyek engem ezen felszólalásra készítettek.

De rá kelt e helyütt mutatnom az adatoknak bővebb felolvasása nélkül is, hogy pl. az 1906/7. tanévre, amely most lejár, Horvát-Szlavonországokban egy egyesület, a melynek erre vonatkozó anyagi eszközei önkéntes adományokból gyűlnek egybe, ezen összes eszközök kénytelen volt jébebe hűtve tartani egy esztendő óta és az 1906/7. évre egyetlen iskolát sem állíthatott fel, mert Rojc. ur megakadályozta.

Tizenkét iskola felállítását lérték olyan helyeken, hol a statisztika adatai szerint nem a többség, nem is a kvalifikált többség magyar, hanem az egész lakosság majdnem kizárólag magyar. oly közegben, hol 506 lakosból 502 magyarnak van összeírva a horvát statisztikában, olyan közegben, ahol kétharmadnál több a magyar, egyesületi uton, mert az államnak nem lehet iskolákat állítani, mert a magyar állam ezt a jogát nem gyakorolhatja horvát területen, de egyesek számára jenn van tartva az általam felolvasott törvényben a jog, hogy iskolákat felállítsanak, egyesületi folyamodott 12 ilyen iskolának felállításáért.

Megakadályozott iskolaalapítások.

Az ezen iskolába beiskolázandókul jelentkezett növendékek száma több mint ezer; ezeknek a gyermekeknek iskola nélkül maradni nem azt jelenti, hogy ezek abszolút nem fognak valahol iskolázatni, hanem jelenti azt, hogy a horvát kormányzat elérte a célját, mert miután barom-módra az a szülő még sem engedheti gyermekét felnőni, bekényszerítik a horvát iskolába, ahol mindent tanul, csak azt nem, hogy van egy magyar állam, amelynek jóvoltából Horvátország területét is fel akarjuk virágoztatni. (Zaj.)

Eber Antal: Csak Magyarországon tűrik ezt el; másutt adnának nekik!

Barla Ödön: Ez a tisztelt osztályfőnök ur megiette azt, hogy a 104. §. bekezdésben adatak közül azzal kezdte, hogy mutassák be a felállítandó iskolaépület tervét és a telket. Ő nem engedélyezi az iskola felállítását azzal, hogy záros határidő alatt ezt, meg ezt meg kell tenni és be kell mutatni, a mit a törvény szelleme és értelme szerint egyedül lehet megtenni, hanem követeli először a tervrajzot, az építési tervet és költségvetést, a kiviteli tervet és a telek rajzát.

Ez az a bizonyos kelepce, a melybe az iskolafelállítókat bele akarják ugratni, mert természetesen, hogy ha az az egyesület vagy az a magános, aki iskolát akar felállítani, már a telket megvette, már épített és még neki iskolafelállítási engedélye elvi alapon nincs, akkor a horvát igazgató egyenesen neki mennek, azt mondják, hogy ez már törhetetlen behatolás az autonóm területbe és akkor kész a kravál. Ez tehát nem lehet. Ez alapon megakadályozott egy iskolát.

A többinek megállapítását már körmonfontabb módon akadályozzák meg. Bejelentik, hogy X. közegben a magyarságnak, ennek az egyesületnek, valamely magánosnak vagy akárkinek támogatása mellett, aki a garanciális felelősséget elvállalja és akinek kvalifikációja a 104. §. értelmében megvan, iskolát akarnának felállítani. Akkor jön az a járási tisztviselő, egyenként megvizsgálja az embereket maga elé, vallatásra veszi, hogy tudják-e, mit akarnak, hát csakugyan olyan iskolát akarnak felállítani, hiszen akkor nekik kell a telket is, meg minden egyébbe adni, építtetni, tanítót fizetni stb. Természetes dolog, hogy annak a szegény agyonsanyargatott földműves embernek, aki azért él ott, hogy a földjét művelve, becsületes munkával magának kenyeret kereshessen, akármekkora legyen a hazafisága, de annyi nem telik a hazafiságától sem, hogy gyermekeitől elvonja a falatot és iskolát építsen, tanítót fizessen.

Félrevezetik tehát hatósági asszisztenciával, hatósági közreműködéssel, megrémítik, terrorizálják és végre felveznek vele egy jegyzőkönyvet egy általa meg nem értett nyelven, a melyben maga mondja, hogy a horvát nyelvet is óhajja oktatni az iskolában, de azt írják bele, hogy azt

kívánja, hogy horvát nyelvű iskolát állítsanak fel, (Nagy zaj.)

Ha velünk itt megtörténhetik, hogy valaki nekünk a másik oldalról mászás gorombaságokat vághat a fejünkhöz, anélkül, hogy értenők mit mondott (Ugy van! Ugy van!), csodálkozhatunk-e azon, hogy az a szegény egyszerű földműves ember esetleg aláír olyan jegyzőkönyvet, amelynek ezt a finom distinkcióját esetleg nem tudja megérteni.

Mert tudvaló, hogy a Magyarország által Horvátország területén fentartott, ez idő szerint még vonagló iskolákban a horvát nyelv tanítása mint kötelező tárgy, mindentűt fel van véve a tantervbe, mindentűt oly tanító alkalmaztatik, aki tökéletesen bírja a horvát nyelvet és ez szigoruan betartatik.

Vajha nálunk elmondhatnók, hogy az állam segítségével és támogatásával virágzó idegen iskolákban csak egy századrész annyi gond fordítatik a magyar állam nyelvének tanítására, amennyi azokban az iskolákban, amelyek ott még éppen csak valahogy türetnék, a horvát nyelv tanítására fordítatik. (Ugy van! Ugy van!) Ennek dacára lépten-nyomon, faluról-falura konstátálható módon a hatóság kiküldöttjeinek közreműködésével válik lehetetlenné, hogy magyarországi gyermekek számára, magyar állampolgárok gyermekeinek a magyar nyelven való oktatása céljából, magyar pénzen, a magyar állam területén, magyar iskolát lehessen felállítani. (Felkiáltások a baloldalon: Szégyen!)

Egy hang (a baloldalon: Ezt csak nálunk tűrik meg!)

Barla Ödön: Hogy mennyire lojálisan kezelik a magyarok azon a területen a létező magyar iskolákat, méltóztassék megengedni, hogy csak röviden egy hivatalos jelentésnek ide vonatkozó részét olvashassam fel (olvassa): „A legnyomatékosabban azt emeljük ki, hogy nem akarunk magyarosítani. Célünk tisztán a társországok területén élő magyarság gondozása, minden politikai mellékezelést nélkül. Horvát vagy szerb gyermekeket iskolánkba tehát nem veszünk fel, kivéve azon esetet, ha a szülő gyermekének magyar iskolába való felvételét egyenesen követeli, amely esetben a horvát vagy szerb szülő gyermekének visszautasításában méltán sértést láthatna.“ Továbbá azt mondta a jelentés (olvassa): „A horvát vagy szerb nyelv minden iskolánkban kötelező tantárgy, mert kell, hogy minden szlavóniai magyar az ottani hatóságok hivatalos nyelvét érte és lehetőleg bírja.“

Mennyivel magasabban áll ez a felfogás, mint az önök felfogása, horvát urak, akik követelik maguknak a magyar országgyűlésen való közreműködés jogát a törvény alapján, de nem ismerik el a másik törvényes rendelkezést, amely önöknek, a magyar állampolgári minőségben első kötelességüké tenni, hogy a magyar állam nyelvét megtanulják, tudják és használják. (Élénk helyeslés.)

Milyen szégyenletes dolog, hogyha egy egyesületnek, amely a magyar gyermekek nevelését tűzte ki egyetlen önzetlen céljául, azt kell kijelentenie, hogy (olvassa): „Middőn azonban egyfelől ekként a társországokkal szemben a leglojálisabban járunk el, másfelől természetesen nyomatékosan követeljük a szlavóniai magyarság részére azt a nemzetiségi szabadságot, melyet Magyarországon az összes nemzetiségek, s minden ellenkező tendenciózus híresztelés ellen teljes mértékben élveznek.“

És t. képviselőház, Zatluka képviselő ur nem rég a horvát országgyűlésen olyat hangoztatott, hogy elmagyarosítják a horvát gyermekeket.

Hogy ez a Zatluka ur a magyar állam területén, a horvát országgyűlésen arról beszélhet, hogy a magyar iskolákban államellenes tanokat hirdetnek, mert azt tanítják, hogy a magyar állam csak egy, (Egy hang: Szatira!) ez ilyen alakban lehet szatira, de azt hiszem, ha ezt beleillesztjük abba az egész millieuba, amelyben ez ott végbemegy és ha látjuk, hogy élénk helyesléssel találkozik ez a horvát országgyűlésen és ha tudjuk azt, — legalább is látjuk az utólag hozzánk jutó jegyzetekből — hogy ezért ott elnöki rendutasítást senki nem kap, mert ott a magyar állam eszméjét nem védi senki, hanem Rojc osztályfőnök ur megígéri közbenjárását az interpelláló Zatluka képviselő urnak és a hasonló értelemben felszólalóknak és ha látjuk azt, hogy Daruváron és Vladiscén, a melyet Laczházából vladiscézték így el, szekaturák, bírságolások, a szülők egyenkinti beidézése és bírságolása útján, igazgatások, térképek kifogásolása útján a miatt, hogy Magyarország és Horvátországgal nincs egyenlő színekkel rajzolva és hogy Magyarország egyáltalában rajta van és tankönyvek kifogásolásával, amelyek horvát államot, mint ilyen nem ismernek el, lehetlenné teszik az iskolák felállítását, lehetlenné teszik azoknak a magyar gyermekek által való benépesítést, lehetlenné teszik, hogy a magyar szülők a maguk gyermekeinek vallási

oktatást adhasanak saját anyanyelvükön, pedig az Istenhez talán eljuthat a szó még akkor is, ha magyarul hangzik Horvátország területén is, lehetlenné teszik, hogy a magyar pénzen fentartott iskolában vasárnap délután magyar nyelvű litániát olvassanak: és ha a magyar állam mind ezt eltűri, akkor ki kell jelentenünk, t. képviselőház, hogy nekünk a magyar államról nem eza fogalmunk. (Élénk helyeslés és taps.)

Megköszönve a t. Ház szives türelmét, hogy tárgyat így megnyirbálva is, mégis meghallgatni méltóztattak, engedjék meg, hogy a következő interpellációt intézzem a miniszterelnök urhoz (olvassa):

Az interpelláció.

1. Van-e tudomása a miniszterelnök urnak arról, hogy a Horvát-Szlavonország területén élő magyar állampolgárok magyar érzelmüknek bármely alakban vagy alkalommal történő megnyilatkozása miatt állandó és rendszeres támadásoknak vannak kitéve.

2. Van-e tudomása a miniszterelnök urnak arról, hogy a Horvát-Szlavonország területén élő magyar állampolgárok gyermekei hatósági eszközökkel is rendszeresen gátoltak abban, hogy a magyar nyelvű iskolákat látogathassak, magyar nyelven és magyar szellemben nevelthessenek?

3. Ha igen, szándékozik-e sürgősen aziránt intézkedni, hogy a magyar állampolgárok számára törvényadta jogaik háborítatlan gyakorlata biztosítását és magyar tannyelvű iskolák felállítását és fentartását elő gőrdített akadályok haladéktalanul eltávolíttassanak? (Élénk helyeslés és taps.)

T. képviselőház! Valahányszor Horvátországgal való valamely kérdés merül fel, mindig azt hallom, hogy kimélni kell az érzékenységeket, békés egyetértésre, testvéri szeretetre kell törekedni. Ők maguk hivatkoznak mindig arra, hogy az ő érzékenységüket ne bántuk. Eszükbe juttatom a horvát t. képviselő uraknak, amit Bismarck mondott annak idején, midőn a német-francia háború után a békét tárgyalták. Faure kérte, hogy kiméljék a francziák érzékenységét. Erre Bismarck, akinek egy kissé erősebb keze volt, mint amilyen az, amely az önkormányzatában önk felett a magyar állam érdekét védi, azt mondotta: Azt hiszik önk, hogy a németek becsületérzése kevésbé érzékeny, mint a francziáké? Mikor önk olyan nagyon féltékenyek a nyelv tekintetében a maguk horvát érzelmeire, akkor vigyázzanak arra és tartsák szem előtt azt, hogy ennek a magyar államnak ezeréves fennállása óta szerzett büszkesége mellett érzékenyebben kell éreznie azon becsületbeli kötelessége iránt, amely öt nyelvének megvédésére még önkkel szemben is kötelezi.

Tisztelettel kérem a t. miniszterelnök urat, sziveskedjék interpellációm értelmében intézkedni. (Élénk helyeslés és taps a baloldalon. A szónokot számosan tüdőzik.)

Buza Barna és Hirtonstein Lajos a következő ülésekre halasztják interpellációjukat.

Az elnök az ülést három órákor berekeszti.

Budapest, június 5.

A rendelkezési alap pénzöl. Holnap délután tartja a zárószámadási bizottság azt a nevezetes ülését, amelyre megidéztek gróf Tisza Istvánt és Hieronymi Károlyt is, hogy adjanak számadást arról az 550.000 koronáról, amelyet három esztendő alatt az államvasutak pénztárából a rendelkezési alapba vittek át. A megidézett volt miniszterek még nem feleltek a bizottságnak, politikai körökben azonban azt beszélék, hogy minden valószínűség szerint meg fognak jelenni a bizottság előtt.

A zirci választás. A zirci kerületben ma folyt le a képviselőválasztás. A mándatumért három jelölt küzdött: *Ivánka Imre*, *Kállay Frigyes* és *Vessey József*, mind a három függetlenségi programmal. Délután fél öt órákor *Ivánka Imrénének* 703, *Kállay Frigyesnek* 525 és *Vessey Józsefnek* 133 szavazata volt.

A választás záróját dr. *Kemény Pál* választási elnök esti 7 órára tüzte ki. *Ivánka Imre* 972, *Kállay Frigyes* 574, *Vessey József* 190 szavazatot kapott. 2104 választó közül leszavazott 1734. *Ivánka Imre* tehát 104 abszolút szótöbbséggel a zirci kerület képviselőjévé választott.

Interpelláció a szocialisták pénzközelése miatt. Buza Barna képviselő ma a következő interpellációt jegyeztette be: 1. Van-e tudomása a belügyminiszter urnak arról, hogy a nemzetközi szocialdemokrata párt pénzközelésében súlyos rendtelenségek merültek fel, amiknek folytán Kardos Jakab pénztárosnak állását is el kellett hagynia s bár az ő saját nyilatkozata szerint

csak 2915 korona 25 fillér könyvelési hiányt fedeztek fel, mégis mindenféle tízezrekre menő pénztári hiányról beszélnek? 2. Miután ezek a pénzek magyar állampolgárok közt folytatott nyilvános gyűjtésekből s magyar állampolgárok alapszabályszerű befizetéseiből származnak s így azok kezelése felett a belügyminiszter urat felügyeleti jog illeti, hajlandó-e a szocialdemokrata párt pénzközelését felügyeleti joga alapján megvizsgáltatni s az esetleges visszaélések megtorlása iránt intézkedni?

A drágaságról.

Budapest, június 5.

Tulajdonképen azt sem tudja az ember, ha a drágaságról ír, hogy vádakon kezdje-e, vagy pedig igyekezzék a drágaságnak gazdasági törvényszerűségét keresni s aztán megnyugodjék abban, hogy legalább tudja az okát annak, miért olyan nehéz a megélhetés egy idő óta s bizza a jövőre azt, hogy az illetékes faktoroknak eszükbe jut-e és mikor, valamelyes rendszabályokat életbe léptetni a gazdasági helyzet javítására.

Nem szabad a statisztikához fordulnunk, mert hiába mutatja is az ki, hogy az ország lakosságának szaporodása százalékokban kifejezve nagyobb, mint a mekkora százalékkal ugyanaz alatt az idő alatt az ország termelő-képessége növekedett, ez nem jelent semmit. A statisztikával mindent ki lehet mutatni, de semmit sem lehet igazolni.

Az kétségtelen, hogy a termelésnek egyenlő arányban kell állania a fogyasztással. De nálunk ez nincs meg és ennek nagyobb gazdasági okai vannak, mint az, hogy a vásárcsarnokok és a közvetítő kereskedelem mekkora hasznot szed ugy a termelőtől, mint a fogyasztótól. S ha nem is akarják ezt sokan elhinni, nem a közvetítő kereskedelem az oka az általános drágaságnak, hanem az az egész rossz gazdasági politika, amelyet a kormányaink évtizedek óta követnek.

Minden bajunknak az az oka, hogy agrár állam vagyunk s mégis olyanok az igényeink az állami életben, mintha nagy ipari produkcióknak volna. Az állami költségünk ma már egy milliárd és háromszáz millió koronán felül van. De állami szükségleteink is nagyobb arányban növekedtek, mint az ország termelő-képessége s hogy a mezőgazda és az iparos a rengeteg adóterhet el tudja viselni, kénytelen nyersterméneinek árát felszóróltni. Viszont az igényeink is mind nagyobbak, még pedig nem azok után a cikkeket után, amelyeket a mezőgazdaság termel, hisz többet nem eszünk, hanem az iparcikkeket vagyunk igénylőbbek. Minthogy pedig a magyar ipari produkció még nagyon kezdetleges, a külföldnek vagyunk az adófizetői s így a magyar mezőgazdasági termelésnek tulajdonképen két igényt kell kielégíteni. Először fedeznie kell az államháztartás szükségletét, hisz iparunk nem lévén, ennek a tehernek tulnyomó nagy része, 85 százaléka a mezőgazdaság vállain nyugszik, másodsor pedig fedeznie kell a külföldi ipari behozatal árát teljesen. Annnyit termelni pedig a magyar mezőgazdaság nem képes, hogy ezt a két rengeteg kiadást egymaga, az árak felemelése nélkül, fődzhesse.

A mezőgazdasági termények áremelkedése tehát nálunk nem önkényes, hanem szükség-szerű. Hogy ugyanis az államszükséglet és a külföldi import fedezhető legyen, Magyarország kénytelen mezőgazdasági terményeinek nagy részét a külföldön eladni, ennek az az eredménye, hogy itthon nemesak nincs tulprodukció, hanem az ország tényleg még annyit sem tarthat meg magának, amennyi a belöldi fogyasztásra elégséges volna. Az egyes ember nem veszi észre, de az ország, mely abnormis nagy mezőgazdasági exportra van kényszerítve, tényleg szükségét szenved. A kereslet a lakosság növekedése folytán mind nagyobb és nagyobb lesz, a kényszer-exportunk is folyton növekedik és ez az első, sőt ez a legfőbb oka a drágaságnak.

Mindaz, amit egyes ujságcikkeketben, felszólalásokban mint orvosságot ajánlanak a drágaság enyhítésére, csak kuzuzlás, mert nem gyógyítván a baj igazi okait, eredményt sem érhet el. Nem vasúti tarifákkal, konzum-vásárokkal s a közvetítő kereskedelem korlátozásá-

val lehet drágaságot megszüntetni, hanem az adóterhek arányos elosztásával s az exportkényszer enyhítésével.

Tehát végeredményében megint csak ott vagyunk, amit a függetlenségi párt már évtizedek óta hangoztat, hogy amíg adórendszerünk ázsiai állapotát meg nem szüntetjük, s amíg az önálló vámterület segítségével ipart nem teremünk, addig a mai nehéz gazdasági viszonyokat meg nem szüntethetjük.

A gazdasági tudomány mai állása már megdöntötte azt a régi tévhitet, hogy akár a fogyasztó, akár a termelő, akár a kettő együtt függetlenül határozhatná meg a termékek árát, abban a stádiumban, mikor a mezőgazdasági produktum már a kis-forgalom számára a piacra kerül. Mert egy jó termés a termelőnél, aki nagyban ad el, lenyomhatja az árakat, de ez száz és száz apró fogyasztó közt oszolván meg, az egyesek alig veszik észre, hogy nekik az áresésből valami kis hasznuk is van, mert ami a termelőnél sok-sok forintba megy, az a fogyasztónál már csak néhány krajczárba zsugorodik össze. De az áremelkedés univerzális hatása. Mert amíg az áresés az alatt a hosszu ut alatt, míg a termelőtől az áru a fogyasztóig elér, elaprózódik és kiegyenlítődik, addig az áremelkedés ez alatt a hosszu ut alatt természetszerűleg nő, s így áll elő az a nemzetgazdasági tapasztalat, hogy az áresésből kára van a termelőnek, de nincs haszna a fogyasztónak, míg megfordítva az áremelkedésből a fogyasztónak van kára, de elenyésző csekély haszna a termelőnek.

Nagy tévedés tehát azt hinni, hogy a mai nagy drágaság a magyar mezőgazdaság arányos. A gazdáknak abból édes kevés hasznuk van s a már mondottak szerint a mezőgazdák nem önkényűleg emelik az árakat, hanem az áremelkedést a rengeteg arányú kényszerexport okozza.

Igy tehát nem ismeri az áralakulás törvényeit az, aki azt hiszi, hogy a drágaságot helyi rendszabályokkal meg lehet szüntetni. Ennek csak egyetlen módja volna és pedig az, hogy a határokat meg kellene nyitni akkor a mezőgazdái import számára, hogy a belső szükséglet hiánya olcsón fedeztessék, szóval, hogy a kényszerexport dacára is a belöldi fogyasztás számára elegendő mezőgazdasági termék álljon rendelkezésre. Nehogy pedig az az export árunk árát lenyomhassa, a behozott mezőgazdasági termékek újra kivitele elé tilalmat kellene állítani, s így esetleg megtörténhetné az, hogy a belöldi fogyasztás kénytelen volna silányabb lisztet és silányabb hussal megelégedni, mint a minőt exportálunk, de legalább olcsóbb volna.

Meglehet, hogy ez bizonyos fülek számára még a jövő zenéje csak, de ez az egyetlen mód a segítségre. És épen ezért mondtuk, hogy nem a helyi és a partikuláris hatóságok, hanem csakis a kormány segíthet a bajon. Ha már nem akarja megszerezni a számunkra az önálló ipart, s nem akarja ezzel a kényszerexportot korlátozni, legalább gondoskodjék arról, hogy benn az országban is legyen elegendő mezőgazdasági termék, olcsón, a belöldi fogyasztásra. Ez nem boszorkányság s ehhez nem kell, hogy valaki providenciális államférfi legyen.

EGYHÁZAK.

— (A pesti íz. hitközség) Talmud Tóra iskolájában az évi vizsgát vasárnap, e hó 9-én reggel 8 órákor a Rombach-utcai templom épületében fogják megtartani.

— (A koronázási jubileum és az unitáriusok.) A budapesti unitárius egyházközség e hó 8-án, szombaton délelőtt 11 órákor, a király negyvenéves koronázási emléknapján, ünnepi hálaadó istentiszteletet tart.

— (Bérmálás a Józsefvárosban.) A Józsefvárosban ma folyt le a bérmálás, melyet reggel 9 órákor kezdtek meg a feldiszített plébánia templomban, ahol ez alkalommal nagyszámú közönség gyűlt egybe. A szertartást *Vaszary Kolos* bíboros hercegprímás képviselőjében dr. *Kohl* Medárd püspök végezte, dr. *Nemes Antal* pápai prélat és *Kriszán Mihály* pápai kamarás apátplébános segédletével. A püspök közel ezeröt száz fiú és leánygyermeket bérmált meg. A mai volt az utolsó bérmálás a fővárosban.

KÜLFÖLD.

A politikai helyzet Ausztriában. Ausztriában „német nemzeti egyesülés” címmel egy új párt alakult és pedig a német néppárt s az agrárpárt egyesüléséből. Ez ha nem is jött váratlanul, minden esetre jellemző az osztrák politikai viszonyokra. Míg ugyanis az osztrák német szabadelvű képviselők még mindig nem tudtak egy koalíciós pártot alakítani, sőt dacára a hetek óta folyó alkudozásainak, a jelek szerint nem is fognak megegyezésre jutni, addig a reakzionárius pártok egykettőre megértik egymást s nemcsak, hogy nem akarnak egy nagy, egészséges német pártot, hanem már értesükre is adták a német liberálisoknak, hogy velük nem akarnak semmiféle közösséget fentartani. Mindenesetre nagyon jellemző az osztrák viszonyokra, hogy megalakulhatott egy „német nemzeti” párt, de már eleve ki vannak ebből zárva Bécs város liberális képviselői, a brünni képviselő, Csehország, Morvaország, Szilézia összes német képviselői, tehát éppen azok, akik a német kultúrát képviselik. De van még egy másik szomorú körülmény is ennél a pártalakulásnál. Eddig csak három párt volt az osztrák képviselőházban, mely felekezeti alapon alakult meg, és pedig a keresztényszocialista, az új nagynémet párt és a szabad nagynémet párt, amely most német radikálisnak nevezi magát. A német néppártnak is megvolt a maga antiszemita allűrje, de nem igen kérkedett vele, sőt örült, ha azt nem vették észre. Most azonban a nemzeti egyesülés kimondta, hogy zsidókat nem fogad be tagjai közé, s így a német néppárt is nyíltan antiszemita színt vallott. De alakulásban van a német nemzeti egyesülésen kívül is egy új párt. A zágrábi „Obzor” zárai jelentése szerint ugyanis dr. Sustersics képviselő, a klerikális szlovének vezetője, ott tartózkodik, hogy megtudja, mily álláspontot foglaltak el a dalmát képviselők a Reichsrathban való pártalakulások szempontjából. Sustersics képviselő érintkezésbe lépett Ivsevic, Bianchini és Prodan képviselőkkel. E tárgyalásoknak valószínűleg az lesz az eredménye, hogy a dalmáciai és isztriai horvát képviselők a klerikális szlovénekkel délszláv klubot alakítanak, amelynek harmincz tagja lesz, még pedig tizenkét horvát és tizenhatsz klerikális szlovén. Az osztrák politikai élethez tartozik az is, hogy Lueger polgármester a hitzingsi mandátumát tartja meg, mert e kerület bizalmi emberei értésére adták, hogy ha a bécsi belvárosi kerületet tartaná meg, akkor ez a kerület a keresztényszocialistákra nézve el volna vesztve. Lueger helyett, hir szerint, a bécsi kerületben Byland-Rheidt volt belügyminiszter és Porzer alpolgármester fog most fellépni. A király legközelebb az urakháza tagjává fogja kinevezni Beck báró miniszterelnököt, Marchetti közoktatásügyminisztert, Bienert belügyminisztert, Kinket, a bécsi kereskedelmi kamara elnökét, Ritznarot a prágai kereskedelmi kamara elnökét, Grabmayer, Brenner, Stürgkh gróf, Chaniec, Kathrein volt képviselőket, Chlamát, a cseh tartományi főtörvényszék elnökét és Otó bankigazgatót. Jól értesült politikai körökben azt beszélik, hogy nem dr. Ebenhoch képviselőt, Felsőausztria helytartóját jelölik a házelnöki állásra, hanem dr. Weisskirchner keresztényszocialista képviselőt. Ennek oka abban rejlik, hogy a jövő kabinetbe Ebenhochot igazságügyminiszternek, Lichtenstein Alajos herceget keresztényszocialista képviselőt pedig földmívelésügyi miniszternek szemelték ki.

A helyzet Irországbán. Az angol felsőházban Londonderry lord szóba hozta az irországi mozgalmakat. A kormány részéről azt a választ kapta, hogy a beérkezett jelentések szerint Irországbán a mostani állapotok kielégítők, bár egyes kerületekben a vidéki lakosság között nyugtalanság van, amely a kormánynak nagy gondot okoz. A kormány sajnálja a mozgalmakat, ezekkel szemben azonban nem tehet egyebet, mint hogy a törvényt szigorúan alkalmazza. A kormány egyáltalán nem kívánja a mozgalmak jelentőségét leszállítani, de nem is tartaná helyesnek, ha a mozgalom jellegét és kiterjedését túlzottan adnák elő.

Franciaország és Marokkó. Az az incidens, melyet Mauchamps francia orvos meggyilkolása előidézett és mely miatt Franciaország hadihajókat volt kénytelen mozgósítani, még nincs elintézve. A gyilkosokat Marakesben hűvösre tették ugyan, de mint a Daily Telegraph Tangerből jelenti, egy fegyveres csapat, amely Glauából (Atlasz-hegység) jött, kiszabadította őket és Fezbe szállította a szultánhoz. Ez az eljárás azt mutatja, hogy a szereplő bennszülöttek között a szultán iránt kedvező a hangulat.

A portugál alkotmányválság. A londoni Daily Mail-nak azt jelentik Liszabonból, hogy Portugália alkotmányválsága, amely már közel négy hét óta izgatja a lakosságot, egy táborba hozta össze az összes pártokat s annyira fokozta a dinasztiaellenes izgatást, hogy az egész portugál nemzet felkelése várható arra az esetre, ha a király folytatná az abszolutisztikus kormányzást. Ugy látszik, hogy a király erre el is van tökélyre, noha anyja folytonosan kéri, hogy a kormányt bocsássa el s a parlamentet hívja össze. A király tudja, hogy őt magát is veszedelem fenyegeti s az ellenséges tüntetéstől való félelmében most már el sem hagyja többé palotáját. A királynét, a ki a múlt héten elhagyta a palotát, az utcán háromszor inzultálták. Az újságok föl hívják a nemzetet, hogy tagadja meg az adófizetést, mert a parlament nem szavazta meg a költségvetést. Az összes egyetemek és iskolák zárva vannak, mert az egyetemi hallgatók és tanulók sztrájkba álltak. Az ország valamennyi község tanácsa tiltakozni készül a király ellen.

A politikai helyzet Bulgáriában. Tegnap fejezte be a Radoszlavov vezetése alatt álló ellenzék országos gyűlését, amelyen a pártok kilencszáz szervezete vett részt. Az ellenzék programját a következő követelésekben állapították meg: ingyenes népoktatás, a tanulók államköltségen való ingyenes ellátása a népiskolákban, proporzionális választójog kötelező szavazással és Macedónia autonómiája.

A Vatikán és a Kvirinál. Az olaszországi lapok egy idő óta szívesen írják arról, hogy a Vatikán ki akar békülni az olasz királysággal, sőt hogy ez nemsokára be is fog következni. Ezzel szemben a bibornoki kollegiumnak egy tekintélyes tagja a napokban éppen az ellenkezőképen nyilatkozott. Eszerint X. Pius pápa különféle iratait nagyon helytelenül magyarázták, mert állítólag hiányzik a Vatikánban az egységes vezetés. X. Pius pápa csakugyan arra törekedett, hogy jó viszonyban legyen a Kvirinállal. De tévedés azt hinni, hogy a pápa ennél tovább akar menni. A pápa sem kételkedik abban, a bibornokok sem, hogy a kibékülést a Kvirinál drágán fizetné meg magának. Ezért a pápának kedvezőbb, ha egyelőre a status quo fentartása mellett foglal állást s nyugodtan bevárja a jövőt. Éppen ezért, vatikáni források szerint, a pápának sohase sem volt az a szándéka, hogy az olasz katolikusoknak konfessionális-katolikus parlamenti csoport megalakítása végett megengedje a közéletben való általános részvételt. A Vatikánban kedvetlenül látják, hogy az olasz katolikusok eltávolodtak ettől a pápai programtól és úgy tekintik, mintha a non expedit elve teljesen megszűnt volna. Most az Osservatore Romano azt írja és nemsokára külön akta is fogja az olasz katolikusokat figyelmeztetni, hogy a választástól való tartózkodás elve nem szűnt meg és hogy a pápa csak bizonyos kivételes esetekben ad alóla fölmentést. A Vatikán meg akarja szorítani a választásban való részvételt és csak azokra az esetekre óhajtja korlátozni, amikor a fölforgató szocializmussal kell szembe szállni. Eszerint a Vatikán által régebben kiadott parancs, ne elettori, ne eletti, azaz hogy az olasz katolikusok sem mint választók, sem mint képviselők, ne lépjenek a politikai élet terére.

Újabb leleplezések Pasics ellen. Belgrádban újabb leleplezések készülnek Pasics ellen. Az ifju-radikálisok el vannak tökélyre, hogy több kompromittáló bizonyítékot tessenek közzé, köztük Pasicsnak egy levelét Garasaninhoz, amelyben 400 aranyért hajlandónak nyilatkozott, hogy nem irat ki árlejtsést az új konak építésére. Az ifju-radikálisok birtokában van továbbá Pasics egy nyugtája, amelyvel az orosz gőzhajózási társaságtól bizonyos összeget vett föl azzal a megjegyzéssel,

hogy azt választási célokra használja fel. Arról is bizonyítékaik vannak az ifju radikális pártnak, hogy Pasics a Vuics-kormány idejében Sándor király megbízásából Pétervárra ment, kieszközölnö a királyi pár fogadtatását. Ezek a leleplezések előreláthatólag táplálni fogják az obstrukciót és Pasics bukására fognak vezetni.

Mozgó képek.

Arveres az állatkerthben

Isten veled óh állatkerth
Ma-holnap dobra ütnek
A párduczból holnapután
Párduczpecsenyét sütnék.
Elárvereznek mindent most
Mi ingatlan, mi ingó
A Teleki-térre kerül
A zebra s a flamingó
Sok állatszemet kisirt, vörös,
Némelyiké már bordó,
Igy nem tudja mi lesz vele
Főként a fiahordó.
A fiahordó, akinek
Erszénye üres, ócska
Nincs benne pénz, legföljebb egy
Vagy két fiahordócska.
Benépesül az állatkerth
Holnapra virradóra
Jön egy pár ember, s állat is
De ez nem vezet jóra.
Jön egy pár ember s hiéna
De sajnós árverési
Ki majd az orozslánokat
Farkas-szemekkel nézi.
A jó agg orozslánokat
Melyek térde már reszket
Most kaptak huszonötéves
Szolgálati keresztet.
S kised vízbe könnyet ejt
Jónás a viziló is
Holnap elárverezik őt
Kár itt már minden szó is.
A drukkától izzadság csöppög
A két jegesmedvérről
S nem is lehet beszélni már
A majmok rosszkedvérről.
Nincs irgalom. Pereg a dob
S kikiáltási áron
Esetleg azon alul is
Elkél a bagoly várrom.
Igy van ez így, az ügy komoly
S belesik biztos a moly
Tigrisbe, jaguárba
S elkelnék őket testvérek közt
Is mondjuk, saját árba?
Elkél a borz, elkél a fajt,
S elkél az alligátor, —
S kenyér nélkül marad majd sok
Jó állatimitátor.

A kávéházak körül.

Sok panasz hangzik el a budapesti kávéházakulúsz miatt. Felületes emberek az utcánon végigsétálva csak azt látják, hogy minden sarkon fényes kávéház hivalkodik s csak azt nézik, hogy az óriási tükörlablak mögött szép hölgyek és kevéssé szép urak ülnek sűrű csoportokban. Arra nem terjed ki a figyelmük, nincs-e valami magasabb ethikai hivatása a kávéházainknak, s hogy látogatóinknak nincs-e — léha naplopásnál — nemesebb hajlamuk, feladatuk, céljuk.

Tölem és e rovattól szeretnek minden komolyságot eltagadni s véleményemet előszeretettel lemosolyogják a nagyképtűek. Mindazonáltal iparkodni fogok a közvéleményt fővárosunk e nevezetes speciálisai javára hangolni. Megpróbálom kimutatni, hogy kávéházaink eminenter hazafias és kulturális missziót teljesítenek.

Tudvalevő, hogy főtörékvésünk az üdülni vágyó közönséget a külföldre való utazgatásoktól visszatartani. Hasztalan mutattuk ki lapjainkban a magyar hegyek-völgyek szépségeit, a magyar fürdők gyógyító hatását. Az idegen, agyonreklámozott, üdülni- és szórakozó-helyek vonzását nem tudtuk ellensúlyozni.

De ami a legkésebb vezérezknek, a legszemesebb tárcáknak s a leghivebb fényképlevonatoknak nem sikerült, azt a kávéházatlajdonosok élelmessége játsza elérte. Ma már kilenczven százalékkal kevesebben lépik át a veresehézöld határát, mint még

néhány évvel is ezelőtt. Minnek is, aki azzal akar dicsekedni, hogy a Délvidéken, a Nyugaton vagy Keleten járt, egyszerűen kiválaszt egy kedvére való kávéházat. Elmegy az Abbaziába, a Rivierába, a Cáiroba, a Fiuméba, a Quarneroba, a Helvetiába, a Japánba, a Londonba, a Práterbe, a Lidoba, a Maroccoba, a Philadelphióba, a Párisba, a Mehádiába, a Keletibe, az Orientbe, a Mentonebe, a Nizzába, a Milánoba, a Nápolyba, a Newyorkba, az Európába . . . (phüh, beh el-fáradtam!) . . . és a névelő elhagzásával bátran elhitheti bárkivel is, hogy az illető országban vagy városban vagy fürdőben volt.

A hazafias ismereteket és érzelmeket semmi se képes annyira fejleszteni, mint ama kávéházak látogatása, melyek nemzetünk jelesei nevével ékeskednek. Ilyenek az Árpád, Szent István, Kossuth, Petőfi, Rákóczi, Munkácsy, Jókai, Bánffy, Wekerle, Baross, Zrínyi, Báthory, Corvin, Teleki, Széchenyi, Ráday, Orczy, Kölcsey, Hunyady, Garay, Damjanich, Mátyás király, Lónyay, Kisfaludy, Wesseléuyi, Corvin és — last not least — az Ujházy-kávéház. (Van Budapesten a hős Szondynak is kávéháza, ahol kétségkívül pinceszerek helyett apródok szolgálják ki a vendégeket.)

Magyarországon mindent közjogi térre visznek át. Szükséges, hogy a mi önállóságunk, függetlenségünk, nemzeti szupremáciánk tudata átmenjen a társadalom minden rétegébe. Nagy érdeme van e részben ama kávéházaknak, akik megteremtették a Hazánk-at, a Hazám-at, a Kis Hazám-at, a Hungáriát, a Pannoniát, a Hunniát, a Magyar Világot, az Országház-at, a Parlamentet, az Otthont, a Turult, a Szabadság-ot, az Alkotmányt és a sok Koronát.

Nehogy azonban Bécsben ujjal mutathassanak a magyar szeparatiztikus törekvésekre s ne gyanúsíthatóan forradalmi velleitásokkal, czélszerűnek mutatkozik, hogy a lojalitásunkat is bebizonyítsuk. Erre való a Király, a Royal, a Nádor, az Erzsébet, a Valéria, kávéház. (Nem sok, de az udvar budapesti tartózkodásának kvóta arányában még mindig több a köteles résznel.)

A magyar vidéket méltóan mutatja be a Badacsony az Alföldi, a Táttra, a Balaton, a Vajdahunyad, a Szegedi, a Sopron, a Sabaria, a Szigetvári, a Szeged stb. kávéház.

Művelődésünket feltüntetik: az Akademia-, a Calvin-, az Edyson-, a Muzeum-, a Műcsarnok-, a Műegyetem-, a Muzsa-kávéház. Ide sorolhatók: a Magyar Színház-, Vígyszínház-, Aréna-, Vaudeville-, Orfeum-kávéházak is.

A különféle polgári elemek és működési körök közönségét vonzzák: a Gentry-, a Casino-, a Club-, a City-, a Commerce-, az Elite-, a Liberty-, az Elevator-, a Boulevard-, a Polgári-, a Modern-, a Merkur, a Szalon-, a Szecsesszió-, a Zóna-, a Sport-, az Amor-, a Reklam-, a Splendit-kávéház.

Tréfás vonatkozása a Kis Kolm-kávéház és felette gyanús az, melyet Pali-nak neveztek el; lévén Pali — a tolvajok nyelvén — balekkel egyértelmű.

Nagyon esábitó czíme van a Bodó-kávéháznak, mert arra a Bodónéra emlékeztet, aki másról beszélt, mikor (a vendégek) a bor árát kérdezték.

Mély jelentőségű a Lánchíd kávéház is. A Lánchíd ugyanis olyan, mint az élet: végig kell rajta menni. (Ellenben a kávéházba el is lehet menni, künn is lehet maradni.)

Az itt felsoroltak csak egy kis hányada a budapesti kávéházaknak. A többiek — a többség — beírta a tulajdonosok nevével. A legtöbb esetben ez is jó czégnévről bizonyul. Az a fő, hogy betartsák a kávéfőzés ismert receptjét, amely szerint a kávé fekete legyen, mint az ördög, forró, mint a szerelem, édes, mint a csók.

Rosta.

TÁVIRATOK.

Csehek szervezkedése.

Prága, június 5. A cseh agráriusok, mint a Reichsrath ezidőszerint legerősebb cseh pártja, mára gyűlést hívtak egybe, amelyen a cseh- és morvaországi cseh pártok közös klubjának alapítása került szóba. Hosszabb vita után egyhangúlag elhatározták, hogy a csehországi, morvaországi és sziléziai reichsrathi képviselők közös klubját megalakítják. Azután bizottságot választottak, amely kifogja dolgozni az új klub alapszabályait és azokat jóváhagyás végett egy későbbi ülésen fogják előterjeszteni. Az ülésről szóló hivatalos kommunikáció csak később fogják közzétenni. Dr. Forst mi-

nister ma délelőtt megérkezett, hogy résztvegyen a cseh pártok gyűlésén.

Prága, június 5. A cseh pártok reichsrathi képviselőinek gyűlése, melyen az agrárpárt, a nemzeti párt, a katolikus nemzeti párt, a néppárt, a nemzeti szabadelvű párt és a közjogi néppárti egyesülés képviselői vettek részt, egyhangúlag a következő határozatot hozta: A nevezett pártok képviselői hozzájárulnak a cseh reichsrathi képviselők közös klubjának alakításához, melynek feladata lesz a nemzeti és közjogi programot képviselni és a cseh képviselők parlamentári viszonyát a kormányhoz és a többi pártokhoz szabályozni, amennyiben a nép közös ügyeiről van szó.

A portugál trónválság.

Madrid, június 5. (Saját tudósítónktól.) Alionz király elnöklésével a miniszterek sürűn tanácskoznak Madridba hívott több diplomatával. Különösen a londoni és a lissaboni spanyol követekkel, hogy idejekorán megtegyék az intézkedéseket arra az esetre, ha Portugáliában lázadás törne ki. A vezérkari főnököt táviratilag visszahívták a végből szemleutjáról.

János Albrecht herceg bevonulása.

Braunschweig, jun. 5. János Albrecht herceg és neje délután 8 órakor különvonaton ideérkezett. Harangzugás és a lakosság örömrivalgása közepette vonult be a hercegi pár ünnepies menetben a városba. Az utcákon egyesületek, iskolai növendékek és katonák állottak sorfalat. Rettmayer főpolgármester beszédet intézett a régenshez, melyben utalt arra a bizalomra, a melylyel a város lakossága a herceg iránt viseltetik, amely bár szíve minden erejével szűkebb hazájához és szülővárosához ragaszkodik, de nem felejt el a birodalommal szemben tartozó kötelességeit sem. Beszédét lelkesen fogadott hoch-kiáltással fejezte be. A herceg köszönetet mondott a szívélyes üdvözlésért és a meleg fogadtatásért, amelyben ő és neje részesültek. Öröme kettős, mert a fogadtatás a bevonulás útját, amely elé elfogódott szívvel néztek, megkönnyítette. A menet azután a kastély felé vonult, ahol az aktív udvart fogadta a herceg. Azután a minisztérium tagjait fogadta, kiknek jelenlétében aláírták a régensi trónralépésre vonatkozó patenst, mire a hercegi pár a trónteremben az országgyűlés tagjait fogadta. Semmler titkos igazságügyi tanácsos, az országgyűlés elnöke, az országgyűlés nevében üdvözölte a herceget, aki köszönetet mondott a bizalomért, amelyben részesül és amelyet a lakosság jólétére irányuló uralkodásával akar meghátalni.

Braunschweig, június 5. A hivatalos braunschweigi „Anzeiger“ ma közli János Albrecht herceg kormányralépését és a herceg amnesztia rendeletét. E szerint mindazoknak a személyeknek, akik ellen a mai napig kihágások vagy vétségek miatt hat heti fogságnál, vagy 150 márkánál nem magasabb büntetés jogerősen kiszabott, ezek a büntetések, amennyiben még végre nem hajtottak, elengedtetnek, ugyszintén a még hátralékos költségek megfizetése is.

A békekongresszus.

Amsterdam, jun. 5. A békekongresszus idejére a Norddeutscher Lloyd Hágában irodát fog felállítani, amelyben telefon-készülékek, írógépek, gyorsírók stb. valamint a naponta érkező politikai hírek ingyenesen fognak rendelkezésére állani a kongresszus tagjainak és az újságíróknak.

Konfliktus Kína és az Egyesült-Államok között.

Tokio, jun. 5. Hajashi külügyminiszternek ma megjelent a haladópart küldöttsége és felvilágosítást kért tőle abban az ügyben, hogyan történhetett, hogy a kormány a Kína és az Egyesült-Államok között fennforgó komoly diplomáciai kérdések dacára látszólag tétlen és erélytelen. A küldöttség állítása szerint Kína Mandsuriában a japán érdekek ellen dolgozik. Hangsúlyozták annak a szükségességét is, hogy a san-fran-

ciscoi japán bánásmód kérdését most egyszer és mindenkorra rendezzék, mert ellenkező esetben a legutóbbi incidensek ismétlődése veszélyeztetné az Amerikához való barátságos viszonyt. Hajashi válaszárol nem érkezett hír.

Közgazdasági távirat.

Csikagó, június 5. Gabonaiózsac. Zárlat. Buza irányzata állandó, júliusra 95¹/₂ (95³/₈) K., szept.-re 97¹/₈ (97³/₈) K., — Tengeri állandó, júliusra 54 (53³/₈) K.

Csikagó, június 5. Terményiódzsac. Zsir jul.-ra 9.05, tegnap 9.12. Szalonna short clear 8.99. Sertés-hus júliusra 16.17.

New-York, július 5. Terményiódzsac. Gyapot. New-Yorkban 12.90 jun.-ra 12.51. szept.-re 11.67. New-Orleansban 12⁹/₁₆. Petroleum stand withe. New-Yorkban 8.20. Filadelfiában 8.15, raffined in cases 10.65, Credit Balances of oil City 178. Zsir, Vestern Steam 9.40. Rohe testvérek 9.50. On 41.35—41.65. Réz 26.00—25.95.

A király és a szoczialisták.

Budapest, június 5.

Néhány nappal ezelőt hire járt, hogy a budapesti szoczialdemokrata párt, a király budapesti látogatása alkalmával nagy tüntetésekre készül. Akkoriban a párt vezetősége ezt a hírt, bizonyára taktikai szempontból megczáfolta és a leghatározottabban kijelentette, hogy a párt még csak nem is foglalkozott a király várható látogatásának kérdésével, annál kevésbé készül ezzel kapcsolatban mozgalmakkal.

Ma azonban azt az értesülést vesszük, hogy a szoczialdemokrata párt igenis foglalkozott a király budapesti látogatásával, sőt készül is az uralkodó fogadtatására. A pártvezetőség egy legutóbb tartott gyűlésén kimondotta ugyanis, hogy a király érkezésének napján ötvenhatvan ezernyi tömeget fog az utcán fölvonultatni. A pártvezetőség e czéla óriási mennyiségű plakátot nyomtatott, amelylyel a munkásságot egy nagy tüntető fölvonulásra szólítja fel. Ezenkívül a gyárakban és az ipartelepeken czédulák ezreit osztogatják szét a föl hívás szövegével, úgy, hogy holnap a Nyugoti-pályaudvar környéke és az egész Váczi-körut, amerre a király fogata majd elhalad, zsufolva lesz a munkások tizezeivel. A tömeg a király előtt az általános választói jogot fogja éltetni.

A rendőrségen, ahol a szoczialista párt szándékairól tudnak, nagy apparátussal készülőknek a holnapi napra. Rendőrcsapatok fogják megszállni a Nyugoti pályaudvar környékét s az egész utvonulat, amerre a király kocsija elhalad.

A szoczialisták ma éjjel vörös plakátokat ragasztottak ki az utcákon a következő tartalommal:

Munkások! Eivtársak!

Csütörtökön este 7 órakor a nyugati pályaudvaron érkezik a király. A pályaudvartól a Váczi-köruton és Fürdő-utczán át a Lánchídig a járda legyen a mienk. Ott legyetek!

Eljen az általános titkos választói jog!

A szervezett munkásság.

Holnap reggel 8 órakor hasonló tartalmu, 50 ezer fehér röpivét fognak kiosztani a gyárak előtt.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapest IV., Vármegye-utca II. sz.

A szerkesztőség telefonszáma: 788.

A kiadóhivatal telefonszáma: 706.

UJDONSÁGOK.

Megcsipiek egyet!

Végre megcsipiek egyet!

Nekünk újságíróknak saját külön nagy gaudi-munka a győri eset.

Mi ismerjük a legjobban ezt a típust, a legesunyább, a legellenszenvedőbb fajtát a társadalom testén elősködő soknemű csunya kukaczkok közül. A sába alatti besugót. A titkos informálót. Aki hét peccsét alatt nagy óvatosan fájékozhat bennünket, magas erkölcsi piedesztálon állva megbotránkozik és leleplez. Adatokat ad, ami hivatalos uton vagy bizalmas diszkreáció védelme alatt jutott birtokába. És lelkesen biztat bennünket, hogy csak rajta-rajta, tisztogassunk, söprögessünk, purifikáljuk azt a fekélyes közéletet, de jól vigyázzunk az istenért, nehogy neki kellemetlensége legyen a dologból, mert ő egyáltalában nem hajlandó szerepet játszani ez ügyben!

Persze, hogy nem! Mi írjuk a cikket, mi párbajozunk, mi perünk, mi szenvedünk szigorú fogasztást miatta. Az informáló ur pedig ezalatt a hátér enyhe sötétségében huzódik meg s észrevétlen, jótékony inkognitóban — bekasszálja a hasznokat. Mert szinte felesleges mondani, hogy ezek az urak nem ok és cél nélkül sziveskednek informálni bennünket s hogy nem is a magas erkölcsi szempont és purifikáló hajlam vezeti ebben őket. Nekik megvan a maguk kisdud polgári hasznuk belőle. Egy előtűk alkalmatlan ember lehetlenné tétle. Egy nem számukra kamatozó üzlet meghiusítása. Ehhez keressenek maguknak bolondot, aki odaégett körmei árán is kikaparja nekik a parázs tűzében porhanyósodó finom, jó gesztenyét.

Mi újságírók jól ismerjük ezt a típust. Elég alkalmunk van megcsömörleni tőle. Elég szer kell látunk előkelő közéleti faktorokat, bejegyzett tömegbálványokat, ebben a legkevesebb sem tiszteltreméltó álörzák maszkban. S azt is tudjuk jól, hogy ennek a speczesnek a természetrajzához tartozik az is, hogy mihelyest bajok következnek — kámforrá válik. Konokul letagad mindent: ő nem mondott semmit, ő nem informált senkit. Az a fránya újságíró már megint hazudik, be kell csukni, föl kell akasztani!

E recepte szerint próbált menekülni a Győrött horogra került szomorú figura is. Az eset ez volt: Biróság elé vitték egy helyi újságíró, mert az nehez vádakkal illetett egy győri potentátot. Az újságíró ezeket a vádakat az odavaló rendőrfőkapitány információja alapján írta meg, azért erre az urra hivatkozott, jöjjön és tegyen mellette az tanuságot. A főkapitány ur azonban megjelenvén a tárgyaláson, nagy váratlanul mindent letagadott. Micsém tud a cikkben foglaltakról, sőt bizonyítja, hogy az abban olvasható állítások egytől-egyig szemenszedett hazugságok.

Bármily csunya is, a dologban eddig nincs semmi szokatlan. A szokatlan fordulat csak ezután következett.

Az újságíró a nagy letagadás után a főkapitány urhoz hasonló hidegvérrel zubbába nyult és egy nagy iratsomót huzva ki belőle, azt egyszerűen letette a biróság asztalára. A csomó a rendőrfő saját kezeirésével tanusította, hogy az ominózus ügyben csakugyan ő informálta az illető újságíró.

Lett nagy konsternáció.

A rendőrfő elcsápadt, dadogott, megcsémisült. Hurrá! megcsipetett! Végre egy a sok közül.

Kár azonban, hogy az eset így egyedül áll.

A legtöbb informáló ugyanis a győri főkapitánynál sokkal óvatocabb. Megelégszik a szóbeli információval s szigorúan óvakodik attól, hogy arról kiszolgáltassa a saját nagybecsű kezeirását is.

Ben.

Naptrend. Csütörtök, 1907. június 6. **Naptár:** Róza, kath.; Norb. pk. hv. — Prot.: Norbert. — Görög-ország: május 21.; Si-meon stvl. — Zsidó: Sivan, 24. — A nap két reggel 4 óra 6 perczkor, nyugszik esti 7 óra 10 perczkor. — A hold két éjjel 2 óra 14 perczkor, nyugszik délután 3 óra 3 perczkor.

A miniszterelnök fogad a pénzügyminiszteriumban délután 4 órakor. Az igazságügyi miniszter fogad u. y. 1 órakor. — A kon-

vádalmi miniszter fogad d. u. 4 órakor. — A pénzügyminiszteri alantitkár fogad 12-2 óráig. — A képviselőház ülése d. e. 10 órakor. — A király Budapestre érkezik esti 7 óra 30 perczkor a nyugati pályaudvaron. — A főrendiház ülése déli 12 órakor. — A képviselőház zárszámolási bizottságának ülése d. u. 5 órakor. — Az országgyűlési kongresszus a Vigadóban. — A Nemzeti Szalon nyári kiállítása nyitva 9-12-ig. Belépődíj 1 korona. — A fiatal modern magyar festők kiállítása a Könyves Kálmán művészet-társaság szalonjában (Nagyterem-utca 87-89), nyitva egész nap. Belépődíj nincs. — A Hentli kiállítás az Uránia Kirgolyári szalonjában nyitva 9-8-ig. Belépődíj 25 fillér. — A Nemzeti Múzeum Állattára 9-1-ig. — A Szépművészeti múzeum nyitva 10-2-ig. — A székesővárosi múzeum nyitva 10-2-ig. — A földtani intézet múzeuma nyitva 10-1-ig. — A Széchenyi-múzeum nyitva 10-12-ig. — A Goethe-szoba zárva. — A Nemzeti Múzeum névnyvtára nyitva 9-1-ig. — Az Iparművészeti Múzeum nyitva 9-1-ig. — Az Aquincumi múzeum nyitva egész nap. — A Közlekedési múzeum zárva. — A magyar országgyűlési előválasztás nyitva 9-2-ig. — A Techn. Iparmúzeum és könyvtára nyitva 9-1-ig. — A Nemz. múzeum könyvtára nyitva 9-1-ig. — Az Akadémia könyvtára nyitva 9-7-ig. — Az Egyetemi könyvtár nyitva 9-12-ig és 2-8-ig. — Keresk. Múzeum könyvtára nyitva 9-2-ig. — A Tró-dagódi könyvtár és tanterem-kiállítás nyitva 9-8-ig. — Az Altkert egész nap nyitva. Belépődíj 60 fillér.

— **Személyi hír.** *Konrád* altábornagy, a vezérkar főnöke, ma reggel Berlinből visszaérkezett Bécsbe. — *Turkovich* József titkos tanácsos, az osztrák-magyar bank helyettes kormányzója, helyettesével, ikvai *Pfeifer* Mátyással és *Gold* Zsigmond, valamint *Deutsch* Sándor főtanácsosokkal Budapestről Bécsbe érkezett. — *Bárá Stuningen* Károly, az ötödik hadtest parancsnoka, Esztergomból Komáromba érkezett s az összes gyalogos csapatok feletti szemlélet tartott; kíséretében ott volt *Gadl* Agost várparancsnok, *Hornig* Tódor hadosztályparancsnok altábornagyok és *Franz* József vezérőrnagy.

— **Rektorválasztás az egyetemen.** A budapesti tudományegyetemen a szabályok értelmében június 8-án, szombaton lesz a rektorválasztás. Az egyes karok által kiküldött rektorválasztók közös ülésükön választják meg a rektort. Az idén a bölcseleti kar tanárai közül választanak és az egyedüli jelölt dr. *Török* Aurél, a bölcseleti karnak régi, érdemes professzora.

— **Kossuth Lajos Tódor Budapestben.** *Kossuth* Lajos Tódor a napokban Budapestre érkezik, bátyja, *Kossuth* Ferencz kereskedelmi miniszter látogatására és hogy jelen lehessen a dobsinai *Kossuth*-szobor leplezési ünepején, melyre meghívták. Ha egészségi állapota engedi, *Kossuth* Ferencz miniszter is elkíséri őcsesét.

— **Gróf Széchenyi Imre szobra.** A Magyar Mezőgazdák Szövetkező mozgalma indította, hogy néhai elnökének, gróf Széchenyi Imrének a Balaton-kultusz egyik kiváló előharszósának emléket szoborral örökítsék meg. A szobormű, — Radnai Béla szobrászművész sikerült alkotása — már elkészült. A szobor-bizottság ma tartott ülésén elhatározta, hogy az emléket június hó 29-én déli 12 és fél órakor leplezik le a Balaton-Földvárán nagyobb ünnepség keretében.

— **A ház karzata.** A képviselőház mai ülésén a második emeleti karzatról nagy esomó irást dobtak le a terembe. Az irásokat Simkó képviselő vette fel s átnyújtotta Wekerle miniszterelnöknek. Egy kérvény volt, tizenöt darab melléklettel felszerelve, de belőlük nem lehetett megérteni semmit. A karzatról az irat-dobálót levezették a háznagyi hivatalba, ahol megmondotta, hogy özvegy *Salmi* Gizellának hívják, alkalmasint elmeháborodott.

— **A horvát bán betegsége.** Megirtuk, hogy gróf *Pejašević* Tivadár horvát bán e hó 3-án hirtelen rosszul lett. Orvosa megtiltotta neki a szabadban való járást s abszolút nyugalmat ajánlott. A betegségre való tekintettel a bán valószínűleg nem vehet részt a koronázási jubileumi ünnepségén.

— **Művész-majális.** A művész-majális a nagy esőzések miatt, melyek a munkát hátráltatták, nem csütörtökön, hanem 7-én, *pénteken* fogják megtartani. József főherceg ma értesítést küldött a rendezőségnek, hogy családijával és kíséretével részt öhajjt venni az ünnepségen. A rendezőség a korcsolya-csarnok teraszán páholyt rendezett be a főhercegi család számára. A főherceg a gályák szerenádjában is részt fog venni. Újabbán gályákat rendeltek még gróf *Battányi* Lajosné, gróf *Andrássy* Tivadárné, gróf *Bánffy* Györgyné, gróf *Andrássy* Sándor, gróf *Nádkó* Sándor és *Herczeg* Ferencz. A rendezőség több gályát már nem ad ki. Elterjedt hírekkel szemben a rendezőség határozottan kijelenti, hogy a belépődíjon kívül a látványosságokhoz külön belépődíjat nem szed. A csárdában uriaszonyok magyar ruhában teljesítik a háziasszonyi tisztet, ahol *Hermann* Erzsike művésznő vezetése mellett cigányköztyűmben uribanda fog talp alá való magyar nótákat huzni. A rendezőségi jelvények, a melyek belépőjegyül is szolgálnak, csütörtökön délelőtt 10-12, délután 5-7 és pénteken d. e. 10-12-ig adatkak ki a Városligetben, a Széchenyi-szigeten. A sátorokban eláruló háziasszonyok pénteken este 7 órakor a csárda előtt fognak gyülekezni és onnan lesznek beosztva sátraikba.

— **A koronázási jubileum.** A Berlini Magyar Egyesület szintén megünnepeli *Ferencz* József király megkoronáztatásának 40-ik évfordulóját. Június 8-án délelőtt 11 órakor ünnepies szentmise lesz a Szt. Hedwig-templomban, amelyet *Hock* János fog czelebrálni. *Hock* a meghívásra holnap utazik el a német fővárosba. Este 9 órakor a Mozart-teremben ünnepi hangverseny lesz, amelyen résztvevnek: *Mayburg* Vilma, *Roßhauser* Teréz, *Brennerberg* Irén, *Dohnányi* és dr. *Rácz*. A zenét az ezt követő táncmulatsághoz a *Ferencz* József gárde-vezred zenekara és egy cigányzenekar szolgáltatja. Az ünnepi bizottság a *Friedrich*-strassei Savoy-szállóban van.

A budapesti gör. kel. szerb egyházban a koronázás 40 éves jubileuma alkalmából a következő ünnepélyek lesznek: június 7-én, a jubileum előestéjén este 7 órakor az összes budapesti gör. kel. szerb, görög és román egyházakban az összes harangokat meghúzzák. A budai szerb székesegyházban, melynek 200 évesnél régebb nagy harangja már évek óta megrepedt, az új, 16 mm. nagy harangot jun. 7. délután *Bogdánovics* Luczian szerb püspök felszenteli s *Thury* János harangöntő által a toronyba azonnal felvonatják, hogy legelőször a jubileum előestéjén szólaljon meg. Június 8-án a Mátyás-templomban tartandó főistentisztelet után a dóbréntei-téri szerb székesegyházban délelőtt fél 12 órakor *Bogdánovics* püspök pontifikálásával ünnepies hálaadó istentisztelet lesz, mely hivatalos istentiszteletre meghívták az összes minisztereket, az országgyűlést, a főpolgármestert, a polgármestert és a fővárosi tanácsot, a cs. és kir. hadtestet, a honvédelmi parancsnokságot, valamint a fővárosban lévő hatóságokat és hivatalokat. A hálaadó istentiszteleten a *Thokolyánium* növendékeiből alakított férfiak fogja a liturgikus énekrészeket előadni.

József főherceg és neje, *Augusta* főhercegné-asszony, valamint gyermekeik ma délelőtt 9 órakor Bécsből Budapestre utaztak. Ugyanazon vonattal utazott *Gizella* bajor hercegnő fiaival, *György* és *Konrád* bajor hercegekkel, akik gróf *Lónyay* Stefániát látogatják meg Oroszáron. A hercegnő gyermekeivel ma este 7 órakor újból Bécsbe érkezett. Gróf *Lónyay* Stefánia ma Oroszvárra utazott.

Szeged polgármestere lelkes felhívásban kéri a lakosságot, hogy *Szeged* újjáteremtőjének, a királynak koronázási jubileumán a házakat fellohagozza. Június nyolczadikán délelőtt mise lesz és délben társasbéd. A város a közgyűlés határozatából a királyhoz hódoló feliratot küld.

— **Oszkár király egészsége.** *Oszkár* király állapota ismét javult. A király egyelőre újból átveszi a kormányzást.

— **A német császár és Fallières.** A „Temps“ berlini értesítése szerint Berlinben az a hír van elterjedve, hogy *Vilmos* császár 1908. tavaszára egy földközi-tengeri utazást tervez és az oceano-grafikus-intézet felavatására valószínűleg *Monacoba* megy, ahol *esetleg* találkozni fog *Fallières* köztársasági elnökkel. A találkozás alkalmából német és francia hadihajók fognak a monacói kikötőbe érkezni.

— **Lajos bajor herceg súlyos beteg.** Münchenben *Lajos* bajor herceg, boldogult királyné legidősebb bátyja súlyosan megbetegedett s az orvosok lemondtak az életéről. *Lajos* bajor herceg most hetvenhat esztendő s a bajor hercegi ág szeniora. Elsősültségi jogáról azonban annak idején lemondott, hogy nőül vehesse *Mendel* *Henrietta* színésznőt. E házasságból egy leánygyermek született, *Larisch* *Mária* grófnő, aki később *Bruks* kamaranékes felesége lett. 1891-ben *Lajos* herceg első felesége meghalt s egy évvel később ismét színésznőt vett feleségül, *Barth* *Antóniát*, a müncheni udvari színház tagját. E házassága gyermektelen maradt. Királynéknak testvérei közül még *Károly* Tivadár herceg, az ismert szemorvos, *Mária* szicíliai királyné és *Bourbon* *Matild* (Trani grófnő) van életben. Királynéknak legifjabb öcsöce, *Miksa* herceg tizennégy évvel előt halt meg.

— **A Garibaldi ünnep.** *Garibaldi* Józsefnek, a nagy olasz szabadsághősnek századik születésnapjára évfordulóját most ünneplik egész Olaszországban. Az olasz szabadkőművesek levélben hívták meg az ünnepségre a világ összes szabadkőműveseit. Az ünnepség en sok magyar szabadkőműves is részt fog venni.

— **Clémenceau beteg.** A *Lokalanzeiger* közlése szerint *Clémenceau* francia miniszterelnököt a kamara tegnapi ülésén hirtelen görcsök lepték meg, úgy, hogy haza kellett vinni. Az orvosok több napi pihenést ajánlottak a beteg miniszterelnöknek.

— **A lipótvárosi 48-as és függetlenségi kör** a nyári idény tartama alatt minden szerdán esti fél 9 órakor az Aréna-ut és *Szondy*-utca sarkán levő, a „Keményseprő“-höz czimzett vendéglőben összejövetelt tart.

— **Óvás Pikler ellen.** Ilyen címmel írott tegnapi cikkünkre vonatkozólag Sággy Gyula egyetemi tanár és országgyűlési képviselő nyilatkozatot küldött be hozzánk, amelyikben kijelenti, hogy dr. Pikler Gyula ügyében Apponyi Albert kultuszminiszterhez semmiféle különvéleményt nem adott be, már csak azért sem, mert ilyen különvéleménynek az egyetemi szabályok értelmében helye nincs s ő maga részéről az egyetemi szabályokhoz szigorúan ragaszkodik. Ezzel szemben konstatáljuk, hogy mi egy szóval sem irtuk azt, hogy Sággy a kultuszminiszterhez intézte ezt a beadványát, azt pedig, hogy az egyetemi tanács előtt egy ilyen különvélemény fekszik, s hogy annak benyújtója Sággy Gyula — abszolút hitelességtől információjukra tekintettel — a leghatározottabban fenntartjuk.

Az ügyben különben a mai nap folyamán Pikler Gyula is nyilatkozik s egy esti lap mai közleményét említve kijelenti, hogy ő ennek az esti lapnak közlését sem közvetve, sem közvetlenül elő nem idézte. Ezt a magunk részéről mi is hitelesen tanúsíthatjuk, mert az illető esti lap közleménye nyilvánvalóan a mi információink alapján íródott, mi pedig Pikler Gyulát nem is ismerjük, tőle semmiféle fölvilágosítást vagy tájékoztatást nem kaptunk. Információink más helyről erednek s olyan megbízhatóak, hogy a tegnapi írottakat bárki czáfolatával szemben is az első betűtől az utolsóig főnn kell tartanunk. A Pikler Gyula nyilatkozatának van egy passzusa, amelyik az „Egyetértés”-re vonatkozik. Ez a részlet így hangzik:

Ugy látszik nekem, hogy a „B. N.” ama hirt a mai „Egyetértés” azon előadásából meríti, hogy Sággy Gyula, Apponyi Albert bizalmas barátja ad be ellenem különvéleményt, amivel az E—s ellenem akar hangulatot keltetni. Az E—s eme cikkke különben kétszer is hangsúlyozza, hogy legilletékesebb helyről nyert információ alapján íratott. Kiténik ebből, hogy a vallás- és közoktatásiügyi miniszter ur neve legelőször ellenfeleim részéről kevertetett ebbe az ügybe.

Itt a következőket kell megjegyeznünk: Dr. Pikler Gyula ur tévedésbe esik, ha „ugy látszik” neki, hogy az Egyetértés ellene akar hangulatot keltetni. Tegnapi cikkünk egyszerű riport-cikk volt, minden állásfoglalás nélkül, nézetünk pedig a Pikler Gyulát megtevesztő látszattal egyenes ellentétben az, hogy a leghatározottabban elítéljük azokat, akik elfogult, dogmatikus fölfogásokat, vagy politikai színezetű tendenciákat visznek be egyesek tudományos érdemeinek megbirálásába.

— **Roosevelt pihenésére vágyódik.** Roosevelt az Unió elnöke — így híresztelik Londonban — a feleségének ígértet tett, hogy mandátumának lejárata után Európába megy üdülni, mert amugy is pihenésre vágyódik.

— **Az angol újságírók Kölnben.** Az angol újságírók ma este hat órákor Kölnbe érkeztek. Arajnai ut kezdetén Mallinkrott városi képviselő a kölni polgárság nevében üdvözölte a vendégeket. Mr. Wilson köszönetet mondott s azt mondta, az angolok, miután a Raina gyönyörű partjait látták, megértették, hogy ezt a fölvet érdemesnek tartják a harcra. A hajón adott reggelinél Heimann igazgató üdvözölte az angol kollegákat. Az angolok itt egységes erős népet találnak, mely tudatában van hatalmának, de csak a békét és a békés fejlődést keresik. Az angolok nevében Mr. Hunt német nyelven várt a vendégeket, kiknek bevonulása diadalmenethez hasonlított.

— **Német író Budapesten.** A modern német irodalom egyik legkimagaslóbb lírikusa, *Detlev von Lilienkron*, tegnap és ma Budapesten időzött. Brassából érkezett ide, ahova pedig az ottani szászok kívánságára utazott, hogy felolvasást tartson. Visszajövet nem akarta elmulasztani, hogy megnézze a magyar fővárost.

A nagy német poétának nagyon tetszett a város:

— Budapest valóságos világváros! — kiáltott fel lelkesülten, míg kocsija az Andrássy-uton haladt át.

Megnézte ezenkívül a Duna-partot, a parlamentet s többek közt igen csodálkozott, hogy a magyar parlamentet gót stílusban építették. A magyarokról igen szimpatikusan nyilatkozott. Petőfit gyarokról igen szimpatikusan nyilatkozott. Petőfit négy fordításban ismeri s Aranyt, mint epikust, végtelenül nagyra tartja.

A báró ma délelőtt utazott el, de megígérte,

hogy ősszel újra visszajön Budapestre s felolvasást tart. Innen egyenesen Hamburg melletti kis falujába utazott Detlev von Lilienkron.

— **A Ludoviczeum kertjét elzárták.** Egy illetéktelen önkénykedésről vettünk értesülést. A Ferencz- és Józsefváros külső részeinek lakói eddig kellemes és egészséges üdülihelyet találtak a Ludoviczeum szép kertjében. A kertbe való belépéshez engedély kellett ugyan, amelyet azonban a Ludoviczeum parancsnokai mindig készségesen megadtak eddig. Egy idő óta azonban új rend honosodott meg a Ludoviczeum tájékán. A Ludoviczeum új parancsnokot kapott, *Bartholdi* személyében s azóta hiába fordulnak a környék lakói engedelemeért arra, hogy a kertbe mehessenek. *Bartholdi* parancsnok nem engedi meg, sőt még aziránt is intézkedett, hogy a Ludoviczeum körül levő sétányból is, amely szabad és bekerítetlen terület, eltávolítsák a padokat. Most aztán aki oda megy, egy szál padot sem talál. S ezzel *Bartholdi* ur megfosztotta a város egy részének szegény lakóit jóformán egyetlen üdülihelyüktől. Nem tudjuk, ki intézkedhetik ez ügyben, de reméljük, hogy majd csak akad valaki illetékes, aki megnyirbálja egy kicsit a *Bartholdi* parancsnok szárnyait.

— **Házasságok.** A következő családi jelentést kaptuk: ráczalmási *Paizs* Gyula és neje született hevesi *Bischoz* Anna, tisztelettel meghívják Klára leányuknak *Szalai* Béla urral 1907. évi június 10-én déli 12 órákor az Angol-kisasszonyok váciutcza templomában megtartandó esküvőjére. Özvegy *Szalai* Sándorné született *Sicri* Flóra, tisztelettel meghívja Béla fiának ráczalmási *Paizs* Klára urleánnyal 1907. évi június hó 10-én déli 12 órákor az Angol-kisasszonyok váciutcza templomában megtartandó esküvőjére.

Benda Miksa e hó 9-én déli 12 órákor tartja esküvőjét a dohányutca templomban *Winter* Irénnel, *Winter* Hermann nagykereskedő leányával.

Hoffer András, a Kereskedelmi Részvénytársaság hivatalnokja Budapesten, eljegyezte *Keleti* Margitot, *Keleti* Samu kereskedő és földbírók leányát Heves-Csányról.

— **A vidéki szurnalisztika köréből.** *Békefi* Antal, aki huszonkét esztendőn át volt a „Szegedi Napló” felelős szerkesztője s a vidéki szurnalisztika körében mindig becsület és tisztelet tárgya volt, megvált a lap szerkesztőségétől, miután kiadójával összekülönbözött. *Békefi* Antalt most a Vidéki Hírlapírók Országos Szövetsége a szövetség tiszteletbeli elnökévé akarja megválasztani. Az erre vonatkozó mozgalom már megindult s csatlakozott hozzá *Vass* Géza, *Békefi* utóda a nevezett lap szerkesztői állásában és *Tömörkényi* István, a „Szegedi Napló” munkatársa. *Békefi* különben most betegen fekszik Davosban s hosszabb üdülésre van szüksége.

— **Viszálykodás a szociálista pártban.** Tegnapi lapunkban egész terjedelmében közöltük *Kardos* Jakabnak, a szociáldemokrata párt volt pénztárosának nyilatkozatát, amelyet a párttal való ismeretes ügyében tett közzé. Ma erre a párt hivatalos lapja a következőket válaszolja:

Kardos Jakab nyilatkozatát tesz közé, hogy részben a polgári lapokban megjelent hírekre, részben a Népszava június 2-án megjelent számában a *Kardos*-ügyre vonatkozó nyilatkozatra reflektáljon. Ami a polgári lapokra vonatkozó részt illeti, ahhoz semmi közünk sincs. Ami a pártlapunkban megjelent közleményre vonatkozó választ illeti, erre annyi a megjegyezni valónk, hogy megjelent közleményünkhez sem hozzáfűzni, sem abból elvenni valónk nincs. *Kardossal*, mint a pártból kilépettel, nem vitatkozunk és vele szemben az ügyet befejeztük.

Azonban a lap nyilatkozatát *Kardos* Jakab se hagyja megjegyzés nélkül és egy újságíró előtt a következőkben reflektált a közleményre:

— Igen sok mondanivalóm van, de a Népszava mai számában elzárja az utját minden vitaközösnek. Nem hittem, hogy idefajul a dolog, én békésen megegyeztem a pártvezetőséggel, *Bokányi* Dezső és társaival, hogy a hiányzó 2995 koronáról váltót adok és részletekben fizetem le a pénzt. Abban is megállapodtunk, hogy a váltó ellenében nyilatkozatot kapok, hogy addig nem perelik, míg a részleteket rendszeren fizetem. Hogy milyen nagyok lesznek a részletek, arra nem felélhettem még, mert előbb állást, existenciát keresek, attól függ, milyen összegeket fizethetek havonként. A váltó különben kisebb összegről fog szólni, mint 2995 koronáról, mert már azóta is több kisebb tételt megtaláltak, mely csökkentette a hiányt. Most egyebet nem mondhatok, mert rettenetes a lelkiállapotom és pihenni akarok temesvári rokonaimnál. Az „Alkotmány” vezércikkben találja föl, hogy a 70.000 koronás titkos alapot *Kristóffy*ól

kapták a szociálisták. Erre sem felelhetek, egyáltalán a pártvezetőség nyilatkozatától teszem függővé, hogy milyen álláspontot foglaljak el.

— **A norvég király kalandja.** Francia lapok írják a következő mulatságos történetet: Furcsa kalandja volt *Hakon* norvég királynak Párisban. Megérkezése napján történt, egy napsugaras és fáradságokban gazdag napon, amikor a király, örvendve, hogy tulesett a hivatalos program és ünnepély fáradaimain, éjfél tájban az Elysée palotából hazatért a Quai d'Orsay-n lévő külügyi hivatal palotájába. Az éjszakai levegő friss volt, a csillagos ég tiszta, a fiatal király vágyat érzett lefekvés előtt rövid, titkos s magányos sétát tenni. Gyorsan polgári ruhába öltözött, fekete nadrágba, rövid szakettbe és szalmakalapba s halkán, lábujjhegyen kiosont a királyi lakosztályból. Szándékosan kikerülte a nagy fölépcsőt, amelyen még mindenféle kamarások, szolgáltevő attasék és lakájok hemzsegték s egy végtelenül hosszú folyosón, keskeny melléklépcsőn át a minisztérium belső udvarára jutott. Hirtelen egy rendőrtisztviselő áll a király elé s nyers hangon förmed rá:

— Nem lehet kimenni!

— De...

— Semmi de, uram, szigorú parancsunk van. Ma ki akar menni, a palota katonai parancsnokától kérjen engedélyt!

A király belátta, hogy vissza kell fordulnia. Másik utra tért s a szolgálk helyiségein vonult keresztül. De ott is utjába állott a köztársasági gárda egy hatalmas tagja s ugyancsak gorombán és erőlyesen visszavonulásra készítette a királyt. Az uralkodó dühösen és idegesen tért vissza lakosztályába s lefeküdt. Másnap természetesen mindenki tudott a dologról. *Debeugny* gárdaparancsnok ijedten jelentkezett a királlyal s jól elzárt borítékban átnyújtotta a jelszót, amely szabad járást-kelest biztosít a palotában. A király azonban mosolygott, megköszönte a jelszót s kezével olyan mozdulatot tett, mintha azt akarná mondani:

— Sajnos most már késő!

— **Gundel János ünnepelése.** Szűkebb baráti körben ünnepelték a vendéglősök tegnap este *Gundel* Jánost a Pannónia-szállóban rendezett vacsorán abból az alkalomból, hogy ötven évvel ezelőtt lett vendéglős. *Glück* Frigyes, a házigazda, a vacsora előtt lelkes beszédben méltatta *Gundel* érdemeit, amiket a vendéglősipar körül szerzett, mint a *Vendéglősök országos szövetségének* és a *Budapesti vendéglős ipartársulat* elnöke. Tizenkét jó barát nevében *Glück* Frigyes az ötvösművészet remekét, egy pompás ezüstsereglet nyújtott át az ünnepeltnek emlékül. A lakomán, amely mindvégig derűs hangulatban folyt le, *Glück* Frigyes, *Mártonffy* Márton, *Rózsavölgyi* Gyula, *Márkus* József, *Walter* Károly és *Gelléri* Mór szép beszédekben ünnepelték a vendéglősök nesztorát, mire *Gundel* János tartalmas beszédben köszönte meg az óvációkat.

— **Főnöknő és üzletvezető.** A budapesti államrendőrség távirati megkeresésére ma délelőtt Ungváron letartóztatták *Forgách* Jolánt, akinek a Nagykörönd-utca 34. számú házában női divatszalonja volt s vele együtt elfogták *Marosi* Adolf nevű üzletvezetőjét. A tulajdonosnő az utolsó időben, de különösen a múlt hónapban igen sűrűn rendelkezte az árut, azzal a szándékkal, hogy saját céljára értékesíti. Így csak májusban körülbelül tizenkétezer korona értékű szövetet és selymet rendelt. Május 29-én pedig hirtelen elutazott az üzletvezetőjével együtt. Előbb azonban *Forgách* Jolán egyik rokonával állítólagos ötezer korona tartozása fejében lefoglaltatta az üzletét, ahol azonban mindössze ezernégyszáz korona értékű áru volt. A rendőrség megállapította, hogy az árut ládába csomagolva Ungvárra küldték s a szökevények is odamenekültek. A kár, amely több budapesti nagykereskedőt ért, mintegy tizenhétézer korona.

— **Postarablás.** Pétervárt ma délben a *Vasziljev* Osztrov városrészben három rabló behatolt egy postahivatalba, ahonnan 1000 rubelt raboltak. Egy postai alkalmazottat, aki védekezni próbált, lelőtték.

— **Gyilkos ísrlat.** *Vitkay* Boriska 17 éves urleány cigányasszonnyal kártyát vettetett magának. A kártyavetőnő azt jövendölte neki, hogy 17-ik évében meghal. A leány etől kezdve buskomorrá lett és tegnap atyja revolverével föbelötte magát és meghalt.

— **Agyonlőtt primadonna.** *Aalborgban* *Nathauson* színész Koppenhágában féltékenységből agyonlőtte a feleségét, azután pedig öngyilkossá lett. Ki asszony *Krumm* Gerda, ünnepelt primadonna, ki legutóbb a vig üzvegy czimszerepében aratott tartós sikert.

— **Orosz forrongás.** A katonai törvényszék nyolcz politikai foglyot, a kik a középponti fogházban részt vettek a zendülésben s rálóttek az örökre, kötélhalálra, négy más foglyot pedig életfogytig tartó kényszermunkára ítelt. Gróf Kayserling meggyilkolásáról még a következőket jelentik: Kayserling kastélyába éjnek idején behatolt nyolcz fegyveres ember, akik a gróft kirántották az ágyból, bántalmazták s megölték. Holttestét a felismerhetlenségig megcsonkították. A gyilkosok előbb megkötözték az összes szolgálókat, úgy, hogy senki sem mehetett a gróf segítségére. A forradalmárok gyűlöltek Kayserling gróft, mert több büntető expedíciót vezetett a zendülő parasztok ellen. Lodzban a Konstantin-utcai bombarobbanás után a rendőrök letartóztattak egy Mäder nevű öreg háztulajdonost. Mádert, aki porosz alattvaló, elvitték a katonai kaszárnnyába, ahol a katonák puska-tussal bántalmazták s egész éjjel fogva tartották. Az orvosok megállapították, hogy Mäder teste tele van sebbel. Mäder kártérítés végett a német konzulhoz fordult. Három szocialista dumaképviselő, aki részt vett a londoni szocialista kongresszuson, tegnap délelőtt érkezett vissza Angliából. A képviselőket a finn pályaudvaron letartóztatták s a rendőrségre vitték, ahol a rendőrtisztviselő értésükre adta, a rendőrkapitány elrendelte megmozdításukat. A képviselők tiltakoztak az eljárás ellen, de a rendőrök nem vették figyelembe tiltakozásukat. A képviselők ezután azt követelték, hogy az ügyesség képviselőjének jelenlétében motozzák meg őket, de ezt a kívánságukat sem teljesítették. A képviselők végül kijelentették, hogy csak az erőszaknak engednek s a rendőrök csakugyan alkalmaztak is erőszakot, de semmiféle terhelő dolgot nem találtak a képviselőknél, akiket két óra tájban szabadon bocsátottak. A moszkvai közúti vasúti alkalmazottak még márciusban emlékiratot intéztek a városi tanácshoz s a többi közt azt is követelték, hogy a városi tanács Krepss mérnököt, a közúti vasút műhelyének igazgatóját elbocsássa. A városi tanács nem teljesítette az alkalmazottak követelését, hanem szabadságra küldte Krepset, aki néhány nappal ezelőtt érkezett vissza a külföldről. Krepss tegnap este megnézte a műhelyeket s amint az esztorgályos műhelybe érkezett, rálóttek. Mellén hatolt keresztül a golyó s a mérnök halva rogyott össze. A gyilkos, valószínűleg egy munkás, akit Krepss elbocsátott, elmenekült. A meggyilkolt mérnök még csak harmincznégy éves volt.

— **Rossz az üzlet.** Ez a panasz hangzik mindenfelé, ahol az ember megfordul s annyira hangzik, oly gyakran ismétlődik, hogy már közömbösen fogadják mindenki. S minthogy majd mindenki azon panaszkodik, akinck üzlete van, még részvétet sem vált ki. Azonban most a panasz olyan helyről hangzik, ahol eddig mindig jó volt az üzlet és ezért nevezetes. Hangoztatja pedig nem kisebb üzletszervezet, mint a montekarlói játékbank. Odajár ugyan az ó és újvilág minden játékos, akit a játékszenvedély gyötör. S minden hónapban nem egy boldogtalan ember pecsételi meg vérével azt a vakmerőségét, hogy be merete tenni a lábát a fényes játékkaszinóba, de azért az üzletmérleg rossz eredményt mutat föl. Azonban lehetséges, hogy a bank azért panaszkodik, mert még több játékost akar oda-csődíteni. A fiika az, hogy elhitesse a naiv játékosokkal, hogy bizonyosan jó dolguk van a pointöröknek, ha a bank rossz formában van. Panaszszal is lehet néha nagy reklámt csinálni.

— **A Pöplau-pör.** A berlini bíróság a Pöplau-perben ma vádlottat a büntetőtörvénykönyv 353. §-ába ütköző vétség miatt (hivatalos okiratok jogtalan közzététele) három havi fogházra ítelt.

— **A gazdasági munkásházak művészi kivitelc.** A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet mű- és középítési szakosztályának legutóbb tartott ülésében Fletschl Róbert a gazdasági munkásházák építésének állami támogatásáról szóló törvényjavaslat megjelenése alkalmából azt az indítványt tette, hogy az egyesület hívja föl a földmívelésügyi kormány figyelmét az építkezés művészeiből felé. Nevezetesen: 1. a terveknek legalább egy része ne szabványtervek alapján készüljön, hanem évenként megismétlődő pályázatok útján szerzessék be; 2. a telepek helyszínrajzának elkészítésénél is a művészi alapgondolatot kellene követni s nem csupán a gazdasági szempont legyen az irányadó; 3. az építkezések ellenőrzésére kiküldendő szakértők, úgy választassanak meg, hogy azok egyúttal tanítsák is a munkásokat, különösen a háziipari dolgokban és egyúttal támogatnák az egyén műérkének szabad kifejlődését. E célra az ellenőrök leginkább az ipariskolák tanárai és a fiatal építési kar sorából iparának választandók. A szakosztály az indítványt egyhangulag magáévá tette s a felirat megszüvegezésére bizottságot küldött ki.

— **Egyesmény a mészárossegédek és a kávésegédek szervezete között.** A mészáros- és hentessegédek szabad szervezete és a kávésegédek, valamint az éttermi pinczerek szabad szervezetei között a gazdasági harcokban való kölcsönös támogatás céljából ma a következő megállapodás jött létre: Az éttermi pinczerek nem fognak kiszolgálni olyan mészáros és hentes, valamint vöröskolbász készítő cégtől származó húst, mely cégeknek a mészáros- és hentessegédek, illetve vöröskolbászkészítő-segédek sztrájkban vannak, bojkott alatt állanak, vagy akadályokat gördítenek a munkások szervezkedése elé, vagy szervezeten munkásokat foglalkoztatnak. A kávésegédek nem szolgálnak ki olyan vöröskolbászt vagy hideg felvágottat, mely olyan munkáltatótól származik, akinél a munkások sztrájkban vannak, vagy aki bojkott alatt áll, vagy akadályokat gördít a munkások szervezkedése elé, vagy pedig szervezeten munkásokat foglalkoztat. Viszont a mészáros- és hentessegédek és vöröskolbászkészítők oly munkáltatóknál nem dolgoznak, amely munkáltató annak a kávéháznak vagy étteremnek szállít húst, amelyben a munkások sztrájkolnak, amely bojkott alatt áll, vagy amelyben akadályokat gördítenek a munkások szervezkedése elé, vagy szervezeten munkásokat foglalkoztat.

— **A kerületi betegsegélyző pénztárak.** A kerületi betegsegélyző pénztárak orsz. központi bizottsága ma folytatta a h.ó 4-én megkezdett tanácskozásait dr. Walter Gyula, majd Szontagh Jenő ügyvezető főjegyző elnökele alatt a bizottsági tagok élénk részvétele mellett. A bizottság végig letárgyalta az országos munkásbetegsegélyző és balesetbiztosító pénztár alapszabálytervezetét, megállapította annak szövegét és elhatározta, hogy ezt a szabályzatot javaslat alakjában felterjeszti elfogadás és az orsz. pénztár alakuló közgyűlésén való letárgyalatás végett.

— **A székesfehérvári rablőgyilkosság.** Székesfehérvár lakosságát nagy izgalomban tartja a tegnapi vakmerő rablőgyilkosság. A boncolás megállapította, hogy a kocsiat hat golyó találta s három közülük feltétlenül halálos volt. Az egyik ló hullájában egy manlicher-löveget s a rozs között kiölt manlicher-patront találtak a csendőrök. Feltétlenül megállapították, hogy a vakmerő gyilkosságot manlicher-fegyverrel követték el. A mezőn dolgozó munkások látták a gyilkoságot, de nem mertek odamenni, mert attól féltek, hogy őket is megtámadják. Egy embert láttak a rozsvetésből fölbukkanni, amikor a tejeskocsi közeledett és ez az ember sürü egymásutánban több lövést tett a kocsi irányába. Azt is látták az emberek, amint a kocsi menekülni igyekezett, de ebben a gyilkos golyók meggátolták. A gyilkosság elkövetésével két biciklistát gyanúsítanak, akik hétfőn reggel ott álltak a tanya körül és a tejeskocsi hazatéréséről tudakozódtak.

— **Az áradás.** Az Országos Vízépítési Igazgatóság jelenti: A Duna felső szakaszán Passautól Paksig apad, Bajától Németpalánkáig emelkedik, Gombostól lefelé a vízállás nagy s még tartósan nagy marad, mert a Száva is emelkedő vízállású. Az újvidéki hivatal szakaszán, valamint a pancsova-kubini ármentesítő társulat szakaszán a helyzet az állandó apadás következtében állandóan könnyebbül.

— **Leleplezett informátor.** Szenzációs fordulat történt ma egy győri esküdtszéki főtárgyaláson, ahol egy újságíró leleplezte az ellene hamis tanúságot tevő főkapitányt. A főtárgyaláson Bihar Jenő hírlapíró, a Győri Napló szerkesztője állt vádlóként Tauber Ferenc városgazda terhére elkövetett rágalalmazás és becsületeség miatt. Bihar Jenő lapjában több cikket írt Tauber Ferenc ellen. Cikkeiben tömördek visszaéléssel vádolta a város gazdasági tanácsosát, Tauber rágalalmazás vétsége miatt sajtópört indított Bihar ellen. A főtárgyalást ma tartották meg a győri esküdtszéki bíróság előtt. Bihar kérte a törvényszéket, hogy rendelje el a tényállás bizonyítását s a bíróság helyet is adott kérésének. A tanukihallgatás során először Nagy Mihály győri rendőrkapitányt idézték be. Nagy Mihály azt vallotta, hogy mit sem tud a cikkekben foglaltakról s hazugságnak minősítette Bihar összes állításait. A vallomás után Bihar Jenő egy nagy utasomót húzott elő zsebéből, s letette a bíróság asztalára. A csomóban Nagy Mihály kéziratái voltak, amelyekben maga a rendőrkapitány informálta Bihar a tanácsos visszaélései felől s kérte, hogy hozza azokat nyilvánosságra. Nagy Mihály mitsem tudott szólni a bizonyítékok ellenében s beismerte, hogy Bihar csakugyan ő szolgáltatja az inkri-

minált közlemények adatait. A tárgyalást a leleplezés után tovább folytatták.

— **Megmozdult a szeizmograf.** Ma hajnalban gyöngye, távoli földrengést jeleztek a budapesti egyetemi földrengés-obszervatórium műszerei. Kezdetre reggel 4 óra 45 perczkor volt, vége 5 óra 43 perczkor. A legnagyobb kilengés északkeleti irányban 1 egész 4 tized mm., kelet-nyugati irányban 2 mm.

— **Üngylikos urilány.** Sátoralja-Ujhelyen megrendítő tragédia történt. Friedmann Szidónia nevű urileány agyonlőtte magát. A boldogtalan leány apja, Friedmann Lipót, a közel lévő Radban tekintélyes bérlő volt s husz évvel ezelőtt meghalt. Családjá azóta igen sokat küzködött s Friedmann Szidónia, aki anyjával két év óta lakott Ujhelyen, egykori szépségét elveszítette, a sivár évek csak multak, multak anélkül, hogy reményeit beváltották volna. Megunta az életét s miután tegnapelőtt este megírta bucsulevelét anyjának, reggel korán felkelt, megfürdött, megfésülködött s ünneplő ruhában a pamlagon ülve, forgó pisztolylyal a szívébe lött.

— **A Herkommer-verseny.** Drezdából a király jelenlétében indultak ma reggel 6 és 8 óra között azon automobilon, amelyek a drezda-münchen-frankfurti Herkommer-díjért versengnek. 161 automobil indult. Altenburgig egy, a versenyen résztvevő automobil a városon keresztül-ságuldásban elsodort egy kis iskolásleányt és azt könnyen megsebesítette. Zsaelic közelében a 39. számú kocsik nekiment egy hid karfájának és teljesen összezúzódott. Teplitzben a 80. számú kocsik nekiment egy háznak. A kocsi előrsze összezúzódott.

— **Uj lövedék a Mannlicherben.** Az osztrák-magyar hadügyi kormány tavaly óta nagyszabású kísérleteket tesz, hogy a Mannlicher puska megtartásával jobb töltényre tegyen szert hegyes lövedékkel, a mely megközelítse a francia hadsereg lövedékének szabatos hatását. A Steinfeld és a Roth-czég különböző cellulose-lőporfajtákkal és nitroglycerin-lőportöltésekkel tett próbákat és sokféle hegyes lövedékkel tettek kísérletet. A cellulose-lőporfajták annyiban jobban váltak be, hogy ugyanazon puskával egymásután ezer lövést tettek és a csövön még csak nyomai sem mutatkoztak a kiegésznek, ellenben a nitroglycerin-lőporfajtákkal végzett kísérletek után mindannyiszor konstataáltak a kiegésznek. A hadügyi kormány kísérletei arra vezettek, hogy most már elkészült a használható hegyes lövedék, a melynek konstrukcióját titokban tartják, mint a hogy Németország is titkolja lőporának vegyi összeállítását. Az automatikus fegyverek behozataláig tehát Ausztria-Magyarország egyelőre ez új hegyes lövedékű töltésre szorítkozik.

— **Sztrájkoló tengerészek.** St.-Nazaireben és Marseillen a lajstromozott tengerészek egyhangulag elhatározták, hogy holnap munkába állanak, miután a központi bizottság megerősítette, hogy a munka újrafelvételé általános.

— **Szocialisták pöre.** Nagyszalontán Rozvány Jenő ügyvéd és Gát Gergely földműves bejelentés nélkül szocialista népgyűlést tartottak, melyen az inasgyerekeket lázították. Csanády főszolgabíró őket tíz napi fogházra és száz korona pénzbüntetésre ítelt. A belügyminiszter, mint utolsó fórum helybenhagyta az ítéletet. A főszolgabíró a büntetés azonnali megkezdésére szólította fel az ítéletet, akik panaszt tettek a közigazgatási bizottságnál és fegyelmi vizsgálatot és az ügy újrafelvételét kérték. A bizottság és az újrafelvételt elrendelte, a fegyelmet azonban nem.

— **Egy iskololovas szerencsétlensége.** Halleben a Schumann-cirkuszban előadás közben egy megvadult ló levette hátáról Bergmann iskololovast. A ló azután a szerencsétlen emberre térdelt s bal karjának csontjait összezúzta a fogával. Bergmann bal karját amputálni fogják.

— **Püzdövizbe fult gyermek.** Kecskeméten tegnap Mussil Rezső 13. huszárezredbeli állatorvos alig két éves fiacskája a házuk udvarán játszadozott, miközben beleesett a kacsák fürdővizébe. Hozzártartozói csak holtan vették ki a sekély vízből a kis gyermeket.

— **Kártízó tisztok.** Kinos kártyaafférről beszélnek a genfi tiszt körökben. Néhány nap előtt hat tisztet, akik a lovaglóliskolába voltak vezényelve, hirtelen visszahelyeztek ezredeikhez, más tisztet 8 napi szobafogságra ítétek és a lovaglóliskola valamennyi tisztjének megtiltották, hogy egy bizonyos elsőrangú fogadóba járjanak. Hir szerint a katonai lovaglóliskola parancsnoka megtudta, hogy a tisztok nagy összegbe kártváltak.

sági kis-
külváros
laktanyas
ugyanis
nek látsz
lyosan
tolták a
eszméle
ták kiha
lágosítá
Miután
nosságá
most ny
aki este
sulyos

kedelm
zeteket
volt: A
négy n

szert sz
magass
göbe r
nyozna

nos föl
fia má
azért,
inni. A
asszony
mentet

délelőtt
halt. Az
tenderh
szolja,
8. sz.
örök ny

Dr.
görög-k
ben m
Branko
sege vo

Sz
árvaszé
elnöke,
Fel
követé
meghalt
Nagy Is

Oz
badjai
meghalt
Tb
évében
W
bizottsá
igazgat
és min
részt, n

mel
major
béres
azán

Goldst
Ó-utcz
bizott
Nagyv
ellen
a rend

bakuk
tette,
lakásá
nevi t
szik, l
ket. —
Dagál
koroná
A Sor
kocsi

A suly
vitték.
keresk
villam
ékitett
lopták
kedő,
lalkoz
óráját
jokát

40 év
fényes
nagy
ünne
nepse

— **Rejtélyes öngyilkosság.** Rejtélyes öngyilkossági kísérlet történt ma délután a főváros egyik külvárosi részében. A Hungária-úton lévő tűzrakatlanya lovagló iskolájának egyik korlátja mellett ugyanis délután két óra tájban egy 23—24 évesnek látszó fiatalember mellbe lötte magát. A súlyosan sebesült fiatalembert a mentők beszállították a Rókus-kórházba, ahol a délután folyamán eszméletét ismét visszanyerte. Ekkor megpróbálták kihallgatni, a sebesült azonban minden felvilágosítást megtagadott. Még nevét se mondta meg. Miután pedig írások nincsenek nála, személyazonosságát nem lehet megállapítani. A rendőrség most nyomozza a rejtélyes öngyilkosjelölt kilétét, aki estefelé ismét elveszítette öntudatát s most súlyos sebláza van. Állapota életveszélyes.

— **A „puskagvár”.** Az aradi állami felső kereskedelmi iskolában a magyar nyelvi érettségijegyzeteket találtak a tanárok. A jegyzetek felírása ez volt: *A szegedi puskagvárból.* A konferencián négy növendéket eltiltottak az érettségijelől.

— **Légberöpült hajó.** A tripoliszi kikötőbe löszert szállító vitorlás hajó hírcsír Sarsis kikötő magasságában a tripoliszi határ közelében a levegőbe repült. *50 halottról beszélnek.* Részletek hiányoznak.

— **Megölte az urát.** Kaposvárt Beck Vörös János földmivest felesége Farkas Éva és József nevű fia mángorlóval agyonverték február negyedikén azért, mert Beck tizenöt koronájukat el akarta inni. Az esküdtbíróóság estig tartó tárgyalásán az asszonyt hat hónapi börtönre ítélte, a fiut felmentette.

— **Halálozások.** Lederer Imréné szül. Diner Julia, ma délelőtt hosszabb szenvedés után 65 éves korában meghalt. Az elhunytat, kibent Lederer Imre, az Adria m. kir. tenderhajózási részvénytársaság tisztviselője, nejét gyászolja, pénteken délelőtt 10 órakor fogják a Sziv-utca 8. sz. gyászházából a rákoskeresztúri izr. temetőben örök nyugalomra helyezni.

Dr. szokolováci Radics Emilian háromszoros tudor, görög-keleti szerb prelátus ma szívszélhűdésben Badenben meghalt. Az elhunyt több tudományos művet írt. Brankovics György szerb patriárkának rettegett ellenesége volt.

Szendrői Török Bálint gömörmegei nyugalmazott árvaszéki elnök, a megyei közművelődési egyesület diszelnöke, ma 81 éves korában Jánosiban meghalt.

Felsőbüki Nagy Pálnak, Sopronmegye hajdani híres követeinek leánya, Nagy Miklósné született Nagy Julia meghalt Sopronban. Az elhunyt testvére volt felsőbüki Nagy Istvánnak, a főrendiház titkárnak.

Özv. békási Békassy Károlyné sz. szentkirályszabadjai Rosos Izabella e hó 2-án életének 64-ik évében meghalt Békáson.

Török Sándor vendéglős e hó 2-án életének 56-ik évében meghalt Hódmezővásárhelyen.

Widder Mór ügyvéd, Kassa város törvényhatósági bizottságának tagja, a városi fogyasztási adóhivatal igazgatója, ki a város közéletében vezetés szerepet vitt és minden jótékonyági aktusban nyitott kezekkel vett részt, ma délelőtt 62 éves korában meghalt.

— **Gyilkos szerelem.** Petőhegy községben Német Lajos kocsis feleségül kérte König József majoros leányát. Ezt megtudta Szalay Kálmán béres és ezért Németet késsel agyonszúrta és aztán önmagát akasztotta fel a padláson.

— **Remdóri hírek.** Az *csikkasztóit fehérenemű:* Goldstein Ferenc fehéreneműtisztító, akinek az Ó-utca 15. számú házában volt az üzlete, a rábizott fehéreneműt elikkasztása után megszökött. Nyolcvan följelentés érkezett Goldstein Ferenc ellen, aki időközben visszajött a fővárosba s ma a rendőrség elfogta. — **Eltűnt gyermekek:** Habakuk György napszámos a rendőrségen bejelentette, hogy Rákospalotán az Imre-utca 142. számú lakásáról nyolcz éves Gyula és hét éves Isván nevű fia eltűntek. A kétségbeesett szülő: azt hiszi, hogy kőbör cigányok lopták el a gyermekeket. — **Betörés:** Betörők jártak Fattler Jánosnak a Dagály-utca 7. számú lakásán, ahonnan kétszáz koronát érő aranyeműt loptak el. — **Elgázolás:** A Soroksári-utca sarkán ma délelőtt egy teherkocsi elgázolta Marosi Sándor hat éves kis fiút. A súlyosan sérült gyermeket a Stefánia-kórházba vitték. — **Zsebtolvajlások:** Gans Mór amerikai kereskedő feljelentést tett a rendőrségen, hogy a villamoson ellopták 400 koronát érő briliánsal ékített nyakkendőjét. Ugyancsak a villamoson lopták el Baumann Mihály ruszkabányai kereskedő, Sántz György gyáros, Kodlesz Albert vállalkozó, Tief Sándor és Mautner Tivadar molnár óráját és lánczát. A rendőrség nyomozza a tolvajokat és betörőket.

— **A koronázási jubileum Ós-Budavárában.** A király 40 éves koronázási jubileumát Ós-Budavára is fényesen fogja megünnepelni. Friedmann igazgató nagy anyagi áldozatok árán igyekezett, hogy az ünnepély minél pompásabban sikerüljön. Az ünnepségek méltó jellegének megfelelően a iótékon-

ság szolgálatában áll, amennyiben a tiszta jövődelmet az Orsz. gyermekvédő liga céljaira fordítják. A védnökséget ennél fogva gróf Edelsheim-Gyulai Lipót vállalta el. Ünnepi díszben és pompában ragyog az egész terület és mesésen kivilágítva. Egy remek hódolati-díszmenet képezi az est clouját. Európa és a Kelet összes államai és az exotikus néplőrzsök szimbolikus csoportokban, lovon vagy diszfogatokon vonulnak fel és hódolnak királyunk megkoszorúzott szobra előtt. A hódoló díszmenet, melynek jelmezei és lószerszámái 200.000 korona értéket képviselnek, kizárólag csak Ós-Budavára területén vonul végig és pedig 9—10 óra között. Az ünnepély kezdetét mozsárlövészekkel jelzik. Az összes színpadokon díszelőadást rendeznek, melyeken több elsőrangú fővárosi színművész, ezenkívül a Fővárosi dalárda fognak közreműködni. A varieté előadás után a közönség pompás tűzijátékban, a fontaine lumineuse mesés színjátékaiban gyönyörködhetik. Az ünnepség befejezését egy fényes lampionos körmenet képezi.

— **A louriési zárandókat.** Zürich—Luzern—Lion érintésével e hó 20-án indul. Jelentkezéseket 12-ig fogad el a Magyar Utazási Vállalat r. t. Budapest, IV., Eskü-t 3. sz. alatti irodája.

— **Szt. Margitvizit.** A legkülönbözőbb csúszos bántalmakkal, köztünyei s egyéb bajokkal kínlódóknak nagy fejtörést okoz annak a helynek a megválasztása, ahol gyógyulást remélhetnek. A mi Margitvizitünk kénese vizét ezrek áldják s kiváló orvosaink alapján ajánlhatjuk a fenti bántalmaknál. A fejedelmi pompájú fürdőtelep van hivatva nagy medencéjével, kádjaival, zuhanyáival stb. a 43° C. meleg kénese vizet görvényesség (skrophulosis), csúsz, köztünyes izületbántalmak, izzadmányok, csont- és bőrbajok, benuulás, idegszabák stb. esetekben, a legmodernebb orvosi kezeléshez mérten a gyógyulást keresők felépülésére, azok rendelkezésére bocsátani.

— **A czirkuszról.** Esténként teljesen megtelt nézőtér előtt a Bektow-czirkuszban számos kiváló attrakció lép fel, tökéletes mutatványával a közönség teljes elismerésére részolgálva. A czirkusz második műsora még felülmulja az annyira dicsért első és amit a fáradhatatlan és kiadósoktól nem tartózkodó Bektow igazgató most nyújt, arról túlzás nélkül el lehet mondani, hogy ilyen gazdag és ennyire tökéletes előadást Budapesten sem az orfeumokban, sem a czirkuszban eddig látni nem lehetett. A siker kulcsa, hogy az összes artisták mutatványai nemcsak vakmerőségük és ügyességük által tűnnek ki, hanem ötletességük által is. Ezek az idegenből néhány napra idejött emberek nem kimélik a fáradságot és... *magyarul tanulnak.* Amit a köröndben beszélőik kell, annak nagyrészt magyarul mondják el. Az új számok közül a Jungmann-család, kötéltáncosok és a Gregori-család, a jelenkor legjobb akrobatái érték el a legnagyobb sikert. A kómius elem, Belling Góbert, az Albánok és a Permanéek, a színpadon is kiváló komikusok lennének, Belling bikaviadalairól már egész Budapest beszél. A dús-gazdag műsor többi számai, a sikkes és bájos Bektow Wardia, a Lécusson, Gudow és Cook műlovarok, Gautier Henry kiváló lödimitásai teljes sikert érnek el.

— **Rajecziúrdó igazgatósága** állami, törvényhatósági és vasuti tisztviselő, illetve alkalmazottaknak, továbbá lelkészeknek, tanítóknak és gazdaszoknak ez évi június 30-ig, valamint augusztus 21-től szeptember 30-ig a lakbéréknél 50 százalék, az egykoronás tükkfürdőknél szintén 50 százalék, az ételáraknál pedig 10 százalék kedvezményt nyújt. Prospektust kívánatra ingyen küld. Állandó posta-, távirat- és vasut-állomás a fürdőtelepen.

— **A czimbalomkészítés terén** nagy érdemei vannak Habits Antal budapesti hangszerkészítőnek (VII., Erzsébet-körút 42.), ki elismert, első szakértője a czimbalomkészítésnek, minél fogva az ő czimbalmai páratlan nagy kedveltségnek örvendenek.

— **Fodor-féle vívóterem** a Koronaherczeg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vívóterme. Különös gond fordítatik a gyermektorna és vívásra.

— **Bob-hashajtó a legkellemesebb, 10 f.**
— **Zászlók,** czimerek, minden kivitelben kaphatók Linhart színházi festőnél és díszítőnél Budapest, VIII., Hunyadi-u. 27. sz. Arjegyék ingyen.

— **Fogyasztó közönség** egyetlen alkalommal sincs annyira az eladó lelkiismeretességének kiszolgáltatva, mint amidőn órát vagy ékszeret vásárol. Ezen cikknél a legkevesebben tudják azt megállapítani, vajjon elsőrendű tartós óraszerkezetet, vagy hibátlan kövű ékszeret kaptak-e? És ezért teljes mértékben méltányolható a vevőközönség tétovázása, amidőn ünnepi ajándéku avagy egyéb alkalomra órát vagy ékszerfelét akar vásárolni. Sajnos, hogy sok reklámmal dolgozó, némely esetben nem is szakember kezében levő tizlet nem az nézi, hogy vevőjét lelkiismeretesen kiszolgálja, hanem, hogy kétes értékű holmiján minél nagyobb haszonnal adjon tul. — Ily körülmények között ószinte örömtünkre szolgál, ha ezuttal egy általánosan elős-

mert szolid órára terelhetjük t. olvasóink figyelmét. — Polgár Kálmán budapesti óraművészt értjük, (üzlete: VII., Erzsébet-körút 29. szám) kinek egy évtized óta fennálló üzlete országos jó hírre teit szert, mert ő az egyedüli órás, aki zseboráit minden helyzetben, sőt a finomabbakat még hideg és melegben is kiregulazza, ami által még a temperatura változásai sincsenek befolyással óráira. A vidéki közönség kényelmére Polgár Kálmán „A Műtövös” czim alatt egy képes albumot állított össze, ami gondos, fénykép után készült metszettekben mutatja be az immár nagy népszerűségnek örvendő és megbízhatónak elösmert Polgár-féle órák és ékszerék ezerszámra menő fényképeit. Birjuk Polgár Kálmánnak abbéli ígérétéit, hogy a kiadásában megjelenő „Műtövös” olvasóinknak közvetlenül ő hozzá czimzendő felszólítására: ingyen és bérmentve megküldi.

A mulatóhelyek megrendszabályozása

Budapest, június 5.

Régi dal, régi dicsőségről.

Budapestet évtizedek óta, nem csak Európában, de szerie az egész világon, a legerkölcstelebb, a legfeszletlebb városnak ismerik. Budapest leánykereskedelme és éjjeli élete hírhedségre verődött Páris rejtelméi és London bünei mellett is. A művelt európai nyugaton nem fejlődő kulturánk, de az eladó szépségű Hungara és éjszakai tivornyahelyeink révén váltunk ismeretessé. És ez a szomorú hírhedség mindenképen igazolt és megérdemelt volt, mert szörnyű, szörnyű dolgok folytak itt az éjszakában, hatósági felügyelet és védelem alatt.

— Százszor, — nem! — ezerszer hangzott el a jajszó sajtóban, társadalmi uton, hogy ezeken a bajokon segíteni kell. A nemzet európai jó híre, de a közerkölcs nevében is végét kell vetni ezeknek a botrányoknak. A kiáltás azonban elhalt visszhang és eredmény nélkül. Nem akadt ember, a hatalmasok között, aki bele mert volna nyulni ebbe a darázsészekbe.

Mert az volt a budapesti prostitúció és az éjjeli tanyák kérdése: egy veszedelmes, mérges fulánkú darázsfaaj körülbástyázott fészke. És akiből csak a hajlandóság is látszott a fészek földulására, annak már meggyült a baja vele. A darázsok megrohanták orvul, settenkedve, az áldozat azt se tudta honnan éri a fulánk-döfés, pedig döfése sokszor halálos volt. A budapesti prostitúciónak hatalmas titkos barátai voltak. És tartott ez a szörnyűség állapot, egészen a legutóbbi időkig.

Mikor Boda Dezső főkapitány hivatalba lépett, azon kezdte, hogy söpröt fogott erre a pestist lehelő szemétre. Konstatálnunk kell — bár a prostitúciónról szóló új szabályrendelet egész tervezetét még nem ismerjük, konstatálnunk kell mégis, hogy a legalsóbb rétegek ügyét Boda Dezső sok intellektuális érzékel, humánus és emberséges szempontok szerint igyekszik rendbe hozni. A rendszerváltozás eredménye már meglát-szik az utczák külső képén; és ez jól is van így.

De nem elég.

Ezt pedig tudta és érezte Boda Dezső főkapitány is. Ő igen jól tudja, hogy a Hungarát és Budapest hírhedségét nem az utca termeli, hanem azok a fényes éjszakai tivornyahelyek, ahol találkozót ad egymásnak a kaszinótog a banksikkasztóval, meg a berugott fiákkerkocsissal, — hogy a hírhedségünket tanulmányozó idegenről ne is beszéljünk.

Igen jól tudja ezt a főkapitány és ezért volbátorsága az igazi darázsészekbe is belenyulni. Azonban...

Egyenesen Boda Dezső főkapitány urhoz szólunk most és adjuk értésére, hogy nagy, igen nagy erők mozdultak meg az ő becsületes szándékának hátráltatására. Talán megfélemlítésre is dolgozni fognak majd azok, akiknek a fényes éjszakai büntanyák megrendszabályozása nem érdekük. Boda Dezső főkapitány ur azonban verje csak ki bátran a hivatali szobájából azokat a félelmes urakat, mert minden becsületes ember ott lesz a háta mögött.

És bizony mondjuk, hogy ez egyszer belétörrik a bicskáiuk a tisztelt próbálkozókna.

A nyári férfi-divatról.

Budapest, június 5.

Az idei nyári öltözet legnagyobb újdonsága az egyszínű lila és a lilával vegyített csikos és koczkás szövetek dus választéka. Ezekből készülnek a meglehetősen testhez szoruló zakó-kabátok, a kissé mélyebb kivágású mellények s a még mindig elég szűk nadrágok. Ez a szokatlan szín, mely főleg férfiruha czélokra sok időn keresztül ellenszenves volt, oly hirtelen plántálódott Angolországból át hozzánk, mint amilyen sebes ugrással cserélte fel a nyár a telet. Kijelenthetjük azonban, hogy a lila szín különlegessége dacára favoritja lett a közönségnek máris. Erősen forgalomba került a világosabb kék zakó-öltözet is egy- vagy kétsorosra készítve, mely ruha igen jó benyomást kelt a maga egészében is, de különösen jó izlésre valló, ha azt fehér vászon vagy kamgarn nadrággal is viselik. Ez a már múlt évben is közkedvelt és valóban szép és kellemes öltözet annyiban változott mégis, hogy színe még a tavalyinál is élénkebb, vagyis világosabb.

A nyár másik újdonsága a „Chantung“-selyem, amelyből az egész öltözet készül és pedig teljesen lengén, béletlenül. A „Chantung“ selyem igen érdekes ruhakelme, vastagabb szövésében erősen kidomborodó fonalszerű csomozatok vannak. Felette alkalmas tropikus öltözetnek, mert könnyű, a vegyi tisztítást pedig hátrány nélkül tűri, nem fut össze, mint más selyem kelme szokott, hanem új benyomást kelt ismét. Igen keresett lesz, főleg fürdőhelyeken, a felette czélszerű világos és fehér „Vyella“ öltözet, nemkülönben az ugynevezett „Classie silk“ öltözet is nyers vagy fehér színben, az előbbi vegyileg tisztítva, az utóbbit akár házilag mosva mindig kifogástalan állapotban ölthetjük fel ismét.

A felsoroltakon kívül igen természetes, hogy az egyéni izlés mint mindenkor, ezuttal is kifejezéshez fog jutni s nem lesz ritkaság a könnyű sötét vagy világosabb árnyalatú szürke öltözet sem, ugyszintén látni fogjuk az egykor igen kedvelt, de sokáig skartba helyezett „Pepita“ öltözetet is.

A kalapviselésben ez idén is kiváló szerepet biztosított magának a „panama“, ez a czélszerű kalap még mindig erősen vezet, nagy versenytársa akad azonban a „Girardi“-szalmakalapban, mely mindjobban kiválik alkonyából s máris annyira törtet előre, hogy a különféle színű puha nemezkalapok színre kénytelenek előtte meghátrálni. Ugy a panama, mint a szalmakalapot a különböző sportszínekből összeállt színes selyem trikót-szalaggal viselik leginkább, mely alatt azonban mindig ott van az eredeti fekete-kék vagy barna szalag is.

A divatos nyári keztyű a francia „Chevreau“ és angol mosóbőrből való lesz; előbbi sárga és szürke, az utóbbi kizárólag sárga színben, amiből következtethető, hogy a sárga lesz tulnyomóan látható.

Nagy változás esett azonban a harisnya-divatban, mely már csak részben fekete. Ugy a hosszú, mint a félharisnya élénk színekben jelent meg, ezt azzal meg sem elégedvén, még külön díszre is vágyott. Nem ritkaság, hogy urak azsuros harisnyát hordanak, még pedig — ah! eláruljuk-e — csikozva lefelé és meghímelve fölfelé. Hát ez biz kissé nőies, ámde francia ötlet s divattá lett.

Páldy Aladár.

MEGYÉK ÉS VÁROSOK.

Kossuth Ferencz diszpolgársága. Pécs város törvényhatósági bizottsága az új városi székház felavatása alkalmával nagyszámu ünnepi közönség részvételével ma Erreth János főispán elnöklésével megtartott népes diszpolgárságban Kossuth Ferencz kereskedelemügyi minisztert egyhangu lelkesedéssel Pécs sz. kir. város diszpolgárává választotta. A diszpolgárságról szóló oklevelet nagyobb küldöttség fogja felhozni a fővárosba.

Biharmegye közigazgatási bizottsága Glatz Antal főispán elnöklésével ülést tartott. Dr. Móricz Ernő tisztí főorvos és Vasady Lajos tanfelügyelő

jelentést tettek a bizottságnak a vármegye felekezeti iskoláiról. Jelentésük szerint az iskolák egészségtelenek, a tuberkulózis és mindenféle járvány melegágyai, a tantermek fűtetlen, szellőztetlen szobák. A gyermekek poshadt vizet isznak. Az iskolák tulszűfoltak, másutt a tanítás elhanyagolt és sok helyütt képesítés nélküli tanítók tanítanak. A gyermekek közt izgató román iratokat terjesztenek. A bizottság elhatározta, hogy a bajok orvoslását feliratban kéri a kultuszminisztertől.

A pécsi városnáz fölavatása. Pécs város közönsége nagy ünnepséggel avatta föl ma délelőtt a nyolczszázézer korona költségen épített városnáz közgyűlési termét. A diszpolgárságot Erreth János főispán nyitotta meg, utána pedig Nendtvich Andor polgármester elmondta fölavató beszédét. A diszpolgárság Wekerle Sándor minisztereineköt, gróf Andrássy Gyula belügyminisztert, Kossuth Ferencz kereskedelmi, gróf Apponyi Albert közoktatási és Darányi Ignác földmívelésügyi minisztert és Szerényi József kereskedelmi államtitkárt Pécs városa diszpolgárának választotta. A városnak eddig két diszpolgára volt csak.

Árvaváranak renoválása. Az Árvai Uradalom már régebben elhatározta, hogy a tulajdonában lévő Árvavárat renováltatja. A munka közel tíz eszienze folyik már s az uradalom több mint 150.000 koronát áldozott erre a művészi czélra. E napokban érkezett Árvaváraljára lovag Mann Miksa müncheni festőművész és két segédje Untergasser Károly és Weiss Károly, hogy az ebédlötermet kifessék. A festésminta régi várakat, heroldokat és vadászati jeleneteket ábrázol. Az ebédlöterem kifestéséért 8000 koronát ad az uradalom. Csak az a bántó kérdés, hogy miért nem adták ezt a munkát magyar művészeknek?

SZINHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

(*) **Antigone.** Szezon haldoklásával a Nemzeti Színház vezetősége a nagy költsézzel akarta kiegészíteni a közönséget és a mulatt és a jövődőt. Sophocles „Antigone“-ját elevenítette föl s egészen új szereposztással vitte színre újra. Az ilyen klasszikus előadások mindig kedvesek azoknak, akik még mindig rajongnak a szépért, a nagyszerű, élvülhetlen, halhatatlan költsézzért. Persze, a nagy költsézzet nagy és igazi művészzel kell interpretálni. Zavaró elemek az előadás keretén belül zavaróan hatnak a kedélyekre és homályban hagynak sok pompás részlelet. „Antigone“ árad a költsézztől. Magasan szárnyal az; megráz és megindít s noha végig sötét és iszonyu, mégis megvilágítja a költsézzet napja, mely mindent enyhít és kiengesztel. A mai előadásnak voltak egészen sikerült részletei és egészen elejített mozzanatai. Jógondolatnak tartjuk azt, hogy a kart nem énekelve adták elő, mint azelőtt, hanem előszóval. Így az a költsézzet, mely a karban jut kifejezésre, egészen és teljesen érvényesülhetett. Paulay Erzsike játszta Antigont. Elég finomsággal, nyugalommal és öntudattal játszott. Megjelenése, termete és kifejezése is eléggé megfelelt Antigone szerepének. De az erő és nagyság, mely Antigone egyéniségében megnyilvánul, még sem érvényesülhetett egész teljességében. Tragikumá nem volt oly megrázó, mindent magával ragadó, mint kellett volna. Beregi a Haemon szerepében már erősebb volt s kitörése is illuziót tudott kelteni. Bakó, mint Kreon, éleintén elég nyugodt s méltóságos volt, de végül a fájdalom kiförését nem művészzien fejezte ki. Kiabált inkább, mint játszott és sok kifejezését éppen a kiabálás nyelte el oly mértékben, hogy érthetelenné vált. Végül játéka már csak erőlködés volt, mely inkább idegessé tette a közönséget, ahelyett, hogy megrázta vagy megindította volna. Kifejezhetlenül költői és művészi volt Gál a Tirezias szerepében, aki egészen Sophocles költsézzzeinek magaslatára emelkedett és minden részletnek, melyet eljátszott, súlyt tudott adni. Ismétét Váradí Aranka játszta orgánumának s tisztá elfogásának teljes érvényesítésével. Ivánjinak is sikere volt egyetlen jelenetében. Pethes, Mihályfi, Hajdu kiemelkedtek a többiek közül. A közönség nyílt színen is tapsolt különösen Gálnak és Bereginek. (T.)

(*) **A király házasságok.** A Nemzeti Színházban szombaton Tóth Kálmán *A király házasságok* című vigjátékának lesz a reprize, a következő szereposztásban: Erzsébet, Robert Károly özvegye: Já-

sai Mari, I. Lajos: *Odry*, Fiori hercegnő: *T. Vizváry M.*, Magnificus Balba: *Gabányi*, Doctissimus Guida: *Gál*, Kont Miklós: *Szacsavay*, István: *Bartos*, Erzsébet: *Török Irma*, Kopjaj Imre: *Rózsahegy*, Udvarmester: *Mészáros*, A császár követe: *Hetényi*, Farni: *Náday Béla*, Lőrincz: *Abonyi*, Francia követ: *Garamszeghy*, Angol követ: *Balassa*.

(*) **Hubay Jenő kinttelése.** Ritkán keltett kinttelés oly széles körű érdeklődést és őszinte örömet, mint az, amelyről a hivatalos lap mai száma ad hírt, a következő hivatalos értesítéssel:

Személyem körüli magyar miniszterem előterjesztésére Hubay Jenő hegedűművészek, az országos magyar zeneakadémia tanárának és törvényes utódainak, úgy a zeneművészet, mint a közjótékonyosság terén kifejtett működése elismerésül, a magyar nemességét „Szalattnyai“ előnévvel díjmentesen adományozom. Kelt Bécsben, 1907. évi május hó 29-én. *Ferencz József* s. k. Gróf Zichy Aladár s. k.

Hubay Jenő valóban rászolgált erre a kinttelésre. Egész életét művészetének szentelte és pályáját ugyszólván a nyilvánosság előtt futotta meg. Mint hegedűvész európai hírnevet vívott ki magának, mint tanár pedig közel két évtized alatt oly kiváló művészeket nevelt, mint Geyer Stefi, Vecsey Ferencz, Kresz Géza, Szigeti József, stb., akik a magyar névnek külföldön is dicsőséget szereztek. — A zeneszerzés terén is szép sikereket aratott Hubay. Hegedűszerzeményei, főleg „Csárdajelenetei“ közkedveltségnek örvendenek. Operái közül „A cremonai hegedűs“ és „A falu rossza“ német színpadokon is kedvező fogadtatásban részesült. A magyar kir. Opera színpadján az említettekén kívül még a „Moharórsa“, „Alienor“ és legutóbb „Lavotta szerelme“ is gyarapította Hubay babérait.

(*) **Az Országos Színész Egyesület ülése.** Az Országos Színész Egyesület tanácsa e hó 4-én tartotta rendes tanácsülését *Ditroy Mór* elnöklése mellett. A vidéki tanácsosok közül jelen voltak *Somogyi Károly*, *Keszler Ede* és *Mezey Kálmán*. A tanácsülésen az iroda bejelentette, hogy összesen háromszáznegy felvételi kérvény érkezett be. Eből nyolczvanhárom gyakorlatos, huszonhat működési engedélyes és százkilencvenöt új kérvényező. A vizsgálat elengedésével rendes tagokul felvették a következő gyakorlatosok: *Szegedi (Breinovic) Józsa*, *Déri L. János*, *Halmos Gyula*, *János Vilma*, ifj. *Liptay Lajos*, *Pécskai Vilmos*, *Miskei József*, *Nagy Teréz*, dr. *Rác Ede*, *Ungváryné P. Konstantin*, *Sarkadi Vilmos*, *Szende Ferencz* és *Zádorszky Mariska*. Gyakorlati engedélyük újabb egy évre meghosszabbítottatott a következőknek: *Jobbay Anna*, *Bárdódi Katalin*, *Ligethy Gyula*, *Rózsahegy* *Ilona*, *Antal Lajos*, *Berki Zsófi*, *Bató Irén*, *Hajnal Ilona*, *Lubinszky Tibor*, *Meggyaszai Jenő*, *Papp Gyula*, *Sárosi Andor*, *Szakács Juliska*, *Vidor Margit*, *Meggyaszai Klára*. Az itt névleg fel nem sorolt gyakorlatosok tartoznak a június hó 11-én tartandó felvételi vizsgálaton megjelenni, ellenesethen gyakorlati engedélyük bevonatik. Az új kérvényezők közül nem bocsátatnak vizsgára a következők: *Müller M. Gizella*, *Petrik Mária*, *Rajcz Irén*, *Varga Ilona*, *Vizér Sarolta*, *Kotler Manó*. A tanács határozatilag kimondotta, hogy mindazok a gyakorlatosok, akik felvételi díjukat (50 korona) e hó 10-ig be nem fizetik, nem bocsátatnak vizsgálatra és gyakorlati engedélyük bevonásával működésük megszüntetik. Az új kérvényezőknek megengedtetett, hogy az esetleg hiányzó okmányaikat e hó 10-ig pótlólag elküldhessék, különben nem bocsátatnak vizsgálatra. A felvételi vizsgálatok június hó 11. és 12. napjain tartatnak meg.

(*) **A századik menyasszony bemutatója.** A budai nyári színházban pénteken lesz a bemutató előadása *Mérey Adolf* és *Vágó Géza* „A századik menyasszony“ című új operettjének, melyhez a zenét *Barna Izsó* írta. Az érdekes, mulatságos tárgy darab telve van hatásos ének- és táncszámmal. I. felvonás: A garabonciás diák. II. felvonás: A századik menyasszony. III. felvonás: Megjötték a huszárok. Az újdonságban előforduló táncszámok: török tánc, dajka tánc, huszártánc, csábtánc, bajadé és eunuch-tánc. A darabhoz fényes új jelmezek és díszletek készültek. A főszereplők: *Fóti Frida*, *Bárdos Irma*, *Albert Eszti*, *Ujvári*, *Tábori*, *Gere*, *Falussy*, *Zátony* és *Kövessi* lesznek.

(*) **Looncallo új operája.** Párisból jelentik, hogy *Looncallo* levelet irt új kiadójának, *Choudens-nak*, amelyikben bejelenti, hogy befejezte „Maya“ című új operáját, amelyiknek szövegét *Choudens* írta és legközelebb Párisba érkezik, hogy ott eljátsza. Az opera a montecarlói színházban fog először színre kerülni.

(*) Az „Ördög“ jubilál. A Vígsházban holnap, csütörtökön, jubiláris előadás lesz. Huszonötödikször kerül színre az „Ördög“, Molnár Ferencz szellemes vigjátéka, amelynek a Vígsház egyik legszebb sikerét köszönheti. A hat főszereplő, akik ennek a diadalnak részesei, az összes eddigi előadásokban játszottak és közülük Hegedűs Gyula, a czimszerep kitünő kreálójá, vidéken is bemutatta szenzációs alakítását.

(*) A „Bus özvegy“ bemutatója. Feld Mátyás énekes paródiáját, a „Bus özvegy“-et, e hó közepe táján mutatják be a Városligeti Színházban, ahol a népszerű szerző hatásosnak ígérkező újdonságából javában folynak a próbák. A „Bus özvegy“ három felvonásos, tele nyári aktualitásokkal, dalokkal, táncszal, látványosságokkal és kacagató mókákkal, sőt a napiélet érdekesebb eseményei is sorra felvonulnak. Az igazgatóság az idei szezon egyik slágerének ígérkező darabot fényes kiállítással és elsőrendű szereposztással hozza színre. Feld Zsigmond a társulat tagjai közé szerződtette újabban Ferenczy Károlyt és Bera Paulát, a Népszínházról is előnyösen ismert színésznőt. A június 8-iki szombat délutáni előadásra az igazgatóság nemcsak a kerületiek előjáróságának küldött szétosztás végett jegyet, hanem a téparancsnokságnak, a honvédparancsnokságnak, a Ludoviceumnak, a rendőrségnek és a tűzoltóság-nak is.

(*) A városligeti szinkör díszelőadása. A városligeti színház igazgatósága június 8-án díszelőadást rendez, amelyen az egész személyzet, élén Feld Zsigmond igazgatóval vesz részt. A díszelőadást ugyanazon a napon kétszer tartják meg és pedig délután 1/4 órakor teljesen ingyenes előadásban. Az igazgatóság a délutáni előadás összes jegyeit kiosztás végett a fővárosi előjáróságoknak és a téparancsnokságnak fogja megküldeni.

(*) Az Uránia Színházban holnap csütörtökön este Pékár Gyula „Párisi asszony“ című darabját újítják fel, mely több mint egy évig a vidéki városokban került színre megérdemelt nagy sikerrel. Pénteken néhai Szemere Áttila szellemes tanulmánya „Japán“ kerül műsorra s ez alkalomra az igazgatóság a kitünő darabot oly vonzó és érdekes mozgóképekkel szerelte fel, minőket eddig még alig láthatott a nagyközönség.

(*) Az Országos Színművészeti Akadémián az évzáró vizsgálatok véget értek. Az előkészítő és az I. akadémiai osztály négy napra terjedő vizsgái után június 3-án az előkészítő osztály növendékei álltak a vizsgálobírószám elé, melyben a kormány kiküldöttán, Huszka Jenő min. titkárón kívül az egész tanári kar részt vett. A növendékek tehetséges, nagy részét felvették az első akadémiai osztályba. A tanévet június 11-én az értesítők kiosztása fogja bezární.

(*) A Honti-kiállítás, mely az Uránia Kigó-téri szalonjában látható s az „Utolsó óra“ című nagy bibliai vásznát és vázlatait tartalmazza a fiatal művészek, még csak ezen a héten lesz nyitva. Ezt az utolsó hetet különösen a fővárosi iskolák használják ki és napokon seregestől keresik fel a tárlatot. Csütörtökön még két iskola növendékei tekintik meg. Az „Uránia“ igazgatósága gondoskodott arról, hogy az ifjúság szakzerű magyarázatokban részesüljön.

(*) Dessowffy püspök arcképe. A csanádi káptalan megbízásából Vastagh György festőművész most festette meg Dessowffy Sándor csanadegyházmezei püspök arcképét. A kép egyházi ornátusban örökíti meg a főpapot, aki ezidőszere a fővárosban időzve, többször ült modellt a művészeknek.

(*) Kinnach László emléke. Az újabb művésznemzedék váratlanul elhunyt érdemes tagjának, Kinnach László festőművésznek barátai és tisztelői dr. Vargay István fővárosi ügyvéd kezdesére mozgalmat indítottak, hogy a budai temetőben levő sírja fölé emléket állítsanak és összegyűjtött műveiből a fővárosban kiállítást rendezzenek.

(*) A mozdonyvezetők köszönete. A magyar szent korona alá tartozó mozdonyvezetők az általuk Zólyomban felállított Rákóczi-szobor alkotójának, Mayer Ede szobrászművészek öszinte és igaz köszönetüket fejezték ki azért, hogy önzetlenül és minden anyagi érdek nélkül vállalkozott a szobormű kivételére és felállítására.

(*) Az Országos Zenakadémia vasárnap, e hó 9-én, délelőtt 11 órakor az intézet hangversenytermében második vizsgálati hangversenyt rendezi.

(*) A Történelmi Képcsarnok megnyitása. A Történelmi Képcsarnokot ma délbén tizenkét órakor nyitotta meg ünnepélyesen gróf Apponyi Albert közoktatásügyi miniszter a Magyar Tudományos Akadémia palotájában. Az ünnepélyes megnyitásra díszes előkelő társaság gyűlt egybe a termekben, amelyben nagy számmal voltak jelen a hivatalos világ képviselőin kívül tudósaink, íróink és művészeink, valamint igen sokan hölgyeink is. A minisztert a képtárnak igazgatója és

rendezője: Kammerer Ernő min. tanácsos fogadta. Az üdvözlés után a miniszter megkezdte körutját és nagy figyelemmel nézte végig az érdekes képeket. Szemle végével gratulált az ügyes rendezésért s örömet fejezte ki afölött, hogy a képcsarnok végre állandó otthonra talált. A csarnok termei hetenkint háromszor, kedden, pénteken és vasárnap, délelőtt 10 órától délután fél kettőig állanak nyitva a nagyközönség részére.

(*) A Nemzeti Zenedo kamarazencosztályának növendékei Gobbi Alajos igazgató vezetésével június 8-án, szombaton délután 4 órakor a fővárosi Vigadó kis termében tartják meg második évzáró vizsgálatukat.

(*) Az „Ifjúság“ megnyitása. A Könyves Kálmán művészeti társaság Nagymező-utcai szalonjának hat termében huszonöt magyar piktor műveit és néhány szobrászművész alkotását állították ki. Ezt a kiállítást, melynek a társaság igazgatósága az „Ifjúság“ fiatal, magyar, modern festők kiállítását címet adott, ma délután nyitották meg ünnepélyesen, mikor is az izléssel rendezett szalonban nagyszámu meghívott közönség jelent meg. A vendégeket, akik közt több művész, műbarátot és nagyon sok szép hölgyet láttunk, Horváth Géza igazgató fogadta és kalauzolta végig a jobbnál jobb képekkel borított falak mentén. A kiállítás holnaptól kezdve hétköznap reggeli 9-től esti 8 óráig, vasár- és ünnepnap reggeli 9-től délután 1 óráig tekinthető meg díjtalanul.

(*) Nemzetközi metszetkiállítás. A Szépművészeti Múzeum magyar metszetkiállítását, amelyet igen sokan látogattak, már bezárták. A metszetosztály igazgatója: dr. Tercy Gábor most egy nemzetközi kiállítást rendez, amelyen a legjelesebb európai mesterek műveit fogja bemutatni. A kiállítás június 16-án, vasárnap nyit meg ünnepélyesen. A kiállítás egész nyáron nyitva marad s azt öcszszel a Rembrandt-kiállítás követi.

FŐVÁROS.

Kavarodás a városházán.

— A fővárosi közgyűlés. —

Minden jel arra mutat, hogy a fővárosnál beállott a bomlási processzus az egész vonalon. Mióta az új pártalakulások az őszi községi választások után kifejeződtek, állandóan harcban állottak a demokraták a Sasokkal, a szabad polgáriakkal, a ferenczvárosi és kőbányai árnyalatokkal, szóval a többség a kisebbséggel s azt lehetett volna várni, majd csak leszűródnek a helyes intencziók, megállapítatnak az irányelvek, amelyek szerint a főváros adminisztrációja végre kerékvágásba zökken. Azonban minden közgyűlés egy-egy csalódást hozott, minden fontosabb ügy tárgyalása a kicsinyeskedés, a kerületi érdekek ingoványába került, posványba jutott. Ma pedig már olyan jelek mutatkoznak, amelyek semmi biztatást nem nyújtanak a haladás felé, hanem visszaesést lehet konstatálni. A nagy táboru többség már nem egyöntetű, külön vélemények alakulnak ki és hangzanak el; Vázsonyi és pártja nagyobb része nincs megelégedve a tanács működésével és éppen ma jelentette ki a társalgóban többek előtt:

— Többé nem vagyok hajlandó a felelősséget vállalni ilyen adminisztráció mellett!

A tanács nem kér a többség olyasféle támogatásából, amely őt nyiltan vádolja és korholja. A tanács idősebb tagjai görbe szemmel nézik, hogy fölibúlik egy fiatal, tehetséges, ambiciózus és tetterős polgármester került s a tisztviselők zugolódnak, amiért egyik-másik szolgálati időre fiatalabb, bár tehetséges és rátermett társuk soron kívül emelkedik. A bizottsági tagok a személyeskedés harlequin-közpönyegét öltik fel a munka tógája helyett, lehurrogják egymást kölcsönösen, ha a másik — bár legjobb meggyőződése szerint — de nem az ő szája ize szerint beszél. Tulérzékenyek, felszisszennek a legkisebb tüszurásra és visszavágnak a gorombaság — dorongjával. Egy pártbeliek egymás ellen szavaznak, csupa hiúságból; a közérdek teljesen eltörpül, fő az egyéni érvényesítés. Ha így haladunk, hamarosan megérünk a — gyámságra.

Ma délután közgyűlést tartott a fővárosi törvényhatósági bizottsága Filipp Kálmán főpolgármester elnöklése mellett s a válaszok elhangzása

után Feleki Béla interpellált a fővárosi törvény reviziója ügyében s kérte, küldjenek ki a közgyűlés tagjai köréből szűkebb bizottságot annak előkészítésére. Bérczy polgármester azonnal válaszolt s elmondotta, hogy a kérdéssel ő maga is foglalkozott s ígérte, hogy a legközelebbi közgyűlésen már előterjeszti az ügyet. Utána Telkes Aladár tette szövé a közismert Lipschitz ügyet. Kérte, volt-e tudomása a polgármesternek előzetesen arról miféle hazafiatlan banda kért engedélyt arra, hogy ebben a közgyűlési teremben tarthasson ülést és szándékozik-e intézkedni, hogy a jövőben csak tudományos, kulturális vagy jótékony cél érdekében engedessék át a közgyűlési terem tárgyalási célokra? A polgármester kijelentette, hogy őt a jóhiszeműség vezérelte s ellenkezővel senki sem vádolhatja, mivel kisiparosok kérték a terem átengedését. Itt persze dühös közbekiáltások zavarták. Majd folytatólag előadja, hogy ő a természet ama bizonyos incidens előtt engedte át a kérelmezőknek s amíg a közgyűlés más irányt nem szab ki, kénytelen az eddigi gyakorlathoz ragaszkodni. Telkes nem veszi tudomásul a választ; szerinte a kisiparosok gyűjtőnév csak czéger volt, ami alatt garázdálkodni akart egy gyanus csoport. Ő tiszteli a polgármester intenczióit, de vissza kellett volna vonnia az engedélyt.

Névszerinti szavazással döntöttek a felett, tudomásul vegyék-e a választ, vagy sem, de szennvedélyes kitérősek közepette.

— Nem tétéleztek volna fel, hogy onnyire nem hazafiak!

— Le a maszkával!

— Tessék, így szavaz egy miniszteri tisztviselő!

Ilyesféle megjegyzések röpködtek az „igen“-ek és „nem“-ek nyomában, Kasics Péter hátraszólva süvítette a padok felé:

— Nem ülünk fel ennek a néppárti bandának!

Hajdu Marcell igen-jére valaki (alighanem Madary volt) azt jegyezte meg:

— Hát maga Lipschitzcel van vonatkozásban?

Hajdu idegesen vágta vissza:

— Aki engem Lipschitzcel hoz vonatkozásba, az piszkos fráter!

Szóval épületesen mulattunk. Végül 104 szóval 33 ellenében tudomásul vették a polgármester válaszát. A napirendre térve, a fővárosi tízmillió kölcsönére vonatkozó tanácsi előterjesztést névszerinti szavazás után (132 szóval) egyhangulag elfogadták. Az ideiglenes tanítószemélyzet fizetésének javítására irányuló tanácsi előterjesztést Vázsonyi felszólalása után egyhangulag tette magáévá a közgyűlés.

Valamivel nagyobb emóciózt keltett a köztisztviselési alkalmazottak ismeretes béremelése, amelyet a tanács saját felelősségére teljesített, hogy a bejelentett sztrájkot megszüntesse s hogy a fővárost óriási anyagi kártól megmentsse. Heltai Ferencz ugyanazon kifogásokat hangoztatta, amelyeket már a pénzügyi bizottság tegnapelőtti ülésén elmondott s bár az alkalmazottak béremelését nem ellenzi, sőt indokoltnak tartja, mégis amidőn a tanács tullepve hatáskörét, a közgyűlés költségvetés-megállapítási jogkörét csorbította meg, élesen ítéli el a tanácsot. Kéri, adják vissza a tanácsnak a fedezet kijelölése és a sztrájk keletkezésének körülményeiről teendő jelentés végett. Bérczy István polgármester nem fogadja el a Heltai indítványát s tiltakozik, hogy a tanács mindent ötletszerűen intéz el. Épen ezt akarták megakadályozni s valamennyi szakmunkásnak, aki csak a fővárosi huszonhétféle üzeménél alkalmazva van, a napibérének emelésére illetve rendezésére nézve egyöntetű javaslattal kívánt a közgyűlés elé lépni, de ebben megakadályozta őket a kiütött sztrájk. Nem lehetett várni tehát a közgyűlés határozatára, amikor óriási kár fenyegette a fővárost. Különben, ha felelőségre vonják őt és a tanácsot, bátran néznek a fegyelmi vizsgálat elé, tessék őket elmarasztalni, ha — lehet!

A betegsegélyző-járulék átvállalása is csak béremelés, ami a tanács hatásköre s nem a közgyűlésé, ő legalább erre szabályt nem ismer. Heltai még válaszolt, majd az ő indítványát fogadták el

a fáradt közgyűlést az elnök este nyolcz óraker péntek délutánra halasztotta.

A közgyűlés lefolyásáról szóló részletes tudósításunk a következő:

Az elnök, a közgyűlés megnyitása után a következőket mondotta:

Június 8-án lesz negyven éve annak, hogy a magyar nemzet alkotmányát visszaállítván, ő felségét magyar királyi koronázták. Indítványozom, hogy ezen az ünnepen, a mely az ország és a fővárosra nézve oly véghetetlen nagyjelentőségű évfordulót jelent, a székesfőváros törvényhatósága hódolatos föliratban fejezze ki a király előtt a szerencsekívánatait. Határozza el a közgyűlés hogy ő felségének küldöttség nyujtsa át a föliratot és hatalmazzon meg engem a közgyűlés, hogy a küldöttséget összeállítsam. (Helyeslés.) Fájdalommal említette a főpolgármester, hogy Brüll Mór bizottsági tag elhalálozott s javasolta, hogy az emlékeztető jegyzőkönyvileg örökítsék meg. (Helyeslés.) Ugyanezt javasolta az elhalálozott Iszer Ernő tanácsjegyzőre nézve is. Brüll Mór helyébe, mint bizottsági tag, a legtöbb szavazatot kapott Holitscher Szigfríd póttag lép. Bejelentette az elnök, hogy több bizottsági tagsági hely üresedett meg, így Mihálovits Antal lemondott a közmunkák tanácsában viselt tagságáról, Ludvig János elhalálozásával üresedésbe került egy hely a pénzügyi és gazdasági bizottságban, Deutsch Vilmos lemondott a katonai bizottságban viselt tagságáról és Brüll Mór elhalálozásával üresedésben van egy hely a népszínházi bizottságban. Mindezeket a helyeket a legközelebbi rendes közgyűlésen töltik be. Bejelentette az elnök, hogy a kijelölt választmányban Ludvig János halálával megüresedett helyre Hegedűs Jánost nevezte ki. Megadták a válaszokat a legutóbbi közgyűlésen tett interpellációkra.

A mai napon Felek Béla megsürgette annak a bizottságnak a kiküldését, amely az új fővárosi törvény megalkotásával kapcsolatosan szövegezi a fővárosi törvényhatóságának a kívánalmait, amelyeket aztán a képviselőházhoz és a kormányhoz fognak terjeszteni.

Bárczy István polgármester kijelentette, hogy legközelebb megteszi az intézkedést a bizottság megalakítása iránt. (Helyeslés.) A választ tudomásul vették.

Telkes Aladár a következő interpellációt terjesztette elő:

A fővárosi közgyűlési termét június 2-ikára oly egyéneknek engedték át, gyűlés tartásának a céljára, akiknek Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszterrel szemben tanúsított durva és mindenképpen igaztalan magatartását a közvélemény egyhangulag és megbotránkozással ítélte el. Ennek a gyűlésnek a lefolyása is olyan volt, hogy ismételtlen rendőri beavatkozás vált szükségessé. Kérdem ennél fogva a polgármester urat:

1. Mi indította arra, hogy a tapasztalat szerint is megbízhatatlan elemeknek a közgyűlési termét használatra átengedte?

2. Nem tartja-e szükségesnek megállapítani amaz elveket, amelyek mellett a közgyűlési terem csak tudományos és jótékony célra legyen átengedhető; általában pedig biztosítást nyujtani az iránt, hogy félrevezetés és rosszhiszeműség sem a polgármestert, sem a törvényhatóságot meg ne téveszthesse, a közgyűlési teremnek komolyságát pedig ne veszélyeztethesse. Az interpellációt hosszabban is megokolta Telkes, hogy megövjük a közgyűlési terem méltóságát, nehogy oly becsapással és félrevezetéssel legyen dolgunk, amilyenekkel ugyanezek az elemek küldöttséget vezettek a miniszter elé. (Nagy zaj.) Az elnök csenget. Felkiáltások: „Gyalázat!” Hiszi, hogy a polgármester, amidőn a terem átengedte, nem tudta, hogy az összegyűlekezett egyének milyen szándékkal vannak.

Rácz Dezső: Füstöltessék ki a termét!

Platthy György: Magától?

Rácz Dezső: Inkább magától!

Bárczy István polgármester a válaszában előadja, hogy ilyen esetben nem kérhet az illetőktől hazafiassági bizonyítványt. A terem kiadta épp úgy, mint kiadta mások, másoknak. Kísiparosok czime alatt kérték, tehát megtagadnia nem volt oka a kérelmet. Ha azonban az e tárgyban a polgármesterek részéről követett eljárást nem helyesli a közgyűlés, akkor indítvány tehető, amíg ez meg nem történik, ragaszkodni fog az eddigi eljáráshoz. (Helyeslés. Nagy zaj.)

Telkes Aladár nem veszi tudomásul a polgármester választát. Nem a polgármester intenczióiról van szó; ezeket éppen nem kifogásolja. De azt tartja kívánatosnak, hogy nézzék meg, kinek adják ki a fővárosi közgyűlési termét használatra. Ismétli, nem veszi tudomásul a választ. (Nagy zaj. Az elnök hosszasan csenget.)

Az elnök: Minthogy az interpelláló nem vette tudomásul a választ, e föléli szavazásnak van helye. Bejelentem, hogy tíz bizottsági tag névszerinti szavazást kért.

Pető Sándor: Ezt előre megcsinálták! Mayer Imre: Nem áll! Nem tudhattuk, hogy ilyen magatartásu lesz a közgyűlés. (Nagy zaj.)

A főpolgármester ezek után elrendelte a névszerinti szavazást, a melynek az lett az eredménye, hogy a nagy többség (104) tudomásul vette a kisebbség (33) ellen a polgármester választát.

Félhóra járt az idő, amidőn végre a napirendre térhetett át a közgyűlés.

Az első tárgy az új fizmillió folyószámlakölcson ügye volt.

Vázzonyi Vilmos erősen kritizálja a tanács rendszertelen háztartásbeli politikáját. Az a manóver, ugymond, amely a mutakozó igényeken és bajokon napról-napra való intézkedésekkel segít, a legrosszabbnak mondható. Ezek közé tartozik ez a mostani kölcson is. Ez a tanács semmittevését illusztrálja; pedig inkább adóemelés legyen, mint a semmittevésnek ilyen sajnós, esetről-esetre való eredménye; mert a lakosság bizonyára kész lesz inkább többet fizetni, hogy végre-valahára kapjon valamit a közigazgatástól, amit eddigéppen nem sikerült megkapnia. Ehez nem kell egyéb, mint kellő erkölcsi elhatározottság és bátorság. Ohajtja, hogy a tanács a jövőben ezek teljes birtokában legyen.

Baránszky Gyula azt vitatja, hogy a 30 éves adómentességre azért van föltétlenül szükség az új építkezésekre nézve, hogy végre azok a városrészek is beépülhessenek, amelyek eddigéppen teljes elhanyagoltásban voltak. Még Garai Samu szölt a tárgyhöz s aztán Bárczy István polgármester, aki időközben átvette az elnöklést, elrendelte a névszerinti szavazást.

A kölcson fölvételére vonatkozó tanácsai javaslatot a névszerinti szavazáson résztvevő összes bizottsági tagok elfogadták.

A tanácsnak azt a javaslatát, hogy az elemi iskolai ideiglenes tanítók és tanítónők fizetését 1000 koronáról emeljük föl 1200 koronára, Vázzonyi Vilmos pártoló fölszólalása után egyhangulag elfogadták.

A köztisztasági és fuvar-telepbeli munkás-személyzet napibéretét a sztrájk után fölemelték 2 kor. 40 fillérről 2 kor. 80 fillérré, még pedig május 1-től számitottan. Ez évente mintegy 190.000 korona többletet okoz. A tanács kéri a közgyűléstől az utólagos jóváhagyást.

A tárgyhöz szölvá Baránszky Gyula elfogadja ugyan az előterjesztést, azonban — mintegy kiegészítésként — azt javasolja, tegye a tanács megfontolás tárgyává, vajjon lehetne-e a köztisztasági és fuvartelepi munkások számára is munkás-lakásokat alakítani. De kifogása van az ellen is, hogy a fuvartelep tulságos módon centralizálva van.

Heltai Ferencz már a budget-tárgyalás alkalmával reá mutatott arra, hogy egyetlen munkaadó sem fizeti oly rosszul a munkásait, mint a főváros.

Vasziúlevits János alpolgármester: Rabszolgatartó.

Heltai Ferencz: Igenis, ezt a kifejezést is használtam és úgy értettem a dolgot, hogy nemcsak a fizikai, hanem a szellemi munkát is a legsilányabban fizeti a főváros. Ha tehát a köztisztasági munkásoknál bizonyos fizetésjavítás történt, azt ő nagyon helyesli; de már azt a módot, amelylyel a tanács ezt az ügyet keresztülvitte, a legnagyobb mértékben kifogásolja. A felelősség, amire az előterjesztésben utasítást tesznek, semmivel sem jelent többet, mint azt, hogy a fölmérülő költség-többletet a polgárság összessége fogja megfizetni.

Pető Sándor: Örömmel!

Heltai Ferencz: Ez más kérdés. Azt hiszem, hogy Pető tagtársam sem fogja nagyobb örömmel fizetni, mint én. — Ezek után javasolja, járuljon hozzá a közgyűlés a köztisztasági munkások béremeléséhez, azonban a tanácsnak erre vonatkozó jelentését ne vegye tudomásul, hanem hívja föl, hogy a pénzügyi és gazdasági ügyosztály meghallgatásával, tegyen konkrét javaslatot a pénzügyi fedezet tekintetében és tegyen a tanács részletes jelentést a sztrájk körülményeire nézve is. Egyébként indítványozná azt is, ha ezt az elnök megengedné, hogy a szemétfuvarozó-telep ellenőrzése céljából maga a közgyűlés küldjön albizottságot. Ha ezt nem engedi meg most az elnök, akkor ez iránt a jövő közgyűlésen fog indítványt előterjeszteni.

Pető Sándor teljes elismeréssel adózik Vasziúlevits János alpolgármesternek és általában a tanácsnak az ebben az ügyben tanúsított magatartásáért, amelylyel a munkások kérelmét teljesítette. Csak azt kifogásolja a munkások részéről, hogy a kérelmüket nem egyenest a közgyűléshez intézték, amely pedig a munkásság iránt a legteljesebb méltánylással van. Reméli, hogy jövőre ez így fog történni, s így az egymást megértés könnyen sikerül.

Hecht Ernő elfogadja a tanács javaslatát.

Bárczy István polgármester, Heltai fölszólalásával szemben, kimutatja, hogy a tanács ebben az ügyben éppen nem ötlesterlenül járt el és sztrájkot a tanács épp úgy nem láthatta előre, mint senki más sem. Be kellett várnai a fejleményeket;

akkor járt volna el a tanács ötlesterlenül, ha a sztrájk kitörése előtt intézkedik. Különböen tagadja, hogy a tanács felelőssége illuzórius dolog lenne. Nem az. Mert ha kifogás van a tanácsnak, vagy valamely tagjának az eljárása ellen, akkor tessék fegyelmi vizsgálatot és eljárást indítani. Állunk elébe. A felelősséget tehát vállaljuk. De kérdem, ki vállalja akkor a felelősséget, ha nem tesz a tanács intézkedéseket a sztrájk megszüntetésére, és ezzel veszélyezteti a félmillió értékű lóállomány fönttarthatását? Kell, hogy a tanácsnak az ilyen ügyekben nagyobb hatásköre legyen, mint amilyenre némelyek szeretnék szoritani. Egyáltalában nem is tartozik az a közgyűlés föladatai közé, hogy a napszám-bérek meghatározásával foglalkozzék. (Ugy van!)

Heltai Ferencz nem akar az ilyen ügyekben új rendet meghonosítani, azonban az ügy teljes megvizsgálása nélkül nem dönthetnek véglegesen a történt dolgokban. Ajánlja az indítvány elfogadását. (Helyeslés.)

A nagy többség Heltai indítványát fogadta el. A napirendre tűzött további ügyeket pénteken délután fogják tárgyalni. A közgyűlés kevés-est 8 óra előtt ért véget.

(Mibe kerül Budapesten a költözködés? A lakás Budapesten szinte megfizethetetlen. Kis udvari lakásokért, amelyekért még három-négy évvel ezelőtt négy-ötszáz korona bért fizettek, ma öt-hatszáz forintot fizetnek. De még így is alig kapni lakást. A városházán lakáshivatalt és lakásbizottságot akarnak csinálni, a mizériák orvoslására. A lakásügyi hivatal előkészítése során érdekes adatot gyűjtöttek a költözködésről. Az összegyűjtött hivatalos adatok szerint Budapesten évenként átlag hatvan-czer költözködés van. Egy költözködésnek az átlagos költsége tízenyolcz korona. Budapest lakossága tehát a lakáspénzen kívül évenként egy millió koronánál többet ad ki a költözködésre.)

(Köztemetői ügyek. Ma délelőtt ülést tartott a köztemetőkre felügyelő bizottság Viola Imre tanácsos elnöklése mellett; előadó Károlyi József fogalmazó volt.)

Megállapították az ülésen a pesti és budai oldalon levő temetőkre a folyó év második negyedében szükséges munkák programját. — Ezelőtt három évvel kimondotta a tanács, hogy a budai krisztinavárosi és vizivárosi keresztény temetőket, valamint az utóbbinál a zsidó temetőt beteltnek nyilvánítja és lezaratja. Nemrégiben kérvényt adott be a budai izraelita szentegyháshoz, amelyben arra kéri a tanácsot, hogy 1914-ig tarthatná fenn a temetőt. A bizottság, figyelembe véve a fölhozottakat, javasolja, hogy a tanács engedélyezze a temetőnek 1914-ig való föntartását, azzal a kikötéssel azonban, hogy ott ezentul új sírhelyeket nem adnak ki és ha a jelzett idő előtt a keresztény temetőt véglegesen elzárnák, akkor a zsidó temetőt is azonnal megszüntetik. Javasolja a bizottság, hogy a X. kerületi új köztemetőben, a halottasház előtt építsenek fából készült bődét, amelyben rossz idő alkalmával menedéket találhasson a temetőző közönség. Ezzel az ügyvel kapcsolatosan azt is javasolja a bizottság, hogy — mivel a X. kerületi új köztemetőben levő halottasház kicsi, tehát az igényeknek meg nem felel — utasítsa a tanács a mérnöki hivatalt, hogy készítsen tervet és költségvetést újabb monumentális halottasház építésére.

(A megbízott tanítók fizetése. A pénzügyi bizottság tudvalevőleg úgy határozott, hogy a megbízott tanítóknak elegendő ezer korona fizetés. A tanács más véleményen volt s tegnapi üléséből azt a javaslatot tette, hogy a közgyűlés a megbízott tanítóknak kétévi szolgálat után adjon 1200 koronát.)

(Köszönszállítás a főváros részére. A tanács érlejtést hirdet a főváros hivatalos helyiségei, intézetei és iskolái, valamint a közuti gőzhengerek fűtéséhez szükséges, 16.000 métermázsányi kőszénre és mintegy 2000 métermázsára tehető brickettre. Az ajánlatokat június 22-ikéig lehet benyujtani, a Központi városházán levő pénzügyi és gazdasági osztályhoz. Az ajánlati tárgyalást ugyanaz nap délelőtt 11 óraker tartják meg.)

(Orvosi kinevezés. Fülepp Kálmán főpolgármester, a pesti oldalon levő kórházaknál megüresedett segédorvosi állásra dr. Krausz Jenőt nevezte ki.)

(Új vásárpénztár. Az új vásárpénztár föltételeit előkészítő bizottság befejezte a tárgyalásait és az ügyosztály június tizenkettedikére szakértekezletet hívott össze. Az értekezleten részt vesznek az érdekelte iparosok és gazdák képviselői, a földmivéleési miniszter és pénzügyminiszter kiküldöttei. A szaktanácskozáson arra keresnek megoldást, hogyan lehetne a vásárpénztárt a főváros és az érdekeltek által alakított önálló részvénytársaság útján szervezni és vezetni.)

EGYESÜLETEK.

(—) A Magyarországi Tanítók Árvaházi Egyesülete ezévi közgyűlését június hó 13-án délután 6 órakor a saját árvaházában (I., Alkotás-utca 44. sz.) tartja meg, melyre az egyesület tagjait és a tanító árvák sorsa iránt érdeklődőket ez uton is meghívja.

(—) A Budapesti Szanatórium-Egyesület és a főváros. A Budapesti Szanatórium-Egyesület igazgatótanácsa gróf Batthyány Lajos elnöklésével tegnap gyűlést tartott. Ormódy Vilmos terjedelmes beadványban ismertette az egyesület fejlődését és pénzügyi viszonyait keletkezésétől a mai napig, s különösen részletesen elmondta azokat a kísérleteket, amelyeket az egyesület tett, hogy jelenlegi nagyon is szűk Erzsébet-szanatóriumát kibővíthesse. Alig, hogy az Erzsébet királyné-szanatórium felépült, az egyesület meggyőződött, hogy nagyon szűk a jelentkezők óriás tömegének befogadására. Már az építkezés előtt oly módon volt tervbe véve, hogy a sanatóriumot kettős szárnyúvá fogják kiépíteni. Az egyik szárny a férfiak, a másik szárny pedig a nők befogadására lett volna hivatva. Az akkori pénzügyi viszonyok azonban csak az egyik szárny kiépítését engedte meg, de már akkor megindult a mozgalom, hogy sorsjegy-kölcsön útján lehetővé váljék a második szárny kiépítése. A sorsjegy-kölcsön az egyesületet abba a helyzetbe juttatta, hogy az építkezést most már keresztülvihesse. A rendelkezésre álló telek azonban kicsiny volt. Az egyesület a fővároshoz fordult a telek kibővítése miatt s nem tagadható, hogy a főváros, a mely a mostani sanatórium létrejöttéhez is jelentékenyen hozzájárult, az egyesület kérését jóindulattal fogadta. Csakhamar azonban nehézségek merültek föl. A vízművek igazgatója kijelentette, hogy az új szárnyban elhelyezett betegek részére vizet szolgáltatni a város nem képes, holott eddig a sanatóriumot a fővárosi vízvezeték látta el kifogástalan minőségű és mennyiségű vízzel. A főváros a kiépítéshez szükséges telek átengedését ahhoz a feltételhez kötötte, hogy az egyesület azt a hatvan betegét, akivel a létszám a kiépítés által nagyobodnék, kifogástalan vízzel, a fővárosi vízművektől függetlenül látja el. Az egyesület ekkor a legkiválóbb szakemberek közreműködésével, akiket a földmívelésügyi miniszter készséggel bocsátott rendelkezésre, kezdett viz után kutatni s Budakesz környékén egy csomó kutat ásatott, anélkül azonban, hogy olyan vizre akadna volna, amely a célnak megfelelő lehetne. A legtekintélyesebb szakemberek véleménye szerint Budakesz környékén viz után kutatni tovább fölösleges, mert eredményre számítani nem lehet. És az egyesület a betegekétől vonta el azt a nagy költséget, amelybe a meddő vizkutatás került. Minthogy tehát saját erejéből vizet előteremtteni nem tud, a főváros pedig, amely naponta félmillió embert lát el vízzel, további hatvan beteg embernek vizet szolgáltatni nem tud, vagy nem akar, az Erzsébet-szanatórium kiépítése, amelyre már az összes előkészületeket megtették, a földmunkákat elvégezték s a szállítókkal előleges szerződéseket kötöttek, végleg elmarad. Az egyesület igazgatótanácsa behatóan tárgyalta ezeket a körülményeket s abból a szempontból kiindulva, hogy a képviselőház által rendelkezésére bocsátott összeget kizárólag sanatórium építésére kell fordítani, a sanatórium építését pedig tovább halogatni bűn, mindazok iránt való tekintetből, akik helyszüke miatt az Erzsébet-szanatóriumból eddig is kiszorultak, az igazgatótanács elhatározta, hogy az Erzsébet királyné-szanatórium kibővítéséről lemond. S bár egyesek még egy kísérletet ajánlottak arra nézve, hogy a fővárostól a minimális vízmennyiséget kérik, az igazgatótanács többsége úgy határozott, hogy a fővároshoz ez irányban többé kérrrel nem járul, hanem az összes előkészületeket megteszi, hogy a fővárostól távol egy arra alkalmas helyen, lehetőleg a Tátra vidékén sanatóriumot építsen. Az igazgatótanács őszintén sajnálja, hogy ezzel az Erzsébet királyné-szanatórium kibővítésének terve végleg elmarad, annyival is inkább, mert az utolsó kimutatás szerint a sanatóriumban ápolott betegeknek egy harmada budapesti illetőségű. Tekintve azonban azt a számtalan kérelmezést és deputációzást, amelyre a főváros az ügyben járult minden eredmény nélkül, az újabb tárgyalást és kérelmezést, mint célhoz nem vezető, elvetette. Az igazgatótanács egy bizottságot küldött ki, amely három hónapon belül tartozik az új sanatórium építéséről konkrét javaslatot terjeszteni az igazgatótanács elé.

(—) Katolikus tanítók gyűlése. A katolikus tanítók országos 100-as bizottsága gróf Zichy Gyula püspök védnök jóváhagyásával ezévi közgyűlését július hó első napjaiban Pécsen fogja megtartani.

SPORT.

Alagi nyári meeting.

— Első nap. —

Kellemes, derült időben nyílt meg az alagi meeting mai első napja. A nyugoti pályaudvartól induló vonatok zsufova roboogtak az Urlovasok Szövetkezetének alagi kies fekvésű versenyterére.

A ma döntőre került versenyek 2/3 részében azaz négy futamban urlovas gárdánk legjobbjai szálltak nyeregbe, míg 2 futamban belföldi profissionatusok mérköztek egymással. Az egyes futamok reális eredménnyel végeztek, miután leginkább az első vagy másodsorban fogadott lovak győztek. Heves finishekben sem volt hiány, miután Tofana, Dió és Éjféli is csak kemény küzdelem után győztek. Különösen az utóbbit vezényelte rendkívül ügyesen Zangen, ki a számtalan hosszal vezető szeszélyes Grignanot ügyes számításal épp a célkarikánál beérte s a versenyt Éjféli nyergében nyakhozszal megnyerte.

Részletes eredmény a következők:

I. Megnyitó handicap. Díj 1200 korona. Táv 1600 méter. 1. Markovits fh. 3é. Tofana 71 kg. (Krause), 2. Geist G. 3é. Tüstént 67 kg. (Eltz), 3. gróf Forgách 3é. Szobor 67 kg. (Sibrik). Futottak még: Gelinotte (Zangen), Morbihan (Czárán Z.), Faras (Czárán J.), Gyere be (báró Baich). Küzdelem után nyakh. nyerve, 2 h. 3-ik. Tot.: 10 : 43, 20 : 35, 38, 53.

II. Eladók versenye. Díj 1200 korona. Táv 1200 méter. 1. Rohonczy G. 6é. Ezerkilencszázegy 70 és fél kg. (br. Baich), 2. Geist G. 3é Dinomdánom 72 és fél kg. (br. Eltz), 3. Eperjesi I. 3é Bagó 69 és fél kg. (Zangen). Futottak még: Pirók II. (Zangen B.), Peia (Sibrik), Gallerie (Czárán Z.), Derengős (Nádaskay), Juventa (Krause). Könnyen 5 hosszal nyerve, 4 hosszal harmadik. — Tot.: 10 : 36, 20 : 29, 25, 35.

III. Újpesti akadályverseny. 1600 K. Táv. 4000 m. 1. Geist G. 4é Dió 66.5 (Csompora), 2. Jankovich Gy. 5é Alarich 73.5 (Székely), 3. Mr. Redgrey 5é Senkítőbbet 70.5 (Machan). Küzdelem után nyakhozszal nyerve, 5 hosszal 3-ik. — Tot.: 10 : 14.

IV. Terebes gátverseny. Díj 1500 korona. Táv 2400 méter. 1. Zangen J. Éjféli 68 és fél kg. (Zangen M.), 2. Mr. Paul 5é Grignano 72 kg. (Czárán Z.), 3. Geist G. 4é Postás 67 és fél kg. (Eltz). Futottak még: Santoy II. (Baich). Nyakhozszal nyerve, rossz harmadik. — Tot.: 10 : 21, 20 : 25, 28.

V. Kétévesek eladóversenye. 1200 méter. 1000 korona. 1. Zombory R. pk. Pompás 49 1/2 kg. (Hikisch), 2. Rohonczy G. pk. Belleine 50 1/2 (Böti), 3. Pejacsevich sm. Zsalu 52 1/2 (Pretmer). Futottak még: Mese (Sima), Bojtár (Bocskai). Könnyen két hosszal nyerve, két hosszal harmadik. Tot.: 10 : 22, 20 : 31, 91.

VI. Váci-díj. 1200 korona. 1800 méter. 1. Jankovich Gy. 3é. Mután 68 1/2 kg. (Czárán J.), 2. Zangen J. 3é. Pretty Dick 71 kg. (Zangen M.), 3. gróf Pálffy J. 3é. Pithya 62 kg. (Kiss G.). Futottak még: Révész (Eltz), Stelzer (Czárán Z.), Banzai (Wodianer). Biztosan 1 1/2 h. nyert, 2 h. 3-ik. Tot.: 10 : 51, 20 : 33, 26.

Budapesti ügetőversenyek.

— Hetedik nap. —

Mai nappal bezárul a budapesti nyári ügető versenyek sikereiben gazdag nyári meetingje. Az utolsó nap főszáma a „Budapesti díj“, melyben a Derby-nyertes Ceres ismét starthoz áll s indulásával a verseny sorsa már eldőltnek tekinthető. Helyre Pompást várjuk.

Jelöltjeink a következők:

- I. Beauty—Lövenritter.
- II. Lohengrin—Ister.
- III. Ceres—Pompás.
- IV. Marci—Deficit.
- V. Ernstl—Grete N.
- VI. Grattan Belts—Wolai ménes.
- VII. Sennyey-fogat—Bernieder-foga..

Bécsi nyári meeting.

— Kilenczedik nap. —

A bécsi nyári meeting mai, kilenczedik napjának főszáma a 20,000 koronával dotált Buccaneer-verseny, a monarchia leghosszabb távú sikversenye, melynek 3200 m. távján legnagyobb stehercink szoktak mérkőzni egymással. Az idei Buccaneer-verseny nevezettjei között a klasszist kétségkívül Rother Stadl képviseli, mely e versenyt topveight-je daczára valószínűleg megnyeri, míg helyre Galantuomót várjuk.

Jelöltjeink az egyes versenyekre a következők:

- I. Emir.
- II. Vicarello.
- III. Fantome.
- IV. Rother Stadl.
- V. Taral-lov.
- VI. Vitellus.
- VII. Niagara.

() Az angol Derbyt ma futatták le Epsom győpén s mint a bécsi és párisi Derbyben, úgy itt is megverték a favoritot, Slieve Galliont. Az eredmény a következő:

1. mr. Croker sm. Orby (J. Reiff), 2. Col Baird pm. Wool-Winder (Madden), 3. Capt Greer fm. Slieve Gallion (Higgs). Futottak még: All Black, Bezonian, John Bull, Earlston, Galleot, Galvani. Fogadás: 100 : 9 I. 100 : 9 II, 13 : 8 reá III.

() Labdarugó szövetségi ülés. A magyar labdarugó szövetség igazgató tanácsa pénteken este 8 órakor az Edison-kávész ház különtermében ülést tart, melynek tárgyai a következők: 1. Az 1906—07. évi bajnoki sorrend megállapítása. 2. Az 1907—08. évi bajnokság nevezési zárlatának kitézése. 3. A B. T. C.—Cricketter ügyben való határozathozatal. 4. Bizottsági folyó ügyek.

() Országos czéllövő verseny. A Budapesti Egyetemi Atlétikai Club október 20-án Szemere Miklós pusztaszentlőrinczi lövöldjében országos czéllövő versenyt rendez a következő versenyszámokkal: I. Országos junior czéllövő-verseny olyanok részére, kik a Pusztaszentlőrinczen rendezett nemzetközi és országos czéllövő-versenyeken díjat még nem nyertek. II. Czéllövő-verseny, Magyarország 1907. évi főiskolai czéllövő-bajnokságáért. Az Országos junior czéllövő-verseny győztese, második és harmadik helyezette a m. kir. honvédelmi minisztérium tiszteletdíját kapja. Az országos főiskolai czéllövő-verseny győztese „Magyarország 1907. évi főiskolai czéllövő bajnoka“ címet és Szemere Miklós, a B. E. A. C. elnökének tiszteletdíját, a második és harmadik Szemere Miklós elnök tiszteletdíját nyeri. Nevezési határidő 1907 október hó 10-ike déli 12 óra. A nevezések a féttel együtt a B. E. A. C. czéllövő szakosztályához (VI., Középponti Egyetem) intézendők.

() Regattistáink a frankfurti császárdíjban. A Pannonia Evezős Club benevezett a folyó hó 23-án és 24-én Majna melletti Frankfurtban tartandó nemzetközi regattára, hogy első senior-négysesével megkisérlelje a II. Vilmos német császár által alapított Császárdíj megnyerését. Ez lesz az első alkalom, hogy magyar evezőscsapat német regattán részt vesz. A csapat összeállítása: 1. Bányay, 2. Farkas, 3. Hautzinger, 4. dr. Kirchnopf.

() A siófoki uszóverseny. A Magyar Testgyakorlók Köre folyó évi június hó 30-án Siófokon, a Sió molójában rendezi ezidei első nemzetközi uszóversenyét a következő számokkal: I. Vendégek versenye. 100 m. II. Balatonmellékiek versenye. 100 m. (Balaton környékbéli versenyzők részére fentartva.) III. Siófokon nyaraló ifjak versenye. 100 m. IV. Középiszkolai tanulók versenye. 100 m. V. Balatoni díj (Egyesületi vándordíj). 100 m. (Magyar tempó.) Tiszteletdíj. VI. Juniorok versenye. 100 m. VII. Siófoki díj (Egyesületi vándordíj). 100 m. (Melluszás) Tiszteletdíj. VIII. 17 éven aluliak versenye. 100 m. IX. Igazgatóági díj. 100 m. (Egyesületi vándordíj, hátonuszás.) Tiszteletdíj. X. 14 éven aluliak versenye. 50 m. XI. 500 méteres főverseny. Tiszteletdíj. XII. Ifjusági verseny. 100 m. Melluszás. XIII. Ifjusági verseny. 100 m. XIV. Old-Boys staféta-verseny. 3 uszóval, 25 éven felüliek számára. 3 első, 3 második díj. — Nevezések legkésőbb folyó hó 24-éig a Magyar Testgyakorlók Köre választmányához (VII., Wesselfényi-utca 38. szám alá) címzendők. Részletes felvilágosítással az egyesület uszószakosztálya szolgál.

Reggelizés előtt fél pohár

Schmidthauer-féle radio activ

Igmándi

késérűviz

az elrontott gyomrot 2—3 óra

alatt teljesen rendbe hozza.

Használatát valódi Áldás gyomorbalosoknak és szakszorongásban szenvedőknek.

Kapható mindenütt kis és nagy áronban. Kizárólagos Képviselet.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ A knézi mérgekverők. A knézi mérgekverők bűnyűjében ma nyolcz napi tárgyalás után befejezték a bizonyító eljárást. A nyolcz nap alatt a vádlottakon kívül közel száz tanut hallgattak ki s számos iratot, okmányt és orvosi véleményt olvastak föl. Az utolsó eset a Glasz-házaspár ügye volt. Glasz és felesége azzal vannak vádolva, hogy együtt megmérgezték Glasz első férjét, Braun Antalt és két hónappal Braun halála után egybekeltek. A koronatanu ebben az ügyben is Rieder Adám volt, akivel szemben több tanu azt vallotta, hogy Braun jó viszonyban élt a feleségével, de gyakran foglalkozott az öngyilkosság gondolatával. Vaniss Dezső alügyész ma délelőtt elejtette a vádat Rieder Katalin vádlottal szemben, aki azzal volt vádolva, hogy vejét, Kühn Mihályt mérgezte meg. Rieder Katalint azonnal szabadlábra helyezték. A bizonyító eljárás befejezése után Vaniss alügyész előterjesztette a kérdéseket, mire a tárgyalást holnapig elhalasztották. Itéltre csak szombaton kerül a sor.

§ Egy iskolabotrány utójátéka. Mult év június havában a Kolozsváron megjelenő „Előre” című napilapban egy cikksorozat jelent meg, amelynek ele a szamosújvári kat. főgimnázium tanári kara és különösen Esztergár Gergely örm. kath. hitoktató ellen irányult. Az egyik cikk azzal vádolta Esztergárt, hogy egy *Jolbey* Miklós nevű érettségiző tanuló üldözött szabadgondolkodása miatt s hogy a tanári kar, mikor *Jolbey* gyalogszerrel panaszra ment Kolozsvárra *Majláth* Gusztáv erdélyi püspökhöz, jogtalanul és minden alapos ok nélkül kizárta *Jolbey* az iskolából. Egy másik cikkben a lap azt írta Esztergár Gergelyről, hogy pap létére a legnagyobb igazságtalanságokra vetemedik az osztályozás alkalmával s csak azok a fiúk kapnak jó osztályzatot, akiken beteges vágyait kielégítheti. Ezek a cikkek nagy felzúdulást keltettek az egész országban s a háborgó kedélyek csak akkor csillapodtak le, midőn gróf Apponyi Albert kultuszminister megsemmisítette a szamosújvári tanári kar ítéletét, megengedte *Jolbey* Miklósnak az érettségi vizsga letételét s felfüggesztette állásától Esztergár Gergely hitoktatót. Ezután Esztergár és a tanári kar rágalmozási pört indítottak a lap ellen. A felolvasást a cikkekért *Pártos* Ervin és *Stoffer* Adolf hírlapírók vállalták el, akik kijelentették, hogy állításait bizonyítani kívánják és tudják. — A vizsgálat folyamán kiderült, hogy Esztergár azért üldözötte *Jolbey* mert az dogmatikus tekintetben nem értett vele együtt s ezért őt el is tiltotta az áldozástól. A hitoktatóra egyébként más kompromittáló dolog is sült ki.

Az kolozsvári esküdtbíróház előtt zárt ülésben tartott tárgyaláson számos tanut hallgattak ki, de az esküdtök, bár az állítások nagy része bizonyítva lett, mégis bűnösnek mondták a hírlapírókat. Az eljáró törvényszék ez alapon a rágalmozás sajtó vétségének legmagasabb büntetési tételét szabta a vádlottakra s elítélte őket egyenként egy-egy évi fogságra és 400 napra átvaltoztatható 4000—4000 korona pénzbüntetésre. A Kuria ma *Tarnai* János bíró előadásában tárgyalta a vádlottak által bejelentett semmisségi panaszokat, ugyancsak zárt ülésben. A legfelsőbb bíróság dr. *Baumgarten* Izidor koronaügyész helyettes indítványára megsemmisítette az esküdtbíróház ítéletét s a vádlott hírlapírókat az enyhítő szakasz alkalmazásával, a fogsázbüntetés mellőzésével, egyenként 2000 korona fő- és 400 korona mellék-pénzbüntetésre ítélte. A Kuria indoklásában kimondta, hogy az enyhítő szakaszt azért kellett alkalmazni, mert a vádlottak büntetlen előéletűek s mert állításaik nagy részét bizonyították.

§ Az utadó. Eppen délutáni álmát aludta egy átmulatott éjszaka után 1905-ben *Kávásy* Sándor szinyérváraljai földbirtokos, amikor nagy dörömbölés zavarta fel szenderegéséből. Somogyi Gerő községi esküdt jött hozzá látogatába egy rendőr kíséretében, hogy az utadót hajtsa be rajta. A felriasztott, mámoros ember torkon ragadta a hivatalos vendéget, akit a földre tepert s miután alaposan eldöngötte, kitessékelté szobájából. A szatmárnémeti törvényszék a hirtelenkező vádlottat hatóság elleni erőszak és könnyű testisértés vétsége miatt nyolcznapos fogságra és tíz korona pénzbüntetésre ítélte. A debreczeni királyi tábla *Kávásy* felmentette a könnyű testisértés vétsége alól, de hatóság elleni erőszak címén négy napi fogsággal sújtotta. A kuria negyedik büntetőtanácsa ma Hérics-Tóth János elnöklésével *Vargha* Ferenc koronaügyész helyettes indítványára a vádlott semmisségi panaszát mint alaptalan elutasította.

§ Az orrvadászat meggátolása ellen. Az érdekelt köröket mindig sürűbben foglalkoztatja a tulságosan elharapózott orrvadászat kérdése. Az országos magyar vadászati védegyelet nemrégiben felterjesz-

tést intézett az igazságügyminiszterhez, amelyben kéri, hogy a legközelebb a képviselőház elé terjesztendő büntetőtörvénykönyv novellában a vadászati törvény által kihágásnak nyilvánított eseteket minősítsék vétségekké, vagy büntetteké. A belügyminisztertől viszont szabályrendelet alkotását kéri a fegyvertartás és löporásítás korlátozásáról s javasolja, hogy a vadászok üldözésében érdemeket szerzett vadászati védszemélyzet jutalmazására a bírságpénzekből alapot létesítsenek. Terjedelmes javaslatot dolgozott ki a Borsod-, Gömör- és Heves vármegyék erdészeti egyesülete is a vadászás meggátolása tárgyában.

§ „Tárgyalási Vdaemecum”. Dénes Aladár esztergomi ügyvédjelölt és lapszerkesztő, a fiatal jogászgeneráció egyik tehetséges tagja, „Tárgyalási Vdaemecum” czímen egy teljesen új rendszerű perjogi munkát bocsátott közre, mely a polgári per összes szabályait lexikonszerűleg tárja a tárgyaló jogász elé. E munkával megoldotta a szerző a tárgyaláson szükséges leggyorsabb és legkimerítőbb tájékozódás kérdését s így műve lényegesen pótolja a jogi irodalomban. A könyv tartalmazza szakszerű csoportosításban a polgári per szabályozó összes törvények és rendeletek, valamint a vonatkozó összes törvénykezési bélyeg- és illetékszabályok lexikonát, felvéve keretébe a sommás eljárást illetve polgári perrendtartást módosító 1907. XVII. t.-cz.-t is. Tartalmazza ezenkívül a kereskedelmi, váltó és tőzsdebíróági eljárást. A könyv az esztergomi „Hunnia” könyvkiadóvállalatban jelent meg és ugyanitt rendelhető is meg. Ára vázsonkötésben 7 korona.

§ Bizományi ár. Freimann Aron, Garay-téri kereskedő hosszabb időn át üzleti összeköttetésben állott a Westen P. pozsonyi vasedénygyáros céggel. Ezen üzleti összeköttetés abban állott, hogy a pozsonyi cég bizományba adott árukat eladásra Freimannnak. A legutóbbi áruszállításból kifolyólag differenciák merültek fel s a Westen P. cég sikkasztás büntetért tett feljelentést Freimann ellen, akit azzal vádolt, hogy 6132 kor. értékű árukat eladása nélkül nem számolt el neki. A kir. ügyészség a panasz tárgyában megejtett nyomozás után nem vállalta el a vád képviselését, de a vádtanács a pótmagánvádló alapján Freimann sikkasztás büntetért vád alá helyezte. Ma tárgyalta ezt az ügyet a büntetőtörvényszék. A tárgyaláson a vádlott beismerte, hogy kapott árukat bizományba a panaszos cégtől, de egy 1905. december 5-én létrejött megállapodás értelmében a még meglevő el nem adott árukat, a bizományi jelleg megszüntetésével megvette a panaszos cégtől 3000 koronáért s a vételárát váltókkal ki is fizette. Miután a vádlott ezen védekezését a tanúk is megerősítették, a bíróság dr. *Káldor* Gyula védelme után Freimannt felmentette a sikkasztás büntetvének vádjáról.

§ A habona áldozata. A főváros közvetlen közelében Solymáron történt, hogy *Wohlmuth* Ferenc bognármester tehene megbetegedett. Ezt csakis az ördög ronthatta meg — volt az általános vélemény s mindjárt hozzákendtek az ördög elűzéséhez. A beteg tehénből fejt tejet késsel kezdték vagdosni s mikor abba belefáradtak, a tejet odatették a kűszöbre. Most aztán várni kezdték, ki lépi át először a kűszöböt, mert ez lesz az, a ki nek a kívánságára az ördög megszállotta a tehenet. A véletlen úgy hozta magával, hogy özv. *Chelberitz* Mártonné, egy 72 éves öreg asszony, aki sóskát szedni volt az erdőben, — visszatérő útjában be akart menni melegedni *Wohlmuth* lakásába. Alig lépte át a kűszöböt, midőn *Wohlmuth* rátámadt, torkon ragadta s addig ütlegelte a jomágával tehetetlen öreg asszonyt, míg ez eszméletlenül összerogyott.

— Te sem rontod meg, vén boszorkány, soha többet másnak a tehenét! — szolt *Wohlmuth* abba-hagyva az ütlegelést. És az egyszer csakugyan igaza is volt, mert az öreg asszony a szenvedett sérülések következtében rövid idő alatt meghalt. A pestvidéki törvényszék most az ügyészség indítványára halált okozó súlyos testi sértés büntetért rendelte el *Wohlmuth* ellen a vizsgálatot a vizsgálati fogsággal együtt.

§ A „jó pénz.” A mult év őszén elegánsan öltözött ur járta be Pestmegye községeit s a gazdáknak hamis huszkoronás bankjegyeket kínált megvételre. Sok jómódu gazda vásárolt is a hamis pénzből, de keservesen lakoltak kapzsiságukért. Az egyik parasztot, aki a kapott hamis bankóért lovat akart vásárolni, a csendőrség elfogta s utána csakhamar kézrekerültek a többiek is. A pestvidéki törvényszék ma vont felelősségre idős és ifjabb *Ruzsemberszky* Józsefet, *Talápkín* Józsefet, *Ruzsemberszky* Istvánt, *Szunyog* Györgyöt és *Gyönucs* Kálmánt, akik a hamis pénzt forgalomba hozták. A tárgyaláson a vádlottak beismerték, hogy őket a pesti ur rútol becsapta. Elmondták, hogy az idegen, mielőtt a hamisított pénzt megrendelték, mintát mutatott nekik s ezt próbaképpen föl is váltották az üzletben. A törvényszék dr. *Földes* Árpád és dr. *Mózes* László védelme után a vádlottakat hamis pénz csalárd használatáért nyolcznyolcz hónapi börtönrre ítélte. Dr. *Varga* királyi ügyész súlyosbírástért főlebbeze:

KÖZGAZDASÁG.

Czukrársziparosok kongresszusa.

— Saját tudósítónktól. —

A magyar czukrársziparosok három napra terjedő országos kongresszusa ma vette kezdetét. A kongresszust a fővárosi Vigadó kistermében tartották meg, ahová az ország minden részéből egybeseregített nagyszámú czukrársziparosok összesereglettek. A tanácskozás iránt olyan nagy érdeklődés nyilvánult, hogy a bécsi, prágai, brünni, gráci és még számos külföldi város czukrársziparossága küldöttség által képviseltette magát.

A czukrársziparosok kongresszusára több mint félezer tag jelentkezett, ami nyilvánvaló jele annak, hogy a magyar czukrársziparosoknak is sok a sérelmük. A nagygyűlést *Gelléri Mór* kir. tanácsos, iparegyesületi igazgató, a székesfővárosi czukrárszipar mézeskalácsos-ipartestület iparhatósági biztosa nyitotta meg. Üdvözölte a megjelenteket, rámutatott arra, milyen helyes az, hogy az egyes iparágak képviselői külön-külön tömörülnek és igyekeznek sérelmeiket orvosolni. *Gelléri* beszéde után az egyes hatóságok képviselői szólaltak fel és köszönetet mondtak a meghívásért, valamint a a szívélyes üdvözlétért.

Papp Árpád min. tanácsos a kereskedelemügyi kormány nevében biztosította a kongresszust, hogy a kereskedelemügyi miniszter a legmelegebb jóindulattal viseltetik ügyük iránt. *Thék* Endre és *Fritz Péter* a budapesti kereskedelmi és iparkamara nevében üdvözölték a nagygyűlést, míg dr. *Soltész* Adolf az Országos Iparegyesület czukorka- és csokoládé-szakosztálya részéről. Ezután megválasztották a kongresszus tisztikarát. Ügyvezető elnök leti *Stück* Ferencz, diszelnökök *Gerbeaud* Emil czukrárszipar és *Micsik* Lajos mézeskalácsos, alelnökök *Hermann* Frigyes (*Szabadka*) és *Zechmeister* Kálmán (*Győr*).

A megalakulás után *Stück* elnök indítványára a koronázás 40 éves évfordulója alkalmából a királyt távirattal üdvözölték.

Az alakulás befejezése után az elnök német nyelven üdvözölte a külföldről érkezett vendégeket, majd pedig áttérték a napirendre. Dr. *Ellscher* Vilmos ügyvéd a czukrárszipartestület ügyésze az ipartörvény revíziójáról érkezett s rámutatott azokra a hiányokra, amelyek különösen a czukrársziparra nézve sérelmesek. Határozati javaslatot terjesztett elő, amely szerint mondja ki a kongresszus, hogy követeli az ipartörvény 47. §-ának, valamint 7. §-ának módosítását. Szükséges, hogy az ipartestületek a mainál sokkal nagyobb hatáskörrel bírjanak és hogy a konkordás esetekben bírságot is alkalmazhassanak. A határozati javaslatot egyhangulag elfogadták.

Következett ezután a napirend egyik legfontosabb pontja: a cukoradó leszállításának kérdése és az iparcukor kérelmezése. E tárgyat *Prindl* Ede, a czukrárszipartestület jegyzője ismertette és végül a következő határozati javaslatot nyújtotta be: „A Budapesten 1907. június 4., 5. és 6-án megtartott I. országos czukrárszipari kongresszus mondja ki, hogy miután a cukor ma már nem élvezeti cikk, hanem szükséges táplálék, annak adója a nagyözönség érdekében 50 százalékkal szállítassék le!” A határozati javaslatot vita követte. A javaslatot azután magáévá tette a kongresszus.

Stück Ferencz ipartestületi elnök a czukrárszipar terjedelmének megállapításáról beszélt. Vázolta, milyen káros az iparra nézve, hogy nem tudjuk biztosan, ki a czukrárszipar? Kérte a kongresszust, irjanak fel a kereskedelemügyi miniszterhez, hogy addig is, míg az új ipartörvény elkészül, ideiglenesen rendezze a kérdést. A javaslatot többek felszólalása után elfogadták, majd áttérték a napirend négy pontjára, amely a konkordásról és a háziipar rendezéséről szólt. E kérdést *Nagy Béla* budapesti czukrárszipar ismertette. A kongresszus kimondta, hogy mindazok, akik ismételés elzárásból czukrárszipari cikkeket készítenek, iparigazolvány váltására kötelezendők és hogy a czukrárszipari cikkek készítése háziiparszerűen ne engedélyeztessék. (Eljenzés.)

Ekkor főbeszakították a tanácskozást és átvonultak a mellékterembe, ahol a főváros czukrárszipari villásreggelit adtak a kongresszus tagjainak. A délutáni tanácskozást 1 órakor nyitotta meg *Stück* Ferencz elnök. Meg nem csappant érdeklődéssel folytatták ezután a tanácskozást.

A kongresszus elnöke a főváros nevezett és rokonipar

Kap

Mai szemináriumi előadások a fővárosi Vigadó kistermében tartották meg, ahová az ország minden részéből egybeseregített nagyszámú czukrársziparosok összesereglettek. A tanácskozás iránt olyan nagy érdeklődés nyilvánult, hogy a bécsi, prágai, brünni, gráci és még számos külföldi város czukrársziparossága küldöttség által képviseltette magát.

A kongresszusára több mint félezer tag jelentkezett, ami nyilvánvaló jele annak, hogy a magyar czukrársziparosoknak is sok a sérelmük. A nagygyűlést *Gelléri Mór* kir. tanácsos, iparegyesületi igazgató, a székesfővárosi czukrárszipar mézeskalácsos-ipartestület iparhatósági biztosa nyitotta meg. Üdvözölte a megjelenteket, rámutatott arra, milyen helyes az, hogy az egyes iparágak képviselői külön-külön tömörülnek és igyekeznek sérelmeiket orvosolni. *Gelléri* beszéde után az egyes hatóságok képviselői szólaltak fel és köszönetet mondtak a meghívásért, valamint a a szívélyes üdvözlétért.

Papp Árpád min. tanácsos a kereskedelemügyi kormány nevében biztosította a kongresszust, hogy a kereskedelemügyi miniszter a legmelegebb jóindulattal viseltetik ügyük iránt. *Thék* Endre és *Fritz Péter* a budapesti kereskedelmi és iparkamara nevében üdvözölték a nagygyűlést, míg dr. *Soltész* Adolf az Országos Iparegyesület czukorka- és csokoládé-szakosztálya részéről. Ezután megválasztották a kongresszus tisztikarát. Ügyvezető elnök leti *Stück* Ferencz, diszelnökök *Gerbeaud* Emil czukrárszipar és *Micsik* Lajos mézeskalácsos, alelnökök *Hermann* Frigyes (*Szabadka*) és *Zechmeister* Kálmán (*Győr*).

A megalakulás után *Stück* elnök indítványára a koronázás 40 éves évfordulója alkalmából a királyt távirattal üdvözölték.

Az alakulás befejezése után az elnök német nyelven üdvözölte a külföldről érkezett vendégeket, majd pedig áttérték a napirendre. Dr. *Ellscher* Vilmos ügyvéd a czukrárszipartestület ügyésze az ipartörvény revíziójáról érkezett s rámutatott azokra a hiányokra, amelyek különösen a czukrársziparra nézve sérelmesek. Határozati javaslatot terjesztett elő, amely szerint mondja ki a kongresszus, hogy követeli az ipartörvény 47. §-ának, valamint 7. §-ának módosítását. Szükséges, hogy az ipartestületek a mainál sokkal nagyobb hatáskörrel bírjanak és hogy a konkordás esetekben bírságot is alkalmazhassanak. A határozati javaslatot egyhangulag elfogadták.

Következett ezután a napirend egyik legfontosabb pontja: a cukoradó leszállításának kérdése és az iparcukor kérelmezése. E tárgyat *Prindl* Ede, a czukrárszipartestület jegyzője ismertette és végül a következő határozati javaslatot nyújtotta be: „A Budapesten 1907. június 4., 5. és 6-án megtartott I. országos czukrárszipari kongresszus mondja ki, hogy miután a cukor ma már nem élvezeti cikk, hanem szükséges táplálék, annak adója a nagyözönség érdekében 50 százalékkal szállítassék le!” A határozati javaslatot vita követte. A javaslatot azután magáévá tette a kongresszus.

Stück Ferencz ipartestületi elnök a czukrárszipar terjedelmének megállapításáról beszélt. Vázolta, milyen káros az iparra nézve, hogy nem tudjuk biztosan, ki a czukrárszipar? Kérte a kongresszust, irjanak fel a kereskedelemügyi miniszterhez, hogy addig is, míg az új ipartörvény elkészül, ideiglenesen rendezze a kérdést. A javaslatot többek felszólalása után elfogadták, majd áttérték a napirend négy pontjára, amely a konkordásról és a háziipar rendezéséről szólt. E kérdést *Nagy Béla* budapesti czukrárszipar ismertette. A kongresszus kimondta, hogy mindazok, akik ismételés elzárásból czukrárszipari cikkeket készítenek, iparigazolvány váltására kötelezendők és hogy a czukrárszipari cikkek készítése háziiparszerűen ne engedélyeztessék. (Eljenzés.)

Ekkor főbeszakították a tanácskozást és átvonultak a mellékterembe, ahol a főváros czukrárszipari villásreggelit adtak a kongresszus tagjainak. A délutáni tanácskozást 1 órakor nyitotta meg *Stück* Ferencz elnök. Meg nem csappant érdeklődéssel folytatták ezután a tanácskozást.

Az alakulás befejezése után az elnök német nyelven üdvözölte a külföldről érkezett vendégeket, majd pedig áttérték a napirendre. Dr. *Ellscher* Vilmos ügyvéd a czukrárszipartestület ügyésze az ipartörvény revíziójáról érkezett s rámutatott azokra a hiányokra, amelyek különösen a czukrársziparra nézve sérelmesek. Határozati javaslatot terjesztett elő, amely szerint mondja ki a kongresszus, hogy követeli az ipartörvény 47. §-ának, valamint 7. §-ának módosítását. Szükséges, hogy az ipartestületek a mainál sokkal nagyobb hatáskörrel bírjanak és hogy a konkordás esetekben bírságot is alkalmazhassanak. A határozati javaslatot egyhangulag elfogadták.

Következett ezután a napirend egyik legfontosabb pontja: a cukoradó leszállításának kérdése és az iparcukor kérelmezése. E tárgyat *Prindl* Ede, a czukrárszipartestület jegyzője ismertette és végül a következő határozati javaslatot nyújtotta be: „A Budapesten 1907. június 4., 5. és 6-án megtartott I. országos czukrárszipari kongresszus mondja ki, hogy miután a cukor ma már nem élvezeti cikk, hanem szükséges táplálék, annak adója a nagyözönség érdekében 50 százalékkal szállítassék le!” A határozati javaslatot vita követte. A javaslatot azután magáévá tette a kongresszus.

A kongresszus tagjai este a Hűvösvölgyben lakomára gyűltek össze. Holnap megtekintik a főváros nevezetességeit, valamint a nemzetközi sütő- és rokonipari kiállítást.

Kapásnövények terméskilátásai.

Mai számunkban közöltük a földművelésügyi minisztérium hivatalos jelentését a vetések állásáról és a várható terméseredményekről. A kapásnövényekben dohány, cukor- és takarmányrépa, burgonya, szőlőben aránylag jó közepes termésre van kilátás. A kapás- és konyhakerti növények terméskilátásairól és állásáról a minisztérium jelentése a következő:

A burgonyát a hegyi vidékeken még ültetik. A kipusztult őszi vetések területének egy részére is burgonyát ültetnek, ezáltal a beültetett terület tetemesen gyarapodott. Az elültetett burgonya az ország tulnyomó részében jól kelt, szép sűrű bokrokat alkot és a legutóbbi eső folytán a Tisza-Maros szöge vidékét kivéve — ahol a szárazságtól erősebben szenvedett, — jól fejlődik. Első kapálását a legkésőbbi ültetésektől eltekintve, végezték s a déli vidéken már föltögetni kezdik. A korai fajták elvéve virágozni kezdenek.

A kerti vetemények kiültetését nagyjából bevégezték. A száraz időjárás több helyütt az erőteljesebb fejlődést akadályozza. A földi bolha, hangya és pajor sokfelé kárt okoz.

A káposzta-palántákat részint kiültették, részint még ültetik. A kiültetett palánták ott, ahol esőt kaptak, jól megeredtek, több helyütt azonban a száraz időjárás hátráltatja ezt. A földi bolha és hangya is kárt okoz.

A bab és egyéb hüvelyes vetemény fejlődése kielégítő. A bab erős bokrokat hajt, kapálását nagyjából bevégezték, részint a tengeri munkájával együtt végzik. A borsó és lencse virágoznak elvéve a bab is virágzik.

A komló jól fejlődik és indái helyenként a karó magasságát megközelítik.

A kölest és tairákát néhol még vetik. A korábbi vetések az előző száraz időjárás következtében több felé hiányosan keltek.

A kender és len vetések bár általában jól és sűrűn keltek, helyenként a száraz időjárás következtében kevesen nem fejlődnek. Néhol rovarok is kárt okoznak.

A dohány palántáinak kiültetése folyamatban van. Az ültetést s a palánták megeredését a száraz időjárás hátráltatja. A legutóbbi esőtől javulás várható. Elvéve már a kapálást is megkezdették.

A cukorrépa és takarmányrépa vetéseknél néhol az eső hiánya és a rovarkárok miatt csak mérsékelt fejlődésnek, sőt helyenként a rovarkárok miatt annyit szenvedtek, hogy újból vetésük is szükségessé válik. Ugy a pótvetéseket, mint a talaj és gazdasági viszonyok következtében néhol elkésett vetéseket csak legutóbb sikerült bevégezni. Nagy átlagban a vetések kielégítően állanak.

Mesterséges takarmányok. A lóhere és lucerna vetések bár a téli fagy és egér okozta károk következtében több helyütt megritkultak, jól kezdték fejlődni; utóbb azonban csak mérsékelt gyarapodtak, növéskben visszamaradtak, alacsonyak és aprók. Első kaszálásukat többnyire gyenge eredménnyel megkezdették és befejezték. A baltaczim kielégítően áll és virágzik. A zabos búkköny a hol esőt kapott, jól fejlődik. A csalamádé és muhar jól keltek, de több helyütt esőt kívánnak.

A rét fü-növése lassan fejlődik és nem éri el a kívánt magasságot úgy, hogy az anyaszéna termése sok felé csak gyengének ígérkezik. Kaszálják, többnyire gyenge közepes eredménnyel.

A legelőn megfelelő fü növése csak a legutóbb megeredést esőtől várható.

A szőlő jól fejlődik és a kötözés, karózás, kapálás és permetezés is folyik. A télen be nem tartott szőlők a fagytól sokat szenvedtek és a kevésbé ellenálló fajtákból sok ki is pusztult. — Helyenként a fürtök csak kisebb számban mutatkoznak és így a terméskilátás nem mindenütt felel meg a várakozásnak.

A gyümölcsfák nem mutatkozik dus virágzásuknak megfelelő termés, a meglevő termést pedig több helyütt a hernyók és cserebogarak tönkretették. — Az ország nyugati vármegyéiben a cseresznye jó termést ígér. Nagyjából kielégítő termést várnak cseresznye és meggyből, továbbá almából és körtéből, kevésbé dióból és szilvából.

A petróleumi köréből. Azok a tárgyalások, melyeket az Olex-társulat a finomítottak új bizományi szerződések megkötése végett megindított, mint értesülünk, nem vezetett eredményre. Ennek következménye lesz az exportüzlet és az Olex működésének megszorítása. A kartell felbomlása következtében beállott árnyallás leginkább meg-

fogja viselni azokat az ugynevezett outsider-finomítottakat, akik azelőtt annyi kellemetlenséget szereztek a kartellnek. Az ország északkeleti részében több ily kisebb vállalat máris beszüntette üzemét, aminek folytán vevőkörük a nagy vállalatok kezére jut. A május 1-je óta beállott helyzet, mely egyelőre a megegyezés leghalványabb reményét sem nyújtja, természetesen különös óvatosságra inti a szakma nagy vállalatait. Kifejezésre fog ez jutni többek között a Kőolajfinomítógyár r. t. ezidei mérlegében is. E vállalat igazgatósága, mint értesülünk, a június 28-ára összehívott közgyűlésen 5%-os osztalék kifizetését fogja javasolni. Ez azért érdekes, mert a Kőolajfinomítógyár részvénytársaságnak az 1906. április 30-án lejárt 1905. évi üzletére vonatkozó mérlege szerint az 1905. évben nem kevesebb, mint 1,787.892 korona tiszta nyeresége volt, 4,400,000 korona részvénytőke mellett.

Uj záloglevél a tőzsdén. A Magyar takarékpénztárak központi jelzálogbankja mint részvénytársaság megkeresése folytán a tőzsdetanács — mint értesülünk — elrendelte, hogy a nevezett intézet által kibocsátott 4½%-os záloglevelek XVI. sorozata a mai naptól fogva a tőzsdéi árjegyző lapba, a VI—XV. sorozatuk után, pótlólag fölvetessék.

A vetések állásának hatása a gabonátözsde. A földművelésügyi minisztériumnak a vetések állásáról és a várható terméseredményekről kiadott jelentése a budapesti gabonátözsde nem idézett elő nagyobb emelkedést. Csekély emelkedés volt csak észlelhető a mai tőzsdén, amit odamagyarának, hogy a magántudósítások sokkal kedvezőbbek a vetések állásáról és a remélhető termésről, mint a milyennek jelzi a hivatalos jelentés. Ez abból is látható, hogy a mai tőzsdén az októberi buza hét fillérrel, az októberi rozs három fillérrel, az októberi zab csak hét fillérrel emelkedett. Egyébként ma élénk mozgalmassá napja volt a tőzsdének. Sokan kedvezőbb értékesítések kaptak a vidékről a vetések állásáról. Nagy forgalom keletkezett nemcsak búzában, de a határidőpiac összes terményeiben is.

Német könyv a szegedi paprikáról. A szegedi paprikáról könyvet írtak Csonka Ferencz, Szeged szab. kir. város vegyész és Váradí Géza, az alsókubini áll. felső keresk. iskola tanára és pedig „A szegedi paprika és a szegedi paprika-kereskedelem” czimen. A mű megjelenése után a szakörök kívánságára szerzők művüket német nyelven is kiadták: „Der Szegeder Paprika und der Szegeder Paprikahandel” czimen, hogy így a külföldet is felvilágosítsák paprikánk minőségére és használatára vonatkozólag. E hasznos könyv ára 1 korona 50 fillér és kapható a szerzőknél.

A szegedi paprika védelme. Egy idő óta a szegedi paprika jóhírnevét úgy idehaza, mint a külföldön megrendítette a kereskedelem terén előfordult számos visszaélés. Néhány évvel ezelőtt magában a szegedi paprika legszűkebb hazájában Szegeden is paprikahamisítások nyomára jött a rendőrség és a rendőrkapitányság, mint elsőfoku ítélkező fórum, kemény büntetéssel sújtotta a fölfedezett hamisítókat. Ha már a szegedi paprika termő talaján is fölbujánzik a hamisítás, ellehet képzelni azt, hogy országszerte mennyire üzük lelketlen, kapzsi kufárok a szegedi paprika hamisítását. Ma ugyanis nemcsak itthon, de Európá-szerte mindenütt szegedi paprikát árulnak s ha az a paprikamennyiség, mely „szegedi” jelző alatt forgalomba kerül, mind Szegeden természetnek, Szeged városának három vármegyére terjedő területtel kellene rendelkeznie. Szeged város hatósága, a szegedi kereskedelmi és iparkamara, a szegedi gazdasági egyesület évek sora óta ostromolja már egy a kereskedelmi, mint a földművelési minisztériumokat, hogy a szegedi paprika immár elvesztett régi jóhírnevének visszaszerzésében a szegedieknek segítségére legyenek. Végezetül is a földművelésügyi kormány rászánta magát arra, hogy új szabályzatot dolgozzon ki, mely hivatva lesz az igazi magyar és kiválóképpen a szegedi paprika jóhírnevét visszaállítani.

A szegedi kereskedelmi és iparkamara most felhívást kapott a földművelésügyi minisztériótól, hogy adjon véleményt a paprikakérdésben. A miniszter négy kérdésre vár választ. Ezek a kérdések a következők:

1. Milyen alhatáreszket szabad tartalmaznia a hamisítatlan paprikának?

2. A kereskedelmi szokásoknak megfelelőleg történt elnevezéssel mely különbségek mutatkoznak?

3. Megengedhető-e a magyar paprikának más országokba való paprikával történő keverése?

4. A paprika-kereskedelemben mely mennyiségig terjedhet a nagy- és kiskereskedelem között levő határ?

A miniszter, mint legilletékesebb fórumot: a szegedi kereskedelmi és iparkamarát kérte meg, hogy e fontos kérdésekre választ adjon. A kamara legközelebbi ankétára hívja meg a paprikatermelőket és kereskedőket, hogy aztán fölterjesztését megtehesse.

A helyi érdekű vasutak részvényei. A magyar helyi érdekű vasutak részvénytársaságának az igazgatósága azzal a kérelemmel fordult a belügyminiszterhez, hogy a részükről kibocsátott kötvények hirtelbiztosíték céljára alkalmasoknak jelentessenek ki. A belügyminiszter értesítette a folyamodókat, hogy a papirosaik elfogadhatók hirtelbiztosíték céljára.

A román állatcsempészet ellen. Annak idején az Egyetértés felhívta a figyelmet arra a nagymértékű állatcsempészetre, mely a román határszélen legeltetési és teletelési engedéllyel üzött visszaélések alapján folyik. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület állásfoglalása alapján a földművelésügyi miniszter most rendeletet intézett a tölgyesi, csikgyimesi, sósmezői, ósánczi, predeali, törösvári, vöröstoronyi, vulkáni és orsovai belépő-állomásokhoz, amelyben a Romániában dúló ragadós száj- és körömfájásra hivatkozással, a Romániával kötött kereskedelmi egyezményben gyökerező jogánál fogva megtiltja a Romániával való legeltetési és teletelési állatforgalmat. A rendelet értelmében tilos: a) a határszél mentén fekvő és a bárczában megevezett romániai legelőre hajtott honi szarvasmarhát visszabocsátani, habár az állat törzskönyvi bélyeggel és egészségi bizonyítvánnyal is el van látva. Ugyisint tilos az ugyanilyen határszéli romániai legelőkre kihajtott honi bárczás juhokat és kecskéket visszabocsátani. b) Tilos a Románia belsejébe legeltetés vagy teletetés céljából kivitt honi bárczás juhokat és kecskéket visszabocsátani. Ez a tilalom kiterjed a bárczás állatok mindennemű nyersterményeinek behozatalára is. Románia belsejéből már régebben el volt tiltva az innen kivitt szarvasmarha visszahajtása. Tilos továbbá a sertés és sertéshus behozatala is. Ezeket a tilalmakat az előbb említett rendelet nem érinti, nemkülönben a Romániával kötött kereskedelmi egyezmény egyéb állategészségrendőri intézkedéseit sem.

Oszták vasuti beruházások. Bécsben az államvasuti tanács állandó bizottságának általános és menetrendi ügyek intézésére alakult bizottsága mai ülésén lovag Hohenblum a kocsihiány tárgyában sürgős javaslatot tett, mely felkéri a kormányt, hogy azonnal, a Reichsrath összeülése után törvényjavaslatot nyújtson be egy beruházási kölcsön fölvétele tárgyában, hogy a különböző hiányokon, elsősorban a kocsihiányon segíthessen. Az indítvány indokolása után Tutschek osztályfőnök a vasutügyi miniszterium nevében bejelentette, hogy eltekintve a 35 és félmillió korona értékű rendelésektől, 1908. évre újabb 20 millió korona értékű forgalmi eszközöket rendeltek és ezenfelül további 20 millió korona értékű rendelést vettek tervbe.

Drágább a benzín. Mintegy két évvel ezelőtt bocsátotta ki a pénzügyminisztérium az adómentes motorbenzinre vonatkozó rendeletét, ami az érdekeltég körében nagy örömet keltett. Most azonban a motortulajdonosok körében élelkebb panaszok hallatszanak az adómentes benzín hiánya miatt; a benzínhiány terén nagy forradalmat idézett elő az autók használatának váratlan elterjedése. A szükséglet nagyarányú emelkedésével a termelés nem tud lépést tartani, mert Galiciában a nyersolaj-források egyre mélyebb rétegekre terjedvén, a nyersolaj benzintartalma egyre fogy. Ezek az organikus okok idézték elő a benzínben való hiányt és ezzel együtt természetesen az árak emelkedését. A jelenlegi ár 28 K a nehéz és 30 K a könnyű benzinre nézve, míg kisiparosok és gazdák, — a nagyobb finomítottak a kormányval létesült megegyezése értelmében — kedvezményes áron kapják a motorbenzint. Június 1-től kezdve a kedvezményes benzín ára 20 K-ról 24 K-ra emelkedett.

Gyümölcskivitel értekezlet. A magyar királyi kereskedelmi muzeumban tegnap értekezlet volt Angolországba irányuló gyümölcs- és főzelékkonzervkivitelünk tárgyában. Steinberger Mór, a kereskedelmi muzeum londoni levelezője ismertette az angol piac igényeit, gyümölcs és főzelékkonzervek tekintetében. Tüzetesen adta elő, hogy milyen minőségű szilva, barack, paradicsom, bab, hagymapor stb., valamint a dió zöld fondorjából készült s Angliában nagy fogyasztási cikket képező dióle (walnut juice) miképp készítendő el angol jamakkor-ek (gyümölcs-konzerv-gyárak) részére.

Országos vetőmagtenyésztő intézet. A külföldi híres vetőmagokra törekvő magyar gazdák ezeket áldoznak. Mindazonáltal ezeknek az egyébként hasznos gazdasági befektetéseknek ily módon nincsen teljes eredményük, mert a külföldön más éghajlat és talaja összetételben gyönyörűen díszlő növények rendszerint nem válnak be. Ez az ismert körülmény arra bírta *Darányi* földművelésügyi minisztert, hogy oly intézményről gondoskodjék, mely a gazdáknak megfelelő vetőmag termelésre utbagazítást ad. A miniszternek ez az új alkotása országos vetőmagtenyésztő intézet nevet nyert és hogy mily régen nélkülözött szükségét pótol, kitetszik abból, hogy a gazdakörökben már régen és ismételt felhangzó óhaj ilyen gyakorlati állami telep megalkotása.

A brassói közlegelők rendezése. Jekkel Frigyes Brassó vármegyei alispán előterjesztésére a földművelésügyi miniszter elrendelte, hogy a tavaly megkezdett legelőrendezési terveket s a megelőző helyszíni felvételeket szakközgei a vármegye mindkét járásában fogantatású s a végleges és egységes legelőrendezési terveket készítsék el. A miniszter rendelkezése e munkálatok még ez évben elkészülnek. E munkálat a hazai legelőjavítási akciójának mintája lesz s akként létesül, hogy ott, ahol a természeti viszonyok és a társadalmi érdeklődés oly szerencsésen találkoznak, mint Brassóban, — az okszerű legelőkihasználás terén például szolgáló végleges rendezést eredményezzen.

Hajósági ügyek. A Dunagőzhajósági Társaság közli, hogy *Orih* állomás a mai nappal az összeforgalom részére ismét megnyílt, — továbbá, hogy az összes hajósági vonalairól *zsebrétalaku menetrendeket* készített, melyek kívánatra díjtalanul megküldetnek. A menetrend és viteldijra vonatkozó felvilágosításokkal az igazgatóság postafordultával és díjtalanul szolgál, — továbbá hogy a személyszállító *hajó Wien* (Praterquai és Weissgärber) és *Budapest között* az összes közbeeső állomás érintésével *náponként közlekedik.* Erkezés Budapestre este 7 órakor. Indulás Budapestről este 6 órakor, érkezés Wienbe, Praterquai délután 2:50 órakor, Weissgärber 3:20 órakor. Menetidj: Budapestről Wienbe I. hely K 8.—, II. hely K 6.—, III. hely K 4.—, Wienből Budapestre I. hely K 11.—, II. hely K 6:30, III. hely K 4:00. Minden menefegy után 25 kgm.-nyi podgvász szabadsuly. 4 éven aluli gyermekek ingyen, 4 és 10 év közöttiek félárért utazhatnak. A fenti vonalra ezenkívül csoportosított menet és térít jegyek adatnak ki, amelyek egyik irányban a hajón való utazásra, a másik irányban pedig a menetrendszerinti vasuton való utazásra jogosítanak. Menetrendek, értesítések stb. az igazgatóságnál díjtalanul kaphatók.

Gazdasági és ipari tanfolyam nők részére. Két hónapos tanfolyam nyílik meg július elsején Gödöllőn. Érdeklődők válaszbélyeggel ellátott levélre teljes felvilágosítást nyernek a női gazdasági és ipari tanfolyam vezetőségénél, Budapest, József-körút 8. Tanítók Otthonában. Jelentkezések június 20-ig jegyeztetnek elő.

Nyílt-tér.

(E rovatban közöltékhöz nem vállal felelősséget a szerkesztőség.)

Vérgyógyítás.

Hemopatia

Uj, eredeti gyógymód, mely rendkívül sikerrel alkalmazható **köszvény-, asztma-, görvélykór-, szívi-, idült gyomor-, bél- és idegbajokban** (neurasthenia) és némely fontosabb **bőrbajban** (pl. Lupus). Biztos védelem **széllhűdés és elmezavar** ellen. 18 évi tanulmányozás és alkalmazás után most száz meg száz teljes gyógyulással számol be.

E gyógymód megalapítójának és egyedüli képviselőjének egyet. orvosnak (Hemopatia) rendelés intézte van **Dr. Kovács J.** Budapest, V., Váci-körút 18. szám alatt. Rendelés naponta 9-1-ig és 3-6-ig. Díjazott levélre válaszol. — Betegeket intézetén kívül is kezel. — Nehéz betegeknek legbiztosabb gyógymódja.

KALIPTAS

a legújabb és már is a legkedveltebb fogpép
Kapható: **MÜLLER J. L.** os. és kir. udv. sz. **Budapest, IV., Koronaherczeg-u. 2.** **Fogpép**
Fogyszerész, drogeria és finomabb üzletekben, **100 fillér,** nagy tubus 1 korona.

Vesebajoknál, a húgyhólyag bántalmainál és köszvénynél, a cukorbetegségnél, az emésztési és lélegzési szervek hurutjainál

a Bór és Lithion tartalmu Salvator-forrás

Kitűnő sikerrel használják. Eforrás kiváló tulajdonságai:

Húgyhajtó hatása.

Kellemes ízt.

Vasmentes.

Könnyen emészthető.

Teljesen tiszta.

Állandó összetételű.

Első rangu gyógyviz és diatetikus ital.

Különösen oly egyéneknek ajánlatos, a kik ülő életmódjuk folytán aranyeres bántalmakban, hasi vérbőségben, máj- és veselzgalomban vagy húgysavas lerakódásokban, vesekövek és vesekövek képződésében szenvednek.

Orvosi szakvélemények, gyógyszereredményekről szóló bizonylatok s egyéb forrásleírások ingyen, bérmentve állnak rendelkezésre.

Budapesten főraktár: Édeskuty L. urnáé

OVSZEREK

Gummi és hálhólyag, 30% engedmény tuczonként 1-10 forintig. Capot-American rövid, 2-3 forintig. Mintagyűjtemény (25 db) a legfinomabb minőség urak részére 5 frt. Irrigátor, felszerelve 2-5 írtig. Diana-övek, legfinomabb 2.50, 3.-, 3.50 frt. Minden megrendelésnél 30% engedmény. Árjegyzék ingyen.

Rothauser M. Ignác és Fia
Budapest, VI., Deák-tér 6. sz.
Anker-udvar (Király-utca sarkán.)

Ifj MECHLOVITS TIVADAR
mű- és czimfestő
kizárólag Budapest, VI., Váci-körút 55.
TELEFON 66-72

A rohitschi savanyuvizek,
u. m. a Tempel- és Styria források mint csendi és gyógyvizek nagy értékűt legvilágosabban mutatja egy szemléltető grafikus összehasonlítás, a rohitschi és karlsbadi források között. E füzetet az érdeklődőknek díjtalanul megküldi Hoffmann József cég, Budapest, V. ker., Bathory-utca 8. szám. Tessék e lapra hivatkozni.

TÖZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTEKÖZSDE

Gabonatózsde.

A földművelésügyi miniszter jelentése — végeredményben — nem idézett elő nagyobb változást az egyes gabonafajokban. Mindjárt itt jelentjük, hogy a határidőpiacon — mint alább látható — mindössze pár filléres emelkedést hozott a jelentés. Az üzlet kezdetben élénk irányzatot vett s a búzát 25, később 15 fillérral drágább áron vásárolták s ez alapon el is kelt 25.000 mm. buza. A többi czikk azonban nem változott. A határidőpiacon sem volt lényegesebb változás, s az árak alig mutatnak nagyobb különbséget.

Az egyes gabonafajok 50 kilónkénti szombat és a mai záró-árfolyamat az alábbi táblázat mutatja:

	Különbözet + több - kevesebb			
	július 1-én	3-án	4-én	5-én
októberi buza	10.38	10.21	10.40	10.47 +.07
októberi rozs	8.62	8.51	8.63	8.60 -.03
októberi zab	6.98	6.83	6.83	6.90 +.07
júliusi tengeri	5.96	5.81	5.85	5.85 -.11
máj. teng. 1908.	5.98	5.81	5.81	5.83 +.02

Kimutatás

a hazai nyilvános áruraktárak és szövethozott gabonarakrtárak gabona és örlemény forgalmáról és készleteiről. 1907. május 25-től június 1-ig.

A forgalom és készletek részletezése	mennyisége mátermezőkban						
	Buza	Rozs	Árpa	Zab	Tengeri	Liszt	Korpa
I. Készlet és forgalom.							
Készlet 1907 május 25-én	748236	125558	38573	79055	150668	31520	3190
Máj. 25-én 1907 máj. 25., jun. 1-ig	60290	3740	8010	4418	85602	14918	13070
Máj. 25-én 1907 máj. 25., jun. 1-ig	66190	4020	5210	9360	52374	17531	1430
Készlet június hó 1-én	737336	125298	37268	74104	188856	28911	7434

II. Az 1907. június hó 1-én magállapított készletek részletezése.

A) Nyilvános áruraktárak							
Bács	13594	2558	508	14468	23797	2157	-
Békéscsaba	40871	-	852	-	15473	217	-
Brassó	571	148	-	2359	587	-	100
Budapest	316165	84211	11757	15908	32717	1921	4811
Csikmonya	16382	463	745	3321	2364	5060	2
Czegled	48929	1896	1111	546	3105	-	-
Debreczen	3436	9534	-	101	2573	-	-
Erményfalva	1563	7184	-	50	2428	-	-
Eünne	10983	421	1756	7879	31647	10974	-
Kaba	4610	1300	553	35	1939	-	-
Karczag	15397	92	71	92	452	-	-
Kassa	2125	-	30	150	980	2168	-
Kisújszállás	1163	28	73	1285	170	-	-
Kisvárd	1850	248	57	72	710	-	-
Kolozsvár	158	415	576	1778	279	610	137
Marosvás	1818	361	103	74	597	-	-
Máros Vásárhely	-	-	2111	-	-	-	-
Mátészalka	31256	-	1541	22	1488	-	-
Mozótur	912	-	285	5717	56	297	-
Miskolc	77774	120	1541	257	12562	-	-
Nagybocskotek	12970	51	285	5537	2706	-	-
Nagykanizsa	6647	2242	7781	1480	2771	-	-
Nágyalonta	430	808	-	-	2706	-	-
Nágyezben	8000	-	39	150	140	2099	1250
Nagyvárad	430	808	-	-	715	-	-
Nyregyháza	80	8018	90	120	1678	-	-
Nyir	8423	-	882	-	1533	-	-
Pánesova	8254	-	441	-	-	58	-
Pozsony	13695	404	838	-	2316	34	-
Szarvas	8478	-	780	3030	-	-	-
Szatmár-Németi	7400	5690	112	1098	2028	204	-
Szeged	2230	-	-	2530	4703	1650	3
Szizek	3650	-	1830	60	3220	-	-
Szoboszló	1052	23	183	15	8125	-	-
Szombathely	42707	7	1832	3143	1780	-	-
Temesvár	3532	-	-	1017	723	370	-
Verecz	-	368	223	137	1115	-	130
Zágráb	-	-	-	-	8078	-	-
Zimony	-	-	-	-	-	-	-

B) Szövetkezesi gabonarakrtárak

Buza	8390	60	80	650	780	1441	800
------	------	----	----	-----	-----	------	-----

Eladatott

Buza. Tiszavidéki: 500 mm. 80 k. 21.50 K, 300 mm. 81 k. 21.20 K, 150 mm. 80.5 k. 21.50 K, 200 mm. 80.5 k. 21.10 K, 100 mm. 80.5 k. 21.10 K, 500 mm. 80 k. 21.50 K, 200 mm. 80.5 k. 21.10 K, 100 mm. 80.5 k. 21.10 K, 1000 mm. 80 k. 21.10 K, 300 mm. 80 k. 20.95 K, 100 mm. 79.5 k. 21.10 K, 140 mm. 79.5 k. 21.— K, 500 mm. 79 k. 20.40 K, 600 mm. 79 k. 20.80 K, 100 mm. 79 k. 20.90 K, 100 mm. 79 k. 20.80 K, 100 mm. 79 k. 20.80 K, 100 mm. 79 k. 20.50 K, 6100 mm. 78 k. 20.85 K, 150 mm. 77.5 k. 20.40 korona mind három hónapra. Bihari: 100 mm. 79 k. 20.60 K, 200 mm. 79 k. 20.40 korona három hónapra. Fejérmegyei: 300 mm. 77.5 k. 20.10 K, 300 mm. 78 k. 19.80 K, 150 mm. 77 k. 19.80 K, 100 mm. 77.5 k. 20.— K, 1000 mm. 76.5 k. 19.70 K, 500 mm. 74 k. 20.10 korona mind három hónapra. Pestmegyevidéki: 1000 mm. 79 k. 20.90 K, 2000 mm. 79 k. 26.60 K, 1600 mm. 79.5 k. 20.80 K, 10 mm. 78.5 k. 20.40 K, 300 mm. 78 k. 19.80 K, 150 mm. 78 k. 20.40 K, 850 mm. 77.5 k. 20.— K, 100 mm. 77.8 k. 20.65 K, 300 mm. 77 k. 20.— K, 200 mm. 77 k. 20.— K, 200 mm. 77 k. 20.— K, 300 mm. 77 k. 20.— K, korona, mind három hónapra. Tolnai: 550 mm. 77 k. 20.10 K. Felsőmagyarországi: 100 mm. 79 k. 19.80 K, 100 mm. 77 k. 19.70 K, 100 mm. 76.5 k. 20.10 K, három hónapra. Kalocsai: 720 mm. 77 k. 20.— K, három hónapra. Rozs. 100 mm. 15.90 K kpf. par., 200 mm. 15.75 K, kpf. par., 100 mm. 15.75 K, kpf. par., 100 mm. 15.60 K, kpf. par., 100 mm. 15.53 K, kpf. par. Árpa: 315 mm. 13.30 K kpf., 100 mm. 13 korona kpf. Zab: 100 mm. 15.90 K, kpf. Az árak 100 kg.-kint koronaértékben értendők.

Budapesti gabonaforgalom.

1907. június 3-tól június 4-ig.

	Erkezett:	Elszállított
Buza	34930	4929
Rozs	1821	2315
Arpa	1223	—
Zab	3988	2091
Tengeri	47163	5059
Liszt	204	39175
Korpa	2324	5415

A határidőpiacra köttetett:

Dél előtt:

Előfordult kötések (50 kg.-kint):

Buza októberre	10.60, 10.67, 10.69, 10.55, 10.48.
Rozs októberre	8.69, 8.75, 8.67, 8.69, 8.65.
Zab októberre	6.93, 6.94, 6.92, 6.97 6.91.
Tengeri júliusra	5.86, 5.81, 5.82.
Tengeri 1908. májusra	5.82, 5.78, 5.82, 5.84.

Déli 1 órakor zárulnak:

Buza októberre	10.50—10.51
Rozs októberre	8.64—8.65
Zab októberre	6.88—6.90
Tengeri júliusra	5.83—5.84
Tengeri 1908. májusra	5.82—5.83

Délutáni forgalom.

Délután az irányzat lanyhább lett, mire az árak is veszítettek árfolyamukból.

4 óra 30 perczkor záródnak:

októberi buza	10.46—10.47
októberi rozs	8.59—8.60
októberi zab	6.89—6.90
1907. júliusi tengeri	5.84—5.85
1908. májusi tengeri	5.82—5.83.

Ertéktőzsde.

Jöhetnek a külföldi, főleg pedig a newyorki börzéről kedvezőbb tudósítások érkeztek, a hangulat nálunk, a vetések állásának hivatalos jelentésére, kedvetlen maradt. Kezdetben némi vételkedv mutatkozott osztrák és magyar hitelrészvények, valamint osztrák-magyar államvasuti részvények után, midőn azonban később a bécsi vasértékek rohamos árhanyatlását jelentették, az egész vonalon bágyadtta vált az irányzat és az árfolyamok elérhetőbbnél alább szálltak. Erősebben kínáltak rimamurányi vasműrészvényeket, melyek 5 koronát veszítettek. Osztrák hitel 2.50, Magyar hitel 2 és államvasuti részvények 1.50 koronát csökkentek. — A helyi értékek piacán nagyobb kínálat nem mutatkozott és így az árfolyamok lényegesen nem változtak. Az első budapesti gőzmalom részvényei ma ismét élénk vételkedv tárgyat képeztek és újból emelkedtek 15.— koronával. Ellenben magyar koronajáradék folytatólagos bécsi eladásokra 93.40-ig, vagyis 20 fillérral esett.

Előzőzsde.

Az előzőzsde tartott árfolyamok mellett nyugodt volt.

Köttek: Osztrák hitelrészvény 658.25—659.25, Magyar hitelbank 759.—760.50, Magyar leszámítoló- és pénzváltóbank —, Magyar jelzálog-hitelbank II. kib. 483.75 484.—, Osztrák-magyar államvasut 676.—675.25, Déli vasut 126.—127.50, Rimamurányi vasmű 542.—544.—, Magyar koronajáradék —, Közúti vasut 548.—, Városi villamos vasut 296.—295.50, Orosz járadék —, 3 százalékos jelzálog-sorsjegy —, Hazai bank —.

11 óra 15 perczkor záródnak: Osztrák hitelrészvény 658.50—659., Magyar hitelbank 760.—760.50, Magyar leszámítoló- és pénzváltóbank 498.—499.—, Magyar jelzálog-hitelbank II. kib. 483.50—484.—, Osztrák-magyar államvasut 675.50—676.—, Déli vasut 127.—127.50, Rimamurányi vasmű 543.50 544.—, Magyar koronajáradék 93.50—93.60, Magyar aranyjáradék 111.50—112.—, Közúti vasut 548.—548.50, Városi villamos vasut 295.50—296.—.

Déli tőzsde.

A déli tőzsde bécsi eladásokra elgyengült.

Köttek: Osztrák hitelrészvény 657.75—658.75, Magyar hitelbank 759.50—760.25, Magyar leszámítoló és pénzváltóbank 497.75 498.—, Magyar jelzálog-hitelbank II. kib. 483.50 484.—, Osztrák-magyar államvasut 674.75—675.50, Déli vasut —, Rimamurányi vasmű 543.50—543.75, Magyar koronajáradék 93.60.—, Magyar aranyjáradék —, Közúti vasut 547.—, Városi villamos vasut —, Orosz járadék 84.35.—, Hazai bank —.

Helyi értékekben köttetett: Salgótarjáni kőszénbánya 571.50 573.—, Konvertált sorsjegy —, Kereskedelmi bank —, Magyar agrárbank —, Danubius —, Drasche —, Convertált sorsjegy —, Ujlaki téglagyár —, Budapesti gőzmalom 1545.—1550.—, Ganz vasgyár —, Felten kábelgyár —, Hazai sorsjegy —, Kereskedelmi r.-t. 615.75 616.—.

1 óra 30 perczkor záródnak: Osztrák hitelrészvény 657.50 658.—, Magyar hitelbank 759.50—760.—, Magyar leszámítoló és pénzváltóbank 497.75—498.—, Magyar jelzálog-hitelbank II. kib. 483.50—484.—, Osztrák-magyar államvasut 675.—675.50, Déli vasut 127.50—128.—, Rimamurányi vasmű 543.50 544.—, Magyar koronajáradék 93.45—93.50, Közúti vasut 547.—547.50, Városi villamos vasut 295.—295.50.

Prémium-üzlet: Díjbiztosítások osztrák hitelben holnapra 3 4, nyolcz napra 6—8 K. június végére 14—15 K.

Utótőzsde.

Az utótőzsde bécsi eladásokra lanyha volt. Köttek: Osztrák hitelrészvény 657.50 656.50, Magyar hitelbank 759.—758.50, Magyar leszámítoló és pénzváltóbank —, Magyar jelzálog-hitelbank II kib. —, Osztr.-m. államvasut 675.—674.—, Déli vasut —, Rimamur. vasmű 542.—540.—, Magy. koronajáradék 93.40 —, magy. aranyjár. —, Közúti vasut —, Városi villamos vill. —.

3 óra 30 perczkor záródnak: Osztrák hitelrészvény 656.50—657.—, Magyar hitelbank 758.—758.50, Magyar leszámítoló és pénzváltóbank 497.—498.—, Magyar jelzálog-hitelbank II. kib. 483.—483.50, Osztrák-magyar államvasut 674.—674.50, Déli vasut 127.50 128.—, Rimamurányi vasmű 540.—540.50, Magyar koronajáradék 93.40—93.45, Magyar aranyjáradék 111.50—112.—, Közúti vasut 547.—547.50, Városi villamos vasut 295.—295.50.

BÉCSI GABONATŐZSDE:

Lécs, június 5. (Az Egyetértés távirata.)
Buzs: Tiszavidéki 10.55 11.15, bánáti 10.15—10.75, tótfelvidéki és csepelszigeti 9.60—10.65, marchfeldi 9.70—10.—, mosoni és győri 9.75—10.— K.

Rozs: Tótfelvidéki 8.40—3.60 K, csepelszigeti 8.35 8.50, pestmegyei 8.45 8.65, különféle magyar 8.30 8.60, osztrák 8.35—8.60 K.

Arpa: tótfelvidéki —, déli vasuti —, úszavidéki — K.

Magyar tengeri: 6.25—6.45 K. cinquantin — K.

Magyar közepes zab: 8.30—8.50 K. elsőrendű —, válogatott — K.

BÉCSI ÉRTEKTŐZSDE.

Bécs, június 5.

A magyarországi vetések állásáról kiadott hivatalos jelentés kedvezőtlen hatással volt a mai előtőzsdére, úgy hogy dacára a külföldről érkező kedvezőbb híreknek, lanyha volt az irányzat, különösen az államvasuti és az alpesi bányarészvények szenvedtek a realizációk alatt. Csupán Lombardokban állott be kedvezőbb fordulat. Hitelrészvények relative tartottak maradtak; a prágai vasipar papírjaiban árcsökkenés, a keleti vasutakéban némi emelkedés mutatkozott. Az általános kedvezetlen irányzat az előtőzsde végéig megmaradt.

11 órákor zárulnak:
Osztrák hitel. 658.75, Magyar hitel 759.—, Államvasut 674.75, Déli vasut 127.50, Alpesi bányatársulat 585.50, Rimamurányi 544.—, Májusi járadék 97.90, Magyar koronajár. 93.50, Orosz

érték —, Török sorsjegy 182.50, Német márka 117.73, Prágai vasmű —, Unio-bank —, Laenderbank —, Bankverein —, Elbavölgyi —, alpesi bánya —.

A déli tőzsdén az alpesi részvények tovább estek. Az irányzat különben nyugodt volt.

Jegyzetek:

Osztrák hitel 658.25, Magyar hitel 758.50, Ländlerbank 444.50 Unio-bank 560.—, Államvasut 675.25, Anglo-bank —, Bankverein —, Déli vasut 128.—, Gőzhajó —, Alpesi bánya-részvény 583.50, Máiusi járadék 97.90, Magyar koronajáradék 93.50, Török sorsjegy 182.50, Német márka 117.72, német márka —, Elbavölgyi vasut —, Rimamurányi 544.—, Orosz jár. —, Keleti vasutak 572.

Bécs, június 5. (Osztrák értékek zárlata.)

4.2 százalékos papír-járadék 97.85, 4 százalékos osztrák arany járadék 116.60, 1860-as sorsjegy 151.40, Osztrák hitelsorsjegy 432.50, Angol osztrák bankrészvény 301.50, Bécsi Bankverein 538.50, Osztrák-magyar bank 1767.—, Déli vasut 125.25, Dunagőzhajózási társaság 1017.—, Dohány részvény 414.—, Cs. kir. arany (vert.) 11.35, Német bankváltók 117.75, Osztrák Lloyd 468.—, 4.2 százal. ezüst járadék 97.80 50.—, Osztrák koronajáradék 98.—, 1864-es sorsjegy 252.50, Osztrák hitelintézeti részvény 656.25, Union-Bank 558.50, Osztrák Ländlerbank 443.50, Osztrák-magyar államvasut 673.50, Elbavölgyi vasut 424.—, Alpesi részvény 580.50, 20 frankos 19.16, Londoni váltóár 240.80, Lipótkohó 475.—, Töröksorsjegy 181.60. Nyomott.

Bécs, június 5. (Magyar értékek zárlata.)

4 százalékos arany-járadék 111 25, Tiszai és szeg. kölc. sorsjegy 144, Magyar hitelbank részvény 756.50, Magyar leszámítoló és váltó részvény —, Rimamurányi 538.50, Magyar czukoripar 17.61, Adria hajózási részvénytársaság 422, Magyar koronajáradék 93.35, 4 százalékos magyar földteherm. kötv. —, Magyar nyer.-k. sorsjegy 191.—, Kassa-Oderberg vasut részvény —, Magyar jelzálogbank 489.—, M. keresk. bank —.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, június 5. (Tőzsdejelentés.) A tegnapi nyugati tőzsdéken az ultimólikvidációkkal összefüggésben álló nehézségek elmúltával jelentékenyen barátságosabb hangulat lépett fel. Newyorkban irányváltás állott be. Mindezek hatása alatt a spekuláció ma bizakodóbb volt és az árfolyamok fedezések hatása alatt valamivel emelkedtek. Élénkebb tizlet csakis amerikai értékekben fejlődhetett, főleg Canada pacific és Phönix értékekben, amelyek élénk keresletnek örvendtek. Bankértékek javulása 1/2%-nál nem volt nagyobb. Hajózási értékek a tegnapi árcsökkenésekhez viszonyítva aránylag csekély hasznot húztak az általános javult irányzatból. A midőn később azt tapasztalták, hogy az üzletlen való részvétel jelentéktelen és a hivatásos spekulánsokon kívül álló körök ma is tartózkodó magatartást tanúsítottak, az üzleti tevékenység lassanként ellanyhult, ami újból kedvezőtlen hatással volt az üzleti részvételre. Oroszok eladások nyomása alatt tegnapi csökkenő irányzatukat tartották meg, később azonban ismét emelkedtek valamivel. Déli vasut bécsi kezdeményezésre 3/4%-ot nyert. A második tőzsdéidőben az árfolyamok tovább csökkentek és részben még tegnapi árfolyamukkal sem bírtak, így Phönix és gelsenkircheni értékek. Ellenben amerikai vasutak általánosságban megtarthatták árfolyamaikat. Az utótőzsdén a magánleszámítolási kamatláb emelkedése következtében az üzlet gyengült. A készpénzpiac ipari értékeinek forgalma lanyha. Magánleszámítolási kamatláb 4 3/8, napi pénz 3 1/2%.

Záratkor jegyeztetik: 4.2 százalékos papírjáradék —, 4 százalékos osztrák aranyjáradék —, Osztrák hitelrészvény 205.—, Déli vasut 25.40, Orosz bankjegyek 214.40, 4 százalékos orosz kölcsön 70.80, Disconto Commandit 168.50, Dinamit-truszt 155.60, Harpeni 205.80, Unifikált török járadék 94.—, 4.2 százalékos ezüst-járadék —, 4 százalékos magyar aranyjáradék 93.10, Magyar koronajáradék 93.10, Osztrák-magyar államvasut 144.25, Bécsi váltóár 84.85, Olasz járadék —, Alt. villamosági Edison 198.—, Gelsenkircheni 193.25, Laurakohó 224.90. Gyenge.

Frankfurt, (Zárlat.) június 5. 4.2 százalékos papírjáradék —, 4 százalékos osztrák aranyjáradék 98.95, 4 százalékos magyar aranyjáradék

WIKUS CSOKOLÁDÉ
BUDAPEST
IV. DEAK FERENCZ UTCZA 12

WIKUS TÁTRA
TEJCSOKOLÁDÉ
WIKUS
CACAOPOR

Kivonat a hivatalos lapból.

— Junius 5. —

Kinevezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Bugovics Lajos orsz. m. kir. zeneakadémiai gondnokot a IX. fizetési osztály 3. fokozatából a VIII. fizetési osztály 3. fokozatába, a pénzügyminisztérium vezetésével megbízott miniszterelnök Haurik Károly és Gretzmacher Gyula végzett főiskolai hallgatókat ideiglenes minőségű bányagyakornokokká, Opolczér Oszkár makói díjtalan pénzügyi számgyakornokot ideiglenes minőségű segélydíjas pénzügyi számgyakornokká a brassói pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőséghez és a kassai ítélőtábla elnöke Wieland Aladár sátoraljaujhelyi lakos, végzett joghallgatót a kassai ítélőtábla kerületébe ideiglenes minőségű díjtalan joggyakornokká nevezte ki.

Áthelyezés. A dévai törvényszék elnöke a vezetése alatt álló dévai törvényszéknél üresedésben levő III. osztályú kivatalozolási állásra, saját kérelmére, hasonló minőségben Szenté Gergely korösbányai járásbírói III. osztályú hivatalozolóját helyezte át.

Névvagyorsítások. A belügyminiszter Heim Antal némesnádudvari lakos „Halász“-ra kiskoru Krausz Ödön, Kálmán és Jenő karczagi lakosok „Kordá“-ra, Hahn Sándor budapesti lakos „Bán“-ra, dr. Friedmann Ottó budapesti lakos saját, valamint kiskoru Katalin, József és Ilonka nevű gyermekei „Forgács“-ra, Grossmann Armin vámosmikolai lakos „Csatári“-ra, kiskoru Grossmann Gáspár és Arthur vámosmikolai lakosok „Csatári“-ra, Stern Lipót (Pál) aradi lakos „Szűcs“-re, Kuknet György debreczeni lakos „Kovács“-ra, Feitl Arnold pozsonyi lakos „Fodor“-ra, kiskoru Steiner Elemér budapesti lakos „Szilárd“-ra, Schwarz Mór m. k. posta-és táviratfizet „Fekete“-re, Zsorz Szilárd (Konstantin) valedényi lakos saját, valamint kiskoru Aurél nevű fia „Szilárd“-ra, Meszesán János kolozsvári lakos saját, valamint kiskoru István, György, Róza, Anna, Gyula és Mária nevű gyermekei „Mezei“-re, Schlosser Vilmos kolozsvári lakos saját, valamint kiskoru Lajos Vilmos nevű fia „Lakatos“-ra, Ehn Géza budapesti lakos saját, valamint Mária és Géza nevű kiskoru gyermekei „Erdélyi“-re, Flaisz György kezei lakos „Fenyvesi“-re,

Haasz Imre kókai lakos „Horvát“-ra, Gyurcsék István budapesti lakos „Györi“-re és Spekner Endre Károly budapesti lakos családi nevének „Simonyi“-ra kért átváltoztatását megengedte.

VIZÁLLÁS.

Table with columns for dates (Junius 4, Junius 5) and locations (Ján, Duna, Tisza, etc.) with numerical data.

Felelős szerkesztő:

PURJESZ LAJOS.

Kiadótulajdonos:

A Magyar Ujságkiadó Részvénytársaság.

Igazgató: ERDŐS ARMAND.

PESTI HAZAI ELSŐ TAKAREKPÉNZTÁR-EGYESÜLET.

I. ciklus.

1907. június hó 5-én.

IV. nyereménysorsolás.

Jegyzéke

a Pesti hazai első takarékpénztár-egyesület azon nyeremény-kötvényeinek, melyek az 1907. évi június hó 5-én királyi közjegyző közbenjöttével megtartott tervszerinti nyilvános IV. nyereménysorsolás alkalmával kihuzattak.

Large table with columns for Sorozat, Szám, Nyeremény, etc., listing lottery results.

K fizetési táblázat.

Table with columns for Nyeremény, Levonás, Kifizetésre kerülő összeg, etc.

A nyereménye 1907. december hó 5-től kezdve az egyesület pénztáránál fizetnek ki. A nyeremény-huzásnál kötvények a nyeremény kifizetése alkalmával ugyanazon sorozattal és számmal ellátott új teljes nyeremény-kötvényekkel cseréltetnek ki, a melyeken bélyegzővel kiténtetjük, hogy azokra már nyeremény kifizetett.

Lejárt és eddig még fel nem vett nyeremények:

Table with columns for Sorozat, Szám, Nyeremény, etc., listing overdue prizes.

Budapest, 1907. június hó 5-én.

Pesti hazai első takarékpénztár-egyesület.

Mindenki

ha egészséges akar maradni, csakis egyedül az évek óta külön e célra főzött leghirnevesebb valódi magas foktartalmu alföldi fehérkeresztes + sósborszeszt kérje

és vegye meg, mert vízzel hígítva és hajmosáshoz használva a hajhullást megakadályozza, mert edzi a testet és izmokat, mert a főfáját elüzi, ha a fejet és homlokot bedörzsöli vele, mert nyáron az óriási hőségben óv a bágyadságtól, tikkadságtól, mert hatása hűsítő és fájdalomcsillapító, mert hatása felülmulthatatlan, mert bedörzsölésnél egyszerűen pótolhatatlan.

Table with columns for 1/1, 1/2, 1/4, 12/1, 12/2, 12/4 üveg and corresponding prices (K 2.-, K 1.-, etc.).

Mindenütt kapható!

Postán utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése után

Hogy a nagydémü közönség az

Alföldi fehérkeresztes + sósborszesz

kütnő voltáról könnyen meggyőződhetnek. elhatároztuk, hogy minden egyes Alföldi keresztes sósborszesz rendelőknek az Első Alföldi Cognacgyár Részvénytársaság Kecskeméti cég által gyártott

hirneves kecskeméti külonlegességekből ingyen

1-2, avagy 3 üveget ajándókul adunk és pedig:

- 12 1/4 üveg sósborszesz rendelésénél 1 üveget
12 1/2 üveg sósborszesz rendelésénél 2 üveget
12 1/1 üveg sósborszesz rendelésénél 3 üveget

Láda, csomagolás és szállítólevélért küldeményként 80 fillert számítunk csak fel.

Rendelések a beérkezés napján pontosan azonnal elszállítatnak, csak kérjük világosan megjelölni, mily célra szolgáljon a keresztes sósborszesz.

Ugyancsak postal szállítást utján beszerezhető a világhírű „RADIAL ELIXIR“ gyomorkeserű. 1 postacsomag tartalma 9 üveg. Bármely postállomásra bérmentve, ingyen ládával szállítva csak 7.- kor., azaz hét korona.

„RÁKÓCZY CSEPPEK“ gyomorkeserű. 1 postacsomag tartalma 15 üvegese. Bármely postállomásra bérmentve és ingyen ládával szállítva csak 6 kor., azaz hat korona.

Rendeléseket kérjük intézni:

Első Alföldi Cognacgyár Részvénytársaság és Szegszinonák Kecskemét, gyártelepéhez.

KÜLÖNFÉLÉK.

A sors.

Ha később majd a lekedre vadul
Az emberélett száz csapása hull,
Ha a gondoknak örvénye ragad —
Ne, ne fiam, oh, meg ne add magad!

A sorscsapásnak állj bátran oda,
Oh, meg ne roppanj, meg ne állj soha —
Egy pillanatnyi, röpké gyöngeség
És ott fekszel már eltiporva rég.

A szörnyű harcztól oh, beh féltelek!
Hogy örködhessen életed felett?
Hogy védjelek? A düh szívembe gyül
Es csak nyöszörgök tehetetlenül.

Szeretném vadul szétkiáltani
A teremtsébe, nagy világba ki:
Hogy ádáz sors, te átkos, nyomorult,
Az én fiamhoz, fiamhoz ne nyulj!

Oh, mit csináljak? Milyen semmisség,
Milyen páány az ember lelke még —
Világot épít s aztán sir-zokog,
Hogy szép világa rombadölni fog . . .

Pakots József.

(Az emésztésről.) Jessen számos kísérletet tett azon idő meghatározására, amely szükséges a különféle élelmiszerek emésztéséhez. Kísérletekre egy 30 éves rendszeres emésztésű férfit használt, akit üres gyomorral ismételve 100 gramm hússal és 300 köbcentiméter vízzel táplált. A kísérlet be volt fejezve, ha a gyomorszivattyú segítségével a gyomorból többé izomrostokat nem kapott.

Az eredmény következő vala:

A nyers marhahús emésztése	2,
a félig főtt marhahús emésztése	2 1/2,
a teljesen főtt marhahús emésztése	3,
a félig sült marhahús emésztése	3,
a teljesen sült marhahús emésztése	4,
a nyers birkahús emésztése	2,
a nyers borjúhús emésztése	2 1/2,
a nyers disznóhús emésztése	3

óráig tartott.

Ugyanazon személyt tejjel táplálva, az eredmények következők:

602 ccm. nyers tehéntej emésztése tartott 3 1/2 óráig.	
602 ccm. forralt tehéntej emésztése tartott 4 óráig.	
602 ccm. savanyu tehéntej emésztése tartott 3 óráig.	
675 ccm. lefőlőzött tehéntej emésztése tartott 3 1/2 óráig.	
656 ccm. nyers kecsketej emésztése tartott 3 1/2 óráig.	
A használt tejmennyiség ugyanannyi nitrogént tartalmazott, mint 100 gr. marhahús.	
A fentebbi eredményeket összegezve, következő emésztési időket találta: A kutya megemésztette	
a nyers húst	5:58 óra alatt,
a félig főtt húst	6:83 " "
a teljesen főtt húst	5:75 " "
a félig sült húst	7:42 " "
a teljesen sült húst	7:54 " "
a békahúst	4:46 " "
a borjúhúst	6:63 " "
a disznóhúst	6:25 " "

E számok szokatlan hosszú emésztési időt tüntetnek ugyan ki, mi annak tulajdonítható, hogy a hús nem szabadon volt a gyomorban; de összehasonlítás céljából igen jól használhatók és tanulságosak.

(A vízpazarlás.) Nemcsak Budapesten panaszkodnak a vízvezeték technikusai, hogy a lakosság nagyon pazarolja a vizet, hanem egyebütt is hangoztatják e vádat, de különösen Párisban. E panaszokkal szemben igen tanulságosak azok a kísérletek, amelyeket a Liverpooi vízvezeték-társulat végzett, hogy a vízvesztés okait felismerje s módot találjon a pazarlás megelőzésére.

Mindenekelőtt egy szűkebb kerületet (360 házzal és 2000 lakossal) figyelt meg pontosan. Kint, hogy ebben a kerületben naponként és fejenként 1348 liter viz fogyott el, holott a lakosság a csapokon át csupán 672 literet használt el fejenként. Eszerint a viznek több mint fele (674 liter) láthatatlan utakon, a rossz vezetéki csöveken folyt el, amit azelőtt a közönség pazarlásának róttak fel.

Eme vízvesztésnek megelőzésére a társulat egy 31,080 lakost számláló kerületben, ahol fejenként 180 liter vizet szolgáltatott, a következő kísérleteket tette:

1. Megpróbálta a folytonos nyomás alatt való vízszolgáltatás helyett a megszakított vízszolgáltatást.

tást. E szerint 20—100 percig engedik folyni a vezetékben a vizet, hogy ezalatt mindenki megtölthesse víztartóját, aztán elzárják a vezetékét. — Naponként és fejenként 180 liter vizet bocsátottak a lakosok rendelkezésére, azonban az elhasznált viz mennyisége csupán 885 literet tett.

Ez a rendszer tehát gazdaságos, azonban a társulat elhagyta, mert a padláson levő víztartók egészségi tekintetből czélszerűtlenné.

2. Házról-házra járó felügyelőket rendelt ki a társulat, akik minden házat és csapot kontrolláltak, vajjon nem folyik-e szükség nélkül a viz. E költség ellenőrzés eredménye az, hogy a vízhasználás 180-ról 152:8-re süllyedt. A rendszer tehát nem érte meg a költséget.

3. Minden csövet, csapot ujjal, legjobb minőségűvel cseréltek ki s folytonosan ellenőriztették állapotukat. Ez a még költségesebb próba kitűnő eredményt adott: a vízhasználás 180 literről 60-ra apadt.

Azonban az egész nagy városban a költség miatt lehetetlen volt ezt a rendszert folytonosan fenntartani, azért egy negyedik kísérlethez folyamodtak.

4. A felügyelők éjjel, az utcákon végig menve hallgatódzó csövet tartanak a házak utcai csapjaira, hallgatódznak a vezetékben. Már igen csekély vízfolyást is meghallanak. Konstatálják, vajjon állandó folyás-e a zaj és elzárják a ház csapját; ha ekkor is hallatszik zaj, nyilvánvaló, hogy a vezeték lyukas.

Ezenkívül a kerületek minden fővezetékébe vízmérőt iktatnak be; ha az idetartozó házi vezeték csapjait elzárják, nem nehéz s ideriteni, hol rejlik a hiba. Ez eljárás czélszerűségét londoni, bostoni és chorley-i újabb észleletek is igazolják.

(A legnagyobb könyvtárak.) Nagy könyvtárakban mindenesetre leggazdagabb Németország, hol mintegy 1000 nagyobb könyvtár van. Ezek között 20 olyan van, amely 100.000 kötetnél többet foglal magában. Franciaországban 6 ilyen nagy könyvtár van és ezeken kívül a nemzeti könyvtár Párisban, mely a pekingi császari könyvtárt kivéve a világ legnagyobb könyvgyűjteménye: csaknem három millió kötetet bírva. Angliában 10 könyvtár van több, mint 100.000 kötet. A Britisch Muzeumban, mely évenként 100.000 font sterlinget költ gyűjteményeinek gyarapítására, 2 millió kötet van. Azonkívül felemlítendő, mint legnagyobbak, a szt.-pétervári könyvtár, több mint 100.000 kötetel, a müncheni 900.000, a berlini 750.000, a washingtoni 528.000 kötetel és 200.000 füzetel. A 30 nyilvános spanyolországi könyvtárban összesen 800.000 kötet van.

INEZ.

— Regény. — 29

Irtá: Skram Amália.

Lépésben hajtott csak a kocsis az ember-tömegben, és igazán hatalmas tüdő kellett hozzá, hogy a lármát, kiabálást, mely körülöt-tük hangzott, tulkiáltsa.

Egész csendben ültek. Fleming lehuzta Inez keztyűjét és szoros-an tartotta a kis puha kezét.

Amikor elhagyták már a hidat és a magas portán tul etja Szofiát is, fent a hegyen már nem volt olyan élénk a forgalom. Ott a kocsis megütögte kissé a lovat és most már gyors ügetésben haladtak tova Stambul szűk utcáin.

— Ugy, itt már megállunk majd, szölt Inez.

Flemming hátra ütögte botjával a kocsist és kiszálltak:

— Várjon ránk, mondta oda görögül a kocsisnak és bele karolt Flemming karjába.

Lementek a szűk, kövezetlen uton, melyen nem volt járda. A piszok nagy halomban feküdt mind a két oldalon a rendetlen, rácsos török házakban. Az étel maga, melyet a szabadban főztek, utálatos, erős büzzel töltötte meg a levegőt.

— Itt megyünk be.

Inez felkapta a ruháját a ház előtt, melyet szürke kőből építettek és amelyből nem nyílt ablak az utcára, csak keskeny, magas kapuja volt, amely elől kanális folydogált, melyben forralt tej, viz és lerágott csontok tömege uszkált.

Inez átugrott a kanálison és belökte a kaput. Előtűk egy kis kölépcső volt, melyen el kellett menniök. Egy udvarba jutot-tak, melyet magas falakkal vettek körül, a falakat szőlőlomb futotta be és apró lugasok-at alkotott, a melyekben két, esetleg csak négy személy fért meg. A lugasokat is sűrű

folyondár választotta el s így nem is lehetett átlátni rajtuk.

A kapu bejárata mellett egy sarokban állott a konyha. Öreg török, zöld turbánnal a fején, állt az üst fölé hajolva. Közvetlen mellette guggolt egy másik török, aki még az edényeket mosogatta. Egy félig gyermek-formájú török kék bugyogóban, sárga turbánnal és vörös tunikával járta körül és törülgette az asztalokat. Egyik lugasban arabok ültek, kik hallgatagon ettek, másokban törökök pöfékeltek a hosszú narghiléből, mely utálatos, édeskés füstöt árasztott maga körül.

Inez az egyik fülkében telepedett meg, melyben egy hosszú kőasztal állott, mellette hét alacsony támla nélküli székek.

— Nem kaphatnánk egy szobát? kérdezte Fleming.

Inez nevetett. Talán a hárembe akarsz fel-menni?

Flemming körülnézett.

— Elment az eszed? szölt hirtelen Inez, és megrántotta a kabátját.

— Gondold meg, hogy ezek itt törökök és a gazdának török turbánja van. (Azok a törökök, kik a próféta sirjához zarándokoltak, zöld turbánt hordanak.)

— Azt hiszed, talán eltűrnék, miszerint egy hitetlen gaur belepillanthasson szent szerkezősi helyükre? Azonnal ülj le, mert még leölnék.

Flemming leült a szemben levő székre.

Inez törökül kiáltott és a fiatal gyermek odajött hozzájuk. Kevéssel előbb a fejét, aztán a mellét, végül a földet érintette.

— Hozzál nekünk kávét és szorbetet, meg egy adag piláfort, — szölt Inez. — Észrevetted, milyen csinos fiu? — kérdezte aztán, hogy a fiu zavozott. — Oly szép, mint egy fiatal csikó a legnemesebb fajtaból.

— Azt vettem észre, hogy minden töröknek olyan különös bánatos kifejezés ül az arcán, — szölt rá Fleming.

— Nem bánatos, csak komoly és nyugodt. Talán a vallásukban rejlik, hogy ilyen remény-

telentül, megadóan viselnek el mindent. Ok azt hiszik, hogy úgy kell történnie mindennek, amint az megtörténik. És aztán olyan méltóság-teljesek! Csak nézd meg ezt a pinczért! Nem olyan a járása, a tartása, mintha legalább is nagyvezér lenne?

A fiatal török egy nagy tálcán a fején hozta a kívánt tárgyakat.

Flemming képtelen volt megenni a piláfort és Inez nevetve nézte keserves arczfintorgatását.

— Ha az utolsó cigarettánkat elszivtuk, akkor mehetünk — szölt Inez.

— Maradjunk csak addig, amig lehetséges — kérlette Fleming. Oly gyönyörű szép itt minden és oly kellemes itt ülni.

Azt képelem, hogy valahová messze, keletre megszöktettek és senki-senki többet el nem vehet téged tőlem.

— Látod, ez jó ötlet volt! Ez a végtelen csend, ami itt honol! Mindent oly csendben tesznek ezek a törökök, talán soha nem is beszélnek.

— És az utcai zaj is teljesen elhalt.

— Igen, még pedig azért, mert a falak rendkívül vastagok, szölt Inez. És azután sokkal mélyebben fekszik a kávéház, mint az utca. Itt akár csak egy mély kut fenekén ülnék.

Rövid idő mulva azután készülödni kezdtek az elmenésre. Inez fizetett.

— Husz piasztér, valóban olcsó multság, szölt Flemminghez fordulva.

— Nekem úgy rémlik, hogy te egy aranyat tettél a tálcára, mondta már odakint Fleming.

— Az a nagyvezír számára baksis volt, szölt vigan Inez.

— Nem csoda tehát, hogy háromszor a földig hajolt előtted.

— Azért kapta, mert szép látványt nyújt a szemnek és mert én ma nagyon boldog vagyok!

— Hová megyünk most? — kérdezte Fleming és könyörgő pillantást vetett Inezre.

(Folyt. köv.)

S Z I N H A Z A K

Csütörtökön 1907. június 6-án.

Nemzeti Színház

Antigone.

Sophokles tragédiája, Fordította Csiky Gergely. Bakó Szacsayné Berégi Paulay E. Varadi A. Gál Póthos Iván Bónis Mihály Páll Bartos Horváth Haldu Mézáros

Királyszínház

Göre Gábor Budapestön.

Látványos fővárosi életkép, anekdoták és táncszel, 9 képpben. Irta Voró György. Göre Gábor Lepondi Ládika Tsch Arpad Bütyök Elvira Stanczi Franczi Kássa esztergyi A szanatórium igazgaója Saroglyás Rudi Hangszer gyáros A szentes bohóc A cilindros bohóc Tarnai Németh Fedák S. Szirmai Tarnoki L. Szentgyörgy Szegedi E. Császár Vágó Rátkai Körmendy Z. Molnár

Városligeti Ny. Színház

Berger Zsig. Kezdeté fél 8 órákor

Urania Színház

Párisi asszony. Kezdeté fél 8 órákor

Fővárosi Orfeum

WALDMANN IMRE, igazgató. VI., Nagymező-utca 17. szám

Parisiana estély.

A Berliner Residenz-Theater tagjainak vendéglátéka. Színpad kerülnék a köze kezdő egyfelvonásosok: Das Strumpfband. No 69. Ein angebrochener Abend. Krieglitz. Rendes helyérek.

LUBLÓFÜRDŐ

kiterjedt lenyveserdők között. Szénsavas-, vasas- (pezsgő) és moirüfurdők. Vasas források, lázra dúsak szénában. Ivó-fürdő- és terüeti gyógymód. Külön sikert vírszegénységnek, az ideg rendszer idült bajainak, szívbántalmaknak, állandós gyöngeségnek, súlyos betegségek, testi és szellemi túlerőltetés után különösen pedig női bajoknak. Permanens védett tóvizet (500 m. Állandó fürdővizet: dr. Platzer Sándor, volt tanársegéd, német Kezdemény tanár egyet. klinikáján. Kényelmes lakások, különösen a legújabb építésű. Posta- és táviróállomás. - Elő- és utóvadász telemes arkedvezmények. Bővebb felvilágosítással sorát és képes prospektust látni az uradalmi fürdőgondnokság Lublóifürdő (Szécsen megye.)

Kölcsönöket

a legbiztosabb alapon, gyorsan és előnyösen folyó kölcsön- és számlaköveteléseket különösen lejáró Bpesti Kereskedelmi Takarékp. m. sz. V. Német-utca 6.

HUNGARIA

FÉNYKÉPESZETI TARSASAG KÁROLY-KÖRUT 24. Splendid-kávéház fölött és Szervita-tér 3. (Török-palota) 12 visit-kép frt 1.30 cab.-kép frt 2.90

BUTOR.

Szolid készítményű asztalos és kárpitozott butorok u. m. háló-, ebédlő-, szalonberendezések, divánok stb. stb. a legolcsóbb árak mellett kapható BEREDEK M. A. Butorüzletében VIII. ker. ULLOI-UT 14. szám alatt. ALAPITVA 1880. évben. ALAPITVA 1880. évben Legújabb butoralbumomat 60 fillér ellenében (bélyegben is lehet) bárhova bérmentve küldöm.

Előnyös alkalom !! Harisnya bevásárlásra!! Tiszteletteljes értesítem t. vevőmet és a nagyérdemű közönséget, hogy harisnyraktáramat, mely kizárólag elsőrendű gyártmányokkal áll, a ház felújítására miatt felosztatom és rendkívül lezártított áron kiárusítom. Ajánlom ezen előnyös alkalma harisnyvásárlásukra fedezésére felhasználni. Alapítványt tette. Kiváló tisztelőit Bérczi D. Sándor női kézimunka nagyiparos Budapest, VI., ker., Király-utca 4. szám, Vidékre kiválasztásra is küldök.

A legújabb rendszerű ZONGORA HITEL-OSZTÁLY megnyit mely minden hitelképes vevőnek alkalmas ad kölcsönzárban zongorát részletfizetésre venni, mert a zongorát az előző bank kifizeti és a banknak marad adosa, anélkül, hogy a részletfizetésnél szükséges 60-80%-os árfelet mellet volna kénytelen fizetni, mert ugyanezen árban kapja az árut, mint a készpénzfizetés mellett vásárolná, nemcsak zongorát vagy pianót, de harsonkát, oboját, hegedűt, vagy bármely hangszert. Reményi Mihály általában a legbiztosabb kiszolgálásról állít meg a magyar hangszertelepen. Budapest, Király-utca 58. szám Árjegyzék minden hangszerről külön-külön kérésre. Telefon 67-84

Ki akar jól rágni? fogmű. KOVÁCS J. U. fogmű. Budapest, Károly-körút 9. H. em. 6. szám. Telálható 8-6-ig, vasár és ünnepnapokon 8-1-ig. 3 óra alatt 2 frttól feljebb FOGAK és teljes fogszerek a gyökér eltávolítása nélkül, fájdalommentesen helyettesítőknek azonnal készíthetők. A valódi fogaktól megkülönböztethetők, azonnal megérinthetők, rághatják, alkalmasságuk 10-15 évi időtartamig megerősíthető.

Valódi brünni szövetek

az 1907. évi tavaszi és nyári idényre. Egy vég 3-10 méter hosszú teljes férfi-ditonyre (kabát, nadrág és mellény) elegendő csak 7 korona 10 korona 12 korona 15 korona 17 korona 18 korona 20 korona Egy vég fekete szalon-ditonyre 20 kor. Szintny felöltőszöveteket, turista-lódent, selyemkammagant stb. stb. szállít gyári árakon a mint megfizethető és az oldid ógnek legjobban elismert posztógyári raktár Siegel-Imhof Brünnben Minták ingyen és bérmentve. A magánvevő előnyel, ha szövetvásárlásuknál közvetlen a gyárhoz Siegel-Imhof ógny-főoszt. igaz jelentékeny. Szabott legolcsóbb árak. Nagy választék. Minták és gondos kivétel, a legkisebb megfizetésnél is, teljes a friss árban.

Jól lát? Ha nem, akkor forduljon bizalommal HATSCHKE optikushoz, csak Károly-körút 6. sz. ahol szemüvegek és látásüvegek is legolcsóbban kaphatók. Ingyen árjegyzék bérmentve

6 évi jótállással 6 ÓRÁK arany- és ezüst-lánczok, ÉKSZEREK OSEKÉLY RÉSZLET-FIZETÉSRE. DIAMANT S. BUDAPEST, JOZSEF-KÖRUT 9. szám az udvarban. Képes árjegyzék ingyen. Osekély részletfizetésre.

Ki szenved? gyomorban, székrekedésben, étvágytalanságban stb? Az tegegy kísérletet a több száz hírneves orvos által ajánlott HORGONY természetes keserűvízzel Reggeli előtt fél ivópohár HORGONY keserűviz 1-2 óra alatt meghozza a kívánt hatást, mire az étvágy és a jó közérzet beáll. - A HORGONY természetes keserűviz nem kellemetlen ízű, nem okoz kellemetlen érzést. - Kapható minden ásványvíz-fűszerkereskedésben és gyógyszerárban. Vásárlásnál kifejezetten HORGONY keserűviz kérésre. - Tulajdonos: Loser János. Budapest.

3 szó... Egyenruha Tiller Budapest. HEGEDÜK eisorangu gyártmányok mester hegedűk után készíve, brácsák és cseliók stb. Önműködő és forgatható hangszerek Valódi Párisi Színházi látszóvek. Képes hangszer- vagy látszó árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve. Felette mérsékelt árakon. MOZITERÁK GRAMMOFONOK melyeknek legkiválóbb minőségű szavató-lumk. Dm* v. l. széklet tartos kasszákban. Phonografok 20 K-tól feljebb. AUFRECHT és GOLDSCHMIED Budapest, VI. kerület, Andrassy-ut 17. szám.

SZÍNHÁZAK.

M. kir. Operaház

Uj betanulással
André Chénier.
 Dalmi 4 képpén. Szövegét írta Luigi ilica. Forralotta Radó A.
 André Chénier Lunardi
 Charles Gérard Takáts
 Madeleine de Coligny Vasquezno
 Bertl Ambrusno
 Zoigny grófné Horti M.
 Madelon N. Valent
 Roucher Dalnoszi

Kezdeté fél 8 óraker

Vigszínház

Az ördög.

Vigjáték 3 tev. Irta Molnár F.
 Az ördög Hegedűs
 Jolán Varsányi.
 János Fenyvosi
 Elva Gazi M.
 Czinka Hegedűsné
 András Győző
 Laszlo Szerényi

Kezdeté fél 8 óraker

Népszínház

Zárva.

Magyar Színház

A vig özvegy.

Operette 3 felvonásban. Iták Leon és Stein. Zenéjét szerzette Lehár Ferencz.

Zófia Papp
 Valóciénno Batizfalvi
 Dianlovics gróf Ráthonyi
 Glavari Hanna Küry
 Rosillon Camil Bálint B.
 Bogdazovics Abonyi
 Sylvania Tallian A.
 Práskovia Orley P.
 Kromow Kövory
 Olga a felesége Szentgyörgyi
 Raul de St. Bricho Bozerodj

Kezdeté fél 8 óraker

Föv. Nyári Színház

A zsába.

Hobozat 3 felvonásban. Irta: Hennequin és Duval. Fordította Molnár Ferencz.

Kezdeté fél 8 óraker

Apollo színház

(Népszínház-u. 1-3)

Főt Észak-Amerikában. Ceylon szigete. Szókes a ruhaköteleken át. Cabaret ózaka a Vaudeville Theatre-ban.

A hamis barát.

Erdélyi minta-vendéglő

Dalszínház utca 8. szám. (Az Opera mellett).
 Egész éjjel nyitva! — Minden időben friss meleg étetek
 — Női kiszolgálás! — Kellőes szeparék! — Az éjjeli világ találkozó helye!

Kárpitos és diszítő KOHN FULÖP

Budapest, Barcsay-utca 8. sz.

(Erzsébet-körut közelében.)

Ajánlja minden a szakmába vágó munkának legutányosabb ár mellett való pontos elkészítést.

Elvállal teljes lakberendezést.

a legdivatosabb angol bútorok, régi bútorok átalakítását. Fügöny levétel és feltérvesztés olcsón eszközömm. Levelezőlap cseréltetere azonnal megjelenek.

Szabadalom értékesítés.

Universal Silbenschreibmaschinen Gesellschaft m. b. H. Berlin-i cég a 30792. számú és

„Ujítások írógépeken“

czimü magyar szabadalom tulajdonosa magyar szabadalmának gyakorlatbavétele czéljából magyar gyárosokkal összeköttetést keres. A szabadalom tulajdonosa hajlandó szabadalmát esetleg el is adni, gyártási engedélyeket adni, vagy más szabadalom kivételére vonatkozó megfelelő javaslatokat elfogadni. Bővebb felvilágosítással szolgál a Szabadalmakat Értékesítő Vállalat, Pásztor cég, Budapest, VII. Erzsébet-körut 17. szám.

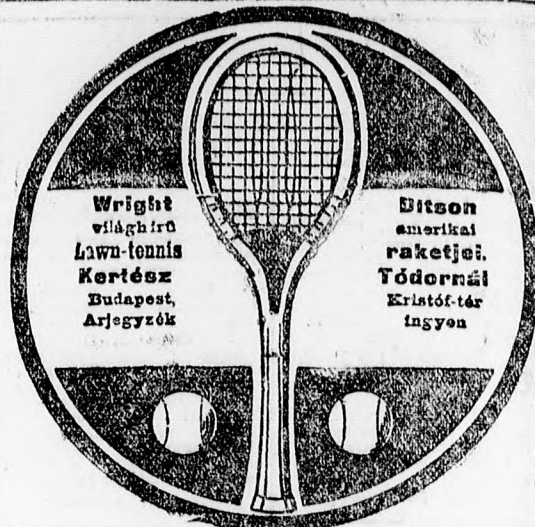
Zongorák és PIANINOK

a világ első gyáraiból, valamint saját közkedvelt gyártmányok, legszolidabban vásárolhatók és bérelhetők

Keresztély hírneves zongoratermében

Budapest, Váci-körut 21. sz.

Wright világ híru Lawn-tennis Kertész Budapest, Arjegyzök

Ditson amerikai raketjei. Tódornai Kristóf-tér ingyen

Vétel és kölcsön, uj és egyezer használt

gabona- Zsák kazal-
 butgonya- repce-
 faszón- bohordási-
 gyapju- rostaalj-
 waggon-
 Kételek, zsák-zsinogek, lópokrócok.
 «HUNGÁRIA» kettős kézi kévekelekek fávégel.

NAGEL ADOLF

BUDAPEST, Arany János-utca 10.

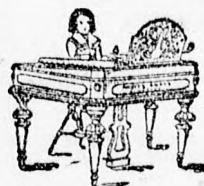
Értékesítési hely: NAGELA Budapest. — Vidéki telefon: 85-92

ÜGYNÖKÖK

fix fizetési körletnek, kik sorjegyek részletfizetésre való eladásával foglalkoznak.

FLEISSIG BANKHÁZ
 Budapest, Erzsébet-körut 2.

Czimbalom kedvelők.

Mielőtt bérhol czimbalmot vásárolnának, kéjjenek ájgyezköket a czimbalomkészítés elismert első szakértőjéül, ki minden tekintetben a legjobb világhírű szabdalmarott czimbalmokat készíti. Czimbalmok már 25 fttól kezdve kaphatók, ugyanígy az összes hangszernek a legjobb minőségben. Számos kállitáson elsőrendű kiffünte és éa elismerés a legjobb és szakszerű munkáért.

Habits Antal Budapest, VII. kerület, Erzsébet-körut 43. szám.

ŐS-BUDAVARA

Friedmann Adolf igazgató.

Nyitva este 6-tól reggel 4 óráig.

A nagy varietében szenzációs sikereket arat estintént a 12 éves

Theissen Paula

a genialis hegedűművész és a kacagtató amerikai Tingli-Tangli.

Uj! Les Onras Uj!

fellépnek a többi attrakciók is. A Folies Comiqueban két újdonság, Moulin Rouge, Uj Monte-Carlo, Kinematograph, Párisi lovarda stb. stb.

Belőpódi este 9-ig 60 fill. asztán 1 kor.
 Belépódi este 9-ig 60 fill. asztán 1 kor.

Mérsékelt jegy minden tözsedben és omnibuszon.

Szombaton, június 8-án a Gyermekvédelőliga javá: a Nagy koronázási jubileumi ünnepély.

BLAUNER VICTOR

újszerű bútorkészítő Epest, Teréz-körut 23. Szaját készítményű modern stílu bútork a legutányosabb árakban és szállá kivételben kaphatók.

Bútorok saját tervezetek után készíttetnek.

Mamám a pongyoláit mindig Ruzsnyák Dávid-nál Budapest, Király-u. 21. sz. vásárolja, mert már többször meggyőződött, hogy a legszebb

pongyolákat

már 3 ftt 50 csak ott lehet kapni Legujabb divatlapot a cég ingyen küld. Telefon 67-57. 2463

Uj Idők.

Szépirodalmi, társadalmi és művészeti képes hetilap. Szerkeszti: Herceg Ferenc. Az Uj Idők gazdag szépirodalmi tartalmával a szórakozás és művelődés egyik legnemesebb és legmagyarosabb közvetítője. A magyar család legkedvesebb lapja. Hú és igaz tükre a hazai és a nagyvilági eseményeknek. Ielkes apostola hazánk szellemi mozgalmainak. Félve 8 korona, negyedve 4 korona. Mutatványszám kérsre ingyen. Kiadóhivatal: Budapest, VI. ker., Andrassy-ut 10

Magyar Lányok.

Képes hetilap fiatal leányok számára. A legjellegesebb magyar írők írnak a Magyar Lányok-ba. A szépirodalmi részen kívül felett becses és tanulságos részei a lapnak az ismeretterjesztő cikkek, továbbá a háztartás, kert és konyha, kézimunkák női foglalkozások, divat stb. körébe való rovatok. Félve 8 korona, negyedve 3 korona. Mutatványszám ingyen. Kiadóhivatal: Budapest, VI., Andrassy-ut 10. sz.

Az En Ujságom.

Képes heti gyermeklap Szerkeszti Pósa Lajos Sok száz mese történet, vers, kép, adoma. Az En Ujságom tartalma. Minden héten uj örömet szerez a gyermekeknek. Előfizetési ára negyedve 2 korona. Mutatványszámot ingyen küld a kiadóhivatal. Budapest, VI. kerület, Andrassy-ut 10. szám

6 évi jótállással 6

ÓRÁK

arany- és ezüst-lánczok, ÉKSZEREK

CSEKELY

RÉSZLET- FIZETÉSRE.

KOCH J.

BUDAPEST, IX., FERENCZ-KORUT 41. SZ.

Képes ájgyezök ingyen.

Csekely részletfizetésre.

HETI MŰSOR.

Junius	Nemzeti Színház	M. kir. Operaház	Vigszínház	Király-Színház	Fővárosi nyári Színház Budapesti Színház	Magyar Színház	Városligeti Nyári Színház	Uránia
7 Péntek	Fátum	—	Bernát	Göro Gábor Budapestön	A századik menyasszony	A vig özvegy	Berger Zsiga	Japán
8 Szombat	A király házassodik	Nemo	Déryné és Salomo	Göro Gábor Budapestön	A századik menyasszony	A vig özvegy	Berger Zsiga	—
9 Vasárnap	Nászinduló	—	Vizsgafeladás Bernát	Göro Gábor Budapestön János vitéz	A gymesi vadvirág A mádi zsidó	A vig özvegy A vig özvegy	Berger Zsiga Berger Zsiga	A táncz

A legújabb
hajtűk és hajsütővasak.

MÜLLER J. L.-féle
Brise de Violettes

Legkedveltebb ibolya illat
legfrissebb szedett ibolyának illatával egyenlő kellemessége tartóssága és finomságára nézve felülmúlhatatlan. Ezen újdonság feltűnő minden vártakozást kiváló üdítő és kellemes illata által.

Övege 1.50. 2.50 és 4.50 forint.

MÜLLER J. L. Cs. és Kir. udv. szállító
Utazzer. és pipere szappan-gyárosn. Budapest. Gyár.
Rakár: Rottenbiller-u. 6.
Koronaherceg-u. 2. **AZ EGÉSZ ORSZÁGBAN KAPHATÓ**

Buha és hajkefékben nagy választék.

Legtöbbet
ing és körömlak.

A jó szabás
a Koch-féle nagy
siker titka!

Divatos, könnyű, angol belés-nélküli sacco-öltöny 50,40,
36-os K 29.—

Lüster sacco-öltöny, igen könnyű és kellemes 24.—

Lüsterkabát irodai célokra 6.—

Mosóöltöny 10.—

Fehér nadrág 6.—

Tennis-nadrág 9.—

„Record“ pehely könnyű nyári gummiköpeny, 15 cm széles táskában 21.—

csakis 3109

KOCH Testvéreknel,
Budapest, legnagyobb férfi-, fiu- és gyermek-ruha-áruháza
Károly-körút 26.

STANDARD
életbiztosító társaság Edinburghban, Angolhon
ALAPÍTTATOTT 1825.
Magyarországi fiók:
Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 4.
(Standard palota.)

Evi bevétel	36.000.000 korona
Kiutalt nyereségrészek	170.000.000 „
Vagyron	285.000.000 „
Halálesetek folytán kifizetve	600.000.000 „

A „Standard“ kötvényeinek nevezetesebb előnyei

Kétségtelen biztonság — Alacsony díjak. — Szabad világgötvények érvényben tartása díjfizetések elmulasztásánál. — Tökésítés és előre megállapított visszaváltási érték. — Megtámadhatatlanság. — Feltehetően fizetés öngyilkosság esetében egyévi fennállás után. — Szabad háború-biztosítás

nápfelkelők részére

Díjtáblázatok kívánatra küldetnek

GRAND PRIX, PARISI VILAGKIÁLLITÁS 1900.

KWIZDA-FLUID
Kigyó-védjegy.
(TURISTA-FLUID)

Régóta kitűnőnek elismert illatos bedörzsölés az izmok és inak erősítésére. Erősítés és erőmegújítás céljából használják az összes turisták, kerékpárosok és lovagok turák után.

Ara 1 egész kor. 2.—, fél üveg kor. 1.20.

KWIZDA-féle FLUID
VALÓDI A GYÓGYTÁRÁKBAN KAPHATÓ.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve küldetnek.
Főraktár: TOROK JOZSEF gyógyszerésznél.
BUDAPEST, Király-utca 12. sz. és Andrássy-út 26

Pénzszekrények

egy darabból álló köpenyvel legelőnyösebben beszerezhetők.

BECHER ÉS HILDESHEIM
cég pénzszekrényárának és trezorépítői üzletének magyarországi vezérképviseleténél:

NEY és EPSTEIN cégél, BUDAPEST, VI., Podmaniczky-utca 4.

Képviselek minden városban keresetnek.
ARJEGYZÉK ÉS TERVEK DÍJMENTESEN.
Régi szerkezeteket cserésképen átveszünk.

HÁZASULANDÓK FIGYELMÉBE!

JEGYÜRÜK, HÁZAJÁNDÉK-TÁRGYAK

A LEGELŐNYÖSEBBEN
POLGÁR KÁLMÁN
ÉKSZERÉSZ-és MŰORÁSZ-üzletében szerezhetők be.
BUDAPEST, Erzsébet-körút 29.

VIDÉKI MEGRENDELÉSEKRE KÜLÖNÖS GONDOT FORDÍTOK.
ARJEGYZÉK 20 00 RAJZZAL INGYEN ÉS BÉRMENTVE.

Az Athenaeum részvénytársulat kiadásában most jelent meg:

BOLYONGÁSAIM AMERIKÁBAN 2

UTLEIRÁSOK A TROPUSOK VIDÉKÉRŐL.

A mezikói köztársaság tüzetes ismertetésével.

— IRTA —
BÁNÓ JENŐ

Tömördek eredeti fényképfelvételek és három melléklettel. 1900.

Pompás díszkötésben
Ara . . . 12 korona,
fűzve . . 10 korona.

A tropusok vidékén, a kigyók és alligátorok hazájában tizenötévi tartózkodás alatt átélt ropakivül érekes és tanulmányos élmények tárháza szerónék ez az érdekesítő, legújabb kötet, amely egy munkában elöltött, halandokban és élményekben gazdag életnek története és amellől tanulságos földrajzi mű, melyet írja: és orvok egyaránt élvezettel olvashatnak.

Megrendelhető az Athenaeum r.-t. kiadóhivatalában, (VII., Rákóczi-út 54.) és minden könyvüzletnél.

E hirdetésí rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fillérrel fizetendő

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetésí rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fillérrel fizetendő

Pénzszekrények
használtak és újak, rendkívül olcsó áron kaphatók a budapesti pénzszekrény raktárban. Budapest, V., Bálvány-utca 6/C. 286

Idegés és gyengefehérségű
gyermeknek nála szakzszerű oktatást és teljes ellátást nyerne. Kelemen Ignác gyógyapaedagógus, Budapest, VII., István-út 29. 26431

Falun
gyógyonőnének szedésével jövedelem. Prospektus kérsre ingyen. Ivánkovits Karoly, Szeged. 5362

Teljes biztosíték
mellett 100,000 korona kölcsönt keresek nagy vállalatokhoz. Ajánlatok K. I. jelleg alatt a kiadóhivataltba küldendők. 26335

Polgári iskolai
reáliskolai és gimnázium vizsgákra legrövidebb idő alatt legjobb sikerrel előkészít. „Tanár” Budapest, Csömör-út 8. I. em. 3. 26332

Vigyázzon,
ha meghűlt és vásároljon valódi Réthy-féle csukorkát 60 fillérért. 721p

Tojás-szállítók!
keres összekötést M. Medak, tojásnagykereskedő Wien, XVI., Neulerchenfelderstr. 6. 5324

Egy teljesen
jó karban lévő Höcker féle magas nyomású 16 ló erős gőzgép eladó. Megtekinthető üzemben. Aradi-utca 8.

Perfekt
könyvelő órai foglalkozást keres Berkovits Béla VI, Sziv-utca 28. III. 34.

Balaton-Lelle
fürdőtelep. A Balaton somogyi partjának, egyik legkedvesebb családi jellegű fürdőtelepe, kényelmes közlekedés, jó és olcsó élelmiszer. Lakások, különálló villák a nyári szezonra, egy a parti nyaralótelepen, mint a faluban kibérelhetők. Fővilágosítást díjtalanul ad a Fürdőegyesület Balaton-Lellén. Válaszbélyeget tessék mellékelni. 61417

Mielőtt butort
vásárol, tekintse meg a Beraktározási vállalat olcsóságait, hol a visszamaradt tárgyak rendkívül olcsón eladhatók. Ugyanott elvállalnak butort beraktározásra s kívánatra 8% kamattal mellett előleg is adatik. Beraktározási vállalat (Zöldfa-utca) most Veress Pálné-utca 112 sz. 26566.

Építkezéseket!
Gyárak lakóházak tervezését, felépítését, átalakítását bárhol előnyösen elvállalja, tehertmentes tevékenységű építészeti feladatokat. Építési tanácsokkal szolgál Borsodnyéki építésiroda Bpest, Rákóczy-út 71. 782

Pénzkölcsönt
kieszköztünk öt évtől 20 évig köztisztviselőknek, katonatiszteknek és nyugdíjasoknak a legtöbb esetben kezes nélkül. Ha mégis kezes kellene, díjtalanul gondoskodunk kezesekről. Továbbá kieszköztünk váltókölcsönt 500 koronától minden hitelképes egyének 1-2 kezzel. Értékpapírra, sorsjegyekre, vidéki bankok részvényeire az érték 9%-ig folyósítottunk kölcsönöket. Bővebb felvilágosítást levélben, válaszbélyeg ellenében díjtalanul nyújt Garó Testvérek, törvényszéki leg. bejegyzett, hitelvállalata, Budapest, Kerepest-út 30. Telefon 16-42. Ugyanitt 20 fillérért kapható a Pénzügyi Tanácsadó, melyben minden kölcsönre névbe tájékoztató foglaltatik. 25122

Zöldseggféléket,
tököket, karalábét, csukorborsót, kelkáposztát, ugorikat, postakosaraként, vegyesen 3 korona előleges pénzbevételezzel szállít Szabó konyhakészlete Csongrádról. 5361

Zálogszedulákat,
brilliantokat aranyat, ezüstöt, gyöngyöket és ékszereket legmagasabb árban vesznek. Brillantokért többet fizetnek, mint újonnan kerültek. SINGER JAKAB ékszerkereskedő, Budapest, Király-utca 91. Izabella-n. sarkán.

Üzletek, ingatlanok
eladását-vételét biztos eredményre ingyen közvetíti a „Varázstükör” kiadóhivatalt, Budapest, Nagy János-utca 5. sz. Ertekezés naponta 3-5 (Válaszbélyeg)

Gőzcseplőgépek
lokomobilok, szalmakazalók, benzinmotorok, használt, gyárilag javított állapotban, részletfizetésre kaphatók. Csereüzletek kötetnek. Seifried Hugó, Budapest, Katona József-utca 1. szám. 25983

Májusi
csemege-juhurtól szállít 5 kilós bödönökben 6 kor. bérmentve. Utazók % mellet dolgozhatnak. Felső-magyarországi hegyi juhurtógyár Nagy-Szabolcs Gömör

Pongorádi.
ropogós cseresznye, első rendű, befőzésre, postakosaraként 4 korona, előleges pénzbevételezzel szállít Szabó gyümölcskivitele Csongrádról. 5361

Butor:
Urasági lakberendezések háló-, ebédlő- és szalonberendezések, kiváló minőségben olcsón kaphatók Földes B. butortelepén, Kertész-u. 43. Király-utcai sarokházban. 970

Aki pályáján
boldogulni akar és ebben iskolai képzettség hiánya akadályozza, forduljon bizalommal hozzám, ki lényegesen sikerrel előkészítem érettségét, önkéntes és bármely osztályvizsgára. GOITEIN KÁLMÁN, Mátyás-tér 17. sz. 276

Ki a YES-OUI-SI
ezimő lapot megrendeli, látsza minden megöröklés nélkül és önállóan az

angol és francia
nyelveket alaposan megtanulhatja. Előfizetés ár negyvenkoront minden kiadásra 8 korona. Megrendeléseket elfogad és mutatványzókat küld a kiadóhivatalt. Budapest, Andrassy-út 97. szám.

Pénzkölcsön
házkra, telkekre, földbirtokokra első, második és harmadik bekebelezésre is, személyhi tel

katonatisztek, hivatalnokok, kereskedők, iparosok, tanítók részére esetleg kezes nélkül is gyorsan, olcsón közvetít 500

Kreditor bankiroda
Budapest, VII. Dohány-utca 54. (Válaszbélyeg)

Önök övni kell a feleségét!
Minden család részére legfontosabb illusztrált könyv a tulbó gyermekáldás ellen, melynek eredményét a hálaíratok ezrei igazolják, diszkrétan küldöm 90 fillér magyar levél bélyegért. Frau Anna Kaupa, Berlin. S. W. 247. Lindenstr. 50.

Valódi Magyar Szakácskönyv,
Irta Zilahy Agnes. Ötödik teljesen átdolgozott, a házi csukrással és befőttek készítéséről szóló részszel bővített kiadás. Ára szép beállításban 3,60 kor.

A botanikáról, Gyümölcs, fűszerek és saláta épen való eltarítása. A legújabb tapasztalatok után írta Zilahy Agnes. Ára köve 1,20 kor.

Modern Konyha, Irta Kovacsics Mátyás, 484 fínom, különleges étel receptjét tartalmazza, melyet a szokásos szakácskönyvekben hiába keresnénk. Ára finom vászonkötésben 5 korona.

Singer és Wolfner
kiadása
Budapest, VII., Andrassy-út 10. Kapható minden könyvkereskedésben is

Polgári, gimnáziumi,
kereskedelmi, reál, magánvizsgálatra, gimnáziumi különbözetre és érettségire előkészít Kerekes, Almássy-tér 16. sz. II. em. 18. sz. Válaszbélyeget kérek. 25465

Egy Bösendorfer féle
rövid zongora, egy hosszabítható ebédlőasztal, egy üzleti pult márványlappal és több más butordarab költözéskor miatt azonnal eladó. Kmetty-u. 18 II. 19.

Ajtók ablakok,
VASREDŐNYÖK, VASRÁCSOK,
kapuk használtak és újak olcsón kaphatók:

Lefkovits Jakabnál
Bpest, V., Csáky-utca 26. Korall-utca sarok. Lipótkörút közelében.

BUTOR
Fa, vas, réz és kárpitozott butorok, valamint ígesszes és villanyos csillárok, legjobb minőségben, rendkívül olcsó áron készpénzért vagy részletfizetésre kaphatók

Basch Soma
butoraktára, 733 Budapest, VI., Kertész-u. 50. sz. (Király-utca sarok)

Grammofonokat,
fonográfókat legújabb és legújabb kivitelben, gyári árban előnyös részletfizetésre szállít

Waldmana Gyula
hangszerosztálya
Budapest, Rákóczi-út 45/N.
Fonográfók 7K-tól 150 K-ig
Grammofonok 40, 300

Képes árjegyzék ingyen.
Legújabb felvelelű lemezek és hengerek nagy választékban. Javítások elfogadhatók.

15 korona
3 maradék férfiruha szövet

szürke, barna és drapp, a maradékok 3 métereselek 3 férfiruha eleendő, széküldi utánvétellel

Az Orsz. Posztókv. Áruház.
Budapest,
Rottenbiller-u. 4. sz.
Minták nem küldetnek.

Ajtók és ablakok
régi és új vasredőnyök teljes vasalással. Kapuvárcsuszatók, korlátok, kerámilapok, Kehlheim, lapok olcsón kaphatók

Kelemen Mór,
építélet-bontás vállalkozó Budapest, Hador-u. 76-74. Fiók üzlet Sziget-út 6.

Zálogszedulákat,
brilliantokat, aranyat, ezüstöt, gyöngyöket és ékszereket legmagasabb árban vesznek. Brillantokért többet fizetnek, mint újonnan kerültek. SCHILLER IZIDOR, Sip-utca 8. 26316

BUTOROK
háló-, ebédlő-, szalonberendezések, továbbá őr-szoba, iroda berendezések réz- és mahagoni butorok, szőnyegek és függönyök valódi angol börgarnitúrák eladása és vétele.

Wechsler Károlyné
VII., Király-utca 23. szám I. emelet 265
Kazinczy-utca sarok.

Információk
hitel- és házassági ügyekben a legmegbízhatóbban beszerezhetők Horvát Márkus magántudakozó intézeténél, Budapest, V., Váci-körút 54. — Vidéken különösen szervezett levelezői kar. — Jutányos árak. Az összes szakmákban kitűnően bevezetve. Elsőrangú referenciák. — Szofid, coulans kiszolgálás. — Bejegyzett cég. Telefon 70-57 820

Alkalmi zongoravétel
rövid
Bösendorfer-Ehrbar kiváló mesterek gyártmányai olcsón eladók Uj zongora egész rövid 260 frt. Pianino 180 frt.

Reményi
hangszer-telepén Budapest, Király-u. 6. 26331

Singer és Wolfner kiadása Tátrakalauz
(1905) Utmutató a Magas-Tátrába s a Tátravidéki Fűrdőkbe, A Magyarországi Kárpátgyógyászati közreműködésével szerkesztette Dr. Szontágh Miklós kir. tanácsos. A szerző halála után átnézte Dr. Jarmaly László. Térképpel. 3. kiadás. Ára köve 3 kor.

A Kassa-oderbergi-vasut
személyszállító vonataink zsebmenetrendje Rövid utmutatóval a Tátrába. Érvényes 1907 május 1-től. Ára 12 fillér. Kapható a K. O. V. összes állomásain, ugyszintén minden önyvkereskedésben.

Ajtók, Ablakok,
vasredőnyök, használtak és újak, bármily méretekben és alakban, igen olcsón kaphatók

Wiener A. utodánál
BUDAPEST, ÜLLÖI-ÚT 123.
TELEFON 80-26.

MOST JELENT MEG
Endrődi Sándor
KURUCZ NÓTÁI-NAK
EGYKORONÁS KIADÁSA.

Endrődi KURUCZ NÓTÁI minden történelmi munkánál és minden tanulmányban jobban megértetik Rákóczi korának hangulatát, egész gondolat- és érzelmvilágát. A kuruczvilág öröme, bánata, elcsüggedő mála bűje, kitérő lelkesedése, nagy hite és fájdalmas humora meghatározó hűséggel csendül ki Endrődi gyönyörű zengésű verséből.

1 KOR

Megrendelhető minden kizati könyvkereskedésben és a kiadónál (Athanasium r.-t. Budapest, VII. ker., Kerepest-út 54. sz.)

The Berlitz School
nyelviskola, Erzsébet-körút 15. St. Louis 1904. és Lütich 1905. Grand Prix. Francia, angol, olasz, orosz, német, magyar, szerb, horvát és román nyelvek tanítása felőtteknek (urak és hölgyek, külön is) az illető nemzeti nyelv tanítását illető nemzeti tanárokkal. Berlitz módszere szerint az első leckétől fogva a tanulóval csupán a megtanulandó nyelven beszélnek és csak azt hallja. Más tanítókkal, vagy infektetkekkel semminemű összeköttetésben nem állunk. Prospektusok ingyen és bérmentve, beiratás minden időben. Fordítások eszközöltetnek. 137

BUTOR
új és használt modern háló-, ebédlő-, őr-szoba és szalonberendezéseket, perzsaszőnyegeket veszünk és eladunk.

GROSZ SANDOR és társa
Budapest, Liszt Ferenc-tér 11, ezelőtt Gyár-utca 2.
Az orsz. zeneakadémiaival szembe.
TELEFON 14-09

Bőrszékikar
bőrsajtolás és bőrfaragás.

KENDI ANTAL
Budapest, IV., Eány-utca 2

az evangélikus iskolaépületben. Nagy rakár valódi bőrszékek és karosszékekben, jóval olcsóbb árban, mint eddig.

Használt székek átalakítása bőrszékekre olcsó árban. Legolcsóbb bőrbutorok és állványok.

Gyorsírás!! Gépirás
Magyar és német kereskedelmi levelező gyorsírás, parlamenti gyorsírás. Előkészítő gyorsírás tanári államvizsgára, helyesírás, könyvvitel, kereskedelmi levelező tanfolyamok. Gépirás az összes használatban levő írógéprezereken — A tanfolyamok vizsgálatát a parlamenti gyorsírás főnökeinek elnöklété alatt, parlamenti gyorsírás tanárok bizottsága előt tartatnak meg és közérvényességgel bíró oklevéllel kapcsolatosak. Az egyesület végzett növendékeit díjtalanul helyezi el. Beiratkozni és telefonon kérdőzöködni lehet az „Országos Női Gyorsíróegyesület elnökségénél” VII., Kazinczy-utca 3. sz. I. em. Telefon 24-47.

A mely bajuszkötőről hiányzik a „Gáspár” név, az silány utánzat.

Nyomatott a „Globe” műintézet és kiadóvállalat részvénytársaság körforgógépein Budapest, Aradi-utca 8.